પ્રકાશક :
ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી તરફથી
રસિકલાલ છોટાલાલ પરીખ
આસિ. સેક્રેટરી, અમદાવાદ

આવૃત્તિ ૧ લી :
સને ૧૯૩૯ : સ
કીમત ત્રણ

શ્રી. કેશવરામ કા. શાસ્ત્રીએ નવ સંગ્રહોને સંકલિત કરવા પ્રયાસ કર્યો છે. તે નવ સંગ્રહો એટલે કે (૧) ગુ. વ. સો. પ્રકાશિત 'કવીશ્વર દલપતરામ હસ્તલિખિત પુસ્તક સંગ્રહની સૂચિ,' (૨) શ્રી. ફાર્બસ ગુજરાતી સભા પ્રકાશિત 'હસ્તલિખિત પુસ્તકોની સવિસ્તર નામાવલિ' (ભા. ૧-૨, પ્રતિઓ ૧૫૦) તથા અપ્રકટ એવી બીજી ૨૪૫ પ્રતિઓ, (૩) શ્રી. ડાહીલક્ષ્મી લાયબ્રેરી (નડિયાદ) નો હાથપ્રતસંગ્રહ, (૪) વડોદરા પ્રાચ્યવિદ્યામંદિરનો સંગ્રહ, (૫) ભાણ્ડારકર ઓ. રિ. ઇન્સ્ટિટયૂટનો સંગ્રહ, (૬) ગુજરાતી પ્રેસનો ૩૪૩ જેટલી હાથપ્રતોનો ખાનગી સંગ્રહ, (૭) શ્રી. અંબાલાલ બુ. જાનીનો ખાનગી સંગ્રહ, (૮) શ્રી. પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજીનો ખાનગી સંગ્રહ અને (૯) એમ. ટી. બી. આર્ટ્સ કોલેજ (સુરત) માં શ્રી. છગનલાલ મોદીનો સંગ્રહ. સરવાળે આ યાદીમાં લગભગ ૨૭૦૦ ગુજરાતી હાથે લખેલી પોથીઓની સંકલના થયેલી છે, અને તેમાં લગભગ ૨૬૨૩ જેટલી કૃતિઓનો સમાવેશ થાય છે. માહિતીમાં કર્તાનુ નામ, ગ્રંથનું નામ, રચ્યાચાલ, પ્રતિ કયાં છે અને કેટલી છે ઇત્યાદિ વિગતો યથાસંભવ આપી છે. પાદટીપમાં કૃતિઓ અને કર્તા વિશે મિતાક્ષરી નોંધો છે.

ગ્રંથોના સંપાદન-પ્રકાશનનું કાર્ય વ્યવસ્થિત રીતે થવું દુર્ઘટ છે. આવી માહિતીનો સંગ્રહ જેમ જેમ વધતો જાય તેમ તેમ આ વિષયનાં અભ્યાસ અને સંશોધન કેવી રીતે ગોઠવવાં એ બાબતમાં વધારે સમજણ આવે.

સંકલના ઉપરાંત શ્રી. શાસ્ત્રીએ ૪૮ પાનાંની પ્રસ્તાવનામાં જૂના ગુજરાતી સાહિત્યના સંશોધનને અંગે જે માહિતી આપી છે તે પણ માર્ગદર્શક છે. શાસ્ત્રીય સંપાદનના વિષયમાં તેમણે કરેલી ચર્ચા પણ વિચારવા યોગ્ય છે. સંપાદનના કાર્યમાં એકસરખી પદ્ધતિનો બધા પાસે અમલ કરાવી શકીએ એ ઇષ્ટ છે. પણ જે વિષયમાં વસ્તુગત મતભેદ દૂર કરી ન શકાયો હોય, તે વિષયમાં એકસરખાપણાનો આગ્રહ અયથાર્થતામાં દોરી જાય એવો પણ ભય રહે છે. જૂનું ગુજરાતી સાહિત્ય એ એક એવો વિષય છે.

શ્રી. કેશવરામ શાસ્ત્રી સંપાદનની શાસ્ત્રીયતા ઉપર ભાર મૂકી 'સારો પાઠ સાચવવાનો' આગ્રહ સેવે છે તે વ્યાજબી છે. પણ પ્રશ્ન જે મૂંઝવે છે તે એ છે કે 'સારો પાઠ' કોને માનવો ? કાવ્ય હોય તો કવિતાની દૃષ્ટિએ આપણને સારો લાગે તે સારો પાઠ ? પણ આમાં આપણી કવિતાની સમજણ અને મૂળકારની સમજણ એક અથવા એકસરખી છે એવું અસિદ્ધ વિધાન સ્વીકારી લેવાનો દોષ આવે છે. એટલે પાઠનિર્ણયમાં રસદૃષ્ટિ મુખ્ય હેતુ બની શકતી નથી. રસ-ઔચિત્યની દૃષ્ટિએ કલ્પિત પાઠો યોજવામાં કલ્પનાવિહારને અવકાશ મળે છે, પણ સાથે સાથે વાસ્તવિકતા સાધવાના માર્ગમાં ભ્રમને પણ તેટલો જ અવકાશ મળે છે !

અર્થાત્ 'સારો પાઠ' એટલે આપણી રસવાસનાને તૃપ્ત કરે એ જ નહિ, પણ 'સારો પાઠ' એટલે કે 'મૂળ લેખકનો પાઠ.' શાસ્ત્રીય સંપાદનનો ઉદ્દેશ આ 'મૂલ પાઠ' શોધવાનો છે; સંભવ છે કે આવો શોધેલો 'મૂલ પાઠ' રસની દૃષ્ટિએ હીન હોય, વ્યાકરણસંમત પણ ન હોય, છન્દઃશાસ્ત્રને પણ સંમત ન હોય !

મૂલ વાચના કેવી રીતે શોધવી, એની શાસ્ત્રીય પદ્ધતિ કઈ અને એના નિયમો શા ? શ્રી. કેશવરામે "શાસ્ત્રીય સંશોધનનો પ્રકાર' એ મથાળા નીચે ડૉ. બ્યુહ્લરની સૂચના પ્રમાણે કવિ નર્મદાશંકરે યોજેલા નિયમોથી માંડીને પોતે સ્વીકારેલા નિયમો સુધી આ વિષયની ચર્ચા કરી છે કે જે દરેક સંશોધકે વિચારવા યોગ્ય છે. પણ આ નિયમો મૂલ વાચના શોધવા

માટે છે એ ઉદ્દેશ કદી ભુલાવો ન જોઈએ; અને આ નિયમો સાચવવાથી આપોઆપ મૂલ વાચના સિદ્ધ થઈ જશે અથવા તે સિદ્ધ કરવાના આટલા જ નિયમો છે એવી કોઈ જડતા સંશોધકમાં ન આવી જાય તેની પણ ખાસ કાળજી રાખવાની જરૂર છે. મૂલ વાચના શોધવાનો ઉદ્દેશ ધ્યાનમાં રાખી સંપાદકે પોતાની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરી પદ્ધતિ ઘડતા રહેવાનું છે.

જૂનું ગુજરાતી સાહિત્ય સંપાદિત કરવાનું કામ સંસ્કૃત સાહિત્ય સંપાદિત કરવાના કામ કરતાં વધારે મુશ્કેલીવાળું છે. સંસ્કૃત ભાષાનું ઘડતર–વ્યાકરણ અને કોશ–વ્યવસ્થિત છે; એટલે અત્યંત અણઘડ લેખકની કૃતિઓ બાદ કરીએ તો ભાષાશુદ્ધિનો પ્રશ્ન ખાસ મૂંઝવતો નથી. પદ્યરચનાઓમાં પણ વ્યવસ્થિતતા રૂઢ છે, એટલે પાઠશુદ્ધિમાં મોટી મદદ મળે છે. પણ પ્રાકૃત અને તજ્જન્ય પ્રાન્તીય ભાષાઓમાં પ્રથમથી જ બહોળા વિકલ્પોને અવકાશ મળેલો હોવાથી ભાષાનું બહારનું ખોખું પણ ચોક્કસ નથી. હેમચન્દ્રે પ્રાકૃત વ્યાકરણના બીજા સૂત્રમાં જ 'बहुलम्'[1] કહી આ હકીકતનો નિર્દેશ કરી દીધો છે. અપભ્રંશનાં સૂત્રોમાં પણ જે અનેક વિકલ્પોને[2] અવકાશ આપ્યો છે તે સૂચવે છે કે સંસ્કૃત વ્યાકરણના અર્થમાં તો આ પ્રાકૃતો વ્યાકરણનું શાસન કે બંધન પામી જ નથી. આની આ જ સ્થિતિ જૂની ગુજરાતીમાં ઉત્તરોત્તર વધતી જ ચાલી છે; એટલે કઈ જોડણી શુદ્ધ અને કયું શબ્દરૂપ શુદ્ધ, એ નક્કી કરવાનું કાર્ય અત્યંત દુર્ઘટ થાય છે. પદ્યરચનાઓ મોટે ભાગે માત્રામેળ છંદમાં અને લયબંધને અનુસરનારી હોય છે, એટલે અક્ષરમેળ વૃત્તોનું નિયામક તત્ત્વ જે સંસ્કૃતમાં મદદગાર થાય છે તેનો આમાં મોટે ભાગે અભાવ હોય છે. અનેક પાઠાન્તરોમાંથી મૂલ વાચના શોધવાની જે મુશ્કેલીઓ સંસ્કૃતમાં છે તે બધીએ જૂની ગુજરાતીમાં તો ખરી જ!

---

૧. 'बहुलम्' इत्यधिकृतं वेदितव्यम्। आशास्त्रपरिसमाप्तेः। ततश्च क्वचित् प्रवृत्तिः, क्वचिद् अप्रवृत्तिः, क्वचिद् विभाषा क्वचिदन्यदेव भवति। अ. १, सू. २

૨. ઉદાહરણ તરીકે स्वराणां स्वराः प्रायोपभ्रंशे। अ. ४, सू. ३२९ ઇત્યાદિ.

છતા આ મુશ્કેલીઓ એવી નથી કે સંશોધકો થોડે ઘણે અંશે તેને દૂર ન કરી શકે. શ્રી. કેશવરામે સંપાદનને અંગે જે ચર્ચા કરી છે તે આ કાર્યમાં ઉપયોગી થાય એવી છે.

આ ઉપરથી જૂના ગુજરાતી સાહિત્યના અભ્યાસકોને અને સંશોધકોને આ ગ્રંથ કેટલો ઉપયોગી અને આવશ્યક છે તેનો ખ્યાલ આવશે. ગ્રંથનો ઉપયોગ કરનાર સંશોધક આ ગ્રંથમાં શ્રી. શાસ્ત્રીનાં ખંત, ઝીણવટ, અને ચોક્કસાઈ જોઈ તેમને ધન્યવાદ આપશે.

અમે આશા રાખીએ છીએ કે જૂના ગુજરાતી સાહિત્યના સંશોધકો આ 'યાદી'નો પૂરતો ઉપયોગ કરશે અને શ્રી. કેશવરામ શાસ્ત્રીના આ પ્રયાસને સહકાર આપશે.

તા: ૨૯.૧:૩૯
ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી
ભદ્ર–અમદાવાદ

રસિકલાલ છો. પરીખ
આસિ. સેક્રેટરી

અનુક્રમણિકા

શુદ્ધિપત્રક

પૃ.	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧૨	૩	૩૫ फ	૪૫ फ
૧૬	૨૦	| |	|૧૮૧૭|
૨૩	૧૭	૬૧૭૩	૬૭૩
૨૪	૨૩	| |	|૧૮૭૫|
૨૭		વાંચો–ગંગ, ગંગ,[૧] ગંગાધર,[૨] ગણપતરામ[૩]	
૩૦	૨	૧૮૭૧	૧૮૭૮
૩૩	૧૫	સૂચના–સ્ત્રીશિક્ષાને ગોપાલભટ્ટની કૃતિ ગણવી.	
૩૭	૯	વાંચો—ગૌરીબાઈ (ગવરીબાઈ)[૨]	
૩૮	૨૧	(ઈ. સ. ૧૬૭૨)	(ન જોઈએ)
,,	૨૨	૧૭૩૩	૧૭૧૩
૩૯	૧૯	૧૮૫૨	૧૭૫૨
૪૯	૧૯	૧૮૮૩	૧૮૨૩
૪૯	૨૪	૧૮૮૩	૧૮૨૩
૮૧	૧૧	૬૭૦ अ	૭૪૨ व
૮૨	૧૫	૭૭૦	૬૭૦
૯૧	૨૦	૧૭૮૦	૧૭૪૦
૧૦૩	૧૦	રાજિયા-પરજિયા	બહુચરાજીનો ગરબો
૧૦૭	૧૧	પ્રીતમ	પ્રીતમ[૧]
૧૯૩	૮	વલ્લભ (અનાવલો)	(ન જોઈએ)
,,	૯	૧. અનાવિલ પુરાણ	૩. અનાવિલ પુરાણ
૨૩૫	૨૩	૪૬૮	–દે. ૪૬૮
૨૬૧	૨૧	૭૫૨	૭૪૯
૨૮૨	૨૫	જેરામ	હરિરામ

વિજ્ઞપ્તિ—યાદીમાં આંકડાઓનું જ પ્રાધાન્ય છે. એકલે હાથે કામ કરવામાં આંકડાઓમાં ભૂલો રહેવાની સંભાવના છે; વળી મળેલી મૂળ યાદીઓમાં પણ ભૂલો હોય તો તે પણ તદ્વત્ આમાં હોવાની સંભાવના છે. તેવી ભૂલો મળ્યે લખી મોકલવામાં આવશે તો દ્વિતીયાવૃત્તિમાં તેનો સાભાર ઉપયોગ કરવામાં આવશે.

—સંપાદક

પ્રસ્તાવના

કોઈ પણ દેશની ધાર્મિક, સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય પરંપરાનો ખ્યાલ જોઈતો હોય તો તે તે દેશમાંના પુરાતન અવશેષોનો અભ્યાસ અનિવાર્ય હોય છે. એ પ્રાચીન અવશેષો જો સંરક્ષાયેલી સ્થિતિમાં હોય તો અભ્યાસકો તેની મદદથી સંશોધન આગળ લંબાવી દેશના વિષયમાં જોઈતી માહિતી આપવા શકિતમાન થઈ શકે છે. એ તો આપણે સારી રીતે જાણિયે છિયે કે અંગ્રેજો હિંદમાં આવ્યા તે પૂર્વેના કાળમાં પુરાતન અવશેષોના સંરક્ષણ તરફ દેશવાસીઓનૂં સ્વલ્પાંશે પણ ચિત્ત નહોતૂં. હેતુપૂર્વક વિશિષ્ટ અવશેષો પાછળ મૂકી જવાની ટેવ હતી; પણ તે સાથે રક્ષણ કરવાનૂં ભાન નહોતૂં; કેમકે જો ભાન હોય તો તેવા પ્રાચીન અવશેષોના સંગ્રહો દેખાવા જોઈયે. હા, માત્ર એવા કોઈ અવશેષ સાથે ધાર્મિક સંબંધ હોય તો તે જળવાઇ રહેતો હતો, અને તેજ કારણે જૈનોના અનેક પવિત્ર ગ્રંથસંગ્રહો અને તેજ રીતે જૈનેતરોના વ્યકિતગત ગ્રંથ સંગ્રહો માત્ર કવચિત કવચિત જળવાઈ રહેલા મળે છે. આ તો માત્ર ગ્રંથસંગ્રહોનીજ વાત થઈ. બાકી પુરાતત્ત્વના અંગભૂત સિક્કાઓ, શિલાલેખો, દાનપત્રો કે જૂનાં હથિયારોના સંગ્રહ કરવા તરફ તો પૂરી બેદરકારી સેવવામાં આવેલી, તો પછી વસ્ત્રાદિકના વિષયમાં તો વાતજ શી કરવાની?

આ આપણી આંખ ખોલાવનારા યુરોપિઅન વિદ્વાનો છે. લૉર્ડ હેસ્ટિંગ્સ (ઈ. સ. ૧૭૭૨-૮૫)ના સમયમાં ગ્રેટબ્રિટનની રોયલ એશિઆટિક સોસાઇટીની શાખા કલકત્તામાં સ્થપાઈ. હસ્તલિખિત પુસ્તકો, સિક્કાઓ, શિલાલેખો વગેરેનો સંગ્રહ કરવાની ભાવનાને વિકાસ મળ્યો અને તેવાજ સમયમાં મેઘદૂત, ભગવદ્ગીતા અને શાકુંતલ નાટક વગેરેના અંગ્રેજી અનુવાદો મળ્યા. અંગ્રેજો જેમ જેમ હિંદમાં ફેલાવા લાગ્યા તેમ તેમ યુરોપિઅન વિદ્વાનો પણ હિંદની મુલાકાતે આવવા લાગ્યા. રાજકીય સંયોગોની અનુકૂળતાને અંગે સર્વ પ્રદેશો તેવા વિદ્વાનોને માટે ખુલ્લા હતા. અને આપણે જોઈ શકયા છિયે કે અનેક પ્રાચીન અવશેષો હિંદમાંથી ખેંચાઈ લંડનની રોયલ એશિઆટિક સોસાઈટીના સંગ્રહમાં અને ઈન્ડિઆ ઑફિસની લાયબ્રેરીમાં સુરક્ષિત થયા. 'સુરક્ષિત' શબ્દ અહીં સહેતુક વાપરવામાં આવ્યો છે, એ માટે કે એ સમગ્ર જગતના વિદ્વાનોને માટે ખુલ્લા છે. યુરોપની બીજી પણ કેટલીએ પુરાતત્ત્વ-સંરક્ષક સંસ્થાઓ પાસે હિંદ તેમજ બીજા દેશોમાંથી મેળવેલા અવશેષો સંગ્રહાઈ પડયા છે, એટલૂંજ નહીં

પણ પ્રતિદિન નવા નવા મળતા અવશેષો સંગ્રહાયે જાય છે. જૂની પશ્ચિમ રાજસ્થાનીનું અદ્વિતીય અને એકમાત્ર વ્યાકરણ સૌથી પ્રથમ અર્પનાર ઇટાલિઅન વિદ્વાન હિંદમાં આવ્યા વિનાજ મોટા ભાગની હાથપ્રતો પોતાના દેશમાંની એક પુસ્તકશાળામાંથી મેળવી પોતાનો ગ્રંથ લખે અને આપણે સૌએ નીચા મસ્તકે એની અનાયાસ સેવાઓનું ઋણ મુક્તકંઠે સ્વીકારવું પડે, એ કાંઈ ઓછું છે? ત્યારેજ આપણે સ્વીકારવું પડે છે કે અહીં અસંગ્રહાયેલી દશામાં નષ્ટ થઈ જતા હોય તેના કરતાં અન્યત્ર સુરક્ષિત દશામાં હોય તો તેનો કોઈ દિવસ ઉપયોગ થઈ શકશે, અને પૂનામાં 'ભાંડારકર રીસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ' તરફથી મહાભારતની જે સાર્વદેશિક આવૃત્તિ તૈયાર થાય છે, તેમાં યુરોપમાં સંગ્રહાયેલી હાથપ્રતોનો પણ ઉપયોગ થાય છે, તે તેનું સારામાં સારૂં દૃષ્ટાંત છે. ત્યાં ગયેલી વસ્તુનો સંગ્રહ કરીનેજ તેઓ જો બેઠા રહ્યા હોત તો સૌથી પ્રથમ ઋગ્વેદ અને અથર્વવેદની સાર્વદેશિક આવૃત્તિઓ પ્રો. મેકડોનલ્ડ વગેરે જેવાઓ પાસેથી મળી છે, તે નજ મળી હોત. પાણિનિથી તદ્દન સ્વતંત્ર રીતે અભ્યાસના પરિપાકરૂપે શાસ્ત્રીય-વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિએ લખાયેલું પ્રો. મેકડોનલ્ડનું વૈદિક વ્યાકરણ અને સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ એ એવાજ સંગ્રહોને આભારી છે અને છેક છેલ્લી ઘડી પર્યંત પથારીમાં પણ એ વ્યાસંગને પોતાનું જીવનધ્યેય લેખનારા પ્રો. સિલ્વૅં લેવી અને પ્રો. વિન્ટર્નીઝ જેવા વિદ્વાનો પણ એવાજ સંગ્રહોએ પૂરાં પાડેલાં સાધનોના બળ પર સેવા કરી વિદેહ થયા છે.

એવા સંગ્રહોની દેખાદેખીએજ આજે હિંદમાં અનેક પુરાતત્ત્વ-સંગ્રહો પ્રાચીન-વસ્તુ-સંગ્રહસ્થાનો અસ્તિત્વમાં આવ્યાં છે. એના બળે હિંદનો સિલસિલાબંધ ઇતિહાસ અનેક વિદ્વાનોના ભિન્ન ભિન્ન નિર્ણયો પરથી થયેલી ગાળણી બાદ વિદ્વાન લેખકોને હાથે લખાયેલો આપણા હાથમાં આવી રહ્યો છે. નવાં અને નવાં મળતાં સાધનોની, તે ઉપરાંત સાવધાનતા-પૂર્વક જાળવણી કરવામાં આવે છે અને પુરાતત્ત્વસંશોધકો જૂની અને નવી શોધોનો સમન્વય સાધતા સાધતા નવું અને નવું દરેક પ્રસંગે રજૂ કરતા જાય છે, એની ખાતરી સંશોધનને મુખ્ય ધ્યેય માની ચાલનારાં અનેક સામયિકો પૂરી પાડે છે.

૧૮૧૮ લગભગમાં હિંદના ઘણાખરા ભાગ ઊપર અગ્રેજોનું શાસન સ્થપાઈ ગયું. અને તે પછીના બે ત્રણ દાયકામાં તો હિંદનાં સમગ્ર દેશી રાજ્યોએ અંગ્રેજોનું વર્ચસ્વ સ્વીકારી લીધું. ત્યારથી દેશ થાળે પડ્યો. અને

તેથી યુરેપિઅન વિદ્વાનોને હિંદમાં શાંતિથી સંશોધન કરવાની સુવિધા પ્રાપ્ત થઈ. હિંદમાં આવું સંશોધન કરનારા એકલા ધંધાદારી યુરેપિઅન વિદ્વાનો નહોં પણ અમલદારો પણ હતા, તે જ્યારે જાણવામાં આવે છે ત્યારે આશ્ચર્ય થયા વિના રહેતું નથી. અમલદારો વિદ્યાપ્રિય ન હોઈ શકે, એમ કહેવાનો આશય નથી, પણ અત્યારે સર્વત્ર જોવામાં આવે છે, તેમ તે પોતાના કાર્યોમાંથી નવરો થઈ શકતો નથી હોતો અથવા નિવૃત્તિના સમયમાં આરામ સિવાય અન્ય કશું કરી શકતો નથી; એ વસ્તુ લગભગ સનાતન સત્ય જેવી થઈ પડી છે. તેનું વિરુદ્ધ ઉદાહરણ કેટલાક યુરેપિઅન વિદ્વાનો–અમલદારોએ પૂરું પાડયું છે અને પૂરું પાડે છે. અને ગૂજરાતીનો દરેક પ્રકારે ઉત્કર્ષ જોવાની સતત ઇચ્છા સેવી તેને ચરિતાર્થ કરવા સુધી પહોંચેલા સર એલેકઝાંડર કિન્લોક ફાર્બસ, સર ટી. સી. હોપ, વગેરે તેના અદલ દાખલા છે.

દરેકને પોતાના ચાલૂ ધંધા ઉપરાંત એક પ્રિય વિષય હોય છે. એ તરફ જો બેદરકારી સેવવામાં ન આવે તો એમાં દરેક વ્યક્તિ સારું કામ કરી શકે છે. ૧૯૩૭ના નવેંબરમાં લંડન યુનિવર્સિટીના યુનિવર્સિટી કૉલેજના એક અધ્યાપક મિ. જે. આર. ફર્થ અમદાવાદમાં ભારતીય ઉચ્ચારણ–શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવા નિમિત્તે ફરતા ફરતા આવી ચઢેલા હતા. તેણે એક વાતચીતમાં મને જણાવેલું કે 'છેલ્લા વિશ્વયુદ્ધના આરંભમાં હું એમ. એ. થયો; પણ હું મારા પ્રિય વિષયમાં કાંઈ કરવા પ્રયત્નશીલ બનું તે પૂર્વેજ લશ્કરી ભરતીમાં મારે જવું પડયું. આખો વિશ્વયુદ્ધનો સમય મારે એક સૈનિક તરીકે આફ્રિકાના રણક્ષેત્રમાં ઘૂમવું પડયું. મારા પર તો જાણે કે આ બહાને ઈશ્વરની કૃપાજ ઊતરી: તુલનાત્મક ભાષા શાસ્ત્રની તેમજ ઉચ્ચારણ–શાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ આફ્રિકાની કેટલીયે પ્રાંતીય બોલીઓનો અભ્યાસ સાધી શકયો અને પછી તો મને એજ વસ્તુનો રાગ લાગ્યો. લંડન ગયા પછી અધ્યાપકની નોકરી મળ્યા બાદ હું મારા વિષયને વધૂ ખેડવા શક્તિમાન થયો છું.' આ વિદ્વાન એશિઆના બધા ભાગોમાં ફરી ભિન્ન ભિન્ન પ્રજાનાં ઉચ્ચારણસ્થાનોનો અભ્યાસ કરી કેટલાંય સત્યો શોધી શકયા છે. ચિનની ચિત્રલિપિને સ્થાને વર્ણલિપિ–તે પછી ભલે તે રોમન લિપિ હોય, પણ લખવા–છાપવાની અનુકૂળતા માટે ચિની ઉચ્ચારણોને અનુરૂપ કરી આપેલા વર્ણવાળી લિપિ–સૌથી પ્રથમ એમણે કરી આપી છે. ત્યાં તાર કરવામાં, એ ચિત્રલિપિની મુશ્કેલી ટાળવા અમુક વાક્યખંડો નક્કી કરી તેના જુદાજુદા આંક તૈયાર કરવામાં આવ્યા હોય

છે તે આંક તાર કરનારો બીજા મથકે સૂચવે છે. ત્યાં બેઠેલો કારકૂન એ આંક પરથી સામે રાખેલી સંજ્ઞાપોથીમાંથી વાક્યખંડો શોધી તારનું ફોર્મ ભરી પછી તેતે શિરનામે મોકલે છે. આને બદલે એ વિદ્વાનની સૂચના મુજબ ભાષા ભલે ચિની હોય પણ તેને શબ્દોનાં ઉચ્ચારણ બતાવનારા રોમન વર્ણો—સર્વ સાધારણ રીત મુજબ બીજા મથકે મોકલવામાં આવે, જ્યાં સામેનો કારકૂન ચાલૂ રીતે ઝડપી લે.

યુરોપિઅન વિદ્વાનોની આ ખૂબી છે. આપણી નજરે અથવા ઉહલા રોશોધનની નજરે કદાચ ઊણપવાળા હોય પણ વિન્સેન્ટ સ્મિથનો હિંદુસ્તાનનો ઈતિહાસ, ટૉડનું રાજસ્થાન અને સર એ. કિ. ફાર્બસની રાસમાળા એ એ ક્ષેત્રમાં અદ્વિતીય ગ્રંથો નથી, એમ કોણ કહી શકે તેમ છે? અને પાછળના બે ગ્રંથોના ભ્નેટાના ગ્રંથો તો હજૂ કેટલાં વર્ષે ઊભા થશે તે અટકળી શકાતું નથી. આજે આપણી પાસે સાધનબાહુલ્ય છતાં આપણે કાંઈ પણ અર્પી શકતા નથીઃ એ કેટલું શોચ્ય છે!

સર એલેક્ઝાન્ડર કિ. ફાર્બસની રાસમાળા પાછળ એક અસાધારણ અમર કાર્ય મૂર્ત થઈ ચૂકેલું જાણવામાં આવે છે ત્યારે સાનન્દાશ્ચર્ય થયા વિના રહેતું નથી. સ્વ. હીરાલાલ ત્રિ. પારેખે તેમના ક. દ. હસ્ત પુ. સં. ની સૂચીના પ્રવેશકમાં ખરુંજ જણાવેલું છે કે—

"આપણે અહિં જુની હાથપ્રતો સંગ્રહવા અને સાચવવા તરફ પ્રથમ "લક્ષ, ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટીના સંસ્થાપક સ્વ. એલેક્ઝાંડર "કિન્લોક ફોર્બસનું ગયું હતું.

"ગુજરાતના ઈતિહાસ માટે સાધનો એકઠાં કરતાં, ફોર્બસ સાહેબને "આપણું પ્રાચીન સાહિત્ય–રાસા પ્રબંધ અને કાવ્યો વગેરે જોવા તથા "મેળવવાની જરૂર પડી, અને તે સમયે, રાસમાળાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામાં "એમની મદદમાં રહેલા કવીશ્વર દલપતરામને, એમણે દેશમાં જ્ઞાનપ્રચાર "અને જ્ઞાનસમૃદ્ધિની વૃદ્ધિને અર્થે સાહિત્ય અને કેળવણી વિષયક એક "સંસ્થા કાઢવાની અને તેમાં અન્ય કાર્યો સાથે ઉપલબ્ધ ગ્રંથોની હાથપ્રતો-"નો સંગ્રહ કરવાની અગત્ય સમજાવી."

(પૃ ૧)

સર ફાર્બસ ૧૮૪૬ના નવેમ્બર માસમાં અમદાવાદમાં આસિ. જજ થયા. આ સમય એ ગુજરાતના પુરાતત્ત્વાન્વેષણનો પ્રારંભ-સમય. એમની સેવાનો આરંભ શ્રી અંબાલાલ બુ. જાનીના શબ્દોમાં કહું તો આ પ્રમાણે થયો:

"સ્વ. ફાર્બસ સાહેબે આરંભમાં સ્વ. કવીશ્વર દલપતરામ ડાહ્યાભાઈની "સહાય અને સહાનુભૂતિથી એક પાસથી ગુજરાતના ઇતિહાસ અને પ્રાચીન "ગુજરાતી સાહિત્યના હસ્તલિખિત ગ્રંથોના સંશોધ અને સંગ્રહ કરવા "માંડયા; તેમ બીજી પાસથી એ સંબંધી અપ્રાપ્ય ગ્રંથોની નકલો કરાવી–"ઉતરાવવા માંડી. ઉપરાંત કંઠસ્થ ગદ્યપદ્ય સાહિત્ય પણ જાળવવાના "ઉદ્દેશથી ગુજરાત–કચ્છ–કાઠિયાવાડમાં ખૂણેખોચરે ભરાયલા તેમ રાજ્યાશ્રય "સેવતા ભાટચારણાદિ કવિઓ, વહીવંચાઓ, વાર્તાકારો અને ગઢવીઓને "નોતરી નોતરી તેમનાં કંઠસ્થ સાહિત્યો, વાર્તા, રાસ, રાસડા, પવાડા, "છંદો, કવિતા, દૂહા આદિને વિપુલ પ્રમાણમાં લખાવી–ઉતરાવી લેવાના "પ્રબંધો પણ કર્યા......તેઓ બનતું ત્યાંસુધી પ્રાચીન હસ્તલિખિત ગ્રંથો "ખરીદી લેતા, પણ જ્યાં તેમ બને તેમ નહોતું ત્યાં શુદ્ધ લેખનશીલ "લહીઆઓને રોજીતેયે ગ્રંથોની નકલ ઉતરાવી લેતા."

(શ્રી. ફા. ગૂ. સ. હસ્ત. લિ. પુ. ભાગ ૨જોઃ પ્રસ્તાવના, પૃ. ૩)

આમ ગૂજરાતી હસ્તલિખિત પુસ્તકોને મેળવી તેને સુરક્ષિત કરવાનું સૌથી પ્રથમ માન એક અંગ્રેજ ગૃહસ્થ મેળવી જાય છે. અમદાવાદની ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટી અને સૂરતની એન્ડ્રૂઝ લાઇબ્રેરી એ સ્વ. ફાર્બસનાં જીવંત સંસ્મરણો છે. જ્યારે એમના અવિચલ સ્મારક તરીકે એમના સ્મારકમાં સ્થપાયેલી મુંબઈની શ્રી. ફાર્બસ ગૂજરાતી સભા છે. ગૂજ. વર્ના. સો. અને શ્રી. ફા. ગૂ. સભાએ ગૂજરાતી હસ્તલિખિત પુસ્તકોનો સંગ્રહ કરવામાં એકધારૂં ચિત્ત પરોવ્યું છે, એ એ બંને સંસ્થા તરફથી પ્રસિદ્ધ થયેલી યાદીઓ જોતાં જાણી શકાય છે. ગૂજરાત–મુંબઈના ગુજરાતી હસ્તલિખિત ગ્રંથ સંગ્રહોમાં જેમ સૌથી વધુ ગૂજ. વર્ના. સોસાઈટી ધરાવે છે, તેમ જોકે સંગ્રહ બહુ મોટો ન હોવા છતાં કેટલાંક મહત્ત્વનાં ઐતિહાસિક કાવ્યો અને વાર્તાઓ એક માત્ર શ્રી. ફા. ગૂજ. સભાનો સંગ્રહજ ધરાવે છે. સ્વ. ફાર્બસની હયાતી દરમિયાન એકત્રિત કરવામાં આવેલાં હસ્તલિખિત ગ્રથો, શિલાલેખોનાં રબીંગ કે અક્ષરાંતરો, ભાટચારણના ચોપડાઓ વગેરેનો સારો સંગ્રહ એ સભામાં સારી રીતે સચવાઈ રહેલો છે. એ વિશેની પૂરતી માહિતી એ સંસ્થા તરફથી શ્રી. અંબાલાલ જાનીએ પ્રસિદ્ધ કરેલી યાદીના ભાગ ૧લામાં આપવામાં આવી છે; એ ઊપરથી સ્વ. ફાર્બસની સેવાની જાણ થશે,

વડોદરા પ્રાચ્ય-વિદ્યામંદિર પાસે ગૂજ. હસ્તલિખિત પુસ્તકોનો સારો

સંગ્રહ છે—જૈન હાથપ્રતોને સાથે ગણિયે તો ગૂજ. વર્ના. સો. ના સંગ્રહથી તે સંખ્યામાં વધે તેમ છે; પણ વડોદરાના સંગ્રહ પાછળ એક અસાધારણ વ્યક્તિ કામ કરી ગઈ તેનો આજ જાણે કે ખ્યાલ સુદ્ધાં ભૂલાઈ જતો લાગે છે. સ્વતંત્ર સંગ્રાહક તરીકે સ્વ ફાર્બસ પછી એ ભૂલાઈ જતી વ્યક્તિનું સ્થાન છે. સ્વ હરગોવિંદદાસ દ્વારકાદાસ કાંટાવાળાએ વડોદરાના કેળવણી ખાતામાં રહે રહે કેળવણી ઉપરાંત પુસ્તક–સંશોધન તરફ લક્ષ્ય દોડાવ્યું અને તેના સત્પરિણામે પ્રાચીન કાવ્ય ત્રૈમાસિક અને પ્રાચીન કાવ્યના સંખ્યાબંધ ગ્રંથો ગૂજરાતી જનતાના હસ્તમાં તેઓ આપી શક્યા. આ કાવ્યોની પ્રસિદ્ધિને કારણે તેમણે જે સંગ્રહ એકત્રિત કર્યો તે પ્રાચ્ય–વિદ્યામંદિરમાં છે. આપણી પાસે એ જાણવાનું સાધન અત્યારે નથી કે કઈ હાથપ્રતો શ્રી. કાંટાવાળાએ મેળવેલી છે, કેમકે વડોદરામાંથી તેની કોઈ યાદી બહાર પડી નથી; છતાં ગૂજરાતી હાથપ્રતોનો ઘણો મોટો ભાગ તેમના દ્વારા મેળવાયો હતો એ નિર્વિવાદ છે.

આ દિશામાં ત્રીજું નામ કોઇનું શોભે તેવું હોય તો તે પોતાને એક 'ધૂળધોયા' તરીકે લેખનાર સ્વ. ઈચ્છારામ સૂર્યરામ દેસાઈનું. બૃહત્કાવ્યદોહનની પ્રસિદ્ધિને અંગે અનેક હાથપ્રતો એમણે મેળવેલી; જેની હાથપ્રતો મેળવી શકાય તેમ નહોતી, તેની નકલ કરાવી મગાવેલી. અત્યારે જોકે એ સંગ્રહ પૂરો નથી, છતાં ચોથી ગૂજરાતી સાહિત્ય પરિષદના રીપોર્ટમાં શ્રી. છગનલાલ વિ. રાવળે જે સૂચી આપી છે, તે જોતાં તેમાં પ્રથમ વારજ જાણવામાં આવતા અનેક અપ્રસિદ્ધ કવિઓનાં કાવ્યોની હાથપ્રતો કે નકલો હતી. અત્યારે ત્યાં જેટલી હાથપ્રતો કે નકલો છે, તે બધી મારા તરફથી નોંધી લેવામાં આવી છે. એની સંખ્યા મોટી નથી; તેથી સ્વ દેસાઈની સેવા ઓછી છે એમ ન કહી શકાય. ગૂજરાતી ઉપરાંત સંસ્કૃત હાથપ્રતોનો ૨૦૦૦ જેટલો ગ્રંથસંગ્રહ સ્વ. દેસાઈના હસ્તલિખિત ગ્રંથો મેળવવાના મહાન પ્રયત્નની પ્રતીતિ માટે ઓછો નથી.

ગૂજરાતી હાથપ્રતો એકત્રિત કરનારાઓમાં આ ત્રણ વ્યક્તિ સર્વથી આગળ આવી રહે છે. એ ત્રણે વ્યક્તિએ એ મણિ મેળીને પોતાની અસાધારણ સેવાઓરૂપી ફલ પણ ગૂજરાત સમક્ષ રજૂ કરી તેને કાયમને માટે ઋણી બનાવી દીધું છે.

આ ત્રણને આપણે ગ્રહો તરીકે સ્વીકારિયે તો ઉપગ્રહો તરીકે સ્વીકારવા જેવી વ્યક્તિઓ પણ આપણે મેળવી શકિયે છિયે. એનો આરંભ

સ્વ. કવિ દલપતરામથી કરવો કે સ્વ. કવિ નર્મદાશંકરથી કરવો, એ મુશ્કેલી છે. ગૂજરાતી ભાષાના બંને સમકાલીન કવિઓ માત્ર નવી કવિતા બનાવી સંતોષ લઇ બેસી રહેનારા કવિઓ ન હતા; તે બનેએ કાવ્ય-સંશોધનના વિષયમાં પણ પ્રથમ પ્રયત્નો આદરેલા એ બંને વિદ્વાન તરફથી અનુક્રમે ગૂજરાતી કાવ્યદોહન અને દયારામકૃત કાવ્યદોહન (ઇ. સ. ૧૮૬૦) બહાર પડેલાં, એ એના પુરાવાઓ છે. સ્વ. હીરાલાલ ત્રિ. પારેખે ખાજબીજ નોંધ કરી છે કે—

"કવિ દલપતરામે ગુજરાતી કાવ્યદોહન તૈયાર કર્યું તેમાં જે કવિઓના "ગ્રંથોમાંથી પોતે કાવ્યો પસંદ કરેલાં, તેમના જીવનની હકીકત "બુદ્ધિ-"પ્રકાશ" સન ૧૮૬૨ માં આપવા માંડેલી. અને તેની સરસાઇમાં કવિ "નર્મદે કવિચરિત્રો લખવાનું શરૂ કર્યું હોય એ સંભવિત છે.* ગમેતેમ "હો, પણ એટલું તો ખરૂં જ કે, એ બંનેએ લખેલાં કવિચરિત્રો ગુજ-"રાતી સાહિત્યના અભ્યાસકને જોવાની જરૂર રહેશેજ; કેમકે તેમાં તે "સમયે તેમના વિષે પ્રચલિત દંતકથાઓ અને મળી આવી તે માહિતી "સંગ્રહેલી છે, અને તેજ એની ઉપયોગિતા અને મહત્તા છે, એમ "કહી શકાય.

"એનાથી વિશેષ મહત્ત્વનું અને સંગીન કાર્ય કવિ નર્મદે કર્યું, તે "એ કે, ચંદિાદનિવાસી કવિ દયારામની ગરબી—પદોનો સંગ્રહ કર્યો. "...એ ગરબીઓની ધાટીએ કવિ દલપતરામે નવીન સુધારા વિષે અનેક "ગરબીઓ રચી અને પોતે ગરબીભટ્ટ કહેવાયા; પણ કવિવર દયારામની "કૃતિનો ઉદ્ધાર, પ્રકાશન અને પ્રચારનું કાર્ય તો કવિ નર્મદેજ કર્યું."

(દલ. હ. પુ. સં. પ્રસ્તા. પૃ. ૪-૫)

આ પ્રમાણે ગૂજરાતી કાવ્યોના સંપાદનનો આરંભ આ બે કવિઓએજ કરી આપ્યો. કવિ નર્મદાશંકરે દયારામના કાવ્યસંગ્રહ ઉપરાંત ડૉ. બ્યૂલરે મંજૂર કરેલા રાહ પર સ્વ. નવલરામની પદ્ધતિ પ્રમાણે કવિ પ્રેમાનંદના દશમ સ્કંધની + શાસ્ત્રીય દૃષ્ટિએ આવૃત્તિ (ઈ. સ. ૧૮૭૨ લગભગ) તૈયાર

---

* નર્મગદ્ય-કવિચરિત્ર, વર્ષ ૧૮૬૫.

+ સ્વ. કવિએ સંપાદિત કરેલા પ્રેમાનંદના આ દશમ સ્કંધની અગ્રેજી પ્રસ્તાવનામાં એ કાવ્યના સંપાદનમા સ્વીકારેલી શાસ્ત્રીય પદ્ધતિની રૂપરેખા આપવામા આવી છે. આ કાવ્ય સ્વ. નવલરામે સંપાદિત કરેલા મામેરા પછીને વર્ષે તૈયાર થયાનો ત્યા ઉલ્લેખ છે. સ્વીકારાયેલી પદ્ધતિ પણ સ્વ. નવલરામની પદ્ધતિને અનુરૂપ છે; જોકે પુષ્કળ ઝીણવટ પર ખ્યાલ આપવાનું ત્યાં જણાવવામા આવ્યું છે. સ્વ. નવલરામ અને નર્મદાશંકર આમ આ દિશામા પ્રારંભકો છે.

કરી છપાવી. આ દિશામાં તે જમાનામાં કામ કરનારાઓમાં સ્વ. નવલરામ ભાઈ અને ભારતમાર્તંડ સ્વ. પંડિત ગટ્ટુલાલજીનાં નામો ભૂલાવાં ન જોઈએ.

સ્વ. નવલરામે ×પ્રેમાનંદ રચિત કૂંવરબાઈના મામેરાની શાસ્ત્રીય પદ્ધતિએ સંપાદિત કરેલી આવૃત્તિ (ઈ. સ. ૧૮૭૧) સૌથી પ્રથમ આપી. શ્રી. ગટ્ટુલાલજીએ જોકે શાસ્ત્રીય પદ્ધતિનો સમાશ્રય ન કરેલો છતાં કવિ રત્નેશ્વરના દશમસ્કંધની સાદી આવૃત્તિ (ઈ. સં. ૧૮૭૧) શા. ગોવરધનદાસ નારાયણભાઈ દ્વારા પ્રકટ કરાવી. સ્વરૂપ ઉપરથી જણાય છે કે તેમાં મૂળ હાથપ્રતોની ભાષા સચવાઈ છે.

સાધનસંપન્ન પુરુષો તો ધાર્યું કરી જાય, તેમાં નવાઈ નથી, પણ નિઃસાધન વ્યક્તિઓ ધાર્યું કાર્ય કરી જાય તેમાં જ નવાઈ છે. આવી નિઃસાધન વ્યક્તિ આ દિશામાં ગજા ઉપરવટ જઈને પણ કાર્ય કરી ચૂકી

× સ્વ. નવલરામે સ્વીકારેલી પદ્ધતિ શાસ્ત્રીય હતી, તે તેમણે તેમની પદ્ધતિનો જે નિર્દેશ કર્યો છે, તે ઉપરથી સમજાય છે:—

"...સારોદ્ધાર કરનારનું કામ મૂળ ગ્રંથકાર શી રીતે લખી ગયો હશે, "તે શોધી કહાડવાનું છે; અને તે શોધનાં ખરાં સાધનો ફક્ત જૂની પ્રતો જ છે "એ સિદ્ધાંતને અનુસરીને જ હમેશાં ચલાય એવા ઉદ્દેશથી નીચેના વિશેષ નિયમો "અગાઉથી જ બાંધી મૂક્યા હતા.

"૧. પોતાની તરફનો એક અક્ષરે ન ઉમેરવો

"૨. ઘણું કરી ઘણી પ્રતમાં જે પાઠ હોય તે કબુલ કરવો.

"૩. જ્યાં હસ્તદોષ અથવા બુદ્ધિદોષ ખુલ્લો માલમ પડે, ત્યાં તે દોષ "સુધારી લેવો; અને પછી તે પ્રતની સંમતિ કઈ તરફ આવે છે તે જોવું.

"૪. શબ્દના સ્થાનમાં જ ફેર હોય, તો જેનું બંધારણ વધારે નિયમિત "હોય તે પાઠ ખરો ગણવો.

"૫. અમદાવાદની અને સુરતની પ્રત જ્યાં મળતી આવે, ત્યાં ઘણું કરીને "પાઠ ખરો જ છે એમ જાણવું; કેમકે તે બંનેનો એક સામાન્ય મૂલ ભરેલી પ્રત "ઉપરથી ઉતારો થયો હોય એ બહુજ અસંભવિત છે.

"૬. જ્યાં, ત્યાં, જ્યારે, ત્યારે, જે, તો, છે વગેરે કેટલાએક શબ્દનો કવિએ "અધ્યાહાર રાખ્યા છતાં ઉતારનારાઓ માંહે વધારી દે છે, તેથી એવા શબ્દને "લીધે માપ જ્યાં વધી જતું હોય ત્યાં તે કહાડી નાંખવા.

"૭. અર્થનો ફેર પડતો હોય, તો બધી તરફનો વિચાર કરી એક પાઠ "પસંદ કરવો; અને નોટમાં તે પસંદ કરવાનું કારણ તથા બીજા જેટલા પાઠ જૂદા "હોય તે આપવા... [મામેરૂં-પ્રસ્તાવના, પૃ. ૧૦-૧૧]

હોય તો તે લૂણાવાડાના પેન્સનર વિદ્યમાન શ્રી. છગનલાલ વિદ્યારામ રાવળ.(અનેક નિશાળોમાં મહેતાજીગીરીને અંગે જુદાં જુદાં ગામોમાં એમને જવાને સંયોગ મળેલા. એ ઉપરાંત અંગત શોખને કારણે એ કેટલાંય સ્થળોમાં પણ ફરેલા. એમણે એમના એ પ્રવાસોમાં અનેક હાથપ્રતો પ્રથમવારજ તેમાંની કેટલીક તો હાથ કરેલી(આમાંની કેટલીક ઉપયોગી પ્રતો સ્વ. શેઠ પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજીને એમણે સોંપેલી; અનેક પદો–કાવ્યોની નકલો કરી કરી એમણે અનેક માસિકો–દીપોત્સવાંકોમાં છપાવેલાં. ગૂજરાતી પ્રેસનો સંગ્રહ જોતાં માલૂમ પડયું કે સ્વ. ઇચ્છારામ દેસાઈએ છપાવેલા બૃહત્કાવ્યદોહનના ૮ ભાગમાંનાં ઘણાંખરાં નાના નાના કવિઓનાં પદો–કાવ્યો શ્રી. રાવળજીએ લખી મોકલેલી નકલો પરથી લેવામાં આવ્યાં સંભવે છે. ગૂજરાતી પ્રેસના સંગ્રહમાં એવી રીતે ઊતારી નકલ કરાયેલી નોટો છે. એમાંનો મોટો ભાગ શ્રી. રાવળનાજ હસ્તાક્ષરમાં મેં જોયો છે. એમણે આમ છૂપી સેવા કરીનેજ ન અટકતાં પ્રાચીન કાવ્યસુધાના પાંચ પાંચ ભાગો સ્વ શેઠ પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજીના આશ્રયે પ્રસિદ્ધ કરી જૂનાં કાવ્યોના સંપાદકોમાં સ્વ. કાંટાવાળા અને સ્વ. ઇચ્છારામ દેસાઈ પછી સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે. સ્વ. હીરાલાલ ત્રિ. પારેખના શબ્દોમાં કહું તો "એવા બે પાંચ છગનલાલ મહેતાજીઓ હોય તો, હજુ ખૂણેખોચરે પડી રહેલું અને ઢંકાઈ રહેલું ઘણું જુનું સાહિત્યધન પ્રકાશમાં આવે, એ વિષે શંકા નથી." (એજન પૃ. ૬). સ્વ. પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજી ગુજરી ગયા પછી પ્રાચીન કાવ્યસુધાનું પ્રકાશન આગળ વધ્યું નથી. આથી કરીને શ્રી. રાવળ પાસેથી ગૂજરાત વધૂ સેવા મેળવી શકયું નથી.)

આ જૂના સંપાદકો તરફ દુર્લક્ષ્ય થવાનું કારણ સ્પષ્ટ છે: સ્વ. નવલરામે અને નર્મદાશંકરે મામેરાનું અને દશમ સ્કંધનું શાસ્ત્રીય સંપાદન કર્યા પછી જોકે વચ્ચે મોટો ગાળો પસાર થઈ ગયો છતાં એ ગાળામાં યુનિવર્સિટીના ઉચ્ચ અભ્યાસક્રમમાં ગૂજરાતીને ધીમે ધીમે સ્થાન મળવા લાગ્યું; એટલે અભ્યાસક્રમમાં દાખલ થયેલાં કાવ્યોની શાસ્ત્રીય પદ્ધતિએ સંપાદિત થયેલી આવૃત્તિઓની જરૂર પડી. આવાં શાસ્ત્રીય સંપાદનોમાં હાથપ્રતોમાં પ્રાપ્ત થતી ભાષાની પરીક્ષાનું ધોરણ મુખ્ય હોય છે. જુદી જુદી પ્રાપ્ય પ્રતોમાં જૂનામાં જૂની કઈ છે, તત્કાલીન ભાષાને સાચવી રાખનારી કઈ છે, એ પછીઓની અથવા તો તત્કાલીન એક કરતાં વધૂ મળતી પ્રતોમાં પાઠાંતર કયાં છે, ઔચિત્યાદિની દૃષ્ટિએ કયાં પાઠાંતરો વ્યાજબી છે, કયાં ગેરવ્યાજબી છે, અથવા ઓછાં વ્યાજબી છે, એ વગેરે વસ્તુઓની જરૂર

જણાય. સ્વ. દલપતરામ. સ્વ. કાંટાવાળા, સ્વ. ઇચ્છારામ દેશાઇ અને વિદ્યમાન છગનલાલ મહેતાજી, એમનું લક્ષ્ય આ દિશામાં સ્વલ્પ પણ ન હતું.* પ્રતિઓની ભાષા ગમે તે સ્વરૂપમાં હોય છતાં તેને અર્વાચીન× સ્વરૂપ આપી, પોતાનાં સંપાદન માટે નક્કી કરવામાં આવેલી જોડણી પ્રમાણે સુધારાવધારા કરી મોટે ભાગે કાવ્યો છપાવવામાં આવતાં હતાં. એક કરતાં વધુ પ્રતો મળી હોય તોયે તે તરફ દુર્લક્ષ્ય પ્રાયઃ કરવામાં આવતું; બેશક સ્વ. કાંટાવાળાએ કોઇ કોઈ કાવ્યમાં, સ્વ. દેશાઇએ બૃહત્‌કાવ્યદોહનના છેલ્લા ભાગોમાં અને શ્રી. રાવળે પ્રા. કા. સુધામાં પાઠાંતરો નોંધ્યાં છે; પણ જે કસોટીમાંથી અર્વાચીન શાસ્ત્રીય પદ્ધતિએ એ પસાર થવાં જોઇયે તે થયાં ન હોવાને કારણે એ સંપાદનો કવિની સેવાનો મુખ્યત્વે પરિચય આપ્યા ઉપરાંત વધુ મદદ કરી શકયાં નથી. શ્રી. રાવળ તરફથી અન્યાન્ય માસિકોમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા જૂની ગૂજરાતીના નમૂના અર્પનારા ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ થયા છે, જેવા કે વૃદ્ધ–ચાણાકયનીતિ–લઘુ ચાણાકયનીતિ–ભુવનદીપક વગેરે (જુવો હ્રાળાપત્રના જૂના ગ્રથો); તેનાથી ભાષાનું જૂનું સ્વરૂપ કેવું હોવું જોઇયે, તે તરફ આપણા નવા સંશોધકોનું લક્ષ્ય ખેંચાયું ખરૂં. આનો આરંભ

* આવી પદ્ધતિ તરફ સ્વ. નવલરામનું ધ્યાન ગયેલું હતું, તે તેમણે 'મામેરા'ની પ્રસ્તાવનામાં નોંધ્યું છે. તે ઉપયોગી હોવાથી અહીં ઉતાર્યું છેઃ—

"મુંબઇ ઇલાકામાં છાપખાનાં નીકળ્યાં ત્યારથી જૂના ગ્રંથ છપાવવા માંડયા
"છે ખરા, પણ આજ પર્યંત સારોદ્ધાર કરવાની જે રીત આપણામાં ચાલી આવી
"છે તે ઘણી જ અપૂર્ણ છે. ઘણાએ તો જેવી પ્રત મળી તેવી જ છપાવી દીધી છે,
"અને એનું પરિણામ એ થયું છે, કે આપણા મહાકવિઓનાં ઘણાં કાવ્ય છપાયાં
"છે, પણ તે નહિ જ જેવાં ગણાય છે–કેમકે તે બિલકુલ અશુદ્ધ છે. થોડાએક તો
"જૂના ગ્રંથકારના ગુરૂ થઇ બેઠા, અને પોતાની નજરમાં જે સારૂં લાગ્યું તે પ્રમાણે
"ફેરફાર કરીને પ્રગટ કરવા મંડી ગયા. એના કરતાં તો હોય તેમજ છપાવી દેવું,
"એ વધારે સારૂં, કે તેથી બધા લોકોના હાથમાં અશુદ્ધ તો અશુદ્ધ પણ જૂની
"પ્રતની એક ખરી નકલ તો આવે. પણ પ્રગટ કરનારે જ્યાં સ્વચ્છંદે ફેરફાર
"કીધો હોય છે ત્યાં અસલનું કયું અને પેલાએ પોતાનું ઘોચી ઘાલ્યું છે તે કયું
"એ જાણવું બિલકુલ અશક્ય થઈ પડે છે; અને તેથી તે પ્રતના સાચાપણા ઉપર
"કાંઇ પણ ભરોસો રાખી શકાતો નથી." (મામેરૂં–પ્રસ્તાવનાઃ પૃ. ૮–૯)

× સ્વ. નવલરામે મામેરામાં હકારનો લોપ, ળ અક્ષરનો સ્વીકાર અને ઇ–ઉની હ્રસ્વ-દીર્ઘતાના સંબંધમાં પોતાની જોડણી અર્પી છે; એ સિવાય ઘોરણ શાસ્ત્રીય છે. સ્વ. નર્મદાશંકરે પણ દશમ સ્કંધમાં કાંઇક એવું કર્યું છે. ભાષાસ્વરૂપની દૃષ્ટિએ એ કરતાં દયારામ-કાવ્યસંગ્રહ સ્વ. કવિ તરફથી સારો સંપાદિત થયો છે.

"કાન્હડદેપ્રબંધ"થી થયો. અને એનો પ્રથમ યશ ડૉ. બ્યુલર લઈ ગયા, જૂની સં. હાથપ્રતો શોધવાના સમયમાં તેમના હાથમાં એ કાવ્ય આવ્યું અને તેમણે શાળાપત્રના તે સમયના તંત્રી સ્વ. નવલરામભાઈને મોકલી આપ્યું. મૂળ શાળાપત્રમાં છપાયું. સ્વ. હીરાલાલ પારેખના શબ્દોમાં કહું તો "ગુજરાતી ભાષાના નિષ્ણાત અભ્યાસી અને પ્રખર વિદ્વાન દી. બ. કેશવલાલભાઈએ, એક રત્નપરીક્ષક ઝવેરી જેમ ધૂળથી ઢંકાયેલું પણ કિંમતી રત્ન ઝટ પરખી કાઢે તેમ ભાષાવિકાસની દૃષ્ટિએ તેનું મહત્ત્વ માપી લીધું." (એજન. પૃ. ૭). ત્યારથી ગૂજરાતી ભાષાના શાસ્ત્રીય અભ્યાસની દિશા ખૂલી. દી. બ. ધ્રુવના પ્રયત્નથી એ કાવ્ય એમ. એ. મા દાખલ થયું એમની સૂચના અને સલાહ પ્રમાણે એ પૂર્વે શ્રી. ડાહ્યાભાઈ પી. દેરાસરી બાર-એટ-લૉ. એ, એ કાવ્યની શાસ્ત્રીય આવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ કરી. ભાષાની દૃષ્ટિએ આ કાવ્યની મહત્તાની આંકણી સ્વ. નરસિંહરાવને પણ થઇ અને એમણે એ કાવ્યની ૨ જી આવૃત્તિમાં એનૂં મહત્ત્વપૂર્ણ અવલોકન આપ્યૂં.

એટલૂં સ્વીકાર્યા વિના ચાલે તેમ નથી કે "કાન્હડદેપ્રબંધ"ના પ્રકાશન પૂર્વે પ્રસિદ્ધ થયેલાં કાવ્યોમાં ભાષાની દૃષ્ટિએ કામ આવે તેવૂં એક પણ કાવ્ય પ્રસિદ્ધ થયેલૂં નહીં. સ્વ. નવલરામે "મામેરૂ" વિશિષ્ટ પદ્ધતિએ તૈયાર કરેલૂં, પણ તેમ છતાં પ્રેમાનંદનાજ સમયની ભાષા કેવી હોવી જોઇયે તેનો ખ્યાલ આપવાને માટે એ પૂરતૂં ન હતૂં. પ્રેમાનંદના સમયની ભાષા અત્યારની ભાષાથી તદ્દન જુદાજ સ્વરૂપવાળી હતી, એમ કહેવાનો આશય નથી; જે કહેવાનૂં છે તે તો એ કે કેળવણી ખાતાના પ્રયાસથી ગૂજરાતી ભાષાએ જે કાંઈ પ્રગતિ સાધી અને તેમાં સ્વ દલપતરામ અને નર્મદાશંકરના સમયથી જે જુદી ભાત પડી, તે પહેલાંની ભાષાનૂ પ્રતિનિધિત્વ-તેના શાસ્ત્રીય સ્વરૂપમાં પ્રેમાનંદના સમયમાં ઊતરાયેલી પ્રતોમાં જે ભાષાસ્વરૂપ વ્યક્ત થાય છે, તેવા સ્વરૂપમાં-તો તેમાંએ નથી. આની પ્રતીતિ એ જૂની હાથપ્રતોની ભાષા જોવાથી થાય તેમ છે, અને આ વિષયમાં અત્યારે કોઇ શંકાનૂં સ્થાન રહ્યૂંયે નથી.

પ્રાચીન કાવ્યોનૂં સંપાદન કેવૂં થવૂં જોઇયે, તેનો આદર્શ તો દી. બ. સ્વ. કેશવલાલ હ. ધ્રુવની કાદંબરી ભાગ ૧ લો અને સ્વ. મણિભાઇ બકોરભાઇ વ્યાસનો વિમલપ્રબંધ પૂરો પાડે છે. એમાં કાદમ્બરીનૂ સંપાદન કેટલૂ ઝીણવટ ભરેલૂં થયેલૂં છે, તે માત્ર અભ્યાસકોજ સમઝી શકે છે. જૂનામાં જૂની પ્રતોમાં પ્રાપ્ત થતી ભાષા તેમાં સચવાઇ રહી છે; એટલે જોકે ભાલણના

સમયની એટલે કે પદ્મનાભના કાન્હડદેપ્રબંધની ભાષાને અદલ મળતી (મધ્યકાલીન ગૂજ.ની બીજી ભૂમિકાની) ભાષા કાદંબરીની હાથપ્રતમાં ન મળી, એમ છતાં તે પછીની ભૂમિકાની ભાષા તો તેમાં સચવાઈ રહી છે. એ રીતે એ પ્રતની નકલ થઈ તે વખતનું અદલ ભાષાસ્વરૂપ એ સંપાદનથી આપણને મળ્યું છે. વિમલપ્રબંધમાં જોકે દી બ. ધ્રુવની શાસ્ત્રીય ચોવટ નજરે નથી આવતી, છતાં તે વખતની ભાષાનું સ્વરૂપ કેવું હતું, તે જાણવામાં તો તેનાથી સરળતા થાય છેજ.* આજ બે સંપાદકો તરફથી ક્રમે પંદરમા શતકનાં ગુર્જર કાવ્યો અને પ્રબંધચિંતામણિ (જૈ. ગૂ. કાવ્ય) મળ્યાં છે, જેમાં ઊપર જે કહેવામાં આવ્યું છે, એજ લાગૂ પડે છે.

જૂની ગૂજરાતીના વિષયમાં આપણા વિદ્વાનો આથી આગળ સંપાદનો–શાસ્ત્રીય સંપાદનો વીસમી સદીની પહેલી પચીશીમાં તો નથીજ આપી શક્યા. જૈન વિદ્વાનોએ આ દિશામાં "આનન્દકાવ્યમહોદધિ" અને "ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ" પ્રસિદ્ધ કરી જૂના સાહિત્યમાં પુષ્કળ ભરતી કરી આપી છે, છતાં જે ચોવટ અને શાસ્ત્રીય દૃષ્ટિ સંપાદનોમાં હોવી જોઇયે, તે તેમાં જોવા નથી મળતી. આવાં કાવ્યોના સંપાદનમાં શબ્દેશબ્દ કસોટીમાંથી પસાર થવો જોઇયે. એવી કસોટી, હર્ષનો વિષય છે કે દી. બ. કેશવલાલ ધ્રુવ સિવાય બીજે કોઈ વિદ્વાન ભાગ્યેજ કરી શક્યો છે. એમણે કરેલાં સંપાદનોમાં એમણે સ્વીકારેલી એમની એક વિશિષ્ટ પદ્ધતિ–પાઠોની સંગતિ ન હોય તો મરામત કરવાની–ના વિષયમાં કદાચ મતભેદને સ્થાન હશે; તેમ છતાં એમની એ સિવાયની સંપાદનપદ્ધતિ સ્વીકાર્યા વિના નવા સંપાદકોને અત્યારે પણ ચાલતું નથી. એ પદ્ધતિએ સંપાદન ન થતાં હોય તો તે આવકાર પામતાં નથી; એટલુંજ નહીં પણ એની કોઇ ગણતરી થતી નથી, અભ્યાસકોને તેનો કશો ઉપયોગ નથી, એ અત્યારે સમજાયું છે.

પ્રતોના સંગ્રહની આવશ્યકતા જણાઈ

૨૫. ફાર્બસના સમયથી હાથપ્રતોનો સંગ્રહ થવા લાગ્યો હતો, એ આગળ સૂચવાઈ ગયું છે. હાથપ્રતો જોવા મળી હોય પણ સંગ્રહવા ન

---

* વિમલપ્રબંધની સાં. ૧૫૮૪ની હાથપ્રતને શબ્દશઃ અનુસરી તેમણે કાવ્ય છપાવ્યું છે. એમના શબ્દો–"પહેલી પ્રતિ જે સંવત્ ૧૫૮૪ એટલે પુસ્તક રચાયું તેજ કાળે લખાયેલી તે સર્વથી વધારે શુદ્ધ હતી અને તેને જ પ્રમાણભૂત માનીને–તેના અક્ષરે અક્ષરને વળગી રહીને મેં આ પુસ્તક તૈયાર કર્યું છે." (વિ. પ્ર ઉપો. પૃ. ૯૫)

મળી હોય તો તેની નકલો ઊતરાવી લેવામાં આવતી હતી. ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટીએ એ માટે ખાસ એક ગોવિંદરામ નામના લહિયાને રોક્યો હતો. સાં. ૧૯૦૭ થી સાં. ૧૯૨૧ સુધીમાં તેને હાથે નકલ થયેલી પ્રતો સોસાઇટીના સંગ્રહમાં છે. તેમાં કેટલાંક અન્યત્ર ન મળતાં કાવ્યો પણ છે. આરંભના આંક ૧ થી ૧૬૩ સુધીની હાથપ્રતોમાં લગભગ ત્રણ ચતુર્થાંશ ભાગની પ્રતો એ લહિયાના સુવાચ્ય અક્ષરોમાં આજે પ્રાપ્ત થાય છે. જુદા જુદા કવિઓનાં મહાભારતનાં લગભગ બધાં પર્વો, પ્રેમાનંદ, શામળ વગેરે સુપ્રસિદ્ધ અને કૃષ્ણદાસ, જીવણરામ, તુલજારામ વગેરે અલ્પ પ્રસિદ્ધ કવિઓનાં કાવ્યોની સૌથી પ્રથમ હાથપ્રતો મેળવી તેની નકલ કરાવી લેવાનું ભાગ્ય સોસાઈટીને મળેલું. હર્ષનો વિષય છે કે ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટી આમ બધા સંગ્રહોમાં પૂર્વકાલીન હોવા સમર્થ થઇ છે. તેનુંજ અનુકરણ કરી નડિયાદ, વડોદરા, મુંબઇના સંગ્રહો અસ્તિત્વમાં આવ્યા છે. અહીંની હાથપ્રતોનો ઉપયોગ પણ કોઈ પણ જાતના સંકોચ વિના કરવા દેવામાં આવતો, તેની સાબિતી સ્વ. કાંટાવાળાનાં સંપાદનો આપે છે. સ્વ. કાંટાવાળાએ તેમજ સ્વ. ઇચ્છારામ દેશાઇએ પોતાનાં સંપાદનોમાં જ્યારે જ્યારે સોસાઇટીની હાથપ્રતોનો ઉપયોગ કર્યો છે, ત્યારે તેની નોંધ લીધી છે.

સ્વ. ફાર્બસ સાહેબને જૂની હાથપ્રતો મેળવવામાં ગૂજરાતનો ઇતિહાસ મળે એ અભિલાષ હતો અને તેથી હાથપ્રતો સંગ્રહવાનો આરંભ કર્યો; પણ પાછળથી એ હેતુ ગૌણ બન્યો અને કાવ્યો કાવ્યો હોઈ ગૂજરાતી ભાષાની સમૃદ્ધિમાં નિયામક હોવાથી અને તેની મદદવીજ ગૂજરાતી ભાષાનો સમર્થ કોશ થઈ શકે તેમ હોવાથી સંગ્રહાવાં જોઈયે, એ ભાવના જાગૃત થઇ. માત્ર ઇતિહાસ નહીંજ, પણ એની પાછળ ગૂજરાતનાં-પ્રાચીન ગૂજરાતનાં વિદ્યા-કલા-સાહિત્ય-સમાજબંધારણ છૂપાયાં પડયાં છે, તે સમઝાયું. અને એ રીતે સંગ્રહો સમૃદ્ધ કરવાની પ્રવૃત્તિ તે વિષયના રસિયાઓ તરફથી આદરવામાં આવી.

અત્યારે ગૂજરાતમાં ગૂજરાતી હસ્તલિખિત ગ્રંથોને સંગ્રહવામાં સૌથી અગ્ર સ્થાન ભોગવતી અમદાવાદની ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઇટી પાસે તેના જૂના સંગ્રહમાં અગાઉ જણાવવામાં આવેલી તેની સોસાઇટીના લહિયા ગોવિંદરામે નકલ કરી આપેલી અને થોડીજ હાથપ્રતોની થઈ ઈ. સ. ૧૯૧૦ સુધીમાં ૧૬૩ પ્રતો માત્ર હતી; છેલ્લાં ૨૮ વર્ષમાં એ આંક ૧૦૫૫ જેટલે પહોંચ્યો છે, એ જાણવામાં આવે છે, ત્યારે ખરેખર આશ્ચર્ય થયા

વિના રહેતું નથી. ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટીના ભૂતપૂર્વ આસિ. સેક્રેટરી સ્વ. હીરાલાલ ત્રિભુવનદાસ પારેખે અમદાવાદમાં દર શુક્રવારે ભરાતી ગૂજરીમાં નિયમિત જઈ જૂનાં થોથાંઓમાંથી વીણી કાઢી લગભગ ૬૦૦ જેટલી હાથપ્રતો–તેમાંની કેટલીક હાથપ્રતોમાં તો અગાઉ ક્યાંય પણ જાણવામાં ન આવેલાં, જાણવામાં હોય તો તેની પ્રત મળીજ શકતી નહીં, તેવાં કાવ્યોની હાથપ્રતો પોતાના અંગત શોખને પોષવા ખરીદવા માંડેલી. એઓ મૂળ તો જૂના સિક્કાઓના અભ્યાસી હોવાથી તેવા સિક્કાઓનીજ ખોજ કરતા; પણ પાછળથી પ્રતો જોવામાં આવતાં તે પણ સંગ્રહવામાં આવેલી. આ પ્રતો તદ્દન પાણીના ભાવે મળેલી, એ જાણવામાં આવે છે, ત્યારે ભારે નવાઈ ઊપજે છે. એમનો આ ખાનગી સંગ્રહ જો તેઓ ધારત તો હજારોની કીમતે પરદેશમાં વેચી શકત; પણ તેમ નહીં કરતાં એક ચિરસ્થાયી કામ કરી અજાયબ વારેલી દેશભક્તિ અથવા નિમકહલાલી વ્યક્ત કરી તેમણે ડાહ્યપણુ જાતના આડંબર વિના નીચેના શબ્દો આ સંગ્રહની તેમણે તૈયાર કરી છપાવેલી યાદીની પ્રસ્તાવનામાં લખ્યા છે, જે તેમના વિશાળ હૃદયનો પરિચય આપતા હોવાથી ઊતારવામાં આવ્યા છેઃ—

" આવો ઉપયોગી અને કિમતી હાથપ્રતોનો સંગ્રહ એક વ્યક્તિ
" પાસે રહે, તે કરતાં એક મધ્યસ્થ સંસ્થામાં સાર્વજનિક ઉપયોગ માટે
" કાયમ સચવાઈ રહે, એ ઇષ્ટ તેમ ઉપયુક્ત જણાયાથી, તે બધી પ્રતો
" સોસાઇટીને સોંપી દેવામાં આવી છે. તે વળી એવી શરતે કે સદરહુ
" સંગ્રહ સાથે કવીશ્વર દલપતરામનું નામ જોડાયલું રહે; અને એમ કર-
" વામાં મુખ્ય હેતુ એજ રાખેલો છે કે–એ મહાન્ સાધુચરિત કવિ પ્રત્યેનો
" પૂજ્યભાવ અને માન પ્રદર્શિત કરવાની સાથે સાથે, જેમણે આપણા
" જુના કાવ્યસાહિત્યના સંશોધન અને પ્રકાશનનો માર્ગ ખુલ્લો કરી
" આપેલો, તેનું હમેશ કૃતજ્ઞતાપૂર્વક જનતાને સ્મરણ–ભાન થયા કરે."

(પૃ. ૪)

વર્ષો સુધી કવીશ્વર દલપતરામભાઈ ગૂજ. વર્ના. સો. ના આસિ. મંત્રી હતા. સ્વ. હીરાલાલભાઇ એજ સ્થાને આવ્યા, અને એ સ્થાન ઊપર ૧૯૧૦ થી ૧૯૩૮ના જૂન સુધી રહી એમણે એમના પુરોગા[illegible] [illegible]તિષ્ઠાને આજીવન ઉજ્જવલિત કરી બીજાઓને સા[illegible] દાખ[illegible]

સોસાઇટીના સંગ્રહથી ક્યાંય નાને[illegible]
મુંબઈ–શ્રી. ફાર્બસ ગૂજરાતી સભાનો છે.

કરેલાં ઐતિહાસિક કાવ્યો–લેખો–નોંધો ઉપરાંત બીજાં કાવ્યોની હાથપ્રતો વગેરે મળી ૪૦૦ જેટલો સંગ્રહ છે. સ્વ. ફાર્બસ સાહેબના અવસાન પછી ગ્રંથ-સંગ્રહનું કામ અટકી પડેલું, તે ૧૯૦૨ થી સ્વ. સા. શ્રી મનસુખરામ સૂર્યરામ ત્રિપાઠીએ ફરી શરૂ કર્યું. એમના સમયમાં મુંબઈના પં. જયેષ્ઠારામ મુકુંદજી-નો સંગ્રહ મેળવવામાં આવ્યો. શ્રી. ફા. ગૂ. સભાના સંગ્રહમાંની કેટલીક સં. હાથપ્રતો એ સંગ્રહમાંથી આવેલી જણાય છે. સ્વ. મનસુખરામભાઈ પછી એમના પુત્ર સ્વ. તનસુખરામભાઈએ એ કામ ચાલૂ રાખી કેટલીક પ્રતો મેળવેલી. પરંતુ એવી રીતે ઘેર બેઠાં હાથપ્રતો મેળવવાનું કાર્ય મુશ્કેલ હોવાથી સુરતમાં સાહિત્યપરિષદની બેઠક થઈ ત્યારથી શ્રીફાર્બસ ગૂજરાતી સભાએ સ્વ. મણિલાલ બકોરભાઈ વ્યાસને માસિક વેતન, ભથ્થું અને પ્રવાસખર્ચ આપી ગૂજરાતમાં ઠામઠામ ફરી હસ્તલિખિત પ્રતો એકઠી કરવાને રોકયા. એ પ્રવૃત્તિ બે વર્ષ ચાલૂ રહી. દમના વ્યાધિને અંગે તેઓ એ કામ કરવા અશક્ત થતાં ૧૯૧૯ માં ભાવનગરવાળા સ્વ. દેવશંકર વૈકુંઠજી ભટ્ટને રોકવામાં આવ્યા. પરંતુ એકંદરે આ પ્રવૃત્તિ સફળતા ન મેળવી શકી. આ દરમિયાન બધી મળી ૨૫૦ જેટલી હાથપ્રતો એકત્રિત થઈ. તે પછીનો સંગ્રહ, એ છૂટીછવાઈ હાથપ્રતો ઘેર બેઠાં આવે, તેજ સગ્રહવામાં આવે, તે રીતે થઈ છે. આવી રીતે પણ કેટલૂંક મહત્ત્વનૂં સાહિત્ય–કેટલૂંક અખાનાં કાવ્યો અને રત્નેશ્વરનાં કાવ્યોમાંનાં ઘણાખરાં અપ્રસિદ્ધ કાવ્યો જેવાં કાવ્યો ધરાવતૂં સાહિત્ય–મળી ગયૂં છે.

આ બંને સંસ્થાઓ આમ માત્ર હાથપ્રતોનો સંગ્રહ કરી અટકી નથી; મેળવેલી હાથપ્રતરૂપી સમૃદ્ધિમાંથી સંશોધન કરાવી સારાં કાવ્યો સારા પ્રમાણમાં બંને સંસ્થાએ છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યાં છે. ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટીનાં પદ્ધતિસર સંપાદિત થયેલાં કાવ્યોમાંનાં ભીમની હરિલીલા અને પ્રબોધપ્રકાશ, દી. બ. કેશવલાલ ધ્રુવે સંપાદિત કરેલ પંદરમા શતકનો પ્રાચીન ગુર્જર કાવ્યસંગ્રહ, સગાળશા–આખ્યાન, અખાનો કાવ્યસંગ્રહ રત્નેશ્વરના ભાગવતના બે સ્કધો એ વગેરે એનાં મૂર્ત ફળો છે; જ્યારે શ્રીફાર્બસ સભા તરફથી પદ્ધતિસર સંપાદિત થયેલાં કાવ્યોમાંનાં માંડણ-કૃત પ્રબોધબત્રીશી અને શ્રીધરનો રાવણમંદોદરીસંવાદ, નરપતિનો પંચદંડ અને મધુસદનની હંસાવતી, માધવની રૂપસુંદરકથા અને વીરસિંહનૂં ઉષાહરણ, મહાભારતના ૪ ગ્રંથો અને નરસિંહની હારમાળા એ વગેરે એનાં મૂર્ત ફળો છે.

આ બંને સંસ્થાઓના સંગ્રહો આમ ઉભય રીતે ઉપકારક થયા છે;

એટલુંજ નહીં પણ યુનિવર્સિટીના ઉચ્ચ અભ્યાસક્રમમાં શાસ્ત્રીય સંપાદનોની ખોટ કોઈએ પણ પૂરી પાડી હોય તો તે આજ બે સંસ્થાઓ; આજે હજી પણ અવિરત સેવા, એ બંને સંસ્થાઓ આ દિશામાં એકલીજ કરી રહી છે.

સંશોધકોને અનુકૂળ થઈ પડે, એ હેતુથી પોતપોતાના સંગ્રહોની વિસ્તૃત યાદીઓ પણ માત્ર આજ બે સંસ્થાઓ તરફથી પ્રસિદ્ધ થઈ છે. આમાંની શ્રી ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટીએ તો આગળ વધીને આપની સમક્ષ રજૂ થતી આ સંકલિત યાદી તૈયાર કરાવવાનું પણ પ્રશસ્ય પગલું ભરી સંશોધકોને કીમતીમાં કીમતી સગવડ કરી આપી છે, કે જે વિના સંશોધકોને જુદી જુદી સંસ્થાઓની પ્રતોની માહિતી મેળવવામાં અસામાન્ય અગવડ હતી.

અત્યાર પૂર્વેની પ્રસિદ્ધ થયેલી યાદીઓ પણ કેટલી ઉપકારક થઈ પડી છે, તે જેમણે આનો સાચો લાભ ઊઠાવ્યો છે, તેઓજ સમજી શકે. બીજાઓનો અનુભવ શો છે, તે જોકે જાણવામાં નથી; પરંતુ મને જે લાભ થયો છે, તે તો હું જાણું છુંજ. હું સને ૧૯૨૯માં ગૂજ. વર્ના. સો.-નો આજીવન સભ્ય થયો અને ૧૯૩૦માં "કવીશ્વર દલપતરામ હસ્તલિખિત પુસ્તક સંગ્રહની સૂચિ" પ્રસિદ્ધ થઈ. મેં કુતૂહલ ખાતરજ સભ્યોને મળતા કન્સેસનનો લાભ ઊઠાવી આઠ આના ભરી એ સૂચી મેળવી. પ્રસ્તાવનામાં વાંચવામાં આવ્યું કે આપણી ભાષા, મહાભારત અને રામાયણના જૂની ભાષામાં લખેલા કાવ્યગ્રંથો હોવા છતાં, છપાયા ન હોવાને કારણે તેવા સાહિત્યથી અત્યારે વંચિત છે. અનેક કવિઓનાં છૂટાંછવાયાં અને વિષ્ણુદાસ જેવાનાં તો ૧૫-૧૫ પર્વો મહાભારતનાં મળે છે; રામાયણ પણ વિષ્ણુદાસનું આખું મળે છે; છતાં આ દિશામાં કોઈના તરફથી પણ પ્રયત્ન આદરવામાં આવ્યો નથી. એ માહિતીનો લાભ લઈ એ કામ ઊઠાવી લેવાનો મેં નિશ્ચય કર્યો. સ્વ. હીરાલાલ પારેખે જોઈતી બધી પ્રતો પૂરી પાડી અને શ્રીફાર્બસ ગૂજરાતી સભાના આશ્રયે એ કાર્યનો આરંભ થયો, અને છેલ્લા આઠ વર્ષમાં મહાભારતનાં આઠ પર્વો ચાર ગ્રંથમાં પ્રસિદ્ધ થઈ પણ ગયાં; અને મળી શકતાં બાકીનાં પણ નજીકનાં વર્ષોમાં પૂરાં થઈ જશે.

શ્રીફાર્બસ સભાની યાદી પણ એટલીજ ઉપયોગી નીવડી છે, તેનો પરિચય જેમ મને છે, તેવોજ શ્રી ભોગીલાલ જ. સાંડેસરા અને શ્રી શંકરપ્રસાદ

૭. રાવળને છે. એ બંને ભાઈઓએ શ્રી ફાર્બસ સભાના સંગ્રહની પ્રતોનોજ ઉપયોગ કરીને શ્રી સાંડેસરાએ માધવનું 'રૂપસુંદરકથા'–વૃત્તબદ્ધ ગૂજરાતી કાવ્ય અને શ્રી શંકરપ્રસાદ રાવળે નરપતિનો પંચદંડ અને મધુસૂદનની હંસાવતી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.

આ બે સંસ્થા પછીનો ત્રીજો જૂનો સંગ્રહ શ્રી ડાહીલક્ષ્મી લાઈબ્રેરી–નડિયાદનો છે. સ્વ. તનસુખરામ ભાઈના પ્રયત્ને એ સંગ્રહ અસ્તિત્વમાં આવ્યો છે, અને નાનો હોવા છતાં થોડા મહત્ત્વનો નથી. બેશક, એની ઉપરની બે સંસ્થાઓની જેવી વ્યવસ્થિત યાદી બહાર પડી નહીં હોવાથી સંશોધકો લાભ ઉઠાવી શકયા નથી; ઉઠાવ્યો હોય તો ઓછામાં ઓછો. અહીં એટલું અવશ્ય નોંધવું જોઈયે કે એ સંગ્રહમાંની સંસ્કૃત હાયપ્રતોનો વૈષ્ણવ સંપ્રદાયે સારામાં સારો લાભ ઊઠાવ્યો છે તે સદ્ગત મૂલચંદ્ર તુલસીદાસ તેલીવાળાએ વૈષ્ણવી ષોડશ ગ્રંથોની અનેક સંસ્કૃત ટીકાઓ તેમજ ભાગવત ઉપરની સુબોધિનીનું અપ્રકટ સાહિત્ય પ્રસિદ્ધ કર્યું, તેમાં અત્રતત્ર પ્રસ્તાવનાઓમાં આવતા ઉલ્લેખથી જાણી શકાય છે. પણ આ સંગ્રહ જાહેર ઓછો હોવાથી ગૂજરાતી વિદ્વાનો બહુ ઓછો લાભ લઈ શકયા છે.

ચોથો સંગ્રહ તે વડોદરા પ્રાચ્ય વિદ્યામંદિરનો છે. આ સંગ્રહના ગૂજરાતી વિભાગમાં ૮૦૦ થી ૯૦૦ હાયપ્રતો છે, જેમાંની ૫૦૦ થી ૫૫૦ જેટલી જૈન પ્રતોને બાદ કરતાં બાકી ૩૦૦–૩૫૦ જેટલી ગૂજરાતી હાયપ્રતો છે. એની યાદી જોકે છપાઈ નથી, છતાં જે ત્યાંના ડેડસ્ટોક–લિસ્ટ તરીકે રહેલી છે, તે જોઈતી હકીકત માટે લગભગ પૂર્ણ કહેવાય. યાદી કરનારનીજ મૂળ લિસ્ટમાં ભૂલ ન થઈ હોય તો તે યાદીની મદદથી સંશોધકને જોઈતી માહિતી મળી શકે તેમ છે. સ્વ. કાંટાવાળાને હાથે આ ગુજરાતી પ્રતોના મોટા ભાગની પ્રતો એકત્રિત થયેલી છે. રાજ્યાશ્રય હોવાથી ત્યાંની હાયપ્રતોની વ્યવસ્થા તેમજ વૃદ્ધિ ચાલૂ છે. આ સંગ્રહમાં બીજા કોઈ પણ સંગ્રહોની અપેક્ષાએ જૂનામાં જૂની હાયપ્રતો સચવાયેલી છે.

પાંચમો સંગ્રહ તે ડેક્કન કૉલેજ લાયબ્રેરીનો. ડૉ. બ્યૂલર વગેરેએ મુંબઈ સરકાર માટે જે સંસ્કૃત સંગ્રહ એકત્રિત કરેલો, તેમાં સાથેસાથ સંગ્રહાયેલી થોડી પ્રતો ગૂજરાતી કાવ્યોની પણ હતી. મધ્યકાલીન પદ્મનાભનો કાન્હડદેપ્રબંધ અને શ્રીધરનો રણમલ્લ છંદ, એ બંને કાવ્યોની એક માત્ર પ્રતજ મળે છે અને તે માત્ર આ સંગ્રહમાંજ. આ સંગ્રહમાં વલ્લભ વગેરેના ગરબાઓનો પણ એક સારો સંગ્રહ ધરાવતી હાયપ્રત છે. આ યાદી

શ્રી ફાર્બસ ગૂજરાતી સભાએ સ્વ. મણિલાલ બકોરભાઈ વ્યાસને પૂના ખાસ મોકલી કરાવડાવી હતી. શ્રી ફાર્બસ સભાની ઉદારતાથી શ્રી અંબાલાલ બુ. જાનીદ્વારા એ યાદી મેળવી તેનો અહીં ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. આ સંગ્રહ નાનો હોવા છતાં પણ જૂનામાં જૂની અને બહુમૂલી પ્રતો ત્યાં હોવાને લીધે મહત્ત્વનો છે. અત્યારે ડેક્કન કૉલેજ બંધ થઈ છે; એટલે એ સંગ્રહ ભાંડારકર રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટને સોંપાયાનું સાંભળવામાં આવ્યું છે.

છઠ્ઠો સંગ્રહ તે સ્વ. ઇચ્છારામ સૂર્યરામ દેશાઇએ એકત્રિત કરેલી હાથપ્રતોનો અત્યારે તેમના ગૂજરાતી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસની લાઈબ્રેરીમાં છે. મૂળ અને નકલો થઈ લગભગ ૪૦૦ જેટલી હાથપ્રતો તે સંગ્રહમાં છે. આ સંગ્રહ ગૂજરાતી સાહિત્યને જેટલો ઉપયોગી થયો છે, તેટલો બીજો કોઈ પણ સંગ્રહ ભાગ્યેજ ઉપયોગી થયો હશે. બૃહત્કાવ્યદોહનના આઠ ભાગો જેવો અમૂલ્ય કાવ્યસંગ્રહ એ સંગ્રહની પ્રસાદી છે. એ પ્રસાદીની કીમત કેટલી છે, તે નીચેના ફકરાથી સમજાશેઃ—

"એ જ પ્રમાણે ખાનગી પ્રયાસથી અને એકલે હાથે પ્રાચીન ગુજ-
"રાતી કાવ્યસાહિત્યને એકસામટા સંગ્રહરૂપે (Omnibus book) આઠ
"વૉલ્યુમમાં પ્રસિદ્ધ કરવા માટે સ્વ. ઇચ્છારામ સૂર્યરામ દેસાઇને ધન્યવાદ
"ઘટે છે. એ કાર્યમાં સામાન્ય વેપારી બુદ્ધિ સાથે સાહિત્યની સેવાનો ગુણ-
"અંશ પ્રધાનપણે હતો, અને તેથી એ કાર્ય ઉપયોગી અને યશસ્વી નિવડયું
"છે; એટલે દરજ્જે કે કોઈ પણ સાર્વજનિક પુસ્તક ભંડાર કે સાહિત્યના
"અભ્યાસીનો સંગ્રહ, તેના વિના સંપૂર્ણ કહેવાય નહિ."

(દ. હ. લિ. પુ. સંગ્રહ-સૂચિ : પ્રસ્તા. પૃ. ૬)

આ સંગ્રહની યાદી કરવાનો મને સમય મળતાં જે કાંઈ પણ મુખ્યત્વે જાણવા મળ્યું તે એ સંગ્રહમાં લુણાવાડાના વયોવૃદ્ધ મહેતાજી છગનલાલ વિદ્યારામ રાવળના હાથની કરેલી કેટલાંએક કાવ્યો-પદોની નકલો. અસાધારણ મહેનત લઇ અપ્રસિદ્ધ સાહિત્ય એકત્રિત કરવા પાછળ શ્રી. રાવળે આટલો બધો પ્રયત્ન કર્યો છે, એ જાણતાં સાનન્દાશ્ચર્ય થયા વિના રહેતું નથી. સ્વ. ઇચ્છારામ દેસાઇએ પણ એમની એ સેવાની બૃહત્કાવ્યદોહનના ભાગોની પ્રસ્તાવનાઓમાં અનેક સ્થળે નોંધ લીધી છે. ભલે જૂની કે ખામી ભરેલી પદ્ધતિએ પણ સ્વ. કાંટાવાળા, સ્વ. ઇચ્છારામ દેશાઇ અને વિદ્યમાન શ્રી. છગનલાલ રાવળે જેટલાં કાવ્યો સંપાદિત કરી આપ્યાં છે, એટલાં ભલે હવે અભિનવ શાસ્ત્રીય પદ્ધતિએ કરવામાં આવે કે

એમની જૂની પદ્ધતિએ કરવામાં આવે, તોય એક સૈકામાં પણ પ્રસિદ્ધ કરી નહીં શકાય.

ગૂજરાતી પ્રેસના સંગ્રહની હાયપ્રતોની એક વિશિષ્ટતા એ છે કે તે શ્રી ફાર્બસ ગૂજરાતી સભાની હાથપ્રતોની જેમ બાઈન્ડિંગ થયેલી છે, તે ઉપરાંત ભાઈ શ્રી નટવરલાલ દેશાઈ એ બધી પ્રતો તપાસી ગયા હોવાથી દરેક પ્રતના આરંભમાં તેમણે પ્રતમાંનાં બધાં કાવ્યોની કર્તા–સમય–પૃષ્ઠ વગેરે આવશ્યક માહિતી આપેલી છે. મને યાદી કરવામાં આને લીધે ભારે સૌકર્ય પ્રાપ્ત થયું હતું. મને જણાવતાં આનંદ થાય છે કે આવી નોંધ મારા જોયેલા સંગ્રહોમાં માત્ર ગૂજરાતી પ્રેસના સંગ્રહની હાયપ્રતોમાં છે. આજ પદ્ધતિએ બીજા બધા સંગ્રહોમાંની હાથપ્રતો વ્યવસ્થિત નોંધવાળી હોય અને તેટલીજ નોંધ સ્વતંત્ર રીતે છપાયેલી હોય તોયે સંશોધકોને પોતાના સંશોધન–કાર્યમાં ભારે ઉપયોગી થાય.

બૃહત્કાવ્યદોહનની નવી આવૃત્તિઓ હવે થતી હોય એમ લાગતું નથી. લોકોનો પ્રવાહ અભિનવ સાહિત્ય તરફ વળ્યો હોવાથી જૂના સાહિત્યની હવે લગભગ ઉપેક્ષા થતી લાગે છે; આમ છતાં યુનિવર્સિટીના ઉચ્ચ અભ્યાસક્રમમાં એ જૂના સાહિત્યનું સ્થાન અદ્યાપિ પર્યંત પૂર્વવતજ હોવાથી અભ્યાસીઓને એ જૂના સાહિત્યની જરૂર પડે છે. બૃહત્કાવ્યદોહનના કેટલાક ભાગો અત્યારે તદ્દન અપ્રાપ્ય થઇ પડ્યા છે. જુદા જુદા યુગધર કવિઓનાં કાવ્યોની અભ્યાસીઓને આવશ્યકતા પડતી હોવાથી–એ માંગ સારા પ્રમાણમાં થતાં જો બૃહત્કાવ્યદોહનના ભાગો ફરી છાપવાનો વખત આવે તો તે ભાગોમાંનાં કાવ્યોમાંથી–જેની જેની જૂની હાથપ્રતો મળતી હોય, તેની તેની તે જૂની પ્રતો સાથે સરખામણી કરી ભાષાસ્વરૂપ સચવાય રહે તેવી રીતે આવૃત્તિ થાય એ ઇષ્ટ છે. બૃહત્કાવ્દોહનના પ્રથમ ભાગની ચાર જેટલી આવૃત્તિઓ થઇ છે. અને તેમાં નળાખ્યાન, મામેરૂં, સુદામાચરિત, ઓખાહરણ વગેરે સુપ્રસિદ્ધ કાવ્યો હજી પણ લોકમાં આદરપૂર્વક વંચાતાં હોવાથી તેની જ્યારે પણ નવી આવૃત્તિ થાય ત્યારે ઊપરની સૂચનાનો અમલ થાય તો એકી સાથે બે ઉપયોગી કાર્યો થાય, તે લોકોની માંગ પૂરી પાડવાનું અને અભ્યાસીઓને તેતે કાવ્યની શાસ્ત્રીય આવૃત્તિ પૂરી પાડવાનું ગૂજરાતી પ્રેસના માલેક ભાઇશ્રી નટવરલાલ દેશાઈ આ સૂચનાનો સમાદર કરવામાં પશ્ચાત નહીં રહે, એમ આશા રાખી શકાશ.

આ પછીનો સાતમો સંગ્રહ ગૂજરાતી કાવ્યોના જૂના અને જાણીતા અભ્યાસી, સુભદ્રાહરણ–સિંહાસનબત્રીસી (પ્રથમ ભાગ)— હરિલીલા–કૃષ્ણક્રીડાકાવ્ય વગેરેના સંશોધક અને „સંપાદક શ્રી અંબાલાલ બુ૦ જાનીનો

છે. આ સંગ્રહમાં માત્ર ૭૦ જ હાથપ્રતો છે. એમાંની કેટલીક સિંહાસન-બત્રીશીની વાર્તા જેવી સંપૂર્ણ નકલો છે. એમ છતાં કેટલીક સુંદર અને મહત્ત્વની હાથપ્રતો પણ ત્યાં છે. એની યાદી કરવાનો સૌથી પ્રથમ મનેજ લાભ મળ્યો હોવાથી એ પ્રતો એમને ત્યાં છે, એ જાહેર કરવાનો પ્રસંગ સૌથી પ્રથમ મનેજ મળ્યો છે. એ સંગ્રહમાં ૧૧૮ પદની સુવાચ્ય હારમાળા અને વિષ્ણુદાસના ઉદ્યોગપર્વની સંપૂર્ણ હાથપ્રત જોઈ મને ખરેખર આનંદ થયેલો. આ સંગ્રહ શ્રી. જાનીને ત્યાં સારી રીતે સચવાઈ રહેલો છે અને હર્ષ થાય છે કે સંશોધકોને માટે એ ખુલ્લો છે. એક ખાનગીજ સંગ્રહ હોવા છતાં અત્યારે કયાં પડયો છે, તેની માહિતી સુદ્ધાં નથી મળતી તેવો આઠમો સંગ્રહ તે સદ્‌ગત શ્રી પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજી જે. પી. નો સંગ્રહ. આ સંગ્રહની એકે એક હાથપ્રત લુણાવાડાના મહેતાજી વિદ્યમાન શ્રી છગનલાલ વિદ્યારામ રાવળે મેળવી આપેલી છે. એની યાદી પણ એમનેજ હાથે ઊતારેલી છે. યાદી જોકે શાસ્ત્રીય પદ્ધતિએ લખાયેલી ન હોવાથી બહુ ઉપકારક થઈ પડતી નથી, છતાં કેટલાંક અપ્રસિદ્ધ અને થોડાં પ્રાપ્ત થતાં કાવ્યોની હાથપ્રતો તેમાં હોવાથી મહત્ત્વની છે. તેનો ઉપયોગ ચાલૂ સંકલિત યાદીમાં કરવામાં આવ્યો છે.

નવમો સંગ્રહ તે સુરતની એમ. ટી. બી. આર્ટ્સ કૉલેજમાં શ્રી છગનલાલ મોદીએ જે હાથપ્રતો આપેલી તે છે. તેમાં ૬૦ જેટલી પ્રતો છે.

આ રીતે આપણી પાસે મહત્ત્વના નવ સંગ્રહો છે. આ ઉપરાંત અનેક ઠેકાણે છૂટીછવાઇ કે સંગ્રહબદ્ધ હાથપ્રતો હશે; પણ એ અત્યારે તો દુર્લભ છે. આવા ખાનગી સંગ્રહો ધરાવનારાઓના સંગ્રહનાં દર્શન કરવાં, એ આજે શશશૃંગ જેવું થઇ પડયું છે. ગયા વર્ષમાં હાથપ્રતોની તપાસ કરવાને અંગે હું પ્રભાસપાટણ વગેરે સ્થળોએ ગયેલો હતો. સાંભળવા પ્રમાણે કેટલાક પુરાણીઓ પાસે જૂના સંગ્રહો છે; પરંતુ કેશોદમાં જેવો નકારાત્મક ઉત્તર મળ્યો તેવોજ ઉત્તર પ્રભાસપાટણમાં અનેકને ત્યાં મળ્યો. અપવાદરૂપે એક કે બે સજ્જન વ્યક્તિએ પોતાના સંગ્રહ જોવા આપ્યા; અને પ્રભાસપાટણના જાણીતા ઇતિહાસજ્ઞ શ્રી હરિશંકર શાસ્ત્રીએ દશેક પ્રતો આપી પણ ખરી. એ સિવાય એ યક્ષધન હોવા સુદ્ધાંનો પણ નકારજ અનુભવાયો. માંગરોળમાંનો પ્રવાસ બહુ સફળ થયો. ત્યાંના શ્રી ચંદ્રમાજીના મંદિરના મુખ્યાજી ભટ્ટ મોહનલાલ ગોવર્ધનદાસે પોતાનો સંગ્રહ બહુજ ઉદારતાપૂર્વક જોવા આપ્યો અને તેમાંની ગૂજરાતી બધી પ્રતો તેમણે સોંપી આપી.

એક પખવાડિયાના પ્રવાસમાંજ આ રીતે ૭૫ જેટલી હાથપ્રતો હું મેળવી શક્યો; પણ અનુભવ ઉપરથી એમ જણાયું કે શ્રી ભટ્ટ જેવા ઉદારાત્માઓ ન મળે તો વર્ષભરના પ્રવાસમાં એક પણ હાથપ્રત મળી શકે નહીં. આપણા જૂનવાણી માનસવાળાઓના આવા સંકુચિત માનસને અંગે આજે કેટલાંએક અમૂલ્ય કાવ્યો અને અમૂલ્ય ઐતિહાસિક અવશેષો નષ્ટ થઇ જાય છે, એનો એક સારામાં સારો દાખલો મને પ્રભાસપાટણમાં જાણવાને મળ્યો. પ્રભાસપાટણના દેરાસરમાં પ્રાચીન કાળની મૂર્તિઓ હતી. તેમાંની ઘણીખરી ખંડિત થઇ જવાને કારણે અપૂજ્ય પડી રહી હતી. આવી મૂર્તિઓની પીઠકનાં મૂર્તિ કરાવનારના સંબંધમાં ઉલ્લેખો હોય છે, એ જાણીતી વાત છે. એ વસ્તુની કીમત જાણકાર સિવાય કોને હોઈ શકે? કહેવાય છે કે એ તૂટેલી બધી મૂર્તિઓ વહાણમાં ભરી સમુદ્રમાં પધરાવી દેવામાં આવી. એ મૂર્તિઓમાંના લેખોમાંથી કેટલોએક અમૂલ્ય ઈતિહાસ પ્રાપ્ત કરી શકાયો હોત અને ઇતિહાસ બીજા કોઈની નહીં પણ જૈન ધર્મ અને જૈનાચાર્યોની પરંપરાને લગતી સારામાં સારી માહિતી આપનારો થઇ પડ્યો હોત; પણ પોતાનીજ ભૂલે આવી અમૂલ્ય માહિતીનાં સાધનો અધિકારીઓ તરફથી નષ્ટ કરી નાખવામાં આવ્યાં. એવી રીતે કેટલાએ હાથપ્રત ધરાવનારાઓને ત્યાં ઊંદરોએ કાપી નાખેલાં પાનાંઓ કેંક સ્થળે ઊકરડામાં નષ્ટભ્રષ્ટ દશામાં પડેલાં જોવામાં આવ્યાં છે. મારા મિત્ર શ્રી હરિશંકર શાસ્ત્રી (પ્રભાસપાટણ)ને આવાજ ઊકરડાઓમાંથી ભલે તૂટક છતાં ઉપયોગી હાથપ્રતો મળી આવેલી છે. પણ નજરે નહીં ચઢેલી એવી અનેક હાથપ્રતો નષ્ટ થઈ ચૂકી હશે. વૈકુંઠ કવિના રચેલા નળાખ્યાનની એક ખંડિત પ્રત શ્રી. શાસ્ત્રીજીએ એક હરિજન પાસેથી ૧ આનામાં લીધેલી. આ પ્રત તે હરિજન ભાઈને ઊકરડામાંથી મળેલી. તેનાં આરંભની ૪૫૦ કડીનાં પાનાં કપાઈ ગયેલાં છે. જ્યારે એ પછીનાં ૩૦ જેટલાં પાનાંમાં અગ્નિને કારણે વચ્ચેથી પાનાં બળી ગયેલાં છે. આ કાવ્યની અત્યારે બીજે ક્યાંય પણ પ્રત મળતી નથી; અને આ તૂટક પ્રત પણ ન મળી હોત તો જાણી પણ ન શકાત કે વૈકુંઠે નળાખ્યાન પણ રચેલું છે.

ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઇટીના સંગ્રહમાંની મોટા ભાગની હાથપ્રતો સ્વ. હીરાલાલ પારેખે ગૂજરીમાંથી મેળવેલી, તે પણ ફેરિયાઓને જૂના કચરાઓમાંથી મળેલાં પાનાં ને ચોપડાઓ છે; જેમાં કોઇમાં આદિ અને અંતનાં તો કોઇમાં આદિનાં, જ્યારે કોઇમાં અંતનાં પાનાંઓ નથી; તો ઘણા કોઇમાં વચ્ચેથી પાનાં નષ્ટ થઈ ગયાં છે. બીજા સંગ્રહોમાં પણ મોટા

ભાગની પ્રતોની આ દશા છે, તે આ સંકલિત યાદીમાં પ્રતોના આંકની બાજુમાં અનેક ઠેકાણે આવતા 'ત્રુત્રુટક' અક્ષરથી જાણી શકાશે. એટલું સદ્‌ભાગ્ય માનવાનું રહ્યું કે એવી દશામાં પણ એ પ્રતો યોગ્ય ઠેકાણે સંગ્રહાઇ છે, અને અભ્યાસીઓ અને સંશોધકો નિઃસંકોચ તેનો લાભ ઊઠાવી રહ્યા છે.

જૈન ગૂજરાતી કાવ્યોના પ્રકાશનનો માર્ગ શ્રી. મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઇએ "જૈન ગુર્જર કવિઓ"ના બે ભાગ લખી સરળ કરી આપ્યો છે. એમનો એ પ્રવાસ એક મહાભારત કાર્ય જેવો છે. કેટલાંય દેરાસરો અને કેટલાયે પ્રસિદ્ધ અને અપ્રસિદ્ધ ખાનગી ભંડારોમાં જાતે જઇ હાથપ્રતોના આદિ-અંત નોંધી લઇ યોગ્ય સ્વરૂપમાં સૈકાવાર જૈન સાધુ મહારાજોની કૃતિઓની નોંધો તેમણે તેમના ઉક્ત ગ્રંથમાં આપી છે. કોઇને આજે ૧૫ મા શતકથી છેક છેલ્લા શતક સુધીના મહાનુભાવ જૈન કવિઓની કૃતિઓ વિશેની માહિતી જોઇતી હોય તો તે માત્ર બે ગ્રંથની મદદથીજ મેળવી શકે છે. એમણે આમ જૈન કાવ્યોના સંશોધનનો માર્ગ સરળ કરી આપ્યો છે; પરંતુ જૈનેતર કવિઓની કૃતિઓના વિષયમાં માહિતી પૂરતા પ્રમાણમાં આવશ્યકતાનુસાર મળે તેવો, શ્રી. દેશાઇના પ્રયત્ન જેવો વિશિષ્ટ પ્રયત્ન હજી નથી થયો. ગૂજ. વર્ના. સો.એ અને શ્રી ફાર્બસ સભાએ અનુક્રમે ૮૦૪ અને ૧૫૦ હાથપ્રતોની, સંગ્રહમાંના સળંગ ડેકસ્ટોક નંબર અનુસાર યાદી આપી હાથપ્રતોમાંનાં કાવ્યોના મળી શકયા છે ત્યાં આદિ-અંત નોંધ્યા છે. શ્રી ફાર્બસ સભાની યાદીમાં તેનાથી આગળ વધી કાવ્યનો સાર અને લિપિ તેમજ તે ઉપરાંતની વધુ ઉપયોગી હકીકત આપવાનો પ્રયત્ન પણ કરવામાં આવ્યો છે; પણ તેમ છતાં કવિની બધી કૃતિઓની માહિતી તો નથીજ મળી શકતી. અથવા તો તેમાં ડેકસ્ટોક નંબર પરની તે તે હાથપ્રતનું જ સ્વરૂપ આપવાનું હોવાથી તેવા પ્રયત્નની જરૂર નથી જણાઈ. શ્રી. દેશાઇએ તેમની યાદીમાં શ્રી ફાર્બસ સભાની યાદી જેમ તે તે હાથપ્રતની વિશિષ્ટતા જણાવવા પ્રયત્ન કર્યો નથી, અને તેમ કરવા જાય તો તેમની યાદીના મોટા-બધાં મળી ૧૪૭૬ પૃષ્ઠના બે ભાગો થયા છે, તેનાથી ત્રણગણા મોટા-ગ્રંથો થઈ પડે. એટલે તેતે કાવ્યની એક પ્રતમાંથી આદિ-અંત ઊતારી બીજી પ્રતો કયા સ્થળે છે તેટલોજ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે. શ્રી. દેશાઇનું એમાં ધ્યેય જૈન ગુર્જર કવિઓ અને તેની કૃતિ વિશે પિછાન આપવા પૂરતું હોવાથી તેતે કૃતિની અનેક પ્રતોની હાલતના સંબંધમાં નિર્દેશ કરવાના કાર્યમાં પડવું માત્ર ગૌરવ દોષયુક્ત થઈ પડે;

અને અભ્યાસીને કવિના વિષયમાં એકજ સ્થળેથી જે માહિતી મેળવી લેવાની હોય તે મળી ન શકે; અને તેને માટે પાનાં પછી પાનાં ફૂદાવવાં પડે; એવી તકલીફમાંથી તેમણે અભ્યાસીઓને બચાવી લીધા છે.

આ પદ્ધતિએ જૈનેતર કાવ્યોની માહિતીની અભ્યાસકોને જરૂર રહે; પણ એવું કામ જો હાથ ધરવામાં આવે તો તે પાછળ અથાગ પરિશ્રમ લેવો જોઇયે. આજે એટલો પરિશ્રમ લેવા જાણીતા સંશોધકોને સમય નથી; અને તેની સાથે મહત્ત્વના કવિઓની સુપ્રસિદ્ધ કૃતિઓની અન્યાન્ય હાથપ્રતોની જરૂર જોગી હકીકત શ્રી ગૂજ. વર્ના. સો. અને શ્રી ફા. ગૂજ. સભાની યાદીઓમાંથી મળી જાય છે. જે વસ્તુઓની સંશોધકોને અત્યારે આવશ્યકતા છે, તે હરકોઈ કવિના હરકોઈ એક કાવ્યની જૂની હાથપ્રતો, તે પછી ભલે સંપૂર્ણ હોય કે અપૂર્ણ હોય, તે ક્યાં છે. તેની આ જરૂરિયાત ત્યારેજ પૂરી પાડી શકાય કે ગૂજરાતી ભાષાની હાથપ્રતો ધરાવતા સંગ્રહોની કવિવાર એક યાદી તૈયાર થાય અને તે યાદીમાં દરેક કવિની કૃતિઓ ખોળવામાં મુશ્કેલી ન પડે તે પ્રમાણે નિર્દિષ્ટ થઈ હોય, તે સાથે તેતે કૃતિની એક કરતાં વધૂ હાથપ્રતો હોય તો તે કયા સંગ્રહમાં છે, કયા નંબર પર છે, કઈ સાલમાં ઊતારાઈ છે અને સંપૂર્ણ છે કે તૂટક, તેની માહિતી આપવામાં આવી હોય. આવી યાદી હોય તો સશોધકને જૂની અને પ્રતિષ્ઠિત પ્રતો મેળવવામાં સુવિધા થાય અને તેના સંશોધનનું કાર્ય નિર્દોષ અને શાસ્ત્રીય બને.

અગાઉ જે પ્રમાણે ગૂજરાતી કાવ્યો પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવતાં હતાં એટલે કે ક્યાંયથી પણ ગમે તેવા પ્રકારની હાથપ્રત મળી તે ઊપરથી કાવ્યની નકલ તૈયાર કરી પોતાની દૃષ્ટિએ જેમ શુદ્ધ જણાય તેમ છપાવી નાખવામાં આવે, એ હવે ચાલી શકતું નથી. આજે ભાષાનો શાસ્ત્રીય અભ્યાસ કરનારાને કવિના કાવ્યનું, કવિના સમયનું, કવિની ભાષાને બની શકે ત્યાંસુધી સાચવી રાખતું સંપાદન જોઇયે છે. એ સંપાદન ત્યારેજ સિદ્ધ કરી શકાય કે જ્યારે સંપાદકને બની શકે તેટલી જૂની હાથપ્રતો મળે. આપણે ખુલ્લા દિલે સ્વીકારવું જોઇયે કે આ પદ્ધતિ આપણને પશ્ચિમમાંથી મળી છે. એ પદ્ધતિનો મોટો આશીર્વાદ બહારની ધાલમેલ વિનાની કવિની કે ગ્રંથકારની શુદ્ધ કૃતિ—અને તેથીજ એ કવિ કે ગ્રંથકારનું તેના ખરા સ્વરૂપમાં હૃદય જાણવામાં સુવિધા મળે છે, તે છે.

વિશિષ્ટ કોટિના કવિ કે ગ્રંથકારની શુદ્ધ કૃતિની આવશ્યકતા રહે છેજ; કેમકે તેમાં તેના સમયના સમાજનું પ્રતિબિંબ હોય છે; તેની દ્વારા તત્કાલીન

લોકમાનસનું સ્વરૂપ જાણી શકાય છે. એ વખતનું શું સારૂં અને શું નરસું, એ જાણવાથી આપણા સમયમાં તેમાંનું શું ગ્રાહ્ય અને આપણું અત્યારનું શું ત્યાજ્ય, એનો નિશ્ચય કરવાની બુદ્ધિ આપણે કેળવી શકિયે છિયે. આપણી દષ્ટિ દરેક વખતે નિર્દોષ હોતી નથી. અને તેથી કરીને આપણી દષ્ટિએ નક્કી કરેલા નિર્ણયોમાંનો કેટલોક ભાગ સદોષ હોય છે; પણ આપણે તેની તુલના, એવું અન્ય કોઈ ન મળી શકે ત્યાંસુધી કરી શકતા નથી. તેને માટે અન્યત્ર રહેલું સમકાલીન તેમજ અહીંનું અને બહારનું પ્રાક્કાલીન જાણવાની જરૂર રહે છે. એ પ્રાક્કાલીન વિધાનો તેના શુદ્ધ સ્વરૂપમાં હોય તો આપણે તેના અસલ સ્વરૂપની પિછાન મેળવી શકિયે છિયે. જો એમાં પાછળથી ધાલમેલ થયેલી હોય તો તેમાં તે સમયનું સાચું પ્રતિબિંબ નથી હોતું, તેથી સંકર સ્વરૂપ આપણી સમક્ષ રજૂ થાય છે અને તેથી તત્કાલીન સત્ય સ્વરૂપના જ્ઞાનથી વંચિત રહિયે છિયે. અને તેથીજ પશ્ચિમમાંથી ઊતરી આવેલી એ વિશિષ્ટ શોધનપદ્ધતિ આજે સર્વત્ર એક સરખી રીતે આવકાર પામી રહી છે.

શાસ્ત્રીય સંશોધનનો પ્રકાર

ગુજરાતી કાવ્યોના સંપાદનમાં પણ તેજ વિશિષ્ટ પદ્ધતિનો સંશોધકો આશ્રય કરી રહ્યા છે. આવા પ્રકારના સંશોધનની આવશ્યકતા ગુજરાતી વિદ્વાનોને ત્રણ પચીશી પૂર્વેથી સમઝાયેલી છે. સ્વ. નવલરામભાઈએ મામેરૂં સંપાદિત કર્યું, તેમાં એ પદ્ધતિનો આશ્રય કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો; પરંતુ તેનું સાચું સ્વરૂપ (જો કે પ્રેમાનંદના દશમ સ્કંધમાં તેનો જોઈયે તેવો અમલ થયો હોય, તેમ પકડી શકાતું નથી, છતાં તેની ભૂમિકામાં જણાવ્યા પ્રમાણેનું) સ્વ. કવિ નર્મદાશંકરે ડૉ. બ્યૂલરની મદદથી આપણને આપ્યું છે. એ ઉપયોગી હોવાથી અહીં આપવામાં આવે છેઃ—

I. Of all copies at hand, the one from the birth-town of the author or from the place he had visited or resided in, should be made the basis of the edition as being the most trustworthy.

II. If the oldest should turn out to be unintelligible in most passages or corrupt, then it should be set aside. Help then should be looked for them from the next oldest and next best copies.

III. A close and attentive study of the style and language of the poet should be used to correct passages, which might remain unintelligible in spite of a collation of all the MSS. copies.

IV. [1]The principle of the " Lectio Doctior "was to be adhered to very strictly. It was settled that apparently difficult readings of the MSS. were to be prefferred in every case to the more easy corrections of the younger copies. Hence verses metrically too long or too short which might be found in all the copies, should be kept, in case, they could not be reduced to the proper length by slight alternations.

V. Words used as expletives in recitation to be omitted

(પૃ. ૨)

સ્વ નર્મદાશંકરે નક્કી કરેલા આ નિયમો ઉપરથી દશમ સ્કંધના સંપાદનને માટે જે કાંઈ વિશેષ નિયમો પાળ્યાનું તે ગ્રંથની અંગ્રેજી ભૂમિકામાં જણાવ્યું છે, તે તેમણે ડૉ. બ્યૂલરને મોકલેલા; તે પણ અહીં ઉપયોગી જણાયાથી ઊતારૂં છું:—

The foregoing rules and the remarks on the copies were approved by Dr. Buhler, and the editor then commenced in the following manner:—

I. The matter of the standard copy was copied out for printing.

(a) The running stanzas were seperated into lines keeping the illegible or unintelligible parts as they were in the copy.

(b) The spelling of the innumerable Sanskrit and Prakrit words corrupted by the copyist and altered by his provincialisms as corrected. For examples

---

૧. આ વાક્યમાંથી ભૂતકાળની રચના જરૂર પ્રમાણે વિધ્યર્થની અને વર્તમાનકાળની કરી નાખવાથી તે નિયમ સર્વવ્યાપક થાય છે.

'કૃત્રિમ યે કૃત્યંમ' was changed to 'કર્તુંમકર્તું' or 'કૃત્રિમ અકૃત્રિમ' as might be suggested by the context, 'સ્થાનુ સેસ્રસીરસા' to 'સ્થાણુ સહસ્રશીર્ષા,' 'માયા કંપ' to 'માયા પંક', 'સંકરક્ષેણ' to 'સંકર્ષણ', 'અસ્વસ્થ' to 'અશ્વત્થ', 'આગ્દ્રે' to 'આર્દ્ર', 'સગ્રહ' નો 'સંધાર' or 'સંહાર', 'નિત-નિત નેત નેત', to 'નેતિ નેતિ', ઉત્પક્ત' to 'ઉત્પત્તિ', 'મુખંકગામી' to 'મૂખકગામી', 'મરકપ' to 'મરકત (મણિ)' or 'મર્કટ', 'કેવણી' to 'થમણી', 'બાહુર્ના' to 'બાહુર્ના', 'સુક' to 'સુખ', 'સકે' to 'સુખે' or 'સકે', 'ધરણા' to 'ધરતાં', 'કલ્યાન' to 'કલ્યાણ', 'યે કુંવરી' to 'એ કુંવરી', 'વો વાજે છે' to 'ઓ વાજે છે', &c., &c., &c.

(c) In cases where prakrit words were spelt in various ways by the copyist, a uniform system was followed: સર્વ which sometimes appears as સવ is uniformly written સર્વ; સોમણુ-સ્રોવણ, રૂષ્પ-રૂદ્ય, સઠગ are written સુવર્ણ, હૃદય શિથિલ &c.

(d) The indiscriminate use of the nasal dots and શ, ષ, સ as well as one of the letter ሀ for ઇ and ળ as particularly attended to.

II. Secondly each verse from the new made copy was read before the two persons who read the same from the other copies and thus the readings were compared, discussed and the text settled.

(a) When the reading of the standard copy was corroborated by that of every other MSS., the former was only touched for metrical punctuation and correction of words if essential.

(b) When the reading of the standard copy differed from that of some other or of all, the context was at first thoroughly ascertained, the sense with its sentiment of each reading was duly

considered and the rythm and rhyme were also taken into account to determine the text. This was the difficult stage of the work of editing and rendered more so by the observance of the rules previously settled.

× × ×

(c) The most important of the various readings of the younger MSS. expecially in those passages where the corrections of the standard copy seemed doubtful, the insertion of verses left out by the standard copy, the re-arrangement of the disorganised stanzas, all these points have been given in the footnotes.

[પૃ. ૩-૪]

કવિએ દશમ સ્કંધના સંપાદનમાં જે નિયમોનું પાલન કર્યું છે, તેમાંના લગભગ બધાજ શાસ્ત્રીય છેઃ ૧. કવિની જન્મભૂમિની અથવા તો કવિએ જ્યાં જ્યાં પ્રવાસ કર્યો હોય તે તે સ્થળમાંથી મળેલી જૂનામાં જૂની પ્રતને પ્રમાણભૂત માનવી; ૨. તેવી પ્રત ખામી ભરેલી હોય ત્યાં તે પછીની પ્રતનો ઉપયોગ કરવો. આ બે નિયમો દરેક પ્રસંગમાં ફળીભૂત કરી શકાતા નથી. કેટલીક વાર એવું બને છે કે જૂનામાં જૂની પ્રત હોય છતાં તે અશુદ્ધ હોય છે અને પાછળની પ્રત હોય છતાં શુદ્ધ અને કવિના સમયની ભાષાનું સંપૂર્ણ પ્રમાણમાં નહીં તો થોડા ઘણા પ્રમાણમાં અનુસરણ કરનારી હોય છે. વજિયાની સીતાવેલની આવી એક પ્રત (फा. ६४ क) શ્રી ફાર્બસ સભામાં સાં ૧૭૧૧ માં નકલ કરાયેલી છે, જેમાં ભાષા અર્વાચીન ગૂજરાતીની આરંભની ભૂમિકારૂપે (એટલે કે પ્રેમાનંદના સમયમાં તેના કાવ્યોની પ્રાપ્ત થતી ભાષાને અનુરૂપ ભાષા) પ્રાપ્ત થાય છે, જ્યારે તેનાં પછી સં. ૧૭૩૩ લગભગ નકલ કરાયેલી શ્રી અંબાલાલ બુ. જાનીની નં. ૭૦ ક્ષની પ્રતમાં એજ સીતાવેલની ભાષા એથી પૂર્વની ભૂમિકાની એટલે કે મધ્યકાલીન ગૂજરાતીની ચોથી ભૂમિકાની છે.

અમુક સમયની અમુકજ ભાષા છે, એવો નિર્ણય કરવામાં પણ કોઈ વાર ભારે મુશ્કેલી આવી પડે છે. ગૂજ. વર્ના. સો.ની द. ६९ની પ્રતમાં

નરસિંહનાં ૧૪ પદો મળે છે. તેમાં થોડાજ અપવાદ સિવાય તદ્દન નવી ભાષા મળે છે; જ્યારે તેજ પ્રતમાં આપેલા રામદાસસુત મન્યના અંબરિષ-આખ્યાનની ભાષા મધ્ય ગૂજ.ની ત્રીજી ભૂમિકામાં છે. આ બંને કાવ્યો એકજ હાથે લખાયેલ છે અને અંબરિષ-આખ્યાનને અંતે વિ. સં. ૧૬૬૮ મળે છે. એ પછી છેક સં. ૧૭૩૩ અને ૧૭૪૫માં નકલ કરાયેલી હારમાળા (અનુક્રમે નં. ૭૦ અને ફૂલી એક પ્રત)માં ભાષા મધ્ય ગૂજ.ની ૩જી ભૂમિકા (૪થી ભૂમિકાની સ્વરૂપ છાંટવાળી) મળે છે. આ વિષયમાં મહાભારત ગ્રંથ ૨જાની પ્રસ્તાવનામાં મારા તરફથી પુષ્કળ ચર્ચા આપવામાં આવી છે, તે તરફ તજ્જ્ઞોનું ધ્યાન ખેંચું છું.

એટલે જે સમયનીજ દૃષ્ટિએ હાથપ્રતોની પ્રતિષ્ઠિતતાનો વિચાર કરવા જઈયે, તો કેટલાક પ્રસંગોમાં થાપ ખાવી પડે છે. કવિએ સૂચવેલો ત્રીજો નિયમ કવિની શૈલી અને ભાષાને લગતો છે. જૂની પ્રત પરથી સમાધાન મળી જતું હોય તો ભાષા અને શૈલીનો પ્રશ્ન રજૂ કરવા જરૂર નથી, એમ એમના ત્રીજા નિયમનો ધ્વનિ સમજાય છે. ભાષાના વિષયમાં એકદમ ચોક્કસપણું મેળવવું એકંદર કઠિન છે, એમ મારો અંગત અભિપ્રાય છે. શૈલીના વિષયમાં એટલું લખવું પ્રાપ્ત થાય છે કે છૂટાંછવાયાં પ્રતીકોના પાઠ નક્કી કરવાને માટે શૈલી કામ આવી શકે નહીં. શૈલીમાં જૂના કવિઓના વિષયમાં મુખ્યત્વે એકજ વસ્તુ પકડાઈ છે અને તે માત્ર એજ કે અમુક વર્ગનો કવિ પોતાની ભાષામાં તત્સમ શબ્દો તરફ ઝોક લેતો હોય છે, તો અમુક વર્ગનો કવિ તદ્‌ભવ શબ્દની તરફ ઝોક લેતો હોય છે. છતાં દરેક પ્રસંગમાં એ વસ્તુ સિદ્ધવત જણાતી નથી, એટલે પાઠાંતરો નક્કી કરવાના વિષયમાં કવિએ ચોથા નિયમમાં બતાવેલી વીગત તરફ જોવું સ્વાભાવિક પ્રાપ્ત થાય છે. જૂની પ્રતનો અઘરો શબ્દ નવી પ્રતમાં સરલ શબ્દે પૂરાયો હોય તો નવી પ્રતના સરલ શબ્દને રજા આપી જૂના અઘરા શબ્દને માન્ય કરવો, એ એમનો કહેવાનો આશય છે. અઘરો શબ્દ અહીં બે અર્થમાં સ્વીકારવો જોઈયે: ૧. ભાષાની દૃષ્ટિએ જૂના સ્વરૂપવાળો અને તેથી અઘરો દેખાતો અને ૨. અર્થસ્વરૂપની દૃષ્ટિએ અઘરો. આવા શબ્દોને સ્થાને પાછલા લહિયાઓએ કેટલીકવાર તેજ અર્થના સરલ શબ્દ પ્રયોજ્યા હોય છે. છંદની દૃષ્ટિએ કાંઈ પણ ફેરફાર ન કરતાં મૂળ પ્રત પ્રમાણે, જે ચરણો લાંબાં ટૂંકાં હોય તે રાખવાં, એ વસ્તુ જૂના સંશોધનના વિષયમાં મહત્ત્વની છે. આમ, છતાં સ્વ. નરસિંહરામભાઈએ

'મામેરા'ના સંપાદનમાં સ્વીકારેલા *૬ઠ્ઠા નિયમ પ્રમાણેના ચોકખા વધારે થઈ પડતા લાગતા શબ્દોને કાઢી નાખવાનું અથવા તો રાખવાનો આગ્રહ હોય તો નાના કૌંસમાં લઈ લેવાનું ધોરણ સ્વીકારવામાં બાધ ન હોવો જોઈએ. હું માનું છું કે સ્વ. કવિ સ્વરૂપ ફેરફારથી તેવાં લાંબાંટૂંકા પદોને સરખાં કરવાનો જે અપવાદ માત્ર નોંધે છે, તે સ્વ. નવલરામભાઈના આ નિયમનોજ અનુવાદ માત્ર હોય. આ પદ્ધતિ સ્વીકારવામાં મૂળ ગ્રંથકારને હાનિ પહોંચાડવામાં આવે છે, એમ ન માનવું જોઈયે બીજું કાંઈ નહીં તો એટલું તો ચોક્કસ કે સારો કવિ કાવ્ય બનાવે છે, તે છન્દઃશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ તો શુદ્ધ હોયજ. અને તેથીજ તેની કવિતામાં વધી પડતા શબ્દો જણાતા હોય તો તે તેના તો નજ હોય. અને તેથી તે નીકળી જાય તો કૃતિ નિર્દુષ્ટ વધૂ બને છે. આમ છતાં તેને ન કાઢી નાખવાનો સિદ્ધાંત આદરવો હોય તો ઊપર બતાવ્યા મુજબ કૌંસમાં લઈ શકાય.

શુદ્ધિના વિષયમાં સંપાદનમાં કેટલીક ભારે મૂંઝવણો છે. કવિએ સૂચવેલા દશમ સ્કંધના સંપાદનમાંના પાછલા બે નિયમોમાંના ૧ લાના (b)માં શબ્દની જોડણી શુદ્ધ કરી લેવાનો વિષય ભારે ચર્ચાસ્પદ છે. શબ્દોને કેટલી હદ સુધી સુધારી લેવા એ પ્રશ્ન છે. એમણે આપેલા ઉદાહરણમાં સોવ્રણ આપેલો છે, અને તેમણે દશમસ્કંધમાં તેને શુદ્ધ કરી સુવર્ણ કરી લીધો છે. કેટલીકવાર એવું બને છે કે છન્દ સોવ્રણજ માગતો હોય છે. છન્દજ એ માગતો હોય તો કવિએ સોવ્રણ શબ્દ વાપર્યો હશે કે સુવર્ણ? આ કરતાં તો છન્દનું બંધારણ વિકૃત શબ્દને રાખવા ચાહતું હોય તો તેને ન બદલવો એ યોગ્ય માર્ગ થઈ રહે. અથવા આના સમાધાનનો માર્ગ તો એમ કે સંશોધક શબ્દને શુદ્ધ કરવા માગતો હોય તો તેણે તેમ કરી એ ભ્રષ્ટ શબ્દ નીચે પાદટીપમાં નોંધી લેવો કે જેથી અભ્યાસીને માટે તેનો માર્ગ મોકળો રહે. "જ્યાં હસ્તદોષ અથવા બુદ્ધિદોષ ખુલ્લો માલૂમ પડે ત્યાં તે દોષ સુધારી લેવો, અને પછી તે પ્રતની સંમતિ કઈ તરફ આવે છે તે જોવું" એ સ્વ. નવલરામે આપેલા નિગમમાં તે શબ્દ અન્યત્ર કાવ્યમાં બીજે સ્થળે વધૂ પ્રમાણમાં કેવા સ્વરૂપમાં પ્રયોજાયો છે, તે જોવાનું સૂચત છે, તે આવકારવામાં આવે તો પછી બહુજ ઓછી મુશ્કેલી રહે. સ્વ. નવલરામભાઈએ "ઘણું કરી ઘણી પ્રતમાં જે પાઠ હોય તે કબુલ કરવો" એવું વિધાન કર્યું છે, તેને જરા વિસ્તૃત કરતાં ઘણી ને બદલે એક કરતાં વધારે જૂની એટલો સુધારો કરી લેવામાં આવે તો ઝગડો

* જુવો પ્રસ્તાવનામાંજ પૂર્વે પૃ. ૧૨ની પાદટીપમાં.

બહુ નજ રહે. શબ્દ હોય કે વાક્યખંડ હોય એ બધાને માટે આ નિયમનો ઉપયોગ કરવો સલામત છે.

સ્વ. કવિએ દશમ સ્કંધના સંપાદનમાં I (d) માં જણાવ્યા પ્રમાણે અનુસ્વાર (મોટે ભાગે અનુનાસિક ઉચ્ચારણ માટેના બિન્દુ) શ,ષ,સ અને લ-ળ ના વિષયમાં જે માર્ગ ગ્રહણ કર્યો છે, એ સંપાદનની શાસ્ત્રીયતાથી વેગળે જતો લાગે છે. મને અનેક પ્રતો જોવાનો પ્રસંગ મળ્યો છે. તેમાં સાનુનાસિક ઉચ્ચારણ વ્યવસ્થિત રીતે અમુક સ્થળે રહેલું જોવામાં આવ્યું છે. મધ્યકાલીન ગૂજરાતીની ચોથી ભૂમિકા સુધી તો એ અવિચ્છિન્ન રહ્યું છે; પરંતુ સં. ૧૭૫૦ પછીની પ્રતોમાં છેક કવિ દયારામના હસ્તાક્ષર સુધી પ્રાયઃ શુદ્ધ પ્રતોમાંય એ બિંદુ સારા પ્રમાણમાં જોવામાં આવ્યું છે; જ્યારે વાણિયાશાઈ લખાણોમાં જેમ બીજી અનેક ઉપયોગિતાનું દુર્લક્ષ્ય થયું હોય છે, તેમ આનું પણ દુર્લક્ષ્ય થયું છે. એ ઉચ્ચારણ તળ ગૂજરાતમાં અત્યારે પણ નષ્ટપ્રાય છે, તેથી એ ભૂલ છે એમ માનીને સંપાદકોએ સંપાદનોમાંથી કાઢી નાખ્યું હોય છે. રત્નેશ્વરના ભાગવત પ્રથમ-દ્વિતીયસ્કંધની ह ની પ્રતમાં મને એ મળેલું. તેના સંપાદનમાં મેં પ્રેસકોપીમાં તે સાચવેલું: પણ અમુક વિશિષ્ટ સંયોગોમાં મારે તેનો અનિચ્છાએ ત્યાગ કરવો પડેલો. જેવો અનુસ્વાર (સાનુનાસિક ઉચ્ચારણ), તેવો જ શ,ષ,સનો કિસ્સો છે. આમાંનો શુદ્ધ ષ માત્ર વિધિ સિવાય મધ્યકાલીન ગૂજરાતીમાં ખાસ દેખાતો નથી; અર્વાચીન ગૂજરાતીની આરંભની ભૂમિકાની હાથપ્રતોમાં અત્યાર સુધી મારા જોવામાં ખાસ આવ્યો નથી. તેનું સ્થાન ઉચ્ચારણ પ્રમાણે શ અથવા સ એ લીધું છે. ખુદ શ ની પણ તેવીજ હાલત છે. તેને સ્થળે સ મળે છે; માત્ર સંસ્કૃત હોય કે તદ્‌ભવ હોય, તેમાં ખાસ ભેદ વિના વિકલ્પે ઇ-એ પૂર્વે સ ને બદલે શકાર મળે છે. આ ભાષાના ગૂજરાતીપણાને આભારી છે. અને અત્યારે આપણે જ્યાં જ્યાં ળ બોલિયે છિયે, તે બધાં સ્થળોમાં હાથપ્રતોમાં લજ મળે છે. હાથપ્રતો ઉપરથી ળ-વાળા શબ્દો કોઈ રીતે મેળવી શકાય તેમ નથી. આમ સંપાદકોને આ ત્રણ વસ્તુ ભારે મૂંઝરી રહી છે. આ ત્રણે વસ્તુના વિષયમાં એકવાક્યતા લાવવી હોય તો ઉપર પાઠાંતરો નક્કી કરવાના વિષયમાં જે માર્ગ સલામત ગણવામાં આવ્યો છે, તેનોજ આશ્રય કરવો હિતકર છે.

અત્યારે ગૂજરાતી કાવ્યોનું સંપાદન થાય છે, તેમાં એકવાક્યતા જણાતી નથી. સંપાદન વિશેના વિશિષ્ટ નિયમો સર્વમાન્ય થાય તેવા

સંશોધકો તરફથી નક્કી થયા નથી, અને તેથી સૌ સૌને માર્ગે વિચરે છે. અને એની ખરી અગવડ અભ્યાસીઓને થાય છે. દાખલા તરીકે પ્રેમાનંદ-નાંજ કાવ્યો લઈયે. તેની સારી રીતે સંશોધિત થયેલી આવૃત્તિ રણયજ્ઞ, સુદામાચરિત્ર અને બાર માસની મળે છે. બાર માસ દી. બ. સ્વ. કેશવલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવ મહોદયે તૈયાર કરેલા છે. એક બાજૂ બારમાસ અને બીજી બાજૂ રણયજ્ઞ અને સુદામાચરિત્ર છે. આ કાવ્યો હાથમાં આવતાં એક જાણે કે છેક પ્રેમાનંદના સમયની કૃતિ છે એમ જણાય જ્યારે બીજાં અર્વાચીન છેલ્લી ભૂમિકાને પ્રધાન રાખી થયેલાં હોવાથી (જોકે એમાં Critical સ્વરૂપ પૂરતા પ્રમાણમાં છે છતાં) જાણે કે આ સૈકામાં થયેલા કવિની કૃતિનો ખ્યાલ આપે છે. આમાં સંપાદક દોષિત છે, એમ કહેવાનો મારો જરા પણ આશય નથી; જે વિસંવાદ છે એ દષ્ટિભેદનો છે. આવા દષ્ટિભેદ ન થાય, એ ખાતર સર્વમાન્ય નિયમો તૈયાર થવાની ખરી આવશ્યકતા છે.

મતભેદને સ્થાન હોય છતાં પણ દી. બ. કેશવલાલ ધ્રુવની દેખરેખ અને સલાહ પ્રમાણે તૈયાર થયેલ 'કાન્હડદેપ્રબંધ', એમનાંજ સંપાદિત 'પંદરમા શતકનાં ગુર્જર કાવ્યો', ભાલણની 'કાદંબરી', પ્રેમાનંદના 'બાર માસ' એ વગેરેમાં સ્વીકારાયેલું ધોરણ બહુમાન્ય થવાને પાત્ર છે. "પંદરમા શતકનાં ગુર્જર કાવ્યો"માં એમણે અનુસ્વારનો પરસવર્ણ અને શ-ષ-સ-હ-ર પૂર્વે અને પદાન્તે આવતા અનુસ્વાર (તીવ્ર ઉચ્ચારણ)ને સ્થાને ~ એ અનુસ્વારની પૂર્ણતા સૂચવવા પ્રયોજેલ છે. આ ધોરણ ઉચ્ચારણની દષ્ટિએ ઉપયુક્ત હોવાથી તેમણે પ્રયોજ્યું છે. એ પદ્ધતિનો સ્વીકાર કરી મારા તરફથી સંપાદિત થયેલાં મહાભારતના ગ્રંથોમાં, રત્નેશ્વરના ભાગવત-પ્રથમ દ્વિતીય સ્કંધમાં અને ભીમના પ્રબોધપ્રકાશમાં અનુસ્વારનો પરસવર્ણ અને પરસવર્ણ ન થઈ શકતો હોય ત્યાં 'પેલૂં' મીંડું પ્રયોજવામાં આવેલ છે; અને એક વિશિષ્ટતા તરીકે ડ-ઢ નાં મૂર્ધન્ય-તર ઉચ્ચારણો એ ભાષામાં હતાં એમ માની નુકતાથી બતાવ્યાં છે એ ઉપરાંત લઘુપ્રયત્ન હ જ્યાં જ્યાં છન્દના માપમાં વધી પડતો લાગ્યો છે છે ત્યાં ત્યાં પ્રાયઃ ખોડો કરી લખેલ છે. આવા પ્રકારની પ્રયોજના તરફ અદ્યાપિ ટીકા નથી થઈ; એટલે એમ માની લઈયે કે સંપાદક બંધુઓને એની સૂગ નહીં હોય. આટલૂં છતાં સંપાદક આટલી છૂટ પણ લઈ શકે કે નહીં, એ પ્રશ્ન વિચારણીય છે, મારા તરફથી એટલી છૂટ લેવામાં આવી છે અને મહાભારતના છપાયેલા ગ્રંથો એ એકજ ધાટીએ છપાયા છે અને બાકીના બે પણ એકવાક્યતા સાચવવા એ પદ્ધતિએ છપાશે; એમ---

છતાં પણ અત્યારે મને એમ લાગે છે કે એટલી છૂટ પણ લેવાની ન જોઇયે. એમાં મને ભાષા અને લેખનની ઐતિહાસિકતા પર આઘાત કરવા જેવું લાગે છે. તત્કાલીન લેખનશૈલીને તદ્રૂપ દશામાં અભ્યાસીઓ સમક્ષ રજૂ કરવી જોઇયે; એમાંજ ખરી ઐતિહાસિકતા સચવાય છે; એવો મારો અભિપ્રાય અત્યારે બંધાયો છે. જે છૂટ લેવામાં આવી છે, એ ખરેખર વધી પડતી છે. હવે પછીનાં સંપાદનોમાં પ્રતોની ઐતહાસિકતા જળવાઇ રહે, તેવું કરવા તરફ મને પૂર્ણ આદર જાગ્યો છે. અને મહાભારત સિવાયનાં બીજાં સંપાદનોમાં ઐતિહાસિક તત્ત્વ સચવાઈ રહે તેવી પદ્ધતિનો સમાદર કરવાનો હું પ્રથમ હિમાયતી બનવા ઉદ્યત છું. મારા મિત્રો શ્રી. મધુસૂદન ચીમનલાલ મોદી અને શ્રી. ભોગીલાલ જયચંદભાઈ સાંડેસરા પણ આજ મતના હિમાયતી છે, જે શ્રી. મોદીએ એમના સંપાદકીયત્વે તૈયાર થતી <u>ગુર્જરરાસાવલીમાં</u> અને શ્રી. સાંડેસરાએ સંપાદિત કરેલાં 'રૂપસુંદરકથા' અને વીરસિંહના 'ઉષાહરણ'માં સ્વીકારેલી પદ્ધતિએ જાણી શકાય છે. સ્વ. નવલરામભાઇએ આપેલા બે નિયમઃ ૧. "પોતાની તરફનો એક અક્ષરે ન ઉમેરવો" અને ૨. "ઘણું કરી ઘણી પ્રતમાં જે પાઠ હોય તે કબુલ કરવો", એ બંને, કાવ્યની ઐતિહાસિકતાને જાળવવામાં ઉપયોગી છે. (ઘણીને સ્થળે એક કરતાં વધારે જૂની એ સુધારો અગાઉના પૃષ્ઠોમાં સૂચવાયો છે, તે અહીં અનુસંધિત કરવો.) એ વસ્તુ એ બંને ભાઇઓને સ્વીકાર્ય છે, એ હર્ષનો વિષય છે; અને કવિનો સમય આજે આપણે બોલિયે-ચાલિયે તેવોજ હતો કે તેમાં કાંઇ ભેદ હતો એનો નિવેડો લાવવા કોઇ પ્રયત્ક્ષ પુરાવાની સંભાવના ન હોવાથી કેવળ હાથપ્રતો ઊપરજ આધાર રાખ્યા વિના છૂટકોજ નથી.

આ ક્ષેત્રમાં પાયા પછી છેલ્લા આઠ વર્ષના અનુભવ બાદ સંપાદનમાં કયા નિયમોની આવશ્યકતા છે, તે વિષયમાં જે વારંવાર ઘડમથલ થઈ છે, તેનો નિચોડ આ પ્રમાણે છેઃ—

૧. સંપાદિત કરવાના ગદ્ય કે પદ્યની એક જ નકલ મળતી હોય તો તે એક, એક કરતાં વધૂ નકલો મળતી હોય તો તેમાંની સૌથી જૂનીને પ્રમાણભૂત ગણી નકલ તૈયાર કરવી જૂની પ્રત શુદ્ધ ન હોય તો ઉત્તરોત્તર શુદ્ધ પ્રતને પ્રમાણિત ગણવી.

નોંધ—સંપાદકોને અહીં મોટો પ્રશ્ન એ ઊભો થાય છે કે જૂની પ્રતોમાં શુદ્ધ પ્રતો કઇ. ભિન્ન ભિન્ન સંપાદનોમાં જે કાંઇ પણ વિસંવાદ ઊભો થાય છે, તે આ છે. મધ્યકાલીન ગૂજરાતી ભાષાની હાથપ્રતો માં ૧૭૫૦

પછીની અર્વાચીન ગૂજરાતી ભાષાની હાથપ્રતોની અપેક્ષાએ શુદ્ધ હોય છે; એમ અનુભવ ઉપરથી જોવામાં આવ્યું છે. આ ભાષાનાં વ્યવસ્થિત વ્યાકરણોને અભાવે અભ્યાસીઓને ભાષાસ્વરૂપ નક્કી કરવામાં અગવડ પડે છે, એ જાણવામાં છે. એમ છતાં સ્વરૂપ નક્કી કરવું એ મુશ્કેલી ભરેલું તો નથીજ. એ ભાષાના સતત પરિચયમાં આવવાથી એ સુગમ થઈ પડે છે. મધ્યકાલીન ગૂજરાતીના સંબંધમાં મારા તરફથી મહાભારત–ગ્રંથ ૨ જાની પ્રસ્તાવનામાં આપવામાં આવેલો પ્રયાસ આ દિશામાં જરૂર માર્ગદર્શક નીવડે તેવો છે. ડૉ. ટેસિટોરીએ "ઇન્ડિઅન ઍન્ટિકરી"ના ૧૯૧૪–૧૫–૧૬ વર્ષના અંકોમાં "પશ્ચિમ રાજસ્થાનીનું વ્યાકરણ" આપ્યું છે. એ જોવામાં આવે તો મધ્યકાલીન ગૂજરાતીની પ્રથમ ભૂમિકા–**मुग्धावबोधम् औक्तिकम्**માં પ્રયોજાયેલી ભાષાનું સ્વરૂપજ્ઞાન અત્યંત સુગમ થઈ પડે. એની સાથોસાથ મારા તરફથી સૂચવ્યા મુજબની (મહા. ગ્રંથ ૨ જાની પ્રસ્તાવનામાંની) બાકીની ત્રણ ભૂમિકાઓની રૂપરેખા વાંચી જવામાં આવે તો સમગ્ર મધ્યકાલીન ગૂજરાતીનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવામાં જરા જેટલી પણ મૂંઝવણ ન રહે. આ પ્રમાણે મધ્યકાલીન ગૂજરાતીનું જ્ઞાન મળ્યા પછી અભ્યાસીઓને અર્વાચીન ગૂજરાતીની આદ્ય ભૂમિકા સં. ૧૭૦૦ થી છેક સં. ૧૯૦૦ સુધીનીનું જ્ઞાન આવશ્યક બને છે. મધ્યકાલીન ગૂજરાતીની ચોથી ભૂમિકામાં અર્વાચીન ગૂજરાતીના સમગ્ર અંશોનો આરંભ થઇ જાય છે. કેટલાક અંશો મધ્યકાલીન ગૂજરાતીની છેલ્લી ત્રણે ભૂમિકામાં જે સામાન્ય છે, તે પણ જરા જેટલા બદલા વિના અર્વાચીન ભૂમિકામાં ઊતરી આવ્યા છે. તેનો મર્મગ્રાહી દૃષ્ટિથી અભ્યાસ કરી લેવામાં આવે તો સં. ૧૭૦૦ થી ૧૯૦૦ સુધીની ગૂજરાતીનું શાસ્ત્રીય જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય. એ ગાળાની ભાષાનું સ્વરૂપ કેવું હોવું જોઇયે, તેનું શાસ્ત્રીય સ્વરૂપ દી. બ. સ્વ. કેશવલાલ હ. ધ્રુવે પ્રસિદ્ધ કરેલા પ્રેમાનંદના "બાર માસ"માં, શ્રી. ભોગીલાલ જ. સાંડેસરાએ સંપાદિત કરેલી 'રૂપસુંદરકથા'માં, મારા તરફથી સંપાદિત થયેલ રત્નેશ્વરના 'ભાગવત પ્રથમ–દ્વિતીય સ્કંધ'માં, સ્વ. કવિ નર્મદાશંકરે સંપાદિત કરેલા "દયારામકૃત કાવ્યસંગ્રહ"માં, શ્રી. અંબાલાલ બુ. જાનીએ સંપાદિત કરેલા કેશવદાસના "કૃષ્ણક્રીડાકાવ્ય"માં તેમજ શ્રી. મંજુલાલ મજમૂદારે સંપાદિત કરેલા "સુદામાચરિત"માં (જોકે તેમાં અર્વાચીનતાની છાંટ મારવાનું તેમણે લક્ષ્યું છે) પ્રાપ્ત થાય છે. બેશક એમાંના કોઇકમાં અર્વાચીન ગૂજરાતીની સાં. ૧૯૦૦ પછીની ભૂમિકાની છાંટ જાણ્યે અજાણ્યે ઘૂસી ગયેલી પ્રાપ્ત થાય છે; પણ હાથપ્રતોના

સૂક્ષ્મ અભ્યાસથી એ ક્ષતિ દૂર કરી શકાય તેમ છે. માત્ર સંપાદકોએ નવી દષ્ટિ દૂર કરી જૂની દષ્ટિનો સમાદર કરવો જોઈએ, ભાષાની શાસ્ત્રીયતા સાચવવાને માટે હ્રસ્વ દીર્ઘ ઇકાર, લઘુપ્રયત્ન યકાર, લઘુપ્રયત્ન હકાર વગેરેનાં સ્વરૂપોનો યથાસ્થાન પરિચય અત્યાવશ્યક છે. એમાં સેવવામાં આવતી બેદરકારીને અંગેજ સંપાદનો શાસ્ત્રીય અથવા તો તત્કાલીન ભાષાસ્વરૂપનો આદર્શ રજૂ કરવા સમર્થ થતાં નથી; એટલા માટેજ કુંભકર્ણની એ નિદ્રામાંથી આપણા સંશોધકોએ જાગવાની અનિવાર્યતા છે. આપણાં સંપાદનો મારફત તત્કાલીન ભાષાનું જ્ઞાન અભ્યાસીઓને મેળવવાનું હોવાથી આપણે સાવચેતી અને સાવધાન રહેવું આવશ્યકજ છે.

૨. એ પ્રમાણે સ્વીકારેલી મૂળ પ્રતનો પાઠ સંદિગ્ધ રહેતો હોય તો તે પછીની પ્રતનો પાઠ પસંદ કરવો. પ્રત માત્ર એકજ હોય અને પાઠ સંદિગ્ધ હોય તો તેવા પાઠની બાજુમાં (?) કૌંસમાં આમ પ્રશ્નચિહ્ન મૂકવું. સંગતિ ઉપરથી જો પાઠ સુધરી શકતો હોય તો તે પાદટીપમાંજ મૂકવો; સુધારેલો પાઠ મૂળ કાવ્યમાં દાખલ કરવો નહીં.

અપવાદઃ—એક કરતાં વધુ પ્રતો મળતી હોય, જૂની પ્રતનો પાઠ સંદિગ્ધ હોય અને તે કરતા સારો પાઠ પછીની પ્રતોમાં મળતો હોય તો કાળક્રમ વટાવીને પણ વધુ પ્રતોની જેને સંમતિ હોય તેવો પાઠ સ્વીકારવો.

નોંધઃ—કવિના હાથનીજ પ્રત હોય તો કોઈ શંકાનું કારણુ રહેતું નથી; પરંતુ આવો પ્રસંગ અત્યંત વિરલ હોય છે. કેટલીક વાર એવું બને છે કે જૂની પ્રતમાં પાઠ ભ્રષ્ટ હોય અને નવી પ્રત (જે સચવાતી જૂની પ્રત કરતાં પણ જૂની એવી પણ આપણા ન જાણવામાં આવેલી પ્રત ઉપરથી નકલ થયેલી હોય તે) જૂનો સારો પાઠ સાચવી રહી હોય. આવે વખતે સંગતિનો વિચાર કરવામાં સારો સંપાદક પછાત નથી રહેતો. ઘણાં કાવ્યોના સંબંધમાં આવું બન્યું છે. પ્રેમાનંદના "બાર માસ"ના સંપાદનમાં નડેલી આવી અગવડનો દી. બ. કેશવલાલ હ. ધ્રુવે એ કાવ્યની પ્રસ્તાવનામાં નિર્દેશ કર્યો છે. (પૃ. ૩) તેમજ શ્રી મંજુલાલ મજમુદારે "સુદામાચરિત"ના "બે બોલ"માં (પૃ. ૧૧) નિર્દેશ કર્યો છે, જ્યાં પ્રેમાનંદના સમયની ભાષા કરતાં જૂનું રૂપ આપવામાં આવ્યું હોય, તેવી પ્રતો મળેલી છે. સુદામાચરિતની વડોદરા સેન્ટ્રલ લાયબ્રેરીની પ્રત. સં. ૧૭૮૧ ની છે અને તેમાં મધ્યકાલીન ગૂજરાતીનો નરજાતિનો ઉ કાર

સારી રીતે દેખાઈ છે. સં. ૧૭૧૧ ની નાકરના વિરાટ પર્વ (ફૉ. ૧૪ ક) વગેરે હાથપ્રતો ભાષાનું અર્વાચીનત્વે સ્પષ્ટ આપતી હોય, તેજ કાળમાં પ્રેમાનંદનાં કાવ્યમાં, સં. ૧૬૨૫ આસપાસની પ્રતોમાં મળતી ભાષા મળે તો તેને પ્રેમાનંદની ભાષા કહેતાં ખરેખર અચકાવું પડે. આ વર્ણતેજ ઉપર સૂચવેલા બીજા નિયમ મુજબ વર્તવાની જરૂર પડે. આવી રીતે ભાષાને જૂનું સ્વરૂપ આપેલું મળે તે લહિયાઓની જૂની લેખનપદ્ધતિને કેટલાક દાખલામાં વળગી રહેવાના વલણને આભારી છે. ઉપર બતાવેલી "સુદામાચરિત" ની પ્રતનો લહિયો ભાટ છે, એટલે તેણે બાપદાદાની પદ્ધતિને જાળવી રાખી નવી જણાતી ભાષા અશુદ્ધ માની જૂનું સ્વરૂપ આપી દીધું હોય, તેમાં કાંઈ પણ આશ્ચર્ય નથી જૈન કાવ્યોમાં તો છેક ૧૯મા શતક સુધી જૂની ભાષાને વળગી રહેવાનું વલણ હતું તેવું માલૂમ પડ્યું છે. (જુવો પ્રેમાનંદના ૧૨ માસની પ્રસ્તાવના પૃ. ૩). છન્દો-બંધને બંધ બેસતું જૂનું શબ્દસ્વરૂપ કદાચ આવતું હોય તો તેને માટે કોઈ વાંધો ન હોય અને તે અસત્ય સ્વરૂપમાં ભલે રહ્યું હોય; પણ જ્યાં આખા કાવ્યની પંક્તિઓની પંક્તિઓની એ હાલત થઈ હોય ત્યાં વિવેક-બુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવો જોઈયેજ.

૩. મૂળ પ્રતમાં જો સ્પષ્ટ હસ્તદોષ પ્રાપ્ત થતો હોય તો તે સુધારી લેવો અને હસ્તદોષની નોંધ નીચે પાદટીપમાં ( ) કૌસમાં પ્રશ્નચિહ્નથી આપવી. કોઇ શબ્દ, પદ, પંક્તિ, કડી કે કડીઓ તૂટતી હોય એમ સ્પષ્ટ લાગે તો જેની એક કરતાં વધુ પ્રત મળતી હોય તેમાથી ઉપર નિયમ ૧ અને ૨માં જણાવ્યા પ્રમાણે ઉમેરણી કરવી, પણ તે [ ] મોટા કૌસમાં જણાવવી. જો પ્રત એકજ મળતી હોય તો . . . . ટપકાંથીજ સંતોષ માનવો.

નોંધ—હાથપ્રતોમાં ઠેરઠેર અનેક પાઠાંતરો મળે છે, તેનું કારણ મુખ્ય તો આજ હોય છે. જે પ્રત ઉપરથી લહિયો નકલ ઉતારતો હોય તે નકલમાં કીડાએ અક્ષરો કોતરી કાઢ્યા હોય અથવા કોઈ અન્ય કારણે ખાંચો પડયો હોય, તે સારો લહિયો પોતાની અકલથી સુધારી લેવાનો કેટલાક સંયોગોમાં પ્રયત્ન કરે છે. આવું થવાને કારણે પાઠાંતરો નવાં ઊભાં થાય છે. આપણે સંપાદનમાં પણ એવુંજ ચાપલ કરિયે તો આગળ જતાં એ પણ એક પાઠ બને છે, અને સંદિગ્ધતામાં ઓર ઉમેરો થાય છે. એટલે સર્વથી શ્રેષ્ઠ માર્ગ એજ છે કે તેવા ખંડિત ભાગમાં કોઇ પ્રતનું જો સાહાય્ય પૂરણી કરવા માટે ન મળતું હોય તો ફૂદડાં...જ મૂકવાં. જો કોઈ

અન્ય પ્રતનું સાહાય્ય હોય તો મોટા કૌંસમાં એ ભાગ મૂકવો.' બેશક આ વસ્તુનો એક રીતે નિવેડો લાવી શકાય; અને તે એ કે બીજી પ્રતમાંથી તેવો પાઠ મૂકી દેવો અને મૂળ પ્રતની ખામીનો નિર્દેશ નીચે પાદટીપમાં આપવો. આ નિસ્તાર એકજ ભૂમિકાની ભાષા સાચવી રાખતી પ્રત હોય તો સ્વીકારવામાં અડચણુ નથી હોતી; પરંતુ જ્યારે પ્રતોમાં ભિન્નભિન્ન ભૂમિકાની ભાષાએ મળે છે, ત્યારે ખરી મુશ્કેલી ઊભી થાય છે. મૂળ પ્રતમાં ભાષા મધ્યકાલીન હોય અને તેમાંનો શબ્દ–પદ કે પદાંશ તૂટતો હોય અને બીજી અર્વાચીન ભૂમિકાની પ્રતમાંથી પાઠ તેમાં ઊમેરવામાં આવે તો મૂળકાવ્ય વિકૃત સ્પષ્ટ સ્વરૂપે દેખાય. આવું સાંકર્ય ન થાય એ માટેજ તે ભાગ ખાલી રાખવો એ યોગ્ય લાગે છે આ નિયમના આરંભમાં હસ્તદોષનો જે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે તે કાનો–માત્રા–કોઇ વર્ણ ઊડી ગયો હોય, તેમજ આપણને સ્પષ્ટ ખાતરી થતી હોય કે કોઇ વર્ણ એકને સ્થળે ભૂલથીજ બીજો લખાયો છે, તેજ સમયે આવી છૂટ લેવાવી જોઇયે. અહીં "સ્પષ્ટ ખાતરી" શબ્દ જરા સમજૂતી માગે છે. એ ખાતરી પાછળ તત્કાલીન ભાષાનો એટલે કે જે કાળમાં એ કાવ્ય રચાયું હોય અથવાતો જે કાળમાં રચાયું હોય તે કાળની પ્રત ન મળી હોય અને તે પછીના કાળની પ્રતને આપણે મૂળ પ્રત તરીકે ગણી હોય તો તે મૂળ પ્રતના સમયની ભાષા સાંચવતી અન્ય કાવ્યાદિની સર્વસામાન્ય પ્રતોમાં શુદ્ધ સ્વરૂપમાં તેરે શબ્દ મળતો હોય, તેવી સાવચેતી રહેલી સમઝવાની છે. અનુભવી સંશોધકોને આ વસ્તુ સુગમ છે, ભલે તે પછી તત્કાલીન ભાષાનો શબ્દકોશ અસ્તિત્વમાં હોયજ નહીં. આમ આ સુધારો કર્યા પછી મૂળ પ્રતની સ્થિતિનો અભ્યાસીને પરિચય આપવા માટે પાદટીપમાં એવી ક્ષતિ (?) પ્રશ્નચિહ્નથી નિર્દેશ કરવાનું મને વ્યાજબી લાગે છે. આ પાછળ આપણે પ્રમાણિત માનેલી પ્રતને યથાસ્વરૂપ પરિચય આપવાનો સિદ્ધાંત રહેલો છે, એમ મારૂં માનવું છે.

૪ સંપાદિત કરવાના કાવ્યને છંદોબંધનની દૃષ્ટિએ તપાસવું જરૂરનું હોવાથી જ્યાં જ્યાં સ્પષ્ટ સ્વરૂપે નકામા વધી પડતા શબ્દો દેખાય, તે શિષ્ટ કવિએ પ્રયોજ્યા ન હોય તેમ માની તેને કાઢી ન નાખતાં નાના કૌંસમાં મૂકવા.

નોંધઃ—જો, તો, જ્યાં, ત્યાં જેવા શબ્દો કેટલીકવાર લહિયા તરફથી દાખલ કરવામાં આવેલા હોય છે, તેને કાઢી નાખવામાં આવે તો તેથી કોઈ હાનિ નથી; અને ગ્રંથ નિર્દુષ્ટ બને છે; આમ છતાં કેટલીક વાર સામાન્ય કોટિના કવિએ તો માપના જ્ઞાનના અભાવે અને શિષ્ટ કવિએ

નંજ ઊમેર્યા હોય છતાં લહિયાએ અર્થસંગતિ ખાતર ઊમેરી લીધા હોય, તે કાઢી નાખવાથી પ્રતની સ્થિતિમાં ધાલમેલ કર્યાનું આરોપણ થાય છે; એટલેજ તેને સ્થાનભ્રષ્ટ ન કરતાં નાના કૌંસમાં રાખી લેવાનો માર્ગ સલામત છે. તે સંબંધમાં પાદટીપમાં નિર્દેશ કરવાની કોઈ આવશ્યકતા નથી.

૫. આવી રીતે છંદોબધનની દૃષ્ટિએ તપાસ કરતા કાંઇ ઊમેરવાનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત થાય તો ત્રીજા નિયમનૂં યથાશક્તિ પાલન કરવૂં; તેમ છતાં ખામી રહે તો [ ] મોટા કૌંસમા ઊમેરણી કરવી.

નોંધઃ—આ નિયમ ૩ જા નિયમમાં અંતર્ગત થાય છે; પરંતુ તેના કરતાં વધૂ અહીં વિશેષ એટલો છે કે અહીં એક કે એક કરતાં વધૂ પ્રતોમાંથી પણ પૂરણી અશક્ય બને, ત્યારે પૂરણી કરવી સ્વ. નવલરામભાઈ એ પોતાના નિયમોમાં "પોતાની તરફનો એકે અક્ષરે ન ઊમેરવો" એવો પ્રથમ નિયમ આપ્યો છે, અને પછી છઠ્ઠા નિયમમાં છંદના માપમાં વધી પડતા શબ્દોને કાઢી નાખવાની વાત કરી છે. જેમ કાઢી નાખવાના હોય, તેમ ઊમેરવાના પણ હોય, એ સ્વાભાવિક છે; અને તેથી ઊમેરણી કરવી પડે. આ પ્રસગે મૂળ પ્રતને ન્યાય આપવા, સારા શબ્દોમાં કહિયે તો ઐતિહાસિકતા જાળવી રાખવા માટે તેવી ઊમેરણી મોટા કૌંસમાં મૂકવી.

૬. મૂળ પ્રત ઉપરાંતનાં બધાં પાઠાંતરો અન્યાન્ય પ્રતોમા જે પ્રમાણે હોય તે પ્રમાણે અક્ષરશઃ પાદટીપમા નોધવા. તેવાં પાઠાંતરોમા અર્થસંદેહ રહેતો હોય ત્યાં બાજૂમાં (?) આ પ્રમાણે ચિહ્ન મૂકવૂં.

નોંધઃ—ઊપરના પાંચ નિયમોથી તૈયાર કરવામાં આવેલી નકલ કાવ્યનૂં સંપાદિત સ્વરૂપ રજૂ કરનારી થશે; પરંતુ જ્યાંસૂધી બીજી પ્રતોનાં પાઠાંતરો નોંધવામાં ન આવે ત્યાંસૂધી સંપાદન અધૂરૂં ગણાય હાથપ્રતોનાં જે પાઠાંતરો પ્રાપ્ત થાય, તે અક્ષરશઃ કાનોમાત્રાના પણ ફેરફાર વિના પાદટીપમાં નોંધાવાં જોઈયે. એમ ન થાય તો સાર્વત્રિક આવૃત્તિ નથી બની શકતી નથી.

આ ૭ નિયમોનૂં પાલન કોઈપણ હ. લિ. ગ્રંથ, તે પછી પદ્યમાં હોય કે ગદ્યમાં, તૈયાર કરવામાં આવશ્યક હોવાનૂં મને સમજાય છે. આવી રીતે તૈયાર થયેલૂં સંપાદન જરૂર પ્રતિષ્ઠિત બને અને એમાં કોઈને કાંઈ પણ કહેવાપણૂં કદી ઊભૂં ન થઈ શકે. પાશ્ચાત્ય સંશોધકો પ્રતોના પ્રત્યેક અક્ષરનૂં સપાદનમાં પ્રતિનિધિત્વ કિંવા રજુઆત ઇચ્છે છે અને તેઓએ સંપાદિત કરેલા ગ્રંથોમાં આ પ્રકારની પૂરતી ઝીણવટ જોવામાં આવે છે. અભ્યાસીઓને તુલનાત્મક જ્ઞાનમાં આવી ઝીણવટની અનિવાર્યતા છે..

ઉપરના નિયમો સર્વસાધારણ છે. કાવ્ય કે ગ્રંથને ખંડવાર સમજવા-ને માટે થોડા વિશિષ્ટ નિયમોનું પાલન અત્યારે સારા સંપાદકો કરી રહ્યા છે. એ નિયમો આ છે:—

૧. ગ્રંથસ્થ કોઈપણ વિચારનો આરંભ થતો હોય, તે પંક્તિ ચાલૂ માપથી ચાર અક્ષર મૂકીને અંદરથી 'પેરેગ્રાફ'ની માફક દબાવી શરૂ કરવાની.

૨. એ વિચાર પૂરો થઈ જતાંજ થોડી જગ્યા મૂકીને નવા વિચારનો નિયમ ૧ લામાં જણાવ્યા પ્રમાણે આરંભ કરવો.

૩. વિરામચિહ્નોનો સામાન્ય નિયમ અત્યારે એકી ચરણને અંતે અલ્પ-વિરામ, બીજા ચરણને અંતે અર્ધવિરામ અને ચોથા ચરણને અંતે પૂર્ણવિરામ મૂકવાનો છે. તેને બદલે અર્થાનુસંધાન પ્રમાણે ગદ્ય માફક વિરામચિહ્નો યોજવાં; આમ છતાં ગેયતામાં અનુકૂળતા થાય તે માટે આવશ્યકતા હોય તો પાદને અંતે કોઈ ચિહ્ન ન હોય ત્યારેજ માત્ર અલ્પવિરામ પ્રયોજવું.

૪. ગ્રંથસ્થ વિષયનાં મથાળાં સંપાદકે પ્રયોજવાં હોય તો જુદા ટાઈપમાં મથાળે [ ] મોટા કૌંસમાં મૂકવાં.

મને લાગે છે કે આટલા સામાન્ય અને વિશિષ્ટ મળી ૧૦ નિયમોનું પાલન દરેક આદર્શ સંપાદનમાં આવશ્યક છે. વિશિષ્ટ નિયમોમાંના ઉલ્લેખેલા દોઢ નિયમ સિવાયના ઘણાખરા નિયમોનું પાલન દી. બ. કેશવલાલ હ. ધ્રુવે સંપાદિત કરેલી ભાલણની "કાદંબરી" માં જોવાનું ભાગ્ય મળે છે. ગ્રંથસ્થ વિષયનાં મથાળાં કરવાની પદ્ધતિ નિયમ તરીકે જોકે નહીં છતાં સૌથી પ્રથમ સ્વ. નવલરામભાઈએ 'મામેરા' માં પ્રયોજી છે. જોકે તેની બહુ આવશ્યકતા નથી છતાં પ્રયોજવામાં આવે તો તેથી કોઈ પ્રકારની ક્ષતિ નથી; માત્ર તે ચાલૂ ગ્રંથથી અલગ પડી રહે તેવી રીતે મોટા કૌંસમાં આવવી જોઈયે. એમ ન કરવું હોય તો શ્રી. મંજુલાલ ર. મજમુદારનાં સંપાદનોમાં હાંસિયામાં કાળા ટાઈપથી મથાળાં આપવામાં આવે છે, તેમ આપવામાં આવે તોય વાંધો નહીં; માત્ર આમાં હાંસિયાની જગ્યા વધૂ જતી હોવાથી, શોભા જોકે વધે છે, છતાં આર્થિક દૃષ્ટિએ એ ઓછી પોસાય.

અત્યારે આપણે ત્યાં સંપાદકો યથેચ્છ પદ્ધતિ સ્વીકારે છે; એને સ્થાને આ ઉપર બતાવેલા નિયમો મુજબ અથવા તો એ નિયમોમાં સૂચવવામાં આવેલા વિધાનો ઉપર [illegible]

રીતે બધાં સંપાદનો થાય તો તેમાં દેશની અને ભાષાની શોભા અને મહત્તા છે, એમ મને લાગે છે. આ દિશામાં સંપાદકો ઉપેક્ષાવૃત્તિ સેવે એમ કોણ ઇચ્છે?

સંપાદનના બાહ્યાંગ તરીકે ભૂમિકામાં હાથપ્રતોના પરિચયના વિષયમાં પૂરી વીગત આપવી એ આવશ્યક છે. આ વિના કોઈપણ સંપાદન અપૂર્ણ ગણાય છે, એ પશ્ચિમના વિદ્વાનોનું મંતવ્ય છે. એમાં પ્રતોની ઐતિહાસિકતાનો પરિચય આપવાનું તત્ત્વ રહેલું છે. પુરાતત્ત્વની દૃષ્ટિએ પણ એ મહત્ત્વનું છે. આ માટે હાથપ્રતોની પોથી કે ચોપડાનો નિર્દેશ, પાનાંની સંખ્યા, પાનાનું માપ, દરેક પાનામાં પંક્તિઓની સંખ્યા, દરેક પંક્તિમાં અક્ષરોની સરેરાશ, લિપિનો પ્રકાર, લિપિ માંહેના વિશિષ્ટ અક્ષરોનો પરિચય, અને પુષ્પિકા આપવાની જરૂર છે. એ સાથે જે જે સંગ્રહની એ હાથપ્રત હોય તેનો આંક અને હાથપ્રત અપૂર્ણ હોય, વચ્ચેથી તૂટક હોય કે આરંભથી, તૂટક, જેવું તેનું સ્વરૂપ હોય ત્યાં પાનાંઓના આંકના નિર્દેશ સાથે વીગતો આપવાનું ચૂકવું ન જોઈયે. આટલા વિના હરકોઈ સંપાદન અપૂર્ણ છે, એમ મારૂં માનવું છે.

અહીં દેશમાંની જૂનાં કાવ્યો પ્રસિદ્ધ કરાવતી સંસ્થાઓને ઉદ્દેશી થોડું કહેવાનું પ્રાપ્ત થાય છે. હરકોઈ જૂના ગ્રંથના સંપાદનમાં ઊપરની વસ્તુઓ આવશ્યક હોવા છતાં લંબાણ થઈ પડે, એ ટાળવા પૂરતી વીગતો ન આપવાનું દબાણ કરવામાં આવે છે અન્યત્ર આવાં સંપાદનોમાં સંપૂર્ણ વીગતો ઇચ્છવામાં આવે છે, અને critical અભ્યાસ માટે તેટલી વીગતોની જરૂર પણ હોય છે; તેથીજ સંપાદકો વીગતો ઓછી આપવાનું કરતા હોય તો આવી સંસ્થાઓએ તેઓ પાસેથી સંપૂર્ણ વીગતો મેળવવા સાવચેત રહેવું જોઇયે. આવી સાવચેતીને અભાવેજ આજે ગૂજરાત પાસે *critical* અભ્યાસને અનુકૂળ સંપાદનો બહુજ થોડાં છે.

આવાં critical અભ્યાસમાં સરળતા થઈ પડે, તેવાં સાધનો સંપાદકોના લક્ષ્યમાં આવે એ ખાતર ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટીના આશ્રયે આ સંકલિત યાદી તૈયાર કરવામાં આવી છે. આ યાદીની ઉપયોગિતાના વિષયમાં સંશોધકોને મતભેદ રહેવા કારણ નથી. તેમાં આપવામાં આવેલી વીગતો સંશોધકના માર્ગને સરળ, જરૂર કરી આપશે.

આ યાદીમાં નીચેનાં અંગોનો સમાવેશ છેઃ—

૧. કવિનું નામઃ—

કવિનું નામ અકારાદિક્રમે પ્રથમ આપવામાં આવેલું છે. જે જે કવિનો ટૂંકો પરિચય મળી શકે છે, તેટલો મેળવી તે તે કવિના પાના નીચે પાદટીપમાં આપવામાં આવેલો છે. વધુ ઊંડી વીગતોમાં ઊતરવું એ આવી સંકલિત યાદીઓના ક્ષેત્રથી બહારનું હોઇ તેમ કરવામાં ન આવે એ સ્વાભાવિક છે.

૨. કૃતિનું નામઃ—

કવિના નામ નીચેજ અકારાદિક્રમે કૃતિઓનો નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે. એવી પ્રત્યેક કૃતિની નીચે એ કાવ્ય અપ્રસિદ્ધ હોય તો તેવો નિર્દેશ અને જો છપાયું હોય તો ખાસ કયા ગ્રંથમાં, એ મેળવી શકાય ત્યાં આપવામાં આવ્યું છે. આ યાદીમાં 'અપ્રસિદ્ધ' તરીકે નિર્દિષ્ટ થયેલી કૃતિઓ ખૂણેખોચરે કયાંય છપાયેલી પડી હોય અને હાથમાં ન આવી હોય તેથી 'અપ્રસિદ્ધ' લખાઈ હોય, એ સંભવિત છે; પરંતુ તેવા પ્રસંગો ભાગ્યેજ મળશે; કેમકે અત્યાર સુધી છપાયેલા સુપ્રસિદ્ધ કાવ્યસંગ્રહો જોઇ જવામાં આવ્યા છે. પદસંગ્રહોના વિષયમાં આમ છતાં પણ ચોક્કસ હકીકત આપવી શકય નથી બની; કેમકે તેવા પ્રત્યેક પદોના વિષયમાં તપાસ કરવા જતાં ટૂંકી મુદત તેને માટે કદાપિ પૂરી થઇ શકે નહીં; અને જે ધ્યેય છે, એ નષ્ટ થઇ જાય.

૩ રચ્યા-સંવત્સરઃ—

બીજા ખાનામાં કૃતિ કયારે રચાયેલી છે, તેનો જ્યાં જ્યાં પ્રાપ્તિ-સંભવ છે, ત્યાં ત્યાંથી મેળવી આપવામાં આવેલ છે, જ્યાં વર્ષ મળતુંજ નથી ત્યાં ખાનું ખાલી રાખવામાં આવ્યું છે. એથી ઊલટું જુદી જુદી પ્રતોમાં રચ્યા-વર્ષ જુદાં જુદાં મળતાં હોય તો જે જે પ્રતમાં તેવું જુદું વર્ષ હોય તેના પર સૂચક ચિહ્નો કરી, આ ખાનામાં તેના તે સૂચક ચિહ્ન સાથે તેવું વર્ષ આપવામાં આવ્યું છે. કયું વર્ષ ખરૂં છે, કયું વર્ષ ખોટું છે, એ ચર્ચામાં ઊતરવું એ યાદીના ક્ષેત્રની બહારનો વિષય છે. અહીં જે વર્ષોના વિષયમાં શંકા છે, એટલે કે વિશિષ્ટ પ્રતોમાં વર્ષ પ્રાપ્ત થતું ન હોય અને સામાન્ય પ્રતમાં વર્ષ હોય અથવા આપેલું વર્ષજ ખોટું હોય તો કૌંસમાં પ્રશ્નચિહ્ન (?) આપી બતાવવામાં આવેલ છે.

૪. સંગ્રહોના આંક અને પ્રતની ઊતાર્યાસાલ વગેરે હકીકતઃ—

ત્રીજું અને છેલ્લું ખાનું દલતરામ હસ્તલિખિત પુસ્તકસંગ્રહ, ફાર્બસ

ગૂજરાતી સભા–મુમબઈ, ડાહીલક્ષ્મી લાઈબ્રેરી–નડિયાદ, વડોદરા પ્રાચ્યવિદ્યા-મંદિર, ડેક્કન કૉલેજ લાયબ્રેરી–પૂના, સ્વ. ઈચ્છારામ સૂર્યરામ દેશાઈનો ગૂજરાતીપ્રેસ–મુબઈ, શ્રી અંબાલાલ બુ. જાની—મુંબઇ, સ્વ. શ્રી. પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજી જે. પી; અને એમ. ટી બી કૉલેજ સૂરત, એ નવ સંગ્રહોના નાગરી સંકેતોની પાસે તે તે સગ્રહમાંનો ડેડ્-સ્ટોક નંબર આપવામાં આવ્યો છે. આ ડેડ્સ્ટોક નંબરો આખા ચોપડાઓ —કે જેઓ એક કે એક કરતાં વધૂ કાવ્યો ધરાવતા હોય તે–ના છે; એટલે પાછા તેમાં પેટાનંબરો છે. આવા પેટાનંબરો દ. હ. પુ. અને વડેદરાના સંગ્રહમાં અંગ્રેજી મૂળાક્ષરોના ક્રમે, ફા. ગૂ. સભા, ગૂજરાતીપ્રેસ અને શ્રી. અંબાલાલ જાનીના સંગ્રહોમાં નાગરી મૂળાક્ષરના ક્રમે અને ડાહીલક્ષ્મી લાઈબ્રેરીમાં ચાલૂ આંકડેજ આપવામાં આવ્યા છે. ત્યાં ત્યાંના સગ્રહોમાં જેમ આપવામાં આવેલ છે, તેમજ આ લેવામાં આવ્યા છે; એટલે આટલો વિસંવાદ છે. તે વિસંવાદ ટાળવા જતાં સશોધકને જોઈતી પ્રત તેતે સંગ્રહમાંથી મળી શકેજ નહીં. શ્રી ફાર્બસ સભાની કેટલીક હાથપ્રતોમાં મૂળાક્ષરોને બદલે પેટાઆંક આંકડાથી બતાવવામાં આવ્યા છે, તે તેની યાદી પ્રમાણે છે. શ્રી. પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજીના સંગ્રહમાં અને સૂરત કૉલેજના સંગ્રહમા પેટાઅંક નહીં હોવાથી મુખ્ય આંક નીચેજ પેટા હાયપ્રતોનો નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે.

આ પ્રમાણે અપાયેલા ડેટસ્ટોક નબરની બાજૂમાં જ્યા જ્યાં મળી શકે છે, ત્યાં ત્યાં તેની ઊતાર્યા સાલ ઊ. સાં.—ઊતાર્યા સવત્સરથી આપ-વામાં આવી છે. જેની ઊતાર્યા–સાલ નથી મળતી, પરંતુ તેજ પ્રતમાં તેના તે હાથે લખાયેલું કોઈ બીજૂં કાવ્ય હોય અને તેમાં ઊતાર્યા–સાલ હોય તો તે કાવ્ય પણ તે સમયમાંજ લખાયૂં માની તેરો સાં. આપી લગભગ શબ્દ બાજૂમાં લખ્યો છે. એ પછી અંત ભાગ ખડિત હોય તો માત્ર તૂ. થી, આદિ ભાગ તૂટક હોય તો આદિ તૂ થી અને વચ્ચેનો તૂટક હોય તો વચ્ચે તૂ. થી બતાવવામાં આવેલ છે.

આ પ્રમાણે ટૂંકમાં જુદા જુદા સંગ્રહોમાંની હાયપ્રતોની આવશ્યક માહિતી મેળવી શકાશે હારમાળા જેવી પ્રતોમાં તો કઈ પ્રતમાં કેટલાં પદો છે, તેની વીગત જે જે યાદીમાંથી મેળવી શકાઈ છે, તે આપવામાં આવી છે, તેમજ કેટલીક કૃતિઓનાં કડવાં કે કડીની મેળવેલી નોંધો પણ ટપકાવવામાં આવી છે.

જોઈ શકાશે કે ઓફ્રેટની સંસ્કૃત હાથપ્રતોની યાદી કરતા આ દૃષ્ટિએ આ યાદી ઘણો વિશેષ પૂરો પાડે છે. ઓફ્રેટની યાદીમાં ગ્રંથકાર અને ગ્રંથો બધાં એકજ અકારાદિક્રમમાં સાથે આપવામાં આવ્યાં છે, જેમાં ગ્રંથકારના નામ પાસે તેની કૃતિઓના અકારાદિક્રમે નિર્દેશ આવે છે, જે કૃતિઓ ચાલૂ ક્રમમાં અકારાદિક્રમે પણ પાછી આવે છે. તૈયાર કરેલી આ સંકલિત યાદીમાં ચાલૂ ક્રમે કૃતિઓ નથી આપવામાં આવી, જ્યારે ગ્રંથકારની બાજૂમાં અકારાદિક્રમે કૃતિઓ બતાવવામાં આવી છેજ. આ રીતે નકામો વધી પડતો વિસ્તાર થતો અટકાવ્યો છે, કે જે વિસ્તારથી કશો પણ અર્થ સરે તેમ નથી.

આ નવે સંગ્રહોમાં અનેક પદસંગ્રહો છે. એમાંના પદોની એટલી બધી સંખ્યા છે અને પદો એટલાં બધાં એકબીજાનામાં વણાઈ ગયાં છે કે અલગ પાડવામાં કે તેની સૂચી કરવામાં સમયનો ભારે વ્યય થાય. અભ્યાસીઓને ભવિષ્યમાં આ કાર્ય કરવાની અનુકૂળતા થઈ પડે, એ માટે છૂટાં પદો તેતે કર્તાની કૃતિ તરીકે નોંધાયાં છે. તે સિવાયના સમગ્ર પદસંગ્રહો તેતે સંગ્રહની યાદીમાંથી જુદા પાડી જુદા મથાળે સંગ્રહવાર **परिशिष्ट १**-માં આપ્યા છે. તેવી હાથપ્રતોના ત્યાં આંક આપી બાજૂમાં તે તે પદસંગ્રહોમાં મુખ્યત્વે કયા કયા કવિનાં નામો છે, અને ભાષા જુદી પડતી હોય તો કઈ ભાષાનાં પદો છે, તે જણાવવામાં આવ્યું છે.

પદસંગ્રહોની યાદી પૂરી થતાં **परिशिष्ट २**-માં કર્તાના નામ વિનાની કૃતિઓ તેને સંગ્રહમાંથી જુદી તારવી તેતે નંબર, કૃતિનું નામ, મળી શકેલ છે ત્યાં રચ્યા-સંવત્સર, પ્રાપ્ત છે ત્યાં ઊતાર્યા-સંવત્સર અને છેવટે પ્રતની સ્થિતિની જ્યાં જરૂર છે ત્યાં ભાષાનો ઉલ્લેખ વગેરે સાથે આવશ્યક માહિતી આપવામાં આવી છે.

એ પછી **परिशिष्ट ३**-માં કાવ્યો રચાયાની સાલવારી આપવામાં આવી છે. આ સાલવારી સંકલિત યાદીમાં નિર્દિષ્ટ થયેલી સાલોને વર્ષવાર ગોઠવી કરી છે. જેમ બને તેમ ચોક્કસ સાલ આપવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. જેજે કૃતિમાં એક કરતાં વધૂ સાલો મળે છે, ત્યાં શંકાસ્પદ સાલોની બાજૂમાં (!) પ્રશ્નચિહ્ન પ્રયોજવામાં આવ્યું છે, અને તેવી બધી સાલો નોંધવામાં આવી છે. યાદી સંપૂર્ણ માર્ગદર્શક બને તે ખાતર તેવી શંકાસ્પદ સાલો કઈ પ્રતોમાં છે તેનો પણ કૃતિ પછી ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. આ સાલવારીમાં જે કૃતિના કર્તાનું નામ નથી મળતું તે કૃતિ કર્તા વિનાની

કૃતિઓની યાદીમાં આપવામાં આવેલી હોવાથી તે ખોળવી મુશ્કેલ ન બને, એ ખાતર તેવી કૃતિની બાજૂમાં કૌંસમાં તે તે સંગ્રહનો નંબર આપવામાં આવ્યો છે.

આ પછી છેલ્લે **परिशिष्ट** ૪–માં આ સંકલિત યાદીમાં આવતી બધી કૃતિઓની અકારાદિક્રમે સૂચી આપવામાં આવી છે; તેના મળે છે ત્યાં કર્તાનું નામ અને પૃષ્ઠના આંક આપવામાં આવ્યા છે, જે એકજ વિષય ઊપર કેટલાં કાવ્યો લખાયાં તેનો ખ્યાલ આપશે. આ પ્રમાણે બની શકે તેટલી રીતે યાદી સર્વોપયોગી બને તેવો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. આ યાદીથી આ પ્રમાણે ગૂજરાત અને મુંબઈ મળી નવ સંગ્રહોની જૈનેતર ગૂજરાતી પ્રતોની આવશ્યક હકીકત મળી શકશે. આ યાદી અને શ્રી. મોહનલાલ દ. દેશાઈના જૈન ગૂર્જર કવિઓ–ભાગ–૧–૨માં છપાયેલી સૈકાવાર થયેલા કવિઓ પ્રમાણે આપવામાં આવેલી યાદીથી ગૂજરાતી ભાષાની જૈન અને જૈનેતર સાહિત્યસમૃદ્ધિનું દર્શન થઈ શકશે.

ગ્રિઅર્સને તેના Linguistic Survey of India—"ભારતીય ભાષા–સમીક્ષા"ના ગ્રંથ ૯ માના બીજા ભાગમાં ગૂજરાતી વિશેના ઉપોદ્‌ઘાતમાં, ગૂજરાતીને ઘણુંજ ઓછું સાહિત્ય હોવાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. એમણે ગૂજરાત અને કાઠિયાવાડમાં આવેલા સમૃદ્ધ જૈન ભંડારોની હકીકત મેળવવા પ્રયાસ કર્યો હોત તો તેવો અભિપ્રાય આપવા તેમને મન થયું ન હોત. અત્યારે પ્રાપ્ત થતા ગયા સૈકા સુધીના ગ્રંથસ્થ વાઙ્મયમાં માત્ર પ્રાચીન, મધ્યકાલીન અને અર્વાચીન ગૂજરાતી ગ્રંથસ્થ સાહિત્ય–છેલ્લા સૈકા સુધીનું જૈન સાહિત્ય-બે–તૃતીયાંશ જેટલો ભાગ રોકે છે; જ્યારે જૈનેતર સાહિત્ય બાકીના એક તૃતીયાંશ જેટલા ભાગમાં આવે છે.

ગૂજરાતી પાસે ગદ્યસાહિત્ય બહુ ઓછું છે, એ કબૂલ કરવું જોઈયે; જે કાંઇ છે, તે સંસ્કૃત પ્રાકૃત ગ્રંથોના અનુવાદો અને ટીકા–ટબા–ચૂર્ણિકાના રૂપમાં છે; આમ છતાં **पृथ्वीचन्द्रचरित्र** જેવા અલંકારપ્રચુર ગદ્ય ગ્રંથો પણ પ્રાપ્ત થાય છે ખરા. વસ્તુસ્થિતિએ ભારતીય ભાષાઓ પાસે જૂના કાળથી સાહિત્ય જગતમાં (ટીકાઓને બાદ રાખિયે તો) ગદ્ય કૃતિઓ ઓછી મળે છે. સંસ્કૃત ભાષામાં પણ કાદંબરી, વાસવદત્તા, હર્ષચરિત, દશકુમારચરિત, નલચંપૂ વગેરે ચંપૂઓ અને નાટક સાહિત્ય અન્ય પદ્ય સાહિત્યની અપેક્ષાએ બહુજ થોડું છે. પ્રાકૃત ભાષાસાહિત્યમાં ગદ્ય સાહિત્ય જૈનેતરોમાં તો ઊંજ નહીં; જૈનોમાં **समराइचकहा** જેવા

ગદ્યાગારમાં ગ્રંથો છે, એટલે મધ્યકાલીન ગુજરાતીમાં અને છેક છેલ્લા સૈકા સુધીની અર્વાચીન ભાષામાં સાહિત્યની દષ્ટિએ વિશિષ્ટ એક પણ મહત્ત્વનો ગદ્યગ્રંથ ન દેખાય તો તેથી ક્ષતિ નહીં લાગે. ગૂજરાતીમાં પણ ગદ્ય છે, તે મુનિશ્રી જિનવિજયજીએ प्राचीनगुर्जरगद्यसन्दर्भ પ્રસિદ્ધ કરી સિદ્ધ કરી આપ્યું છે. તેજ રીતે જૈનેતરોનું જે કાંઇ ગદ્ય સાહિત્ય છે તે એક સ્વતંત્ર પ્રયાસરૂપે થોડા સમયમાં જનતા સમક્ષ રજૂ થશે.

ગૂજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઇટીએ આ સંકલિત યાદી અને સાલવારી તૈયાર કરવાનું કાર્ય મને સોંપ્યું, તે આ રીતે પૂર્ણ થાય છે. આ કાર્ય સોંપવા બદલ હું ગુજ વર્ના. સો. ના કારોબારી મંડળનો અને તેમાં પણ સસ્થાના તે વખતના આસિ. સેક્રે. સ્વ. શ્રી હીરાલાલ ત્રિ. પારેખનો આભારી છું. આ કાર્ય મને સોંપવામાં ન આવ્યું હોત તો આ સેવા કરવાનો મને કદાપિ પ્રસંગ મળ્યો ન હોત. પ્રસંગ મળતાં અત્યારસુધી જે કાંઈ અગવડ મને ગૂજરાતી કાવ્યોના સંપાદનમાં નડેલી, તેવી અગવડો મારા સંશોધક ભાઈઓને નડે નહીં તેટલું કરવા, હું સમઝું છું ત્યાંસુધી સમર્થ થવા ભાગ્યશાળી થયો છું.

મારા સંશોધક ભાઈઓ સમક્ષ રજૂ થતો આ મારો પ્રયાસ જો તેઓને સ્વલ્પ પણ ઉપયોગી થાય તો મારી મહેનત સાર્થક છે, એમ હું માનીશ. એનું ખરૂં પુણ્ય તો ગૂજ. વર્ના. સો. ના કારોબારી મંડળને અને તેમાં પણ ખાસ સ્વ. શ્રી હીરાલાલ ત્રિ. પારેખને છે. અફસોસનો વિષય માત્ર એ છે કે આ કાર્યનો આરંભ કરાવનાર સ્વર્ગસ્થ પારેખ આજે આપણી સમક્ષ મોજૂદ નથી.

૧ : ૮ : '૩૮ કેશવરામ કા. શાસ્ત્રી

ગૂજરાતી હાથપ્રતોની
સંકલિત યાદી

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
અખો[1]—		
૧. અખાની વાણી (પદો વગેરે) મોટો ભાગ પ્રસિદ્ધ–		—फा. १७४, २४५ क.
૨. અખેગીતા બૃ. કા. દો. ભાગ ૨જો ગૂજ. વર્ના. સો નાં અપ્રકટ કાવ્યો (ભાગ ૧લા)માં અને સ. સા. વ. કાર્યાલયના "અખાની વાણી"માં પ્રસિદ્ધ (કડવાં ૪૦)	૧૭૦૫ *૧૭૦૯	—ह. ४२ (ઉ. સાં. ૧૮૮૭), ૧૧૬, ૫૭૫, ૫૭૬, ૫૭૯, ૬૯૧, ૭૧૪, ૭૪૦ (ઉ. સાં. ૧૮૮૩), ૭૫૩, ૭૫૪, ૮૭૫; —फा १४८ क (ઉ. સાં. ૧૯૦૪), १५४ ख (ઉ. સાં ૧૭૭૩), २०६ घ (ઉ. સાં. ૧૯૦૪), ३११ घ, ३३६ ङ, ३४९ च (ઉ. સાં. ૧૮૬૩), ३६२ ङ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪ લગભગ); —डा. ३-२; —घ. ८२०१ m, ७५४० (ઉ. સાં. ૧૭૭૫); —इ. ५ क (तू., ઉ. સાં. ૧૮૧૯) २५ च, ३३ क, (ઉ. સાં. ૧૮૮૩), २०४ ग, *२९६ (ઉ. સાં. ૧૮૭૩); —पु. ४९.
૩. અનુભવબિન્દુ (૪૦ છપ્પા)		—इ. २०४ घ.

[1] ન્નતે સોની, વતન અમદાવાદ, સમય વિ. સાં. ૧૬૭૧-૧૭૩૧ (ઇ સ ૧૬૧૫-૧૬૭૫), કેવલાદ્વૈત વેદાંતનો કવિ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
બૃ કા દો ભાગ ૨જામાં, સ. સા વ. કાર્યાલયની 'અખાનીવાણી' અને ગૂજ. વર્ના સો નાં અખાકૃત કાવ્યો, ભાગ ૧લામાં પ્રસિદ્ધ.		
૪. કક્કો ગૂજ. વ. સો. ની 'અપ્રસિદ્ધ અક્ષય વાણી' માં પ્રસિદ્ધ.		—द. ૭૫૬ आइ (ઉ. સાં. ૧૯૨૩ લગ.); —फा ૧૧૮ (ઉ. સાં. ૧૮૬૦) સાથે, ૩૩૧ ट (ઉ. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦), ૩૩૬ ધ, ૩૫૧ च.
૫ કવિત ને છપ્પા (પ્રાય: પ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૪૬.
૬. કાયાશોધ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૦-૨.
૭. કુંડલિયા ૨૩ (હિં) જ્ઞાનોપદેશનાં ૮ બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ માંમાં અને ૨૫ ગૂજ. વ. સો. ની 'અપ્રસિદ્ધ અક્ષયવાણી''માં પ્રસિદ્ધ		—फा. ૨૬૭ ट.
૮. કૈવલ્યગીતા બૃ. કા. દો ભાગ ૨ જામાં અને સ સા. વ. કાર્યાલયની 'અખાની વાણી'માં પ્રસિદ્ધ		—द. ૫૬૬, ૫૮૦, ૬૪૯, ૭૪૦ ङ (ઉ. સાં. ૧૮૮૩).
૯ ગુરુશિષ્યસંવાદ બૃ. કા. દો ભા. ૩જામાં, સ. સા. વ. કાર્યાલયની 'અખાનીવાણી'મા અને	*૧૭૦૧	—द. ૮૯.; —फा.૩૩૧ ज (ઉ.સાં.૧૮૫૬ લગ૦). *૩૩૬ ज, ૩૪૯ छ, ૩૬૨ च (ઉ. સાં. ૧૮૬૪

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
ગુજ. વર્ના. સો. નાં 'અખાકૃત કાવ્યો ભાગ ૧લા'માં પ્રસિદ્ધ		લગ૦); —इ. ૨૦૪ घ, ૨૦૫ (નકલ).
૧૦. ચાર અવસ્થા ગુજ. વર્ના. સો. ની 'અપ્રસિદ્ધ - અક્ષયવાણી'માં પ્રસિદ્ધ		—द.૭૫૬ के (ઉ. સાં.૧૯૨૩લગ૦); —फा. ૩૩૬ स, ૩૪૯ ख.
૧૧. ચિત્તવિચારસંવાદ (૪૧૩ કડી) બૃ. કા. દો. ભાગ ૩જા-માં અને સ. સા. વ. કાર્યાલયની "અખાની વાણી"માં પ્રસિદ્ધ	-	—द. ૬૨૬, ૭૫૪ क; —फा ૨૦૬ ग (ઉ. સાં. ૧૯૦૪ ૩૩૬ घ, ૩૪૯ क, ૩૬૨ -, (ઉ. સાં. ૧૮૬૪); —इ. ૨૦૪ ङ, ૩૧૨ (તૂ ઉ. સાં. ૧૮૨૮).
૧૨. ચોપદી સાખી (હિં) (મોટો ભાગ અપ્રસિદ્ધ)		—फा ૩૩૧ त (ઉ.સાં ૧૮૫૬), ૩૩૬ द (૬૪૨ સાખી), ૩૪૦ क (હિં. ગૂ. મોટો સંગ્રહ), ૩૪૯ झ (૮૨૩ સાખી).
૧૩. ચોપદી સાખી (ગૂ) (મોટો ભાગ અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૨૭ झ-ञ (૬૪૭ સાખી), ૩૩૬ छ-द (મોટો સંગ્રહ,) ૩૬૨ ज (૧૦૯૦ સાખી; ઉ. સાં. ૧૮૬૪ લગ૦).
૧૪. છપ્પા સ. સા. વ. કાર્યાલયની "અખાની વાણી"માં અને ૧૯૦૮ માં અમદાવાદમાં જીવણલાલ અંબાલાલ તરફથી પણ કેટલાક છપાયેલા છે.		—द. ૪૬૫, ૫૮૨; —फा. ૮૯ ख, ૨૬૭ क (૪૦ છપ્પા), ૩૧૧ ग, ૩૩૧ च (ઉ. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦), ૩૩૬ ञ, ૩૬૨ घ (૪૦ છપ્પા; ઉ. સાં. ૧૮૬૪ લગ૦).
૧૫. જકડી (હિં)		} બંનેની કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૧૬. ઝૂલણા (હિં).		

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
આ બંને ગૂ. વ. સો. ની 'અપ્રસિદ્ધ અક્ષયવાણી' માં પ્રસિદ્ધ		
૧૭. તિથિ (અપ્રસિદ્ધ)	.	—व.१०३५अ(ઉ. સાં. ૧૮૩૫)સાથે; — फा. २६७ घ, ३२८ ल (અંબાની તિથિ; ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૦), ३५१ झ; —डा. ६–१३.
૧૮. દુહા–પરજિયા (મોટો ભાગ અપ્રસિદ્ધ)		—द ५८१ (ઉ. સાં. ૧૮૯૫ લગ૦), ७७३; —फा. २६७ ख (९४ દુહા),२६७ ग (१५२ દુહા), ३३१ ज (ઉ. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦), ३३६ झ, ३३६ घ (९४ દુહા), ३४९ अ (३४६ દુહા); —इ. २०४ क (અપ્રસિદ્ધ, ३४५ દુહા), २०६ (નકલ).
૧૯. ધુઆર્થ (હિં.) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३३१ छ (ઉ. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦).
૨૦. પંચીકરણ ગૂ. વ સો. નાં અખાકૃત કાવ્યો(ભા.૧લા)માં સ. સા. વ. ની "અખાની વાણી " અને બૃ કા. દો ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ		—द. ४८ अ, ११६, ५६६ अ, ७४० ङ (ઉ. સાં. ૧૮૮૩), ७४१ घ, ७५३ च, ७५६घक (ઉ. સાં. ૧૯૨૧); —फा. २१९ ग, ३११ क, ३३६ ल; —डा. १०–२; —इ. ५ ख (તૂ., ઉ. સાં. ૧૮૧૯), २५ ङ, ३३ ख (ઉ. સાં. ૧૮૮૩), १४३ (ઉ. સાં. ૧૮૬૫), १५९ ढ (ઉ. સાં. ૧૮૨૮ ધગ૦), ३१६ ख.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ.	હાથપ્રતો
૨૧. પદસંગ્રહ બૃ. કા. દો ભાગ ૪–પમાં વેદાંતજ્ઞાનનાં અને સ. સા. વ. ના "અખાની વાણી"માં અને ગુજ. વર્ના. સો. ની "અપ્રસિદ્ધ અક્ષયવાણીમાં" પણ થોડા છપાયાં છે.		—द. ૧૧૬, ૫૮૨, ૭૪૦ ड (ઉ. સાં. ૧૮૮૩), ૭૫૩ क સાથે, ૮૮૮ (૧૫ પદ), ૮૯૭ (૨૩ પદ); —फा. ૨૨૧ छ, ૩૨૮ द (ઉ. સાં. ૧૮૩૨ લગ૦), ૩૩૬ क (ગૂ. હિં; ઉ. સાં. ૧૯૧૦). —घ ૭૯૫; —पु. ૪૯.
૨૨. બારમાસ "કાંતમાલા" માં અને ગૂજ. વર્ના. સો. ની "અપ્રસિદ્ધ અક્ષયવાણી" માં પ્રસિદ્ધ		—फा ૧૦૯ क (ઉ. સાં. ૧૭૪૭), ૨૬૭ छ, ૩૨૮ गा (ઉ. સાં. ૧૮૯૭ લગ૦), ૩૩૬ ट; —इ. ૩૩૪ ग.
૨૩ બ્રહ્મલીલા (હિ) સ. સા વ. કાર્યાલય-"અખાની વાણી"માં પ્રસિદ્ધ		—द. ૭૪૦ इ (ઉ. સાં. ૧૮૮૩), ૭૫૬ जे (ઉ. સાં. ૧૯૨૧ લગ૦); —फा. ૩૪૯ ग.
૨૪. વિષ્ણુપદ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૫૭૮.
૨૫. ષટ્પદી કેટલાંક અંગો બૃ. કા દો. અને "અખાની વાણી"માં છપાયાં છે.		—फा ૨૬૭ घ, ૩૩૬ च, ૩૪૯ ज, ૩૬૨ छ (૫૬૭ છપ્પા; ઉ. સાં. ૧૮૬૪ લગ૦); —इ. ૨૦૪ च (૩૭૦ છપ્પા).
૨૬. સંતપ્રિયા (હિં) સ સા. વ. કાર્યાલયની "અખાની વાણી"માં પ્રસિદ્ધ.		—फा. ૩૬૨ क
૨૭. સાત વાર ગૂજ. વર્ના સો. ની "અપ્રસિદ્ધ અક્ષયવાણી માં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૮. સાખીઓ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૫૮૫ (तु.), ૭૫૬ एम.
૨૯. સોરઠા કેટલાક સ. સા. વ. કાર્યાલયની "અખાની વાણી"માં છપાયા છે.		—द. ૭૧ (છૂટું પ્રતિ).
અજરામર[1]—		
૧. મહાદેવજીનો છંદ (શંકર–ભીલડીનું પદ), બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ માંમાં પ્રસિદ્ધ		—फा. ૨૭૪ छ (ઉ. સાં. ૧૮૪૬ લગ૦)
અણાત્ર (?)		
૧. કક્કાના ચંદ્રાવળા (અપ્રસિદ્ધ) (૧૭૮)		—फा. ૨૧૯ क (ઉ. સાં ૧૮૭૬).
અનંતસુત[2]—		
૧. બાર માસ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. ૮ घ (ઉ. સાં. ૧૭૨૯ લગ૦).
અનુભવાનંદ[3]—		
૧. અંબાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૩૫૫ जी; ૭૩૧ च (ઉ. સાં. ૧૮૦૮), ૮૩૮ व; —फा. ૧૧૩ झ (ઉ. સાં. ૧૮૭૬ સાથે).
૨. ગરબો–ગરબી (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૧–૬.
૪. ચાતુરીઓ[4]	૧૭૮૯	—द. ૧૬૪ जे (ઉ. સાં. ૧૮૬૨), ૫૫૮;

૧. જાતનો રજપૂત કલગી તોરા વાળાના કુળનો, વતન મીયાંગામ પાસે કારવણુ વિ. સાં. ૧૯૦૦ માં હયાત હતો.

૨. જયદેવ-સુત પણુ નામ મળે છે; વતન પાલણપુર પાસે વાવ ગામ.

૩. (ઉર્ફે નાથભવાન), જ્ઞાતિએ વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ ગૃહસ્થ; પાછળથી સંન્યાસી થયેલો, વેદાંતી કવિ. મૂળ વતન જામનગર પાસે પડધરી સંભવે છે.

૪. પ્રેમની ચાતુરીનાં ૩ પદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ઠ્ઠા માં છપાયેલાં છે, તેમાં

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
×(રાધાકૃષ્ણની ચાતુરી)		—×ડા ૬–૯ (ઉ સાં. ૧૯૭૬).
૪. રાધાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७३१ च (ઉ. સાં. ૧૮૦૮).
૫. વિમલનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७९६ जे (ઉ. સાં. ૧૯૧૪).
૬. વિષ્ણુપદ (વેદાંતનાં પદો) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ५७२ (તૂ.).
૭. વિષ્ણુવિચાર (અપ્ર.) (૪૧ કડી)		—द. १०४५ एफ (ઉ. સાં. ૧૮૨૮ લગ૦)
૮. [1]વીનતી (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૮૪(?) (૧૭૮૪)	—ડા. ૩–૩, ૧૨–૬ (ઉ. સાં. ૧૭૯૦).
૯. વ્યસનમુક્તિનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૯–૯, ૧૧–૬.
૧૦ શિવગીતા પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૯૨ વર્ષ ૮, અંક ૧લામાં પ્રસિદ્ધ	૧૭૮૮	—द. ७३१ (ઉ. સાં. ૧૮૦૮).

નાથસ્વામી નામ છે. અને ત્યાં તેને ડાકોરનો સાધુ લખવામાં આવ્યો છે. બૃ. કા. દો ભાગ ૫ મામાં ગોપીપ્રેમપદ ૪ છપાયા છે, તે પણ ચાતુરીને લગતાં છે. ત્યાં તેને ખંભાતનો કાનફટા ધર્મનો સાધુ કહ્યો છે. સમય ૧૮ મા શતકનો ઉત્તરાર્ધ.

૧. નામ નાથજી મહાજી કે માલજી છે; જાતે પડધરીનો નાગર છે. પાછળથી તે જ સંન્યાસી થયેલા.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૧. સાસુવહુનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૭૮૩ ई; —डा. ૧૧-૬
૧૨ હવ્યકવ્યનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૧-૬.
અમૃતબાઇ—		
૧. અંબાજીનૂં પ્રભાતિયૂં (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૫૧ स थे.
અંબાઇદાસ—		
૧. લંકાના શલોકા (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૬-૨.
અંબારામ—		
૧. સંદશાઓ અને ગરબીઓ (સારો સંગ્રહ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૫૪૨ अ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૰).
અર્જુન[1]—		
૧. દશાવતાર (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૨-૬.
અર્જુનિયો[2]—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ૭૦.
અલખબુલાખી[3]—		
૧. પદો (પદસંગ્રહ છપાયેલો છે.		—द. ૩૬૦ (ઉ., પ્ર. સ. ૧૮૮૯), ૪૨૫ क (૨૯ પદો છે.)

૧. લીંબડી પાસે પાદરપરમા એક કોળી આ નામનો થઇ ગયો છે. તેનૂં ૧ પદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં પ્રસિદ્ધ છે સંભવ છે કે તેજ આ કવિ હોય. તે ૧૮૯૫-૧૯૧૦ માં હયાત હતો.

૨. અમદાવાદનો એક મિલમજૂર; વિશેષ માહિતી નથી.

૩. અમદાવાદનો સાઠોદરો નાગર બ્રાહ્મણ; સા. ૧૯૦૫ મા હયાત હતો

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
અવિચળદાસ[1]—		
૧. આરણ્યકપર્વ આ કાવ્ય 'વનપર્વ' એ મથાળે નડિયાદના માસ્તર બળદેવરામ કૃષ્ણરામ ભટ્ટે ફેરફારવાળું છપાવેલું છે.	૧૬૯૫	—द. ४७७ क.
૨. ભાગવત, છઠ્ઠો સ્કન્ધ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૮૪	—द. ४७७.
અસાઇતદાસ[2]—		
૧. હંસાવલી-પવાડુ (અપ્રસિદ્ધ)	×૧૪૧૭	—द. ×૫૫૩બ્લે(મ૦ગૂ૦રજી ભૂમિકા; ઉ. સાં. ૧૬૭૬), ૮૦૭ (ઉ. સાં. ૧૮૪૭), ૮૧૧ अ (ઉ. સાં. ૧૮૫૮), ૮૩૧ ङ (રજી મં૦ ગૂ૦ ભૂમિકા; ઉ. સાં. ૧૭૨૦)
		—इ. ૨૩૦ (તૂટક. કોઈ ગિરધરનું નામ ઘૂસેલું છે.)
		—पु. ૫૫. (તૂટક. કોઈ ગિરધરનું નામ ઘૂસેલું છે.)
આખે કવઅલુ (?)—		
૧. રાઠોડવંશાવલી (ચારણી ભાષા) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३० क.
આત્મારામ—		
૧. કૃષ્ણચરિત્ર (દશમ) (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. २९९ ख.

---

૧. જાતે વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ વતન નડિયાદ, પિતાનું નામ વિષ્ણુદાસ. તે ૧૬૮૪ ૯૫ માં હયાત હતો.

૨. જૈન ધર્મનો મનાય છે, પણ આરંભમાં શક્તિસ્તુતિ છે. ઘણું કરીને એ નાયક કોમનો પૂર્વજ બ્રાહ્મણ જે વટલેલો તે સંભવે છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસં	હાથપ્રતો
આદિત્યરામ—		
૧. સીતાની શોધનાં પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ८७ क.
૨. [1]અંબિકાજીની અરજી (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११-६.
આધારભટ્ટ—		
૧. [2]શામળશાહનો વિવાહ	૧૭૨૫	પ્રતિઓ માટે જુવો હરિદાસ.
૨. નરસિંહ મહેતાની રાસપંચાધ્યાયી(?) (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ५४.
આશારામ—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३० ग (२); —डा. ६-५; —ई. २८९ (नकल).
ઇચ્છારામ—		
૧. રણછોડજીના છન્દ (૮ કડી) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८७५ क.
૨. રાસ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा १०-१.
૩. રામવિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-७.

૧. આદિત્ય એવું નામ માત્ર છે.

૨ હરિદાસની કૃતિ છે; આધારભટ્ટે પોતાનું નામ દાખલ કર્યું છે. આ ભટ્ટ ભરૂચનો ખેડાવાલ બ્રાહ્મણ હતો. "નરસિંહ મહેતાનું આખ્યાન"મા આવતા "વિવાહ-ચરિત"માં પ્રબંધ ૨-૧૦ પણ આ કાવ્યમાંથી છે. ત્યાંના પંદરે પ્રબંધમા પણ આધાર ભટ્ટનું નામ મળે છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
ઇંદ્રાવતી—		
૧. બારમાસી (૫૩ ચોપાઈ) પ્રા. કા સુધા ૩જા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ.		—द. ८७१ अ.
૨. વૈરાટવર્ણન બૃ. કા. દો. ૮ મા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી
૩. શ્રીસાથજી(?)ના શણગાર (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८७७ च.
૪. ષડ્ઋતુવર્ણન (૧૭૬ ચોપાઈ) પ્રા. કા. સુધા ૪થા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ.		—द. ८७७.
૫. હિંદી. ગૂજ. કવિતા (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. १९७
ઇસરદાસ[1]—		
૧. હરિરસ (ડિંગલભાષા)		—द. ११६ क, ४४२ (ઉ. સાં. ૧૮૧૪), ४७१ एफ (ઉ. સાં. ૧૬૯૯) ६७४ (ઉ. સાં. ૧૯૧૯);
લીંબડીદરબાર તરફથી છપાયેલ છે.		—फा ३०२ ज (ઉ. સાં. ૧૮૭૭), ३३० घ (ઉ. સાં.૧૮૯૯, ડિંગલ);
		—डा. ८-२ (ઉ. સાં. ૧૯૧૬);
		—व. ८१९८ C;
		—इ. ३ फ (ઉ. સાં. ૧૮૫૨), १३३ झ (ઉ. સાં. ૧૮૪૨ લગ०).

૧. બારોટ. વતન લીંબડી. ૧૭મા શતકના આરંભે થયો છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
ઇસ્માઈલ— (મુસ્લિમ)		—ફા ૩૫ ફ.
૧. [1]સાબરમતીની રેલનો કિસ્સો (અપ્રસિદ્ધ) (ભાષા-ઉર્દૂમિશ્ર)	હિ. સ. ૧૨૧૦	
ઉત્તમરામ[2]—		
૧. વિવાહવર્ણન (રાધનપુરના ભૂતપૂર્વ નવાબ જોરાવરખાનના દીવાન કાયસ્થ હરિલાલની પુત્રી ડોસીબાઇના વિવાહનું વર્ણન.)	૧૯૨૭	—દ. ૯૫૦ (લીથો; છ. સાં. ૧૯૨૭).
ઉત્તમરામ[3]—		
૧. ડંકપુરમાહાત્મ્ય લીથોમાં મુદ્રિત	૧૯૦૦	—દ. ૮૦૮ (ઉ. સાં ૧૯૨૧); —એ. ૩૯ (લીથો; છ. સાં. ૧૯૦૬).
૨ રેવાજીના છંદ (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ ૧૩૯.
ઉદેરામ—		
૧. તારણીમાતાનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૯–૩.
૨. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૯–૩.

૧. સાં. ૧૮૩૮માં આવેલી રેલનું વર્ણન. અમદાવાદની જુદી જુદી પ્રજાની ભાષામાં આ વર્ણન છે

૨ વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ, વતન અમદાવાદ.

૩. બ્રાહ્મણ, સંભવ છે કે ડાકોરનો વતની હોય.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩. બાળલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૯-૩.
૪. શાંથકાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૯-૩.
ઉદ્ધવ[1]—		
૧. બભ્રૂવાહન આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૨૦
૨. રામાયણ ગૂજ. વર્ના. સો. તરફથી છપાયેલ છે.		— હાથપ્રતિ કોઇ પ્રાપ્ત નથી.
ઉદ્ધવદાસ—		
૧. વિષ્ણુસહસ્રનામ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૮	—ફા. ૧૬૬ (આદિ ત્રુ, ભાષા જૂની)
ઉમિયાદાસ—		
૧. રેવાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૩૮	—ચ. ૭૫૨૫ (ઉ. સાં. ૧૯૧૫).
કબીર[2]—		
૧. પદો (ગુજ.) (અપ્રસિદ્ધ)		—દૃ. ૨૮૬ (નકલ). ☞ દ. ૬૨૯–૬૪૫–૬૫૯ માં હિંદી પદો છે. એ ઉપરાંત બીજા કેટલાયે પદસંગ્રહોમાં બીજા કવિયોનાં પદો સાથે કબીરનાં પદો છે.
કરણુદાનજી–ગઢવી[3]–		
૧. અભેસિંહનો ગણુબિરુદ શંગાર	૧૭૮૭(?)	—ફા. ૩૯ ઘ (ઉ. સાં. ૧૯૦૪).

૧. ભાલણનો પુત્ર મોઢ બ્રાહ્મણ, વતન પાટણ. સમય ૧૫૫૦ લગભગ.

૨. પ્રસિદ્ધ ભક્ત. પ્રાયઃ તેનાં પદો હિંદીમાં છે, છતાં ભાષા ફેરવાઇ ગૂજરાતી પણ થઇ છે.

૩. બારોટ, વતન જોધપુર (મારવાડ).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
(ચારણી ભાષા) (ઐ. કા.)		
કરમાણુન્દ[1]—		
૧. પાટણની રાજવંશાવલી (ગદ્યપદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ४६-१-७.
૨. માંડવરા દેવની વાત (ગદ્યપદ્ય) (રત્નમાળામાં છપાયેલ છે.)		—फा. ४६-१-१३.
કર્મણમંત્રી—		
૧. સીતાહરણ પં. શ. નાં પ્રા. ગુ. કા. માં પ્રસિદ્ધ	૧૫૨૬	—कै. ह. ध्रुव नी प्रत छे.
કલ્યાણ[2]—		
૧. પદસંગ્રહ ૨ પદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં છપાયાં છે.		—ह. १६१ (આદિ-અંત તૂટક).
૨. પ્રભુના પંચરંગ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १०३५ अ (ઉ. સાં. ૧૮૩૫) સાથે.
૩. વેદાંતસાર (ગદ્યપદ્ય-અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७४५ (ઉ. સાં. ૧૮૭૬).

૧. કોઇ બારોટ જણાય છે.

૨. એ નામનો એક સાધુ ડાકોરમાં સાં ૧૮૮૦ માં હયાત હતો. (છ. વિ. રાવળ).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
કાનજી-હરજીસુત		
૧. નંદજીની ગાય (અપ્રસિદ્ધ કાવ્ય)		—इ. १५१ घ (ઉ. સાં. ૧૭૮૫ લગ૦)
કા'નદાસ-કહાનદાસ કાહાનદાસ[1]—		
૧. અશ્વમેધાખ્યાન (પ્રેમલા, ઝાઉષડ અને બીપણા). (અપ્રસિદ્ધ)		—व. १०१५
૨. આણું (૧ પદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २४८ थ.
૩. કુંડલિયા (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ९-५.
૪. કૃષ્ણજન્મવધાઇ		—કોઈ હાથપ્રતિ મળતી નથી
૫. ગોવર્ધનરાસ (કાવ્યાં ૧૮) આ છેલ્લાં બને કાવ્ય બૃ. કા. દો. ૭ મા ભાગમાં છપાયાં છે.		—पु. ६५.
૬. રાસનૂ ધોળ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ ३ क (ઉ સાં. ૧૮૫૨).
૭. હિંગુલા મત્ર ચરિત્ર છદ (અપ્રસિદ્ધ)		—घ ६७७ (ઉ. સાં. ૧૭૭૬).

---

૧ આ કવિ વિશે માહિતી નથી. આ આઠે કાવ્યોનો કર્તા એકજ છે કે તેજ નામના ભિન્ન કવિઓ છે, તેનો પણ નિર્ણય થઇ શકતો નથી

કવિ અને કૃતિ	અભ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૮. હોલાહોલીનું આખ્યાન (નાનું) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૩૧ घ.
કાનાસુત—		
૧. હરિચંદની કથા (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ૧૦૦૮ (ઉ. સાં. ૧૮૬૫).
કાલિદાસ[1]—		
૧. અંબાષ્ટક[2] (ભુજંગી છંદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૫૧ સાથે.
૨. દ્રૌપદીવસ્ત્રહરણ[2] પ્રા. કા. સુધા ૩ જા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૩. ધ્રુવાખ્યાન (૬૦ ચન્દ્રાવળા) બૃ. કા. દો. ૧ લા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ		—द. ૪૯૩ (લીથોમાં), ૫૪૨ ड, ૯૯૭ अ; —फा. ૩૧૯ ङ (ઉ. સાં ૧૮૮૦ લગ૰.); —ह. ૧૧૯ ख (લીથોમાં) ૧૮૭ ङ (ઉ. સાં. ૧૮૮૮ લગ૦); —पु. ૯૩; —स्व. ૪૮;
૪. પ્રહ્‌લાદાખ્યાન (૪૦ કડવાં) બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		—द. ૨૦૭ (ઉ. સાં. ૧૮૮૬–તૂટક), ૨૨૧ अ (ઉ. સાં. ૧૯૦૩), ૩૮૭ (ઉ. સાં. ૧૮૬૯), ૪૬૯ (તૂ.), ૭૧૩ (ઉ. સાં. ૧૯૨૦), ૭૭૨ (ઉ. સાં. ૧૮૫૦), ૮૮૨; —फा. ૩૦૨ छ (ઉ. સાં. ૧૮૭૬), ૩૧૯ ठ (ઉ. સાં. ૧૮૭૫), ૩૩૦ ज (તૂ., ઉ. સાં. ૧૮૯૧ લગ૦) —ज्ञा. ૩–૩ (ઉ. સાં. ૧૮૫૫), ૧૨–૩ (ઉ. સાં. ૧૮૫૧); —ह ૧૧૭ (લીથો), ૧૭૪ ख (ઉ.

૧. વડનગરો નાગર ગૃહસ્થ, વતન વસાવડ. સાં ૧૮૧૭–૧૮૪૨ માં હયાત હતો.
૨. આ કયા કાલિદાસની કૃતિઓ, તે નક્કી થઈ શકતું નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		સાં. ૧૮૯૭ લગ૦), ૨૯૮ (ઉ. સાં. ૧૮૫૫ લગ૦, ૧૬ કડવાં માત્ર). —અં. ૧૨ ઘ (ઉ. સાં. ૧૯૦૩).
૫. સીતાસ્વયંવર (૨૪ કડવાં) પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૯, પુ. ૫-૧ માં પ્રસિદ્ધ	૧૮૩૨	—द्. ૭૮૫ (લીથોમાં); —फा. ૨૫૦ (ઉ. સાં ૧૯૦૦); —इ. ૧૧૮ (લીથોમા), ૧૨૬ (લીથોમાં), ૧૮૪ घ (ઉ. સાં. ૧૮૫૫ લગ૦); ૨૩૧ (નકલ), ૩૦૧ (ઉ. સાં. ૧૮૫૬).
કાલિદાસ-કુબેર		
૧. શિવલીલા બૃ. કા. દો. ૮ મા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ.		—इ. ૩૧ छ (ઉ સાં. ૧૯૧૬-લગ૦).
કાશીદાસ[1]—		
૧. થાળનું પદ બૃ. કા દો. ૮ મા ભાગમાં છપાયું છે.		—કોઈ પ્રતિ નથી મળતી.
૨. વૈતરણીનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—द्. ૧૦૩૫ घ (ઉ. સાં. ૧૮૨૦); —फा. ૩૦૨ ग (ઉ. સાં. ૧૮૯૩ લગ૦).
૩ અનિરુદ્ધની ઘોડલી (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ૧૮૪ (૧ પદ પણ છે).
કાહાન[2]—		
૧. એકાદશી-માહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)		—द्. ૩૨૮ अ (ઉ. સાં. ૧૭૪૮).
૨. ઓખાહરણ (૩૩ કડવાનું કાવ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—द्. ૨૩૪ (तू), ૨૮૬ (જીર્ણ-ઔરંગાબાદમાં સાં. ૧૮૪૧માં ઊતારેલી), ૨૯૩ अ (માત્ર છઠ્ઠું કડવું.), ૩૭૫ (ઉ. સાં. ૧૯૦૩), ૩૮૪ (ઉ. સાં. ૧૯૧૮) ૪૮૭

૧. જાતનો લુહાર, વતન દયાદરા અને કારેલા, બાપનું નામ મોરારજી. દવાળી પ્રતમા સુરચંદ.

૨. ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણ, તેનો પિતા ટીડો અમરાવતીનો વતની હતો અને પાછળથી અમદાવાદ પારીના રાજ્યમાં આવી વાસ કરેલો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		अ, ४९१ (લીયોમાં; આદિ તૂ), ७७९ (ઉ. સાં. ૧૭૬૬); —फा. १७३ (ઉ. સાં. ૧૮૩૯); —च. १०११ a (ઉ. સાં ૧૮૬૫) સાથે.
કાહ્નો—		
૧. રામપચીશી-સસભૂમિકા (હિંદી–અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૦૬	—व. १०२९.
કિશન કવિ—		
૧. કૃષ્ણની કૃપા (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १९० ज (ઉ. સાં. ૧૭૯૮ લગ૦).
૨. ભક્તમાલ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १९० च (ઉ. સાં. ૧૭૯૮ લગ૦).
૩. હરિભજનલીલા (વ્રજ) (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १९० ङ (ઉ. સાં. ૧૭૯૮ લગ૦)
કિશોરદાસ[1]—		
૧ અમદાવાદ શહેરની લાવણી (હિં. ગૂ., અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૬૮	—फा. ४६-१-२०.
૨. મહાલક્ષ્મીનો ખ્યાલ (હિં ગૂ., અપ્રસિદ્ધ)*	૧૮૬૦	—फा. ३० छ, ४६-१-२२. * અમદાવાદ-ધનાસુતારની પોળમાંનાં મહાલક્ષ્મીજીનો પરચો વર્ણવેલ છે.
કીકુ—		
૧. સોઢી અને દેવડાનું ગીત (અપ્રસિદ્ધ) (ઐ. કા.)		—फा. ३९५ (ઉ. સાં. ૧૬૨૧; જૂ.ભા.).
કીકો—		
૧. કૃષ્ણચરિત્ર (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २१५ ख (તૂ.).

---

૧ જાતે કંસારો, અમદાવાદનો. સાં. ૧૮૬૦-૬૮માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
કુબેર—		
૧. ચરખો (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૩૬ ગ (ઉ સાં. ૧૯૦૦ લગ૰).
૨. ધોળ બૃ. કા. દો. ૬ઠ્ઠા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ.		—ફ. ૩૦ ઘ (ઉ. સાં. ૧૯૦૦ લગ૰).
૩. મહાકાલેશ્વરનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા. ૨૮૮ ઘ (ઉ. સાં. ૧૮૫૦).
કુબેરદાસ—		
૧. મુહૂર્તચિંતામણિ* (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૧-૧. * કદાચ આ જુદા કુબેરદાસની કૃતિ હોય.
૨. સાંખકુંવરનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ. ૭૭.
કુબેરસ્વામી[1]—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૯ ક, ૩૬ છ (ઉ. સાં. ૧૯૦૦ લગ૰; આમાં અવિનાશીનાં હિં. પદો છે.) —પુ. ૪૯. (કુબેરબાવની ને અવિનાશીનાં પદો વગેરે છે).
કુશલેશ[2]—		
૧. ગજેંદ્રમોક્ષ (હિં. ની છાયા) (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ ૩૦૭ (ઉ. સાં. ૧૯૪૫).
કુંજવિહારી—		
૧. હરિ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૩૨	—ફ. ૨૫૬ ઘ (ઉ. સાં. ૧૮૩૩).

૧. સારસાનો એ શૂદ્ર ભક્ત હતો. તેની પાસે છોટમકવિ રહેતા. આણે નવો કુબેરપંથ કાઢ્યો હતો.

૨. નાતે બ્રહ્મભટ્ટ; વિશેષ માહિતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
કુંવર-કૂંઅર[1] કે રામજન કૂઅર—		
૧. તારકાસુરનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૧૩	—फा. ६६ ढ (ઉ. સાં. ૧૮૦૨).
૨. મહીસંગમ કથા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૧૧	—च. २६९० b (ઉ. સાં. ૧૭૩૦).
૩ રામાયણ (ઉત્તરકાંડ) (૫૭ કડવાં)*	૧૭૧૬	—फा. १०२ ग (ઉ. સાં. ૧૭૯૧.) *સ્વ. હ ગો. કાંટાવાળાએ ગૂજ. વર્ના સો ની ઉદ્ધવકૃત રામાયણમાં ૫૫ કડવાં, વિષ્ણુદાસનાં છેલ્લાં બે કડવાં સાથે છાપેલ છે.
કૂંઅરદાસ (?)[2]—		
૧. સુદામાપુરી (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૨૧	—द. ८३१ क (અશુદ્ધ, પણ ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૩જી ભૂમિકા).
કૃપાશંકર લાલજી[3]—		
૧. રાસ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११-६.
કૃષ્ણ—		
૧. એકાદશીમાહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)		—व. ६०२ च; —ह. ३४ ख[4] (ઉ. સાં. ૧૮૫૦-૭૫), १५९ ग[5] (ઉ. સાં. ૧૮૨૮).
૨. ચાબખા (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. २-२.

૧. જાતે વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ, કુળ મકર, વતન ખંભાત.

૨. પ્રતિમાં જનકરુદાસ નામ છે, એ નામ સંદિગ્ધ છે. એ કાંતો કૂંઅરદાસ અથવા જન–નાકરદાસ હોઇ શકે. સા. ૧૬૨૧ હોવાથી નાકરની શક્યતા છે.

૩. મહુધાનો વતની; વિશેષ માહિતી લભ્ય નથી.

૪. કૃષ્ણરામ નામ છે.

૫. કૃષ્ણો નામ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
કૃષ્ણ (જાદવસુત)—		
૧. રુકમાંગદનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૧૪	—ह. १५९ ङ (ઉ. સાં. ૧૮૨૯).
કૃષ્ણજી—		
૧. સાતવાર-પદો (અ.પ્ર.)		—डा. १०-८.
કૃષ્ણદાસ—		
૧. અંબરિષાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. १५९ घ (ઉ. સાં. ૧૮૨૮ લગ૦).
૨. [1]ચંદ્રહાસાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૮૪	—डा. १-२ (ઉ સાં. ૧૮૬૬); —ह. ४५ (નકલ).
૩. મામેરું ૧૯૨૨ ના "બુદ્ધિપ્રકાશ"માં પ્રસિદ્ધ		—ह. ३४४ अ (ઉ. સાં ૧૭૨૮); —फा. ३०२ ङ (ખવાયેલ પ્રત).
૪. [2]રુક્મિણીવિવાહ શાસ્ત્રી કાશીરામ કરસનજીએ જુદું છપાવેલ છે માંગરોલથી.		—फा. ३०२ ज (ઉ. સાં. ૧૮૭૬), ३१७ ङ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦); —ह. ४२ (નકલ) (કેટલાંક પદોમાં વ્રજભાષાની છાંટ છે.)
૫. સુધન્વાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ) (૩૭૮ કડી.)		—डा. १-२ (ઉ. સાં. ૧૮૬૭); —ह. ४४ (નકલ).
૬. હુંડી ૧૯૨૨ ના "બુદ્ધિપ્રકાશ"માં છપાઇ છે.		—ह. २६७, २६२ घ (ઉ. સાં. ૧૭૧૩; ભાષા મધ્ય ગુજ. ચોથી ભૂમિકા); —घ. ५३३१ a.
કૃષ્ણદાસ (અગ્રવાલ)—		
૧. ગિરિધરોપાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. ३४४ ग (અપૂર્ણ).

૧. ગુરુ ગોવિંદદાસનો શિષ્ય.

૨. કૃષ્ણદાસ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૨. રસમહોદધિ (હિંદી)*		—દૃ. ૩૪૩ ફ. *અપ્રસિદ્ધ
કૃષ્ણદાસ—		
૧. આહ્વાનકર્મ (ગદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—વ. ૪૪૪ અ (ઉ. સાં. ૧૬૦૫; ભાષા. મધ્ય. ગુજ. બીજી ભૂમિકા);
કૃષ્ણદાસ[1] (શિવદાસ—સુત)—		
૧. સુદામાચરિત (ચાંપાનેરમાં રચેલું અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૭૩	—વ. ૩૨ (ઉ. સાં. ૧૬૮૫; ભાષા મધ્ય. ગુજ. ૪થી ભૂમિકા. ☞રચાયા પછી ૧૨ વર્ષે ઊતારેલી નકલ છે.
કૃષ્ણદાસ—		
૧. ગુલબકાવલીની વાર્તા ફારસી પરથી લખેલી મુંબઈમાં બાપૂ શેઠે લીથોમાં છપાવેલી છે.		—વ. ૭૨૩ (તુટક), ૭૫૧ (લીથોમાં), ૭૬૬ અ (ઉ. સાં. ૧૮૬૫).
કૃષ્ણદાસ—		
૧. હમચી (અપ્રસિદ્ધ)		—દૃ. ૩૪૪ (ઉ. સાં. ૧૭૨૮).
૨. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—વ. ૮૧૫ (ઉ. સાં. ૧૭૧૭); —દૃ. ૮૭ (નકલ).
કૃષ્ણદાસ (?)—		
૧. અર્જુનગીતા (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧-૨.
૨. જ્ઞાનપ્રકાશ (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૮-૨.
૩. રાસક્રીડા (અપ્રસિદ્ધ)		—વ. ૪૬૮૪ ૯. (ઉ. સાં. ૧૮૭૨).

[1] ખડાયતો બ્રાહ્મણ; વતન લૂણુ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
કૃષ્ણદાસ(કરસનદાસ)—		
૧. કર્મવિપાક (કર્મવિભાગ, કર્મ-કથા એ નામ પણ) બૃ. કા. દો ૮ મા ભાગમાં 'પ્રસિદ્ધ		—फा. ३२८ च (લે. સાં ૧૮૯૭), ३७० च (લે. સાં. ૧૮૩૭ લગ૦).
૨. [1]રાવલીલા (અપ્રસિદ્ધ) (કૃષ્ણની રાવ)		—ई १५२ ख (લે. સાં. ૧૮૭૬ લગ૦)
કૃષ્ણ (પૂંજાસુત)—		
૧. પાંડવી ગીતા (અપ્રસિદ્ધ)	*૧૭૦૨ +૧૭૭૨(?	—ड. *१०३५ आइ (લે. સાં. ૧૮૧૯); —फा +२७३ ख (લે સાં. ૧૮૬૮), ३१९ ज (લે. સાં. ૧૮૬૦); —ई *३ ढ (લે સાં. ૧૮૪૯).
કૃષ્ણ-કૃષ્ણારામ[2]—		
૧. કપિલદેવહુતી-સંવાદ કૃષ્ણારામ મહારાજના કાવ્ય સંગ્રહમાં તેનાં કાવ્યો છપાયેલાં છે.		—ह. ६१७३ फ (લે. સાં. ૧૯૧૪ લગ૦)-(આદિ તૂટક).
૨ કલિયુગનો ગરબો (કલિકાલનું વર્ણન) (૨૨૦ કડી) બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ	૧૮૭૪	—ह. १८ अ.
૩. નારીનો ગરબો કૃ. કા સ. માં મુદ્રિત		—ह. ७०
૪. પદસંગ્રહ (પ્રસિદ્ધ છે)		—ह. ६२४, ७५३ क, ७५४ च સાથે.

૧. એક કર્તા કે ભિન્ન, તે નક્કી થઈ શકતું નથી

૨. કવિ દયારામનો સમકાલીન.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૫. વીનતી (અપ્રસિદ્ધ)		—હા. ૧૦-૯.
૬. શિક્ષાવચન બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ પ્રત મળતી નથી.
ધણુબાઈ[1]—		
૧. સીતાની કાંચળી બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાઇ છે.		—ફા. ૩૦૨ ત (ઉ. સાં. ૧૮૯૨).
૨. કૃષ્ણનાં હાલરડાં બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ પ્રત મળતી નથી.
વલ્લપુરી[2]—		
૧. પદસંગ્રહ કવિતાનો સંગ્રહ. સ્વ. કાંટાવાળાએ છપાવ્યો છે. હરિભક્તિનાં ૨ પદો[3] બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં છપાયેલાં છે.		—द. ૯ (પદો ૧૧). ૧૦૩૮ ધન (૧૫૬); —હા. ૬-૭ (૧ કીર્તન).
વળરામ[4]—		
૧. બાબીવિલાસ (હિં) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૬૮૪ (ત્રૂ.), ૮૪૧ (ત્રૂ) ૮૫૦ (ત્રૂ)
શવજી[5]—		
૧ પુરુષોત્તમમાસમાહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૩૨	—द. ૨૯૩ (ઉ સાં. ૧૯૨૫); —फा. ૨૮૯ (ઉ. સાં. ૧૮૬૬; ત્રુટક).

૧. જ્ઞાતિએ નાગર.

૨. ગોસાંઇ બાવો, ૧૮૦૫-૧૯૦૫ માં હયાત હતો.

૩. કેવળરામ નામથી આ બંને એક કે ભિન્ન એ નક્કી નથી થઇ શકતું.

૪. (કેશવસુત) જાતે નાગર, અમદાવાદ-રાયપુર તુલસીપોળમાં રહેતો; ૧૮૭૫ માં હયાત હતો.

૫. પંડયા નાના-સુત જ્ઞાતિએ બ્રાહ્મણ અને વતન સુરત; સાં. ૧૮૩૨ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
કેશવદાસ—		
૧. કામાવતીની કથા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २०२ ख (ઉ. સાં. ૧૯૯૯).
૨. બકદાલ્ભ્યાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૮૩	—फा ११ ड (ઉ. સાં. ૧૮૦૨).
૩ બારમાસી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २२३ ख.
કેશવદાસ[1]—		
૧ મથુરાલીલા (૩૧ કડવાં) પ્રા. કા. સુધા ૩જા અને ૪થા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ.	૧૭૩૩	—इ १८३ ग (ઉ. સાં. ૧૮૦૪), —पु. ८५.
કેશવદાસ ભગવાનદાસ ભાવનગરી[2]—		
૧ તત્ત્વાર્થદોહન (શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના પૌત્ર ગોકુલનાથજીનું જીવનચરિત—' વ્રજભાષા) ગદ્ય (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १६९ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪)
૨. દોહાસંગ્રહ (વ ગૂ ૧૧૯ દોહા—અપ્રસિદ્ધ-ગોપ લદાસ સાથે.)		—इ २०१ क (ઉ. સાં ૧૮૭૦)
૩ પદસંગ્રહ (વ્રજ. અપ્રસિદ્ધ)		—इ. २०० (ઉ સાં. ૧૮૭૦).

૧. દેવજીસુત કલ્યાણસુત. જ્ઞાતિએ લાડ વાણિયો ભરુચ જિલ્લાના આમોદ નીચેના દાલ્ભ્યપુરનો વતની; સં. ૧૭૩૩માં હયાત

૨ દશા પોરવાર વણિક, વતન ભાવનગર નજીક ગઢરી, છેલ્લા સૈકામાં થયો છે ધર્મે વૈષ્ણવ હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
૪. વલ્લભચપેટરસ (વ્રજ. અપ્રસિદ્ધ)		– ફ. ૨૦૧ ગ (ઉ સાં. ૧૮૭૪)
૫ વલ્લભરસ (૯૨૦ કુંડી-વ્રજ) (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ ૨૦૧ ગ (ઉ. સાં ૧૮૭૪ લગ૦
૬. શુદ્ધપુષ્ટિમાર્ગ-સિદ્ધાંત		—ફ ૨૦૧ ઘ (ઉ. સાં. ૧૮૭૪ લગ૦–કરપાયેલી પ્રતિ).
કેશવદાસ[1]—		
૧. કૃષ્ણક્રીડાકાવ્ય (દશમસ્કન્ધ) શ્રી ફાર્બસ સભા તરફથી શ્રી અં બુ જાનીએ પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.	૧૫૨૯	—ફા. ૬૩ (ઉ. સાં. ૧૭૮૭; વચ્ચે તૂટે. ☞૧૫૯૨ (?) એમ પણ કોઈ વાંચે છે.
ક્ષેમદાસ—		
૧ પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—ઘ. ૬૬૫ તં (ઉ. સાં. ૧૯૦૦).
ખાતુભાઇ ભગત—		
૧. ગીતાસાર (અપ્રસિદ્ધ)		—હા. ૧૫ (અપૂર્ણ).
ખીમસ્વામી (?)—		
૧. જ્ઞાનઘોડો (ગદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—હા ૮-૨ (ઉ સાં. ૧૯૧૬).
૨. [2]તિથિઓ (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૫૬૩ (ઉ.સાં ૧૮૭૧),૭૪૦ ષવ (ઉ સાં. ૧૮૩૩), ૭૫૪ ડ, —ફા ૩૫૧ છ.
ખીમો—		
૧. ત્રીકમનં કીર્તન (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૧૬૮ ચ; —ફા ૬૨ ઘ (ઉ.સાં ૧૮૩૮).

૧. હદેરામનો પુત્ર, જ્ઞાતિએ વાલ્મીક કાયસ્થ, વતન પ્રભાસ પટણ, નરસિંહમહેતાનો સમકાલીન

૨ ખેમદાસ કર્તા

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
ગંગ[1]—		
૧. ઓધવ-માધવ સંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૭૮	—फा १५८ ख (ઉ. સાં. ૧૮૦૨).
ગંગ[2]—		
૧. શુકદેવઆખ્યાન કે શુકસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૯૭ *૧૬૪૭	—फा. २०९ ग (ઉ. સાં. ૧૭૨૮); *२१७ क (ઉ. સાં. ૧૭૨૮).
ગંગદાસ—		
૧. સુદામાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ५५ ख (ઉ. સાં. ૧૭૧૬ લગ૦; તુ).
ગંગાદાસ ભવાની—		
૧. ભાણુનો સલોકો (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૬૩	—फा ३५—१ ट.
ગંગાધર[3]—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્ર.)		—ह २८७ (નકલ)
૨. સાભ્રમતી આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ४९९ अ (લીથો).
ગંગાબાઇ— (પુષ્ટિમાર્ગીય)		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८८० ड.
ગણપતરામ—		
૧. દ્વાદશમહિના બૃ. કા. દો. ભાગ ૮મામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઇ પ્રતિ નથી મળતી.
૨. પદસંગ્રહ ગુરુસ્મરણનાં ૧૪ પદો ૮મા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ.		—ह. २६० (નકલ), २७४ (નકલ).

૧. બને ગંગ જુદા જણાય છે.
૨. અમદાવાદનો (રૈકવ)
૩. ભરૂચ તાબે સીસોદરાનો વતની.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
પદો ૧૧, બૃ. કા. દો ભાગ ૧લામાં પ્રસિદ્ધ.		પુષ્ટિમાર્ગીય બાઈનાં છે.)
ગાંગજી—		
૧. રાધારાસ (૩૭ કડીનું કાવ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १८८ ङ.
ગાંગજીસુત—		
૧. ધર્મસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૭૯	—इ. १८८ ङ (ઉ સા ૧૮૨૬).
ગિરધર[1]—		
૧. આબાનો માહુમા (અપ્રસિદ્ધ)		—द ४३४ अ (તૂ, ઉ. સાં. ૧૭૨૮).
ગિરધર—		
૧. પ્રહ્લાદાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૮૬	—फा. २६३ ङ (ત્રુટક)
ગિરધર—		
૧. હંસાવતીનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ) (અસાઇતદાસના એજ કાવ્યની ચોરી)		—इ. २३० (અપૂર્ણ નકલ). (જુવો અસાઇતદાસ).
ગિરધર[2]—		
૧ કૃષ્ણલીલા (કડવાં ૭૮ ગોકુલલીલા અને મથુરા લીલા;) બૃ કા. દો. ભાગ ૪ થા માં અને ગૂજ. પ્રેસ તરફથી સ્વતંત્ર રીતે પ્રસિદ્ધ.		—કોઇ પ્રત નથી મળતી.

---

૧. હીરાલાલ ભટ્ટ, વધૂ માહિતી નથી મળતી.

૨. ગો. પુરુષોત્તમજીનો શિષ્ય, દશાલાડ પ્રથમ માસર (વડોદરા તાબે) નો વતની; પછીથી એનને ત્યાં વડોદરે જઇ રહેલો. સમય સા. ૧૮૪૩-૧૯૦૮.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૨. તુલસીવિવાહ પ્રા. કા ગ્રંથ ૧૧ મા મા પ્રસિદ્ધ.	૧૮૭૧	—કોઈ પ્રત નથી મળતી.
૩ પ્રકીર્ણ કવિતા (સદર)		—કોઇ પ્રત નથી મળતી.
૪ મુક્તાચરિત્ર (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૯૦૧ અ (૪થા અધ્યાયની ૬૪ મી કડીથી તૂટક) (પ્રેમનૂં મોતીની મૂળ કથા આ છે.)
૫. રાજસૂય યજ્ઞ (૫૨ કડવાં) પ્રા કા. ગ્રં. ૩જામાં પ્રસિદ્ધ	૧૮૮૭	—કોઇ પ્રતિ નથી મળતી.
૬. રાધિકાવિરહના ૧૨ માસ બૃ. કા દો ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં અને પ્રા. કા. ત્ર ૧૮૮૯, પુ. ૫-૨ માં પ્રસિદ્ધ		—કોઇ પ્રતિ નથી મળતી.
૭ રામાયણ (સ. સા વ. કાર્યા. તરફથી પ્રસિદ્ધ)	૧૮૯૪	—ફ. ૯૦૧ (ઉ. સાં. ૧૯૧૮-૨૧, આમાં બાલકાંડ અપૂર્ણ છે.)
ગુમાનબારોટ[1]—		
૧. પ્રશસ્તિઓ (રખીદાસ, હાંસજી, નાગજી એ ત્રણ પટેલોની; મહેતા રઘનાથદાસની અને કાલિદાસ પટેલની) (ચારણી ભાષા) (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૮૦૫ અ (ઉ.સાં. ૧૭૯૬ લગ૦; તેનાજ હાથની નકલ).

૧. સોજના રખીદાસ પટેલનો બારોટ. રખીદાસને કવિતાનો શોખ જગાડનાર તે હતો. તેની પ્રેરણાથી શામળ રખીદાસનો આશ્રિત થયેલો. આણે સિં. બ. ની નકલ ૧૭૯૬ મા કરેલી છ

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
ગેમલ—		
૧. પદો ભક્તિનાં—ર બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ માં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ હાથપ્રતિ મળતી નથી.
ગોકુલ(?)—		
૧. પ્રેમગીતા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૬૬	—फा. २७९ ख.
ગોકુલદાસ—		
૧. દાણલીલાના સવૈયા (અપ્રસિદ્ધ)		—पु १५५.
૨. પદ ૩ બૃ કા. દો. ભાગ ૭ માં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
ગોપાલજી-ગોપાલદાસ—		
૧. ચોખરા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ३२४ ख (ઉ સાં. ૧૬૮૬ લગ૦; ૧૫૨ ચોખરા) —अ. २४ ख (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૦; લેખકે ૭૪ વર્ષના વયે રચેલા; આ પાછલી પ્રતિમાં મજ, ગૂજ. મિશ્ર છે.)
ગોપાલદાસ[1]—		
૧. વલ્લભાખ્યાન બૃ. કા. દો ભાગ ૮ મા માં પ્રસિદ્ધ. એ ઉપરાન્ત ઘણું છપાયૂં છે. એની પાઠાંતરોવાળી આવૃત્તિ સ્વતંત્ર કેશવરામ કા. શાસ્ત્રી એ છપાવેલી છે.	૧૬૪૮(?)	—द. ६६९ अ (ઉ. સાં. ૧૭૪૦ લગ૦; તૂટક), —फा. ५४ ङ (ઉ. સાં ૧૭૬૦ લગ૦), २३३ फ (ઉ. સાં. ૧૯૧૫), २३४ क, ५१७ च (ઉ સાં. ૧૮૩૦), ३२८ ञ (ઉ. સાં ૧૮૯૭ લગ૦); —ज्ञा. १-२ (ઉ. સાં. ૧૮૫૯);

૧. અમદાવાદનો વણિક ભાઈલા કોઠારી કરી શ્રી. વિઠ્ઠલનાથ દીક્ષિતનો શિષ્ય હતો, તેનો જમાઈ; એ કડી પાસે રૂપાલનો વતની, મૂંગો હતો. પાછળથી ગુરુકૃપાથી કવિ થયેલો. સમય વિ. સાં. ૧૬૨૫-૯૫.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		—ફ. ૩ ન (ઉ. સાં. ૧૮૫૨), ૪ ફ, ૧૨ ફ, ૧૬૮ ગ.
ગોપાલદાસ[1]—		
૧. દોહાસંગ્રહ (કેશવદાસ ભાવનગરીના દોહા સાથે મળી ૧૭૯ છે. (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૨૦૧ ક (ઉ. સાં. ૧૮૭૦).
ગોપાલદાસ—		
૧. કૃષ્ણચરિત (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા. ૧૫૧ ઘ (તૂ, ઉ. સાં. ૧૯૦૩ લગ૦).
ગોપાલદાસ[2]—		
૧. ગોપાળગીતા (કડવાં ૨૩) બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ. કતારગામના રા. લાલભાઈ રણછોડભાઈએ છપાવેલી પ્રતમાં *૧૭૫૦ નો ઉલ્લેખ છે.	૧૭૦૫ *૧૭૫૦	—ફ. ૪૬ (ઉ. સાં. ૧૯૩૮), ૪૨૩ (છેલ્લે તૂ.), ૫૬૧; —ફા. ૯૭ ઘ (તૂ; ઉ. સાં. ૧૯૧૬); —ફ. ૩૬ ઘ (ઉ. સાં. ૧૯૦૦).
૨. જ્ઞાનપ્રકાશ સ્વ. હ. ગો. કાંટાવાળાએ "સાહિત્ય" વર્ષ ૧૪-૧૫ માં છપાવ્યું.(૨૨ કડવાં)*	૧૭૦૫ *૧૭૭૫	—ફ. ૭૨૨.
૩. જ્ઞાન સાખીઓ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ છે.		—કોઇ પ્રતિ ઉપલબ્ધ નથી.
૪. નિર્ગુણનું પદ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૩ છ (ઉ. સાં. ૧૮૪૯)

૧. જુઓ કેશવદાસ ભાવનગરી; વિશેષ હકીકત મળતી નથી.

૨. ખીમજીનો પુત્ર, જ્ઞાતિએ અડાલજા મોઢ, જન્મભૂમિ નંદાવતી, વતની સુરતનો. "ગોપાળ ગીતા" અને "જ્ઞાનપ્રકાશ" તેણે અમદાવાદમાં રચેલાં છે. તે સં. ૧૭૦૬ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૫. પદસંગ્રહ ૩ પદ બૃ. કા દો ભાગ ૩ જામાં, ૧૧ પદ ભાગ ૫ મામાં અને ૨ પદ ભાગ ૭ મામાં પ્રસિદ્ધ છે.		—द ७२२ अ.
૬. બુદ્ધિવહૂને શીખામણ બૃ. કા. દો. ભાગ ૩જામાં છપાયેલ છે.		— કોઈ પ્રતિ મળતી નથી.
૭. ઓડાણો કે રણછોડજીના સલોકઃ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭મામાં પ્રસિદ્ધ		—द. २६९, ४४०, (ઉ. સાં. ૧૮૯૦), ૯૯૪ (ઉ સાં. ૧૯૦૦ લગ૦); —पु १८३ (ઉ સાં. ૧૮૫૬).
૮. સ્ત્રીશિક્ષા (ભાષાવિચિત્રમાંથી) (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. २४२९.
ગોપાલભટ્ટ—		
૧. કુલાંચરિત્ર "સાહિત્ય"માં મુદ્રિત.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી. (તૂ છપાયું છે. ઋક્ષરમેળ ૪૨ વૃત્ત.
ગોપીભાણ[1]—		
૧. ઇશ્વરવિવાહ કે મહાદેવજીનો વિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ३३० अ (ઉ. સાં. ૧૮૪૧); —फा. २७४ क (ઉ.સાં.૧૮૪૬ લગ૦); —हा. १-२ (ઉ. સાં. ૧૮૬૧); —द ४७ (૭૩ કડી નકલ).
ગોરખ—		
૧. ગણેશગોષ્ઠિ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ८-१५ (ઉ. સાં. ૧૮૨૫)
૨. બે પદો. બૃ. કા. દો. ૮ મા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ પ્રતિ નથી મળતી.

૧. જાતનો ભાણ શક્ય છે; વિશેષ માહિતી મળતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
ગોરખદાસજી ગઢવી—		
૧. દાંતાના રાણાની ખ્યાતિ (ગદ્ય-પદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ४६-२-४.
ગોવર્ધન[1]—		
૧. કપિલગીતા (કડવાં ૧૦) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૮૧	—इ. ६२ (નકલ)
ગોવર્ધન—		
૧. ગરુડપુરાણ (૧૭ અધ્યાય) (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. १०११ ઙ. (ઉ. સાં. ૧૮૬૫).
ગોવિંદ—		
૧. એકાદશી-માહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૮૦ *૧૭૮૮	—ङा. १२-१ (ઉ. સાં. ૧૯૧૨); —घ. *१०१०.
૨. મામેરું (અપ્રસિદ્ધ)		—ढ़. ३२८ घ (ઉ. સાં. ૧૭૫૨), ६८८ अ (ઉ. સાં. ૧૭૨૮).
ગોવિંદ—		
૧. સૂરજદેવનો છંદ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १०३५ के (ઉ સાં. ૧૮૨૮ લગ૦).
૨. રઘુનાથજીનો વિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ङा. १२-५ (ઉ. સાં. ૧૯૦૯).
ગોવિંદ કેવલરામ—		
૧. ભાગવત (ગદ્ય) ૩-૧૨ સ્કંધ. (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३७४ क (ઉ. સાં. ૧૮૪૦ —તત્કાલીન ગદ્ય).
ગોવિંદ ગઢવી—		
૧. ભાવનગરના ઠાકોરની ઉત્પત્તિ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ४६-१-७३.

[1] બ્રાહ્મણ. વિશેષ માહિતી નથી મળતી. આ "કપિલગીતા" તેણે આમોદના હરિદાસ નામના વણિક માટે કરેલી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રત
ગોવિંદજી—		
૧. બારમાસ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૮ જ (ઉ. સાં. ૧૭૨૯).
ગોવિંદરામ[૧]—		
૧. રુક્મિણીવિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧-૨ (ઉ. સાં. ૧૮૬૧); —ઘ. ૧૨૧૮૨ (ઉ. સાં. ૧૭૯૦).
૨. સુભદ્રાહરણ (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૨-૬ (ઉ. સાં. ૧૭૮૨).
ગોવિંદદાસ—		
૧. નાગદમની (નરસિંહની ચોરી) (અપ્રસિદ્ધ)		—ઘ ૮૧૯૮ b; —ફ. ૩૦૮ (ઉ. સાં. ૧૯૫૯-હિંદીની છાપાવાળું).
૨. રાધાહાર પદ-૫ પ્રસિદ્ધ. બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં.		—કોઈ પ્રતિ નથી મળતી.
ગોવિંદ મોરાસુત[૨]—		
૧. સુધન્વાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૦૫	—ફ. ૭૦૬ (ઉ. સાં. ૧૭૪૨).
ગોવિંદરામ રાજારામ[૩]—		
૧. અરજીનાં પદો (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૪૩	- ફ. ૫ ક (ઉ. સાં. ૧૮૪૩-તેજ વર્ષ. આદિ તૂ.)
૨. આઠવાર (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૨-૭.
૩. થાળ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા. ૧૫૮ ઘ (ઉ. સાં. ૧૮૦૨ લગ૰).

૧. સમય, સાં. ૧૭૮૨-૯૦.
૨. જ્ઞાતિએ કંસારો, વતન સુરત.
૩ પ્રીતમનો શિષ્ય, બાજખેડાવાલ બ્રાહ્મણ, વતન નગીનાવાદ (?), સાં.— ૧૮૭૦ સુધી હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ६४ न (१५६); —ह. २८३ (નકલ).
૫. સતભામાનૂં રૂસણૂં (૭ કડવાં)		—ह. ५१७ (લીયોમાં). ૬૭૬ (ઉ. સાં. ૧૯૧૧), ૬૭૪ ઈ (ઉ. સાં. ૧૯૧૪ લગ૦), ૬૮૩;
બૃ. કા. દો. ૭ મા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ.		—पु. १५६.
૬. હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન (૨૪ મધુગાં) તેના દીકરા વલ્લભરામે લખાવેલી ૧૮૭૮ની નકલ પરથી પ્રા. કા. સુધા ૪થા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ.	૧૮૫૬	—डा. ८-१.
ગોવિંદરામ (વૈષ્ણવ)[1]—		
૧. અલીખાં પઠાણ (ચંદ્રાવલા)		
૨. ઉપદેશ વિશે („)		
૩. ઉમિયાશિવસંવાદ		
૪. કલિયુગનો ધર્મ	૧૮૩૭	—કોઈ હાથપ્રતિ મળતી નથી.
૫. નરસિંમહેતા (ચંદ્રા.)		
૬. પ્રેમભક્તિ („)		
૭. ભ્રમરગીતા („)		—फा. ३१९ ड (ઉ. સાં. ૧૮૭૯); —डा. १२-५ (ઉ. સાં. ૧૯૦૭).
૮. રાવણ-વિભીષણના („)		—કોઇ હાથપ્રતિ મળતી નથી.
૯. હુક્કા વિશે („)		

૧ જ્ઞાતિએ બ્રાહ્મણ ઔદીચ્ય સહસ, વતન ભરૂચ જિલ્લાનૂં આમોદ. સમય સાં. ૧૮૩૭-૭૦.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
"ભ્રમરગીતા" સિવાયનાં ૮ કાવ્ય બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં છપાયાં છે.		
ગૌતમ[1]—		
૧. સોલંકીની સાત શાખ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २३ ख.
ગૌરીબાઈ (ગવરીબાઇ)[2]—		
૧. કીર્તનમાળા બૃ. કા. દો. ૧ લા ભાગમાં થોડાં પદો છે; પણ આ માળાનાં પદો તો અપ્રસિદ્ધ છે.		—द. ४७ (ઉ. સાં. ૧૯૩૮).
ઘેલાસાઈ—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. ८४ (નકલ).
૨. સુરતી બાઇનો વિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ५६.
૩. પિતા પુત્રનો સંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ६२.
ચતુર્ભુજ—		
૧. એકાદશી-આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३५५ क.
ચારણગણુ ચાંદણુ સાસણુ—		
૧. કસર રાસ (ચારણીભાષા) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૦૨	—फा. ५ ज (ઉ. સાં. ૧૯૦૫).

---

૧. કોઇ ગઢવી છે.

૨. આ બાઈ રા. ગોપાળશંકર વેણીશંકર ભચેચના કુટુંબનાં હતા.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ.	હાથપ્રતો
છોટમકવિ[1]—		
૧. અક્ષરમાલા (છો. કા. સં. માં પ્રસિદ્ધ)	૧૯૨૬	—अं. ७
૨. નાગરપ્રશસ્તિ (છો. કા. સં. માં પ્રસિદ્ધ)		—अं. ६६ क (ઉ. સા. ૧૯૫૧)
૩. પદસંગ્રહ ("છોટમવાણી"માં પ્ર.)		—द. ६४, ९२४ (૨૪ પદો છે;) —द. २६३ (નકલ),
૪. મહિના (અપ્રસિદ્ધ)		—अं. ६६ ख (ઉ. સાં ૧૯૫૧). —डा. ११-२.
૫. શિવવિવાહ ("છોટમવાણી"માં પ્ર.)	૧૯૨૧	—द. ६३.
જગજીવન—		
૧. જ્ઞાનગીતા (સાહિત્ય માસિકમાં પ્ર)		—द. ५९९ સાથે (ઉ. સાં. ૧૮૭૬).
૨. જ્ઞાનમૂળ (સાહિત્ય માસિકમાં પ્ર)	૧૭૪૨ *૧૭૦૨	—द. ५९९ સાથે (ઉ. સાં. ૧૮૭૬). —न.*२५ छ (૨૧૭ કડી).
૩. નરબોધ (સાહિત્ય વર્ષ-૬-૭) માસિકમાં પ્ર.)		—द. ५९९ સાથે (ઉ. સાં. ૧૮૭૬).
૪. મણિરત્નમાળા (શંકરાચાર્યજીના ગ્રંથનું પદ્ય-ગદ્ય ભાષાંતર) આ ગ્રંથ ઇ. સ. ૧૮૬૮માં રા. હરજીવન પુરુષોત્તમે છપાવ્યો છે.	૧૭૩૩ *૧૬૭૨	—द. १३१,*१९३ (ઉ. સાં ૧૬૭૨); —डा. १३-३.

૧ શાસ્ત્રી વ્રજલાલ કાલીદાસના મોટા ભાઇ, જ્ઞાતિએ ઓ. બ્રાહ્મણ, વતન મલાતજ. સમય સં. ૧૮૯૮–૧૯૪૧. તેમનો સ્વતંત્ર કાવ્યસંગ્રહ સ. સા. કાર્યાલય તરફથી પ્રસિદ્ધ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૫. શિવવિવાહ (સાહિત્ય માસિકમાં પ્ર.)		—દ. ૫૯૯ સાથે (ઉ. સાં. ૧૮૭૬).
જગજીવન—		
૧. ચિત્તવિચારસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૩-૩.
જગજીવન[1]—		
૧. ઓખાહરણીના ગરબા ૨ (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૮૭૩ ક (ઉ. સાં. ૧૯૦૪).
		—પુ. ૧૩૧.
૨. પદો ૨ બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં પ્રસિદ્ધ		—દ. ૨૬૭ (નકલ).
		—પુ. ૭૦ (૨ ૫દ).
૩. સુધન્વાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૫૫ અ (ઉ.સાં ૧૯૨૪ લગ૦).
જગદીશ—		
૧. હસ્તામલક (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૧૩૪ (ઉ. સાં. ૧૯૧૪).
જગન્નાથ—		
૧. માર્કંડેયાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૫૨	—દ. ૧૮૭ ઘ (ઉ. સાં. ૧૮૮૮).
૧. સુદામાચરિત શ્રી. મ ર. મજમુદારે પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.		—દ. ૨૮૮ (ઉ. સાં. ૧૭૬૧)
જગુદાસ—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—ઘ. ૬૫૫ ઙ (ઉ. સાં. ૧૯૦૦).
જદુરામ (નાથ)—		
૧. રામવિરહ પ્રા. કા. સુધા ૪માં ભાગમાં પ્રસિદ્ધ		—પુ. ૧૨૧.

૧. પિતા પુરુષોત્તમ, માતા-માધવ (રૂપા લાગે છે.) આ કવિ ઘણું કરીને સીનોરનો વતની હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
જન તાપી[1]—		
૧. અભિમન્યુ આખ્યાન શ્રી. મં. ર. મજમૂદારે છપાવ્યું છે; પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૧ લા માં પણ છપાયેલ છે.	૧૭૦૮(?) (શા.૧૫૧૪) *૧૭૭૮(?) ×૧૭૩૮(?)	—द. ૧૯૦ अ. (ઉ. સાં. ૧૭૮૫), ૧૯૧ (ઉ. સાં, ૧૮૦૨), ૨૦૦ ड (ઉ. સાં. ૧૯૯૬, ત્રૂ.), ૨૨૫ (ત્રૂ.), ૪૦૬, ૪૩૩ (ઉ. સાં. ૧૭૫૭; આદિ ત્રૂ.), ૬૫૫ एच (ઉ. સાં. ૧૭૫૬ લગ૦; ત્રૂ.), ૭૭૧ अ (ઉ. સા. ૧૮૦૨), ૭૯૪ इ (ભાષા મધ્ય. ગૂજ.ની ૪ થી ભૂમિકા; ઉ. સાં. ૧૭૨૧ જૂની); —फा. ૫૪ ट (ઉ. સાં. ૧૭૬૯), ૨૧૩ ग (ઉ. 'સાં. ૧૭૩૫), *૨૧૮ फ (ઉ. સાં. ૧૭૯૭; આદિ ત્રૂ.), —डा. ૧-૧, ૨-૬ (ઉ. સાં. ૧૯૧૬); —इ. ૧૬૩ (આદિ-અંત ત્રૂ.); —अ. —अं ૩૦ स (ઉ. સાં. ૧૮૪૮) .
૨. બભ્રુવાહન આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૬૮	—डा. ૧૨-૨ (ઉ. સાં. ૧૯૨૮)।
જનાર્દન[2]—		
૧. ઉષાહરણ વડોદરા લાઈબ્રેરી મિ-સેલની-વર્ષ ૨ જાના અંક ૩-૪ માં સ્વ. ચીમનલાલ દલાલે છપાવેલ; ફરી દી. બ. કેશવલાલ હ. ધ્રુવે ગૂજ. વ. સો. તરફથી પ્રા. ગૂ. કાવ્ય સંગ્રહમાં છાપ્યું.	૧૫૪૮	—द. ૨૯૧ अ (ઉ. સાં.૧૭૪૮; ત્રૂ). ૪૩૬ ड (ઉ. સાં. ૧૭૩૯; આમાં છેવટ ઉષાની ઉત્પાત વર્ણવી છે. તે વિશેષ છે), ૪૭૭च,

૧. નામ તાપીદાસ, વતન નર્મદા પાસે ભૃગુક્ષેત્ર (ભરૂચ).

૨. પિતાનું નામ નિરભો ત્રવાડી; વતન અમરાવતી-ઊમરેઠ; જ્ઞાતિ ખડાયતો બ્રાહ્મણ; સાં ૧૫૪૮ માં હયાત.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. દૂતીસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)		—अं. ७० ट (ઉ સાં. ૧૭૩૩ લગ૦).
જયદેવ[1]—		
૧. ગીતગોવંદ (ગૂ.) (અપ્રસિદ્ધ) ગદ્ય.		—द. २१८, २१९ (ઉ સાં. ૧૬૬૫; મધ્ય. ગૂજ. ની ત્રીજી ભૂમિકા), ૨૨૦ (ઉ. સાં. ૧૮૬૯), ૨૬૬ अ (ઉ. સાં. ૧૬૪૮; આદિ ગૂ.; મધ્ય. ગૂ -ત્રીજી ભૂમિકા). —फा ૩૨૪ घ (ઉ. સા. ૧૬૮૬ લગ૦; નવી ભાષા.) —इ. ૧૬.
૨. ગંગાષ્ટપદી (ગૂ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २२० ब (ઉ. સાં. ૧૮૬૯).
જશવંત—		
૧. બહુચરાજીના છંદ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૩૭	—फा. २८० ख.
જાવડ[2]—		
૧ મૃગીસંવાદ (૪૦૦ કડીનું કાવ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૫૭૧	—डे. १५४४ (ઉ. સાં. ૧૭૧૯; મધ્ય ગૂજ. ત્રીજી ભૂમિકા.) —फा. ३६५ ख (ઉ. સાં. ૧૯૩૩); —इ. १५१ च (ઉ. સાં. ૧૭૬૪ લગ૦; શિવરાત્રિની કથા.)
જીવણરામ (? દાસ)—		
૧. ચાતુરી બૃ. કા દો. ભાગ ૪ થામાં છપાઈ છે; પ્રા. કા ત્રૈ. ૧૮૯૦, પૃ ૬-૪ માં પણ છે.	૧૮(?)૩	—द. ४८,४६,५९०,६७५ अ, ७१८ क, ७४० अ (ઉ. સાં. ૧૮૮૩), ७५६ क (ઉ. સા. ૧૯૨૪); —फा २१४ च (ઉ. સાં. ૧૮૨૮-૩૫ લગ૦); —डा. १२-१६.

---

૧. "ગીતગોવિંદ"કાર સં. કવિ. અહીં તેના ગૂજ. અનુવાદો પૂરતી નોંધ છે

૨. વિજયનાથનો દાસ જાતે, વાણિયો, વતન મલિયાગર દેશ, બદનાવર ગામ. સાં. ૧૭૫૧ મા હયાત.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
જીવન(ણ)-દાસ[1]—		
૧. ગુરુશિષ્યસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ) (કડવાં ૧૨)	૧૭૯૮	—फा. १४४ (લિ. સાં. ૧૭૯૮ લગ૦).
૨. જ્ઞાનકક્કો બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં પ્રસિદ્ધ		—द. ८३० च.
૩. તિથિઓ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८३० फ.
૪. પદસંગ્રહ પ્રભુ-પ્રાર્થનાનાં ૫ પદો બૃ. કા દો. ભાગ ૮ મામાં પ્રસિદ્ધ		—डा. ८-१५ (૩૧ પદો છે.)
૫. બારમાસ (અપ્રસિદ્ધ)		—द ६२७ अ (લિ. સાં. ૧૮૬૧); —इ २८४ (નકલ; "નંદકિશોરના ૧૨ માસ."); —पु. ७६ (तू), १६५ (त), २०४.
૬. વાર (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८३० ड.
૭. શીખામણની ગરબી ને પદો ૫ પ્રા. કા. સુધા, ભાગ ૪ થામાં છે.		—કોઈ પ્રતિ ઉપલબ્ધ નથી.

૧. વેત્રવતી કાંઠે મચ્છનગર (ધોળકા) નો સાધુ; સાં. ૧૭૯૮ લગભગમા હયાત હતો. એક બોલે જીવણદાસ લુણાવાડા પાસે મહીનદી પરના સીમલિયાનો વણિક પણ (પ્રા. કા. સુધા. ભાગ ૪થો) હતો. "શીખામણની ગરબી"ને અને "ગુરુશિષ્યસંવાદ" વાળો તો સ્પષ્ટ રીતે ધોળકાનો સાધુ હતો. બૃ. કા. દો ભાગ ૬ઠામા 'જમુનાસ્તુતિ'નું એક પદ છે; તે કદાચ તે વણિકની કૃતિ હોય; તેમ હોય તો તે પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવ જણાય છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૮. શ્રુતવેદ્ય (ગોપીકૃષ્ણવિવાહ) (૬૪ કડીનું કાવ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८४५ फ.
જીવરાજ—		
૧. દાણલીલાના ૧૫ સવૈયા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ७३ घ.
જીવરામભટ્ટ[1]—		
૧. જીવરાજ શેઠની મુસાફરી બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.*	૧૮૧૮(?) *૧૮૦૦	—द. ८५१ अ.
જીવો—		
૧. બારમહિના (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३७० घ (ઉ. સાં. ૧૮૩૭).
જીવોભટ્ટ—		
૧. કૃષ્ણસ્તુતિ-અષ્ટક (ભુજંગી) (અપ્રસિદ્ધ)		—अं. ५० ज (ઉ સાં.૧૯૩૩ લગભગ.)
જુગનાથ—		
૧. રામાષ્ટક (અપ્રસિદ્ધ)	૧૫૯૯ શકે ૧૪૬૪	—फा. ११२ च (ઉ.સાં.૧૮૬૪ લગ૦).
જેકૃષ્ણદાસ—		
૧. રામાયણના ચંદ્રાવળા (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १२-३.
૨. રાસ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १२-३.

૧. જ્ઞાતિએ ઔદીચ્ય ટોળકિયો બ્રાહ્મણ, વતન ધોળકા સાં. ૧૮૦૦ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હસ્તપ્રતો
૩. સુદામાના ચંદ્રાવળા (અપ્રસિદ્ધ)		—ઢા ૧૨-૩ (ગ).
જેઠારામ[1]—		
૧ શીતળાદેવીનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૯૮	—દ્દ ૪૭૩ સ (લે. સાં ૧૯૦૬).
જેઠાલાલ દામોદર આધ્યારૂ[2]—		
૧. જેષ્ઠરૂપકાદર્શ (દશ્ય કાવ્ય લક્ષણ-માલા-ગદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૩૪૫ (નકલ)
જેઠીબાઇ—		
૧. પદ ૧ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ પ્રતિ ઉપલબ્ધ નથી.
જેરામ[3]—		
૧. બભ્રૂવાહન આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૫૯ क (લે સાં. ૧૭૮૪; તેનાજ પુત્ર વિશનજીએ ઊતારેલી નકલ).
જેતશી—(શંઢાએત)[4]		
૧. વંશપર્વ એ. કા (મારવાડી મિશ્ર. ગૂજ.. ચારણી) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૧૨	—फा. ૧૩ क (લે. સાં. ૧૯૦૮).

૧. ભટ્ટ જેઠો; પિતાજીનું નામ મૂલજી વ્યાસ. ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણ, અવટંક દેશાઈ. વતન અમદાવાદ સા. ૧૮૯૬ મા હયાત.

૨ તદ્દન આધુનિક.

૩. જ્ઞાતિએ મોઢચાતુર્વેદી બ્રાહ્મણ; અવટંક જાની, વતન કચ્છ-મુંદરા; સા. ૧૭૫૦ મા હયાત

૪. બારોટ જણાય છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
જેસો—		
૧. પદો. (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-५ (५ પદો).
જોગેશ્વર-જન—		
૧ અપરાધસ્તુતિ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८७९ अ.
૧. વીનતી ને પદ (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ५८.
જ્ઞાનાચાર્ય[1]—		
૧. બિલ્હણપંચાશિકા પ્રા. કા. સુધાના ૪ થા ભાગમાં પ્રસિદ્ધ (ત્યાં ભાષા મધ્ય. ગુજ.ની બીજી ભૂમિકા)		—द. ४८८ ग (ઉ સાં. ૧૬૭૬; ભાષા મધ્ય. ગુજ. ની ૩જી ભૂમિકા): —फा. २१७ ख (ઉ. સાં. ૧૭૨૯); —इ. ३०३ क (આદિ તૂ).
ઝમાલ—		
૧. બકરીની લડાઇ (ચારણી ભાષાને ગુજ. ગદ્ય ટીકા અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३५-१ घ.
ડુંગર બારોટ[2]—		
૧. ઉપદેશ વિશે પદ ૬ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ માંમાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રતિ ઉપલબ્ધ નથી.
ડોસોવેલાણી[3]—		
૧. કૃષ્ણ ચરિત્રના શલોકા કે બાલલીલાના શલોકા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૦૦	—फा ३६३ ख (ઉ. સાં. ૧૬૨૭); —इ. १५९ क (ઉ. સાં. ૧૮૨૨).
૨. રાધાકૃષ્ણના શલોકા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १०३५ जी (ઉ. સાં. ૧૮૩૫); —डा १२-५ (ઉ. સાં. ૧૯૦૭).

૧. મૂળ સંસ્કૃત કવિ. અહીં મૂળ સં. કાવ્ય પૂરતો ઉલ્લેખ છે આ ગુજરાતી અનુવાદ કોણે કરેલો છે, તે જાણવામાં નથી.

૨. ગુજરાત-વિજાપુરનો વતની સાં ૧૮૯૫ માં હયાત હતો (શ્રી છ વિ.રાવળ)

૩. વતન કાલાવાડ. વિશેષ માહિતી નથી મળતી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
તુલજારામ[1]—		
૧. અભિમન્યુ આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)×		—द. ૬૬ ×કર્તા લજ્જારામ.
૨. ભાગવત દશમ સ્કન્ધ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૬૫	—द. ૭૪ (ઉ. સાં. ૧૮૪૧).
૩. હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન	૧૬૫૭	જુવો વિષ્ણુદાસ
તુલજારામ[2]—		
૧. સગાલશાનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૪૩	—द. ૫૨.
તુલસી[3]—		
૧. અશ્વમેધ પર્વ અમદાવાદમાં સમશેર બહાદૂર પ્રેસમાં છ-પાયો છે.	૧૭૩૨	—द. ૫૫ (ઉ. સાં. ૧૯૨૪), ૪૬૭ (અપૂર્ણ).
તુલસી—		
૧. રામચંદ્રની ૧૫ તિથિ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૩૦૨ ઘ (ઉ. સાં. ૧૮૯૩ લગ૦).
તુલસી[4]—		
૧. ધ્રુવાખ્યાન		(જુવો વૈકુંઠ)
તુલસીદાસ—		
૧. મામેરૂં (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. ૨૯૪ ड.

---

૧. જ્ઞાતિએ નાગર બ્રાહ્મણ; મૂળ વતન વડોદરા; પાછળથી અમદાવાદ આવી વસેલો.

૨. સુખરામસુત, ઔદીચ્ય સહસ્ર બ્રાહ્મણ; વતન અમદાવાદ; સાં. ૧૮૪૩માં હયાત.

૩. ગણપતિના પુત્ર મંગલનો પુત્ર; માતાનું નામ લીલાવતી; ધોળકાનો વતની. તે વખતે ધોળકા અમદાવાદની દશકોશીમાં હતું, અત્યારે નથી.

૪. તેને નામે ધ્રુવાખ્યાન બહાર પડયું છે, જેમાં તેને માધવસુત કહ્યો છે, પણ તે કાવ્ય તેનું નથી, પણ તેના પુત્ર વૈકુંઠનું છે. અને ૧૬૬૪ માં રચાયેલું છે. બ. કા. દો. માં તેમજ કેટલીક લીથોની પ્રતોમાં પણ તુલસીનું નામ મળેલું તે ઉપરથી કર્તા તરીકે તુલસીને માનેલો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૨. [1]પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૬૯ (નકલ).
તુલસીદાસ (સંત)—		
૧. જાનકીવિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૫૭	—દ. ૩૩૧ ચ (ઉ. સાં. ૧૯૩૫).
૨. [2]સીતાજીનો સોહિલો (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૫૪૨ ઈ.
ત્રીકમ—		
૧. ગંગામાહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)		—ધ. ૪૫૭૦ ક (ઉ. સાં. ૧૯૮૨).
ત્રીકમભટ્ટ—		
૧. કામનાથનો મહિમા (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા. ૬૨ ખ (ઉ સાં. ૧૮૩૮).
ત્રીકમદાસ વૈષ્ણવ[3]—		
૧. ડાકોરલીલા "ત્રીકમદાસના કાવ્ય સંગ્રહ"માં પ્રસિદ્ધ		☞ કોઈ હાથ પ્રત મળતી નથી; ત્રીકમદાસનાં કાવ્યોનો સંગ્રહ અમરેલીવાળા શ્રી વિનોદરાય જયસુખરાય મજમુદારને ત્યાં સચવાઈ રહેલો છે. તેમની પાસે હાથપ્રતો છે.
૨. પદસંગ્રહ "ત્રી. કા. સં." માં ગૂજ. ૫૨ અને વ્રજ. ૧૬૬ પદો છપાયેલાં છે.		"

૧. તેજ કર્તા છે તે નક્કી નહીં.

૨. તેજ કર્તા છે તે નક્કી નહીં.

૩. નરસિંહ મહેતાના કાકા પર્વત મહેતાથી ૧૧ મો પુરુષ; વતન જૂનાગઢ; જ્ઞાતિએ વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ ગૃહસ્થ; સા. ૧૮૦૦ થી ૧૮૫૫ સુધી જીવતો હતો. પ્રથમ જૂનાગઢની સરકારી નોકરીમાં અને પાછળથી ગાયકવાડીમાં મોટો અમલદાર થયેલો. ફારસી સ. વ્રજ. ગૂજ. નો વિદ્વાન.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩ પર્વતપચીશી "શ્રી. કા મ " માં મુદ્રિત; તે ઉપરાંત માગરોલ (કાઠિ) ના સ્વ. વોરા દયાશંકર રુદ્રજીએ પણ છપાવેલી		"
૪. રુક્મિણીવ્યાહ (ભાષા ફારસીમય હિંદી) 'શ્રી કા. સ." માં મુદ્રિત		
થોભણદાસ—		
૧. અબોલા કે		—फा. १०६ ग (तू).
*રાધિકાનો રોષ બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં ત્રણ પદ છપાયેલાં છે.		
૨. કક્કો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-४ (ઉ. સાં ૧૮૨૫).
૩ કૃષ્ણકીર્તન બૃ. કા. દો ૭ મા ભાગમાં ૯ પદ છપાયાં છે.		—फा. ६२ ठ (ઉ. સાં. ૧૮૩૮ લગ૦), —पु. ६५
૪. ચિંતામણિ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ८-८ (ઉ. સાં. ૧૯૦૬)
૫ દાણલીલાના સવૈયા (અપ્રસિદ્ધ)		—पु १६५.
૬ પંદરતિથિ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-४.
૭. મહિના બૃ કા. દો ભા ૧ લામાં "કૃષ્ણવિરહના" છપાયા છે.		—द ४५२ च (ઉ સાં. ૧૮૯૨લગ૦), —पु ६८; —सू. ४६ (ઉ. સાં. ૧૮૮૦ લગ૦).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
દયારામ[1]—		
૧. અકલચરિત્ર ચંદ્રિકા* (વ.) પ્રાણશંકર વૈજનાથ વ્યાસની "દયારામ કાવ્યસુધા"માં પ્રસિદ્ધ.		* આવી નિશાનીવાળાં કાવ્યોની કોઈ હાથપ્રતિ મળતી નથી.
૨. અકળકળાનો ગરબો* "દયારામકૃત-કાવ્યમણિમાલા" ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		
૩. અજામેલ આખ્યાન* દ. કા. સુધા (પ્રા. વ. વ્યાસ) માં અને "દ. કા. મણિ." ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		
૪. અપરાધક્ષમાસ્તોત્ર* સ્વ. નર્મદાશંકર કવિ-સમ્પાદિત દ. કૃત કા સંગ્રહમાં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		

---

૧ "દયાશંકર" નામે શરૂઆતની કવિતા રચી છે. એ જ્ઞાતિએ સાઠોદરો નાગર બ્રાહ્મણ હતો. એનું વતન નર્મદાતટે ચાંદોદ. ત્યાં તેનો જન્મ સાં. ૧૮૮૩ માં થયો હતો. ગુજરાતી ભાષાના મહાકવિઓમાંનો તે ત્રીજો અને છેલ્લો ગણાય છે. તે સાં. ૧૯૦૯ માં ડભોઇમાં ગુજરી ગયો.

એણે ગુજરાતીમાં ૪૮ અને વ્રજ ભાષામાં ૪૧ ગ્રંથ રચ્યા કહેવાય છે. એ ઉપરાંત ગુજ. માં ૭ હજાર, વ્રજમાં ૧૨ હજાર, મરાઠીમાં ૨૦૦, પંજાબીમાં ૪૦, સં. માં ૧૫ અને ઉર્દૂમાં ૭૫ પદો લખ્યાં મનાય છે. હજી એનાં ઘણાં પદો છાપ્યા વિનાનાં પડયાં છે. "શુદ્ધાદ્વૈત" વેદાંત પરના તેના ગ્રંથો "રસિકવલ્લભ" (ગુ.) અને "રસિકરંજન" (વ્રજ) તેને ઉચ્ચપ્રતિના વેદાંતી કવિમાં મૂકે તેવા છે. જ્યારે ભક્તિનાં કાવ્યો તેને ઉચ્ચ ભક્તકોટિમાં મૂકે તેવાં છે. શૃંગારી કવિ તરીક તો શાસ્ત્રીય દષ્ટિએ નરસિંહ કરતાં પણ તે ચઢે છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ.	હાથપ્રતો
૫ અષ્ટપટરાણીઓનો વિવાહ* દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં પ્રસિદ્ધ.		
૬. કમળલીલા* (પદો ૬૪) પ્રા. કા. ગ્રં ૧૩ મામાં પ્રસિદ્ધ		
૭. કાગળ અમદાવાદના બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવ માધવરામના પત્રનો પદ્યમાં જવાબ; પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.	૧૮૮૬	—ફ. ૧૦૧ (નકલ); —પુ. ૩૩.
૮. કાત્યાયનીનો ગરબો* દ કા. સં. માં અને દ. કા. મણિ. ભાગ. ૪ થામાં પ્રસિદ્ધ.		
૯. કાલજ્ઞાનસારાંશ* દ. કા. સુધા અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		
૧૦. કાશીપુરીની લાવણી* (વ.) મુંબઈમાં ગોપાલ પાંડુ શેઠ મહાપુસ્કરે લીથોમાં છપાવેલાં, દ. કૃત કાવ્યમાં અને દ. કા. માળ. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૧. કુંડળિયા-૫ (ત્ર) (અપ્રસિદ્ધ)		—ક. ૧૧૨ ક (નકલ).
૧૨ કુંવરબાઇનું મોસાળું (મામેરું.)* દ. કા. (લીથો) માં, દ. કા. સુધામાં, પ્ર. કા. દો. ભાગ ૪ થામાં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં (બેવાર) પ્રસિદ્ધ.		
૧૩ કૃષ્ણ-અષ્ટોત્તરશત નામ-માળા* દ. કા. સુધામાં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		
૧૪ કૃષ્ણ-ઉપવીત* પ્ર. કા. દો ભાગ ૪ થો, પ્રા. કા ત્રૈ. ૧૮૮૦, પુ. ૫-૪ માં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં અને દ. કા. (લીથો) માં પ્રસિદ્ધ.		
૧૫. કૃષ્ણ જન્મ (ખંડ) નો ગરબો (જન્માષ્ટમીનો ગરબો) દ કા. (લીથો), દ. ની. ભ. કાવ્ય. (માં સરૂપચંદ દલીચંદે) અને દ. કા. સુધામાં છપાયેલો. તેમજ દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં.		—ફ. ૮૦૩ (ઉ. સાં. ૧૯૦૪).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૬. કૃષ્ણનામ—ચિંતામણિ* હરિનામમાળા (પદ ૭) ત્રણ જુદી જુદી છે. દ. કા. સુધા, દ. કા. મણિ. ભાગ ૨-૩-૪ માં, અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		
૧૭ કૃષ્ણનામમાહાત્મ્ય-મંજરી* દ. કા. સુધામાં પ્રસિદ્ધ		
૧૮. કૃષ્ણ સ્તવનચંદ્રિકા (વ્ર). દ. કા. મણિ. ભાગ ૫ મા માં પ્રસિદ્ધ.		—ह. ११४ ग (નકલ).
૧૯. કૃષ્ણસ્તવનમંજરી (વ્ર.) દ. કા. (લીથો), હરજીવન પુરુષોત્તમ અમદાવાદનો દ. કા., અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—फा. ३०८ ग (ઉ.સાં.૧૯૩૧ લગ૦)
૨૦ કૃષ્ણસ્તવનામૃત (વ્ર)* દ. કા. મણિ. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ.		
૨૧. કેશરકુઠાર (પ્ર.) દ. કા. મણિ. ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત.		—ह. १०७ (નકલ).
૨૨. ચાતુરીનો ગરબો (વ્યવહાર ચાતુરી) દ. કા. (લીથો). દ.		—व. ६०४ ई (ઉ સાં. ૧૯૧૯ લગ૦) १०३८ ङ (ઉ. સાં. ૧૯૧૮); —ह. ३० घ (ચાતુરી વ્યવહાર);

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
કા. (હરજીવન પુરુષોત્તમ–અમદાવાદ), દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ ભાગ ૩ જા-માં અને બૃ કા દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		—પુ ૭૧.
૨૩. ચિંતાચૂર્ણિકા* દ. કા. સુધામાં પ્રસિદ્ધ		
૨૪. ચેતવણી* દ કા. હરજીવન પુરુષોત્તમ–અમદાવાદ)માં, દ. કા. સં., અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		—પુ. ૧૪૩.
૨૫ ચોર્યાશી વૈષ્ણવનું ધોળ દ. કા. (લીથો), દ. કા. (હ. પુ. અમદાવાદ), દ કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ જા માં પ્રસિદ્ધ.		—द. ९८५ अ; —ડા ૯-૪ (ઉ. સાં. ૧૯૧૩).
૨૬. ચોવીસ અવતારનું ધોળ દ. કા. સુધા અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં પ્રસિદ્ધ.		
૨૭ તિથિઓ* (બે જાતની છે.) દ. કા. (સરૂપચંદ દલીચંદ–અમદાવાદ), અને દ. કા. સં. તેમજ		

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં પ્રસિદ્ધ.		
૨૮. દશમસ્કંધ (ભા.)* —લીલાનુક્રમણિકા(વ.) દ. કા. સુધા અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૧ લા માં પ્રસિદ્ધ		
૨૯ દાણચાતુરી. (દાણલીલા) દ. કા. (લીથો.), દ. કા. (સ દ. અમદાવાદ), અને દ. કા. સં. માં મુદ્રિત.		—ध. ૨૫૪ जे (ઉ. સાં. ૧૮૭૫ લગ૦), ૬૦૪ ड (ઉ. સાં. ૧૯૧૮ લગ૦; અપૂર્ણ), ૮૬૩ अ; —पु. ૩૨, ૩૩, ૧૬૫.
૩૦. દ્વાદશ માસ (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ૩૨.
૩૧. દ્વિદલાત્મક સ્વરૂપનો ગરબો દ. કા. મણિ. ભાગ બીજામાં પ્રસિદ્ધ.		
૩૨. નરસિંહ મહેતાની હુંડી (મરાઠી) દ. કા. (લીથો) અને દ. કા. સં. માં પ્રસિદ્ધ		
૩૩. નર્મદાનું ધોળ. (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૬૩ घ.
૩૪. નાગ્નજિતી વિવાહ* દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં તેમજ પ્રા કા. ગ્રં. ૧૩ મા માં પ્રસિદ્ધ.		

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૩૫ નામપ્રભાવ બત્રીશી* દ કા માળ. ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત.		
૩૬. પત્રલીલા* (પદો ૨૧) પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૩ મા માં પ્રસિદ્ધ.		
૩૭. પદો, ગરબીઓ દ. કા. (લીથો), દ કા. (સ. દ. અને હ. પુ), દ કા. સં. પ્રા. કા. ત્રૈ. પુ. ૫ માના ૪ થા અંકમાં, બૃ. કા. દો ભાગ ૧, ૪ અને ૬ માં કેટલાંક; તે ઉપરાંત દ. કા. સુધા, અને દ. કા. મણિ. ના પાંચ ભાગોમાં છે; છતાં હજી ઘણાં અપ્રસિદ્ધ છે.		—द. २५४ जे સાથે, ૩૦૩ (ઉ. સાં ૧૮૬૮), ४३५ ड, ४३८ फ, ६०४ ई સાથે, ६८७ अ, ७१६ अ, ७१७ ब, ७६४ जे સાથે, ७९६, ८५२ श સાથે, ८६३ व (દયારામભાઇના જીવનકાળની નકલ); —फा. २६३ क (૩ પદ), ३०७ छ-ज. —हा. ६-६, ८-१७, ११-६ (૫ ગરબીઓ); —इ. ३० क, ६८, ९८ (નકલ, ૧૮૧ પદો), ૯૯ (નકલ, ૧૨૨ પદો), ૧૦૮ (વ્ર પદો, નકલ), १११ ख (નકલ, છૂટાં પદો), ११३ क (વ્ર પદો, નકલ), ११४ ख (નકલ; વ્રજ. પદો), १४७ क, १५४; —पु ११३, १३० (૧૩ પદ), ૧૩૧ (૫ પદો), ૧૩૨ (૨૨ પદો), ૧૩૬ (૩૨ ગુ૦, ૨૪ હિં.) ૧૪૩ (હિં પદ ૨ અને ઓખાનું ગોરવ). ૧૫૬.
૩૮. પારણું* દ કા (હ. પુ. અમદાવાદ), દ. કા. સં.		—पु. १४.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
અને દ. કા મણિ. ભાગ ૪થામાં પ્રસિદ્ધ.	-	
૩૯. પરીક્ષા-પ્રદીપ* બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ થા માં પ્રસિદ્ધ		
૪૦. પિંગલસાર (હિ.) (અપ્રસિદ્ધ)		—ક. ૧૦૯–૧૧૦ (નકલ).
૪૧. પુરૂષોતમ-અષ્ટોત્તર શતનામ પ્રા. કા. ગ્રં. ૨ જા માં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જા માં પ્રસિદ્ધ		
૪૨ પુષ્ટિપથરહસ્ય* પ્રા. કા. ગ્રં ૨ જામાં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૨ જામાં પ્રસિદ્ધ.		
૪૩. પુષ્ટિપથસારમણિ (વ્ર) દ. કા. મણિ. ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત..		—ક. ૧૧૪ ङ (નકલ).
૪૪. પુષ્ટિભક્તિરૂપમાલિકા (વ્ર) દ. કા. મણિ. ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત.		—ક. ૧૧૪ ઘ (નકલ).
૪૫. પ્રબોધબાવની* પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૬ અંક ૩ જામાં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		
૪૬ પ્રમેયપચાવ (વ્ર) (અપ્રસિદ્ધ)		—ક. ૧૧૩ ङ.-च (પ્રમેયપચાવની [1]સાધણો).

૧. આ સાધણીનું બીજું નામ "અંતઃકરણસમાધાન" છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪૭. પ્રશ્નોત્તરમાલા*(ગદ્ય) પ્રા. કા. ગ્રંથ ૨ જામાં અને દ. કા. માણુ. ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત.		
૪૮. પ્રેમપરીક્ષાનો ગરબો દ. કા. (લીથો), દ. કા. (સ દ. અને. હ પુ. અમ.) બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લો, ર કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—ફ ૩૦ ખ.
૪૯. પ્રેમરસગીતા* દ. કા. (લીથો અને સ દ. અમદાવાદ), દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—પુ. ૩૧.
૫૦ બાળલીલાના ગરબા (બે જાતના) દ. કા. (લીથો), દ કા. (સ. દ. અને હ. પુ., અમદાવાદ), અને દ કા સં. માં મુદ્રિત.		
૫૧ બ્રાહ્મણ-ભક્ત વિવાદ-નાટક પ્રા. કા ત્રૈ ૧૮૮૯ પુ. ૫-૪ થામાં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૨ જામાં પ્રસિદ્ધ.		—ફ ૧૦૨ (નકલ).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૫૨. ભક્તવેલ* દ. કા. (હ. પુ. અમદાવાદ), દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		—પુ. ૩૩, ૧૩૨, ૧૩૬.
૫૩. ભક્તિપોષણ દ. કા. (લીથો; સ. દ.; હ. પુ., અમદાવાદ), દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ. ઉપરાંત ટીકા સહિત કે. કા. શાસ્ત્રીએ અમદાવાદમાં (૧૯૩૮)માં.		—ડા. ૯-૪ (લે. સાં. ૧૯૧૫).
૫૪. ભક્તિવિધાન (મ.) દ. કા. મણિ. ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત.		
૫૫. ભગવદ્-ગીતા-માહાત્મ્ય* પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૯૪ પુ. ૯-૧ લામાં અને દ. કા. સં. માં છપાયેલ.	૧૮૭૯	
૫૬. ભગવન્નામાવલી દ. કા. (લીથો; સ. દ., હ. પુ.,) અને દ. કા. સં. માં મુદ્રિત.		
૫૭. ભાગવતાનુક્રમણિકા* (મ) પ્રા. કા. અં. ૧૧ મા. માં પ્રસિદ્ધ.	૧૮૭૯	
૫૮. મનપ્રબોધ* (ફક્કો) દ. કા. (હ. પુ. અમ-		

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
દાવાદ), દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		
૫૯. મનમતિસંવાદ નાટક* બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ થો, પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૩–અંક ૩ જો અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		
૬૦. મહિના (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. १६५.
૬૧. મીરાંનું ચરિત્ર દ. કા. (લીથો; સ. દ.; હ. પુ.), દ. કા. સં., બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લો અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં મુદ્રિત.		—द. १७७ अ (ઉ સાં. ૧૮૮૭); —फा. १०६ घ (તૂ.); —डा. ८–३ (ઉ. સા. ૧૮૯૫), १०–८; —अं. ३ क (ઉ. સાં. ૧૯૧૪ લગ૰); —पु. ४१.[1]
૬૨. મુરલીલીલા* (પદો ૫) પ્રા. કા. અં. ૧૩ માં છપાયેલ છે.		
૬૩. મૂર્ખલક્ષણાવલી* પ્રા. કા. અંક ૧૩ મા માં છપાયેલ છે.		
૬૪. મોહિની સ્વરૂપનો ગરબો* દ. કા. (લીથો; સ. દ; હ. પુ.), દ. કા.		

૧. દારકાદાસનું નામ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		
૬૫. યમુનાજીની સ્તુતિ (બે જાતની) બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ થામાં અને પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૯, પુ. ૫-૪ થામાં એક અને દ. કા મણિ. ભાગ ૩ જામાં બંને મુદ્રિત.		—इ. १०५ (નકલ; એકજ સ્તુતિ છે.)
૬૬. રસિકરંજન (વ્ર.) દ. કા. સુધામાં મુદ્રિત.		—इ. १११ क (નકલ)..
૬૭ રસિકવલ્લભ* પ્રા. કા. ગ્રં. ૨ જામાં અને ગૂજ. વર્ના સો. તરફથી સ્વતંત્ર રીતે મુદ્રિત. દ. કા. મણિ. ભાગ ૨જામાં પણ છપાયો છે.	૧૮૮૪	☞ આ કાવ્યની ખુદ દયારામના હાથની કરેલી નકલ ડભોઈમાં તેમના શિષ્ય પૌત્ર શ્રી જીવનલાલ જોશી પાસે હોવાનું જાણુવામાં આવ્યું છે. તેના હસ્તાક્ષરનો બ્લૉક "શુદ્ધાદ્વૈત અને ભક્તિમાર્તંડ"ના જૂના અંકોમાંના એકમાં છપાયેલ છે.
૬૮ રસિયાજીના મહિના દ. કા. (લીથો અને સ. દ. અમદાવાદ), દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		--द ४५७ ढ (तू), ७६४ च; --फा २६३ ख; —इ. १८४ ग (ઉ. સાં. ૧૮૮૫ લગ૦).
૬૯. રાધા-અષ્ટોત્તર શત નામ* બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ થો, પ્રા કા. ગ્રં. ૨ જો, પ્રા કા. ત્રૈ ૧૮૮૯-પુ ૫-૪ થો અંક અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૭૦. રાંધાજીનો વેધાખેલ દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થા. માં પ્રસિદ્ધ.		
૭૧. રાધાવિરહના* ૧૨ માસ પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૯ પુ. ૪–૨ જા અંકમાં છપાયેલ છે.		
૭૨. રાધકાનાં વખાણ* દ. કા. (સ. દ.), દ. કા. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં મુદ્રિત.		
૭૩. રાધિકાનું સ્વપ્ન* દ. કા. (લીથો; સ. દ.), દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થા માં મુદ્રિત		
૭૪. રાસપંચાધ્યાયી પ્રા કા. ત્રૈ. ૧૮૮૮, પુ. ૪–૧ લા અંકમાં છપાયેલ છે.		—ઘ. ૭૫૫૭; —ફ. ૧૦૬ (નકલ).
૭૫ રાસલીલા* દ. કા. (સ. દ.), દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થા માં પ્રસિદ્ધ.		
૭૬. રુકિમણીવિવાહ દ. કા. (લીથો; સ. દ.), દ. કા. સ. અને		—ડ. ૨૭૪ अ (ઉ. સાં. ૧૯૧૬ લગ૦), ૪૭૫ ઘ, ૪૨૮ ઘ, ૬૦૪ क (ઉ. સાં. ૧૯૧૮),

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	સાધનો
૯૧. શેષશાયીનું ધોળ* (૪ પદ) દ. કા. સં., બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ થો, દ. કા. (હ. પ્ર.) અને દ. કા. મણિ ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત		
૯૨. ષડ્ઋતુવર્ણન* પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૬, અંક ૩જામાં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૫ મા માં મુદ્રિત.		
૯૩. સતસૈયા (હિં.)* દ. કા. સં. માં મુદ્રિત		
૯૪. સત્યભામાનો વિવાહ દ. કા. (લીથો; સ. દ.), દ. કા. સં. અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં પ્રસિદ્ધ.		—ह. ૯૮૫ अ; —डा. ૯—૪ (ઉ. સાં. ૧૯૧૩); —પુ. ૧૨૭, ૧૪૩ (સતભામાનું ગોરવ).
૯૫. સપ્તભૂમિકા (હિં.) (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. ૧૧૨ घ (નકલ).
૯૬. સંપ્રદાયસાર (વ્ર.)* દ. કા મણિ. ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત.		
૯૭. સમરયાઓ* (ચાતુરાચત્તવિલાસ) પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૩ મો અને ત્રૈ. ૨ જા માં છાપી છે.		—फा ૧૦૭ ख.
૯૮. સાખી* (અપ્રસિદ્ધ)		

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૯૯. સાતવાર* દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં પ્રસિદ્ધ		
૧૦૦. સારાવલી* (૧૧૧૭ કડી) પ્રા. કા. ગ્ર. ૧૩ મા માં પ્રસિદ્ધ	૧૮૮૦	
૧૦૧. સિદ્ધાંતસાર (ગ.) દ. કા. મણિ. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ		—इ. ११३ ग.
૧૦૨. સોલંકીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૯૨ (?)	—इ. १५५ (ઉ. સાં. ૧૯૨૯).
૧૦૩. હનુમાન-ગરુડ સંવાદ દ. કા. (લીથો; સ. દ.; હ. પુ), દ. કા. સં., બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લો અને દ. કા મણિ. ભાગ ૩ જામા મુદ્રિત.		—द. २७४ अ સાથે, ८५२ अ, १०३८ पी (ઉ. સાં. ૧૯૧૬); —ડા. ૧૦-૭.
૧૦૪. હરિનામમાળા* (બીજી) દ. કા. મણિ. ભાગ ૪ થામાં છપાઈ છે.		
૧૦૫. હરિભક્તિચંદ્રિકા* પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૮૮-પુ. ૪-૧ લા અંકમાં અને દ. કા. મણિ. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ		
૧૦૬. હરિહરાદિતારતમ્ય સિદ્ધાંત દ. કા. મણિ. ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત		—इ. १०० (નકલ).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
દયારામ—		
૧. બહુચરાનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ. ૩૪ (૧૦૫ મી કડીએ તૂ.).
દયાળ—		
૧. જ્ઞાનમાસ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઇ પ્રતિ નથી મળતી
૨. તિથિઓ (,,)		,,
૩. સૂરતીની તિથિઓ (,,)		,,
૪. સૂરતીનો વિવાહ (,,) (૭ કડવાં)		,,
દલપત[1]—		
૧. અંબાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૨૧૩ फ; —अं. ૮ घ (ઉ. સાં. ૧૯૦૪).
૨. કાંકરિયું તથા કાંકરેશ્વરીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૪૩.
૩. કૃષ્ણજન્મનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૭૯૬ ई (ઉ. સાં. ૧૯૧૩).
૪. ગણપતિનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ६७३ घघ.
૫. ગરબી (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૫૩ क સાથે.
૬. બહુચરાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११–६.

૧. જ્ઞાતિએ નાગર, વતની અમદાવાદનો જણાય છે. ક્યારે થયો તે જાણવામાં નથી. (સાં. ૧૮૪૭ માં થયો હોવાની માન્યતા. છ. વિ. રાવળ).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યા સાલ	હાથપ્રતો
૭. સાસુવહુનો (અપ્રસિદ્ધ)	"	—ડા. ૧૧-૬.
દલસુખરામ—		
૧. કવિત (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૬–૭.
દામોદર—		
૧. આરતી-રાધાકૃષ્ણની (અપ્રસિદ્ધ)		—अं. ५ प (ઉ. સાં. ૧૮૯૬).
૨. માધવચરિત્ર (વિરહાવસ્થાવાળો ભાગ) (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. ८८०.
દામોદરાશ્રમ[1]—		
૧. અક્ષર-અનુભવ પ્રદીપિકા (કક્કો, સાતવાર અને સપ્ત ભૂમિકા) બૃ. કા. દો. ૭ મામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રત નથી.
૨. અનુભવચિંતામણિ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઇ હાથપ્રત નથી.
૩. દ્વાદશમહિના (અપ્રસિદ્ધ)		} બંનેનું બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં સૂચન છે; કયાંય પ્રાપ્ત નથી.
૪. પંદર તિથિઓ (અપ્રસિદ્ધ)		
૫. પદરામંદ (મેરો) (અપ્રસિદ્ધ) માત્ર પૌ ૨૫ નું.		—રૂ. ૭, ૭૫ (નકલ).

---

૧ સંન્યાસી; એમને તે સિદ્ધપુર-બિંદુ સરોવરમાં રહેતા અને ૧૮૨૫મા હયાત હતા; પછી મરે ન. દ. કરનાળીમાં રહેતા અને ૧૮૮૦ મા દેહ ત્યજ્યો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
કા. દો. ભાગ ૭ મા માં છપાયાં છે.		
૬. શિવઅનુભવપ્રદીપિકા (અપ્રસિદ્ધ)		—જુવો ઉપર આંક. ૩-૪*
દીવાળીબાઇ[1]—		
૧. બ્રહ્મજ્ઞાનનાં પદો ૩		—કોઇપ્રતિ નથી મળતી
૨. મહિના		,,
૩. રામજન્મની ગરબી ૨૦૧		,,
૪. રામબાલલીલા ગરબી ૫૧		,,
૫. રામરાજ્યાભિષેક સમેનાં ધોળ ૧૦૩		,,
૬. રામવિવાહ પ્રા. કા. ગ્રં. ૬ ઠ્ઠામાં છપાયેલ છે છએ કાવ્યો.		,,
દુર્ગાદાસ—		
૧. ચંદ્રાવલીનો ગરબો કે લંપટહરિયો (૫ ૫૬) બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં પ્રસિદ્ધ.		—ફા. ૨૭૪ ખ (ઉ. સાં. ૧૮૪૬), ૩૨૮ ઢ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૦). (બન્નેનામ એકજ કાવ્યનાં સંભવે છે; કેમકે ચંદ્રાવલી ગરબામાં પણ હરિની લંપટતા વર્ણવાયેલી છે.)

૧ જ્ઞાતિએ બ્રાહ્મણ, મૂળ વતન ડભોઇ; તે પછી ગોરવા ગામમાં અને પાછળથી વડોદરામાં આવી વસેલી; ૧૮૪૭ ના દુકાળના કાળમા એ હયાત હતી તેની કવિત્વ-શક્તિ મ ર્મિક છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
દુર્ગાદેવી[1]—		
૧. સાઠસંવત્સરના ફળો (ગદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. २२०. —पु. १६४. (પદ્યમાં ભાષા જૂની ગૂજ.)
દુર્લભભટ્ટ—		
૧. કપૂરચંદ શેઠનો રાસડો (અપ્રસિદ્ધ) (ગદ્યપદ્ય)		—फा. ३५-१ झ.
દુર્લભરામ—(નાનાસુત)		
૧. સતીમાનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૯૭	—फा. ११३ घ.
દૂરદેવ[1]—		
૧. સાઠ સંવત્સર (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ७५३४ (ઉ સાં. ૧૮૧૭). ☞ કદાચ ઊપરની દુર્ગાદેવી ને આ લેખક એક જ હોઇ શકે !
દેવાનંદ[2]—		
૧. કૃષ્ણભજનનાં પદો ૨ બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં મુદ્રિત.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી
૨. પ્રભુસાથે પ્રીતકરવાનાં પદો ૨૦ બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		—ह १०४१ अ (૪ પદો)
દેવાસાહેબ—		
૧. બ્રહ્મજ્ઞાનનાં પદો ૧૬ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫માં માં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
દેવીદાસ[3]—		
૧. પદ-ગરબો		—द. ८५१ સાથે.

૧. પુ. સંગ્રહની યાદીમાં દુર્ગાદેવ કર્તા અને તે પાટણનો દિગંબરી હોવાનું લખ્યું છે.

૨. સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયનો સાધુ; તેની કરણીઓ સારી છે

૩. જ્ઞાતિએ આથર્વ, વતન પેટલાદ પાસે સોજિત્રા; ૧૬૬૦-૬૯ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મા માં પ્રસિદ્ધ.		
૨. ભાગવતસાર (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૬૧; —फा. ૧૨૨ क (ઉ. સાં. ૧૮૬૧).
૩ રાસપંચાધ્યાયી બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મા માં પ્રસિદ્ધ		—फा. ૩૨૮ ख (ઉ. સાં. ૧૮૩૧); —डा. ૧-૨.
૪. રુકિમણીહરણ બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં મુદ્રિત	૧૬૬૦ *૧૬૧૮ +૧૭૬૦(?)	—द. ૧૮ ब*, ૩૩ (ઉ. સાં. ૧૭૨૧; આદિ તૂ), ૧૫૬+, ૧૬૭ अ (ઉ. સાં. ૧૭૬૪), ૨૧૩ च (ઉ. સાં ૧૮૨૦), ૨૨૩ अ (ઉ. સાં. ૧૭૩૮), ૨૪૧ अ (ઉ. સાં. ૧૮૫૨), ૨૯૩, ૨૯૪ (ઉ. સાં ૧૬૭૪; આદિ તૂ) ૩૩૭ ब (ઉ. સાં ૧૭૫૮); ૪૨૪ (ઉ. સાં. ૧૭૩૨; આદિ. તૂ.), ૪૩૬ अ (ઉ. સાં. ૧૭૩૮; આદિ. તૂ.), ૬૨૨ (તૂ), ૬૫૫ अ (ઉ. સાં. ૧૭૫૪), ૮૩૧ (ઉ. સાં. ૧૭૨૦; આદિ. તૂ.);
	×૧૬૬૯	—फा. ૨૦૮ ख× (ઉ. સાં. ૧૭૪૧), ૨૨૯ ट (ઉ. સાં. ૧૭૬૩), ૩૨૬ ख (ઉ. સાં. ૧૮૩૭), ૩૭૪ ख (તૂ); —डा. ૬-૧૦, ૬-૨૬ (ઉ. સાં. ૧૮૩૭), ૯-૩, ૯-૭ (ઉ. સાં. ૧૯૬૮); —घ. ૧૨૦૯૦ F; —पु. ૪૪, ૨૦૨ (ઉ. સાં. ૧૮૩૧) —सू. ૧૭. (ઉ. સાં. ૧૭૩૭–મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા; આદિ તૂ), ૩૮ (ઉ. સાં. ૧૭૭૧

૧. આ કયા દેવીદાસ, તે નક્કી નથી. फा. વાળી પ્રત રોઝિત્રામાંથી મળી છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
દેવીદાસ[1]—		
૧. નાનો ઈશ્વરવિવાહ (૭૨ કડી) બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
દેવીદાસ[2]—		
૧. હરસિદ્ધ માતાનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ. ૬૯.
દેશળ[3]—		
૧. પદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
દેહલ—		
૧. અભિનવ ઉઝણું(?) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૮૦	—ચ. ૬૦૫૯.
દસ્તુર દોરાબજી રુસ્તમજી[4]—		
૧. ખાને-નેઆમત (પારસી મિશ્ર ભાષા) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૦૮	—ડા. ૭-૧૦.
દ્વારકાદાસ—		
૧. ભાગવત દશમસ્કન્ધ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૨૧૮ (ઉ. સાં. ૧૯૨૦).
દ્વારકો[5]—		
૧. આઠવાર (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૨-૭.

---

૧. વાસાવડનો વતની.

૨. બાલોદ-નાદોદનો વતની.

૩. જાતનો મુસલમાન સિંધી-ભાવનગર તાબે લીલિયાનો વતની, ગયા સૈકામાં થઇ ગયો. ૫૦ જેટલાં પદો રચ્યાં મનાય છે.

૪. પારસી, વતન ભાકા.

૫. વણિક; ચરોતરમાંના બાલેજનો વતની ડાકોરમાં રહેતો; ૧૬૮૦ માં જન્મ્યો હતો. પ્રેમાનંદના શિષ્યમંડળમાં જે દ્વારકાદાસ મનાય છે, તે આ સંભવે છે. બંનેનો સમય સરખોજ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨ તિથિઓ (નાની) મોટી તિથિ. પ્રા. કા. ગ્રં. ૯ મા માં છપાઈ છે, તે આ નથી.		—द. ४३५ क.
૩. કક્કો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २२८ म्र (ઉ. સાં. ૧૮૦૯).
૪. કૃષ્ણભજન		—કોઈ હાથપ્રત નથી; પ્રા. કા. ગ્ર. ૯ મામાં છપાયેલ છે. "રાધિકાવનવિવાહ," એનું બીજું નામ "રાધાવિલાસ" (૩૦ પદ) જણાય છે, અને તે પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૯૧(પુ. ૭–અંક ૨ જા, માં છપાયેલ છે.
૫ કૃષ્ણજન્મોત્સવ		
૬. કૃષ્ણલીલા		
૭. ગોવર્ધનપૂજા		
૮. દાણલીલા		
૯. રાધિકાવનવિવાહ		
૧૦. પદસંગ્રહ શણગારનાં ૫ અને ઉપદેશનાં ૩ બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં અને કૃષ્ણકીર્તનનાં પદ ૧૭. ૬ઠ્ઠા ભાગમાં છપાયેલ છે.		—द. ૯ च (ઉ. સાં. ૧૮૯૭લગ૰); —इ. १५ ग (ઉ. સાં. ૧૮૨૯લગ૰), २८८ (નકલ).
૧૧. મહિના પ્રા કા. ગ્રં. ૯ મો અને પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮-૮૯ પુ. ૫ અંક ૨ જામાં પ્રસિદ્ધ.		—डा. ६–५, ६–१५; —अं. ५ ग (ઉ. સાં. ૧૮૯૭).
દ્વારિકેશ[1]—		
૧. રાસલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८८ ? क.

૧. શ્રી વલ્લભાચાર્યના વંશના ગોસ્વામી, 'મૂળપુરુષપ્રાર' અને "ભાવનાવાળે" એ નામથી પ્રસિદ્ધ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. વલ્લભ-વંશાવલી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २३३ ख (ઉ. સાં ૧૯૧૫).
ધનજી[1]—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ.)		—द. ३५५ पच (૩ પદો).
૨. રુક્મિણીવિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ३५५ पच.
ધનદાસ[2]—		
૧. અર્જુનગીતા બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં છપાઈ છે.		—द. २०१ क (ઉ. સાં. ૧૮૬૩ લગ૦), २२४ (ઉ. સાં. ૧૮૮૦), २५४ च (ઉ. સાં. ૧૮૭૪), ५३८ (ઉ. સાં. ૧૯૩૯; લીથોમાં), ६१२ च, ६७६ (ઉ. સાં. ૧૯૧૦), ७८९ क (ત્રુ.), ९२३ अ, १०२५ अ (આમાં કર્તા તરીકે ભાણદાસનું નામ છે.), १०३९ पफ (ઉ. સાં. ૧૯૧૦); —फा. ५४ ज (ઉ. સાં. ૧૭૫૯), ९० ड, १२९ क, १५६ घ (ઉ. સાં. ૧૮૮૫ લગ૦), १८७ ङ (ઉ. સાં ૧૭૯૨ લગ૦), ३१७ घ (ઉ. સાં. ૧૮૨૯), ३२८ न (ઉ. સાં. ૧૮૯૩), ३३० ग (આદિ ત્રુ.); —घ. ७५११ (રદ્દી), ७५४८ b (ઉ. સાં. ૧૮૭૯); —इ. ३ ज (ઉ. સાં. ૧૮૪૯), ८ ख (ઉ સાં. ૧૭૨૯; મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા), ३१ ट (ઉ. સાં. ૧૮૧૬ લગભગ), १४६ ख (ઉ. સાં. ૧૮૮૬), १४९

૧. द. ની પ્રતિમાંના ૧ પદમાં સહજાનંદ સ્વામીના નામનો ઉલ્લેખ છે, એટલે સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયનો આ કવિ જણાય છે.

૨. ધન્ધુકાનો વતની અને ૧૭૭૭ માં હયાત હતો; ઘણું કરી એ પટેલ હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		ग (ઉ. સાં. ૧૮૬૭ લગ૦); ૧૫૨ क (ઉ. સાં. ૧૮૭૯ લગ૦); —पु. ૨, ૪૨, ૧૫૮, ૧૯૬, ૨૨૧ (તૂ., ઉ. સાં. ૧૮૯૦).
૨. અર્જુનગીતા (નાની) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૩૦૨ ख (ઉ. સાં. ૧૮૯૩).
ધનરાજ—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૩૪૬ (ભાષા, મુખ્ય, ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા); —व. ૮૧૪.
ધનેશ્વર—		
૧. શિવમહાપુરાણ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૩૯ (૩૭ મે અધ્યાયે તૂ.)
ધનો—		
૧. માતાની હુમચી (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. ૨૧૬ क (ઉ. સાં. ૧૯૫૯–નકલ).
ધરમસી—		
૧. રણછોડજીનો કાગળ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૩૧૭ ज (ઉ. સાં. ૧૮૫૫), ૩૨૮ खा (ઉ. સાં. ૧૮૯૭ લગ૦).
ધર્મદાસ[૧]—		
૧. પદ ૧. બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મા માં છપાયું છે.		—કોઈ હાથપ્રત નથી.
ધર્માનંદ—		
૧. પદો ૪. બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મા માં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રત નથી.

૧. કબીરનો શિષ્ય; પદની ભાષા ગૂજ. થઇ ગઇ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હસ્તપ્રતો
ધીરો[2]—		
૧. અશ્વમેધ (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૭૮૭ (૬૦ અધ્યાય સુધીનો ભાગ).
૨. કક્કો બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જે અને પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૪ મા માં પ્રસિદ્ધ.		—કોઇ હાથપ્રત નથી.
૩. કાફીઓ કાફીઓનો મોટો સંગ્રહ પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૩-૨૪ -૨૫ માં છપાયો છે; આત્મજ્ઞાનની ૧૦ કાફી બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાઈ છે.		—ડા. ૬-૧૯. —પુ. ૬૬, ૧૬૫.
૪. જ્ઞાનબત્રીશી (૩૨ પદ) બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રત નથી.
૫. પદસંગ્રહ કેટલાંક પદો, પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૪ મા માં, એ ઉપરાંત પદો-ગરબી-ઓ પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૭ પુ. ૩-૨ જા અંકમાં છે; પુ. ૪-૩ જા અંકમાં		—ફ. ૮૬ (નકલ).
૧. ઈશ્વરસ્તુતિ, ૨. ગુરુપ્રશંસા, ૩. ધર્મવિધિ, ૪. દ્રૌપદીવસ્ત્રાહરણ,		

૨. જ્ઞાતિએ બ્રહ્મભાટ, એના પિતાનું નામ પ્રતાપ બારોટ, એ વડોદરા તાબે સાવલી નજીક ગોઠડા ગામનો વતની હતો. તે સાં. ૧૮૦૯-૧૦ માં જન્મ્યો હતો અને ૧૯૦૧ માં મરણ પામ્યો હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૫. માયાનો મહિમા, ૬. શિષ્યધર્મનાં પદો છપાયાં છે. રાસલીલાનાં પદ ૨ બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લા માં અને ભક્તિનાં ૧૫ ભાગ ૩ જા માં છપાયાં છે.		
૬. સુરતીબાઈનો વિવાહ પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૮, પુ. ૪ અંક ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		—इ. ७१४ य, ७५४ य.
નથુ(રામ)—		
૧. કક્કો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-१.
૨. ચેતવણી (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-१.
૩. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. २५८ (નકલ).
૪. પાર્વતીલક્ષ્મીસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)		—व. ४५७ अ (ઉ. સાં. ૧૮૮૬).
૫. વિદુરભાવ (અપ્રસિદ્ધ)		—च. ३३१ क (ઉ.સાં. ૧૯૩૬ લગ૦); —डा. ८-८.
નંદ—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १५९ ट (ઉ. સાં. ૧૮૨૯ લગ૦).
નંદકિશોર—		
૧. બાર માસ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ११२ झ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪ લગ૦), ११३ क.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
નંદલાલ—		—फा. ३१२ ग (ઉ. સાં. ૧૭૭૪ લગ.).
૧. નરસિંહચરિત (અપ્રસિદ્ધ)		
નંદો હસ્તી ચારણ—		
૧. રસાલકુમારની વાર્તા (ગદ્ય-પદ્ય-અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ४६९२ (ઉ. સાં. ૧૮૪૯).
નભુ—		
૧. ચાતુરી (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-३.
૨. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-२ (२ ५६), १०-३ (१६ પદો).
નરભદ—		
૧. યોગમુક્તાવલી (વૈદ્ય.). ગૂજ. ગદ્ય-પદ્યાનુવાદ સાથે), (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ९१७ (આદિ-અંત ત્રુ.).
નરપતિ—		
૧. પંચદંડની કથા (વિક્રમચરિત) ફા. સ. તરફથી છપાયેલ છે.	૧૫૬૦ *૧૫૪૪ ×૧૫૨૧	—इ ४८९ अ (ઉ. સાં ૧૭૧૫; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા); —फा. *७८ फ (ઉ. ૧૬૬૫),*१९० (ઉ. સાં. ૧૭૫૭; ત્રૂ.); —व. ×६३९ (ઉ. સાં ૧૬૭૩; ત્રૂ); —डे. १५५ (ઉ. સાં. ૧૭૯૨).
નરભેરામ—		
૧. મચ્છવેધ (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. २०७.
નરભેરામ-નરભો[1]—		
૧. અંબરિષના પદો ૮ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. ८४० घ.

૧. કોઇ છોટાલાલનો શિષ્ય; જ્ઞાતિએ મોઢ બ્રાહ્મણ હતો. તેનું વતન પેટલાદ તાલુકાનું પીહીજ ગામ હતું. તેનું મૃત્યુ અમદાવાદ-ગોમતીપુર-વડવાપોળમાં સં. ૧૯૦૮માં થયું હતું.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. ઉદ્ધવસંદેશ* પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨ માં પ્રસિદ્ધ		* આ નિશાનીવાળાં કાવ્યોની કો' હાથપ્રત નથી મળતી.
૩. કંસવધ પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨માં પ્ર		—द. ૩૪.
૪. ગજેંદ્રમોક્ષ પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨માં પ્ર		—द. ૩૪.
૫ જયવિજય શાપ અને નિવારણ પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨ માં મુદ્રિત		—द ૩૪.
૬. જીવને શીખામણ (બે જાતની) પ્રા કા. ગ્રં ૨૨ માં મુ.		—द. ૩૪.
૭ દાવાનલપાન* પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨મામાં મુ		
૮ નાગદમન પ્રા કા. ગ્રં. ૨૨મામાં પ્રસિદ્ધ		—द. ૩૪.
૯. નીત્યકીર્તન* પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨મામાં મુ		
૧૦. પડેલી ટેવ વિશે પ્રા. કા. ગ્ર. ૨૨મામાં મુ.		—द. ૩૪.
૧૧ પદસંગ્રહ કેટલોક ભાગ બૃ કા દો. ૫–૬–૭–૮ ભાગ-માં અને પ્રા. કા ગ્રં. ૨૨મામાં મુદ્રિત.		–द ૧૪ ૩૦૨. ૪૫૪ ब (ઉ સાં. ૧૮૯૯).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૨. પંદર તિથિ[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ११८ ग (ઉ. સાં. ૧૮૫૯ લગ૦).
૧૩. પરીક્ષિતગર્ભરક્ષણ પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨મામાં પ્રસિદ્ધ.		—द. ३४.
૧૪. પ્રભુ ભજવા વિશે પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨મામાં મુદ્રિત.		—द. ३४.
૧૫. પ્રેમ વિશે છપ્પા*૧૭ પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨ માં અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ		
૧૬. બારમાસી[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ११८ ख (ઉ. સાં. ૧૮૪૩).
૧૭. ઓઢાણાચરિત પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨મામાં મુદ્રિત.		—द. ३४.
૧૮. ઓઢાણાની મૂછનાં પદો પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨મામાં છપાયેલ છે.		—द ३४.
૧૯. ભીષ્મસ્તુતિ પ્રા કા. ગ્રં. ૨૨મામાં મુદ્રિત.		—द. ३४.
૨૦ મનને ઉપદેશ પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨ અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં પ્રસિદ્ધ		—द ३४.

૧. આ નરભેરામ કચ્છભુજમાં જ્ઞ વસ્યાનો ઉલ્લેખ કરે છે. અન્ય હશે?

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૧. મનને શીખામણ (બે જાતની) પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨મામાં છપાયેલ છે.		—द्. ३४.
૨૨ મરણતિથિ* પ્રા કા. ગ્રં. ૨૨ અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત.		
૨૩. રણછોડસ્તુતિ* બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ.		
૨૪. રાસલીલા પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨ મા માં પ્રસિદ્ધ		—द्. ३४.
૨૫ લૂંટાયા વિશે* પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨ મો અને બૃ. કા દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ.		
૨૬. વામનાખ્યાન પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨મામાં મુદ્રિત		—द्. ३४.
૨૭. શરદપૂનમનો રાસ (અપ્રસિદ્ધ)[1]	૧૮૪૧	—फा. ११८ घ (લે. સાં. ૧૮૫૯).
૨૮. સણગાર (અપ્રસિદ્ધ)		—द्. ३४.
૨૯. સતભામાનૂં રૂસણૂં પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૨મામાં મુદ્રિત		—द्. ३४.

૧. જુવો ૧૨. પંદરતિથિની પાદટીપ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩૦ સૂરતીબાઇનો વિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૮૦ क (ઉ. સાં. ૧૮૮૯), ૮૬૭ अ (तू), ૮૮૦ अ.
૩૨. હરિ ભજવા વિશે પ્રા. કા. ત્રૈ, ૨૨મામાં અને બૃ. કા દો. ભાગ ૮ મામાં પ્રસિદ્ધ	.	—द. ૩૪.
નરસિંહ મહેતો[1]—		
૧. આઠ વાર (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૨-૭.
૨. કક્કો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૬૭૦ अ.
૩. કૃષ્ણજન્મ-સમેનાં પદો* ન. મ. કાવ્યસંગ્રહમાં છપાયાં છે.		—द. ૧૦૦૦ (૭ પદો) * કૃષ્ણજન્મવધાઇનાં ૮ અને કૃષ્ણજન્મ સમેનું ૧ બૃ. કા. દો. ૭ મામાં.
૪ ગાયની આગણી (પદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द ૧૫૯ ज (ઉ સાં. ૧૮૨૯ લગ૦).
૫. ગોવિંદ-ગમન બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં અને શ્રીરામ નારાયણ પાઠકે અલગ પ્રસિદ્ધ કરેલ છે; ન. મ. કાવ્યસંગ્રહમાં પણ છે.		—તેની કોઇ હાથપ્રત નોંધાયેલી જણાતી નથી

૧. કાઠિયાવાડમાંના મૂળ તળાજાનો વતની જૂનાગઢમાં જઇ રહેલો જાતે વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ (ગૃહસ્થ), સમય વિ. સાં. ૧૪૬૯-૭૦ થી ૧૫૩૬ લગભગ (ઇ. સ. ૧૪૧૩-૧૪૮૦); કોઇ તેને ઇ. સ. ૧૪૭૩ ની આસપાસ થયેલો માને છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૬. ચાતુરી છત્રીસી બૃ કા. દો ભાગ ૩ જામાં અને ન. મ. કાવ્યસંગ્રહમાં છપાયેલી છે.		—द. १६४ घ, ४२२, ४२२ अ ४२२ घ (१३ પદ માત્ર), ६८૯ (ઉ. સાં. ૧૬૯૬), ८०६ घ (५ પદ માત્ર), ८४५ घ (૫ પદ માત્ર —फा ३३६ म; —डा. १२–१६; —ह. २६४ घ (२५ पद).
૭. ચાતુરી ષોડશી બૃ કા. દો. ભાગ ૨ જામાં અને ન મ. કાવ્યસંગ્રહમાં પ્રસિદ્ધ		—फा. ३२८ ल (ઉ. સાં. ૧૮૯૭ લગ૦) —इ. ३ प (ઉ. સાં. ૧૮૫૨).
૮. દાણલીલા (સદર)		—द्. ८४३ ह (ઉ. સાં. ૧૬૧૮) સાથે; —फा. ५४ ठ (ઉ. સાં. ૧૭૫૯ લગ૦)
૯. દ્રૌપદીનું કીર્તન (અપ્રસિદ્ધ)		—द ७७० अ.
૧૦. પદસંગ્રહ[1] કેટલાંય પદો બૃ કા. દો., પ્રા. કા મા.,		—द्. ६९ अ (ઉ. સાં. ૧૬૬૮ લગ૦, ૧૪ પદો સ્હેજ જૂની છાંટવાળા છે), १६४ (રાગવાર પદો), २०(

૧. નીચે મુજબ પદો પ્રસિદ્ધ થયાં છે —

શૃંગારના પદો	બૃ. કા. દો.	૧ લો
ભક્તિના પદો	,,	,,
બાળલીલાના ,,	,,	,,
જ્ઞાનવૈરાગ્યના ,,	,,	,,
શૃંગારમાળા ૩૧ પદ.	,,	૨ જો
વસંતવિલાસ ૧૮ ,,	,,	,,
હિંડોળાનાં ૧૯ ,,	,,	,,
બાળલીલા ૧૩ ,,	,,	,,
નરસિંહવિલાસ ૨૮ પદો	,,	૪ થો
પ્રેમભક્તિનાં પદો ૧૮૪	,,	૫ મો
કૃષ્ણવિહાર ૭૦ પદો	,,	૭ મો
જ્ઞાનવૈરાગ્યનાં ૫૧ ,,	,,	,,
પ્રકીર્ણ પદો ૨૯	,,	૮ મો

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
પ્રા. કા. ત્રૈ, ન. મ. કાવ્યસંગ્રહ, પ્રા કા. સુધામાં પ્રસિદ્ધ છે; એમ છતાં હજી ઘણુંયે અપ્રસિદ્ધ છે		(લિ. સં. ૧૭૭૦), ૨૧૦ (મામેરાનાં ત્રણ પદ પણ છે.), ૨૮૪, ૩૫૯ अ (લિ. સં. ૧૭૭૫ લગ૦), ૪૧૫ अ, ૪૨૨ (રાસ-ચાતુરી સાથે મામેરાનાં પણ બે પદ છે.), ૪૫૭ घ, ૭૨૦, ૭૫૪ अ (૩૦ પદો), ૮૦૬ ई, ૮૧૩ क; —फा. ૬૬ घ, ૬૯-ग-अ-प, ૮૭ ग, ૨૭૪ क; —ડા. ૩-૨, ૩-૩, ૬-૫, ૬-૭, ૧૦-૫, ૧૦-૯; —इ. ૨૪ ख, ૨૪ ग (રાધાકૃષ્ણ સંવાદનું પદ), ૨૪ छ (૧ પદ), ૩૦ क, ૨૩૭ ख, ૨૯૪ क (૧૨૮ પદો). ૩૦૩ ख (૧ પદ). ☞द. फा इ ની સંકીર્ણ પદો વાળી પ્રતિયો પણ ઘણી છે, જેમાં બીજા કવિયોનાં પદો સાથે નરસિંહનાં પદો પણ લખાયેલાં મળે છે. —पु. ૧ (૭ પ્રભાતિયાં), ૩૬, ૩૭, ૪૦, ૬૫, ૮૦ (૪ પદ), ૧૫૦ (૫ પદ), ૧૫૫ (૨ પદ), ૧૫૭ (૯ પદ).
૧૧. પાંડવનુગટાનું પદ પ્રા. કા. સુ. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ		—કોઇ પ્રતિમાં નથી.
૧૨. બાર માસ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ માં અને પ્રા કા. સુધા-ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ		—फा. ૨૭૯ ग (અપૂર્ણ); —ડા. ૬-૧૩; —इ. ૮ ङ (લિ. સં. ૧૭૨૯ લગ૦); —पु. ૩૫ (બે જાતના માસ).
૧૩ બારમાસ-રામહેના[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૩૭૬ अ (લિ. સં. ૧૮૭૬), ૮૦૭ क-पक; —पु. ૧૨૭.

૧. કર્તૃત્વ માટે શંકા.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૪. મધુકરના બાર માસ[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૨૨૩ ख, ७६४ फ, ૯૩૮ क (છેલ્લી બે પ્રતિમાં કર્તૃનામ નથી.); —ડા ૬–૧૮.
૧૫ મામેરૂં ગૂજ. પ્રેસ. મુંબઇના પંચાંગમાં છપાયેલ છે.		—ડા. ૨–૨, ૩–૩ (ઉ. સાં. ૧૮૫૪); —द. ૨૧૦–૪૨૨ માં અનુક્રમે ૩ અને ૨ પદો છે.
૧૬ મોતીની ખેતી (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૧૫૯ झ (ઉ સાં. ૧૮૨૯ લગ૦).
૧૭ રાસનાં પદ રાસનાં લગભ ૧૨૫ પદો ન. કા. માં પ્રસિદ્ધ છે; બૃ. કા. દો ભાગ ૫ મામાં ૮૦ અને ૬ઠ્ઠામાં ૧૧૪ પ્રસિદ્ધ છે.		—द. ૪૨૨ क (૨૦ પદો), ૬૧૨ घ (સાથે)-(આ છેલ્લી પ્રતિમાં થોડાં વાંસળીનાં પદો પણ છે, જે રાસનાજ અંગનાં છે.); —फा. ૩૨૭ ङ (ઉ. સાં. ૧૭૭૪ લગ૦–આમાંપણ વાંસળીજ છે.)
૧૮. વિષ્ણુપદ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૯૩૨.
૧૯ શશિયર (અપ્રસિદ્ધ)		—ह्र ૨૯૪ ग.
૨૦ શામળશાહનો વિવાહ બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં અને ન. મ. કા. સં. માં પ્રસિદ્ધ		—द. ૨૮૩ (ઉ. સાં. ૧૮૯૦), ૪૭૫ अ (ઉ. સાં. ૧૮૩૯), ૯૯૮ अ; —ડા. ૩–૨ (૧૫ પદ માત્ર), ૩–૩ (૩૪ પદ); —सू. ૧૮. (ઉ. સાં. ૧૮૩૯).
૨૧. સત્યભામાનું રૂસણું (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૩૦૨ द (ઉ. સાં. ૧૮૯૨ લગ૦).

૧. કર્તૃત્વ માટે શંકા.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૨. સાલવણની સમસ્યા (અપ્રસિદ્ધ)		—દૃ. ૮૦૭ વ-ક.
૨૩. સુદામાચરિત બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લા માં પ્રસિદ્ધ, ન. કા. સંગ્રહમાં પણ.		—દૃ. ૮૦૬ ઙ (માત્ર પાંચ પદ પછી ત્રૂ.); —હા. ૨-૨.
૨૪. સુરતસંગ્રામ બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ થામાં અને પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૮૬ ના અંક ૪ થામાં અને ન. કા. સંગ્રહમાં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૨૫. હારમાળા પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૪ અંક ૧ માં ૧૬૫ પદની. બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં અને ન. કા. સંગ્રહમાં ૧૪૯ પદની. ફા. ગૂ. સભાના ત્રૈ. વર્ષ ૨ જા માં ૭૮ પદની પ્રસિદ્ધ છે. બધામાં ક્રમભેદ છે.	૧૫૧૨ *૧૫૦૭	—દૃ. ૧૦ વ (ઉ. સાં. ૧૮૮૫; ત્રૂ.), ૪૯ વ (૧૪૬ પદ), ૫૭ (૧૫૧ પદ). ૧૬૫ (પાંચ પાનાં માત્ર, ૫૦ પદના ઉલ્લેખવાળી), ૧૬૬ (૬૫ પદ, ઉ. સાં. ૧૭૮૦), ૧૬૭ (૬૬ પદ), ૧૬૮ (૯૦ પદવાળી; આદિ ત્રૂ. ઉ. સાં. ૧૭૬૨), ૧૬૯ (૮૯ પદની; આદિ ત્રૂ.) ૧૭૦ (૧૪૨ પદ), ૧૭૧ (૧૫૬ પદ), ૧૭૨ (૧૩૪ પદ; ઉ. સાં. ૧૮૪૮), ૧૭૩ (૧૪૬ પદની; આદિ ત્રૂ.; ઉ. સાં ૧૮૭૬), ૧૭૪ (૧૪૩ પદની; આદિ ત્રુટક; ઉ. સાં. ૧૮૭૩), ૧૭૫ (૧૫૦ પદની; આદિ ત્રૂ.), ૧૭૬ (૭૮નો ક્રમ; ૨૪ થી ૬૪ પદ છે; ઉ.* સાં. ૧૭૬૫ લગ૦), ૧૭૭ (૧૪૦ પદની; ઉ. સાં. ૧૮૮૭ લગ૦), ૧૭૮ (શરૂનાં ૨૫ પદ માત્ર.), ૧૭૯ (૧૨૨ પદની; આદિ ત્રૂ., ઉ. સાં. ૧૮૨૬), ૧૮૦ (૧૭૨

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		પદ પછી તૂ.) ૧૮૧ (શરૂનાં ૨૫ પદ માત્ર), ૧૮૨ (૨૬ પદ માત્ર તૂ.), ૧૮૩ (૭૭ પદની; આદિ તૂ.), ૧૮૪ (૬૬ પદની; ઉ. સાં. ૧૭૯૧), ૧૮૫–૧૮૬ (લીથો–૧૪૩ પદની), ૧૮૭ (૧૪૭ પદની; ઉ. સાં. ૧૮૬૬), .૧૮૮ (૭૨ પદ છે. ૬૫ પદના ઉલ્લેખવાળી), ૧૮૯ (ઉ. સાં. ૧૬૭૫; તૂટક ૭ પદ માત્ર છે. ભાષાની દૃષ્ટિએ મહત્વની), ૨૩૨ (૧૬૨ પદની; છાપેલી),[1] ૨૫૦ (૧૪૫ પદની; ઉ. સાં. ૧૮૩૯), ૨૫૪ ફ (૨૧૭ પદની; ઉ. સાં. ૧૮૭૩), ૨૮૨ (૧૪૩ પદની લીથો), ૨૯૫ (૯૪ની વડોદરામાં ઉ. સાં. ૧૮૯૦), ૨૯૮ .(૧૦૯ પદની; ઉ. સાં. ૧૭૯૦), ૨૯૯ (૧૪૭ પદની), ૪૧૪ (૧૪૬ પદની; ઉ. સાં. ૧૮૮૬), ૪૧૫ (૧૫૫ પદની; ઉ. સાં. ૧૯૦૯), ૪૨૨ ड (તૂ., ૫ પદ .માત્ર), ૪૭૫ (૧૧૨ પદની; ઉ. સાં. ૧૮૩૯), ૫૮૬ अ (૨૩૧ પદની; ઉ. સાં. ૧૯૨૯), ૬૦૯ अ! (૮૪ પદ; ઉ. સાં. ૧૮૬૧), ૬૧૨ (૧૨૯ પદની), ૬૪૨ (ઉ. સાં. ૧૯૦૧, ૨૧૭ પદની), ૯૪૯ (સાં. ૧૫૭૨ માં હારપ્રસંગ થયાના ઉલ્લેખવાળી, ૮૪ પદની ઉ. સાં. ૧૭૯૭), ૭૫૨ (૮૪ પદની; ઉ. સાં. ૧૮૩૯)[2], ૭૬૪ (૯૮ પદની; ઉ. સાં. ૧૯૦૧),

૧. આ છાપેલી પ્રતિ પ્રા. કા. ત્રૈ. માની હારમાળાને મળતી છે અને છેલ્લા પદમાં પ્રેમાનંદના નામનો ઉલ્લેખ છે.

૨. અજ્ઞાત કવિની સંકલનાવાળી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
		૭૮૯ च (૧૦૧ પદની; ઉ. સાં. ૧૮૧૨ લગ૦) ૭૯૩ (૧૪૦ પદની), ૮૦૯ (૧૧૯ પદની; આદિ તૂ., ઉ. સાં. ૧૮૫૩),[१] ૮૧૦ (૧૪૭ પદની, ઉ. સાં. ૧૮૯૩), ૮૧૩ (૧૧૯ પદનો ક્રમ; ૨૩–૮૫ પદ.), ૮૩૯ च (૧૮ પદ પછી તૂ.), ૮૪૮ (૧૪૨ પદની લીધો),[१] ૮૫૬ (૧૪૭ પદની; ઉ. સાં. ૧૮૬૬ સાચિત્ર), ૮૮૩ (વચ્ચે તૂટક; ૬૫ ના ક્રમ–૭૧ પદની આદિ પણ તૂટક ઈની ૧૭૪પવાળી પ્રતિની નકલ), ૮૯૮ क (૧૪૩ નો ક્રમ), ૧૦૩૫ ज (૮૬ પદની, નવોજ ક્રમ. મહત્ત્વની) ૧૦૩૭ अ (૧૨૮ મે તૂ,[२] નવોજ ક્રમ.);
		—फा. ૫૫ घ (તૂ.), ૧૨૭ (૧૧૨ પદે તૂ.), ૧૬૪ (અધૂરી–ફાટેલી), ૨૧૪ घ (ઉ. સાં. ૧૮૨૮–૩૫ લેગ૦), ૨૮૨ (૧૪૫ ના ક્રમ; તૂ), ૨૯૫ ग (૧૨૧ પદની), ૩૦૮ ख (૧૧૫ પદની, ઉ સાં. ૧૯૩૧), ૩૨૮ त (૪ પદ માત્ર તૂ), ૩૨૮ थ[१] (ઉ. સાં. ૧૮૩૨, ૧૧૯ પદની);
		—ડા. ૨–૨ (૧૧૭ પદની), ૩–૨ (૫૯ મે પદે તૂ.), *૬–૩ (૮૪ પદની), ૬–૧૦, ૮–૭ (૭૭ પદ સુધી), ૧૩–૪;
		—च. ૭૫૫૭ સાથે.

૧. "હારસમો" એવો પુષ્પિકામાં ઉલ્લેખ.
૩. આરંભમાં ગણપતિની સ્તુતિ વગેરે નવૂંજ છે.
૪. આમાં પ્રથમ નરસિંહ મહેતાનૂં આખ્યાન છે, પછી હારમાળા.,

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		—इ. ૬૦ क (૧૨૯ પદવાળી-નકલ), ૧૪૬ क (૧૧૬ પદવાળી, ઉ. સાં. ૧૮૧૭), ૧૪૮ ग[1] (૨૧૭ પદો; ઉ. સાં. ૧૮૯૭), ૧૪૯ क (૧૪૬ પદની; ઉ.સાં ૧૮૬૭), ૧૫૯ ख (ઉ. સાં. ૧૮૨૮), ૧૭૭ क (૧૫૧ પદોની, ઉ. સાં. ૧૮૮૫), ૧૯૭ ग (૬૫ નો ક્રમ, ૧૯ મે પદે ત્રૂ, ઉ. સાં. ૧૭૩૫ લગ૦), ૨૭૬ (૨૧૭ પદો-નકલ), ૩૧૮ (૨૧૭ પદો), ૩૨૨ क (૬૨ થી ૧૪૨ પદો); —अं. ૧૩ (મોટો ક્રમ, પણ ત્રૂ), ૨૬ क (૧ પાનૂં ત્રૂ, મોટો ક્રમ), ૩૨ क, ૩૮-૪૧ (૧૪૩ પદોની-લીધો), ૭૦ छ (૭૮નો ક્રમ, ૬૬ પદ સુધી; ઉ. સાં. ૧૭૭૩ લગ૦). —पु. ૩૮ (૧૧ થી ૧૦૭ પદ-ત્રૂ), ૩૯ (૨૪ પદ. ત્રૂ), ૫૬ (ત્રૂ), ૧૩૭ (૧૪૩ પદ),[2] ૧૫૦ (૧૪૭ પદ), ૧૮૭ (૧૪૨ પદ), ૨૦૧ (૯૪ પદે અધૂરી).
૨૬. હારસમેનાં છૂટક પદો (બધાં મુદ્રિત)		—द. ૧૬૪ अ (નવ પદો), ૧૮૯ (૭ પદો. ઉ સાં ૧૬૭૫) ૭૩૭ (સાત પદો), ૭૮૦ अ (૬ પદો); —फा. ૧૪૩ ग (૧૩ પદો), —पु. ૧૮૪ (૧૩ પદ).
૨૭. હુંડી (૮ પદ) "ગુજરાતી" પત્રના ઇ. સ ૧૯૨૩ના દીપોત્સવાંકમાં છપાઈ છે.		—द. ૧૮૨ अ, ૪૭૫ ब (ઉ. સાં. ૧૮૩૯ લગ૦); ૫૮૬ (છેલ્લૂં પદ ત્રૂ; ઉ. સાં. ૧૯૨૯ લગ૦), ૬૨૩ अ, ૬૩૮, ૮૯૮; —डा. ૩-૩ (૯ પદ છે; ઉ સાં. ૧૮૫૪).

૧. "હારસમો" એ નામે. ૨. પ્રેમાનંદનૂં નામ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
નરસિંહ (નવલ)—		
૧. ઓખાહરણ[1] (૬૭ કડવાં) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૬૫૫ इ (ઉ. સાં. ૧૭૫૪; આદિનાં ૧૧ કડવાં તૂટે છે.)
નરસિંહ (રવિસુત)[2]—		
૧. બોડાણાચરિત્ર (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૨૫	—द. ૨૫૪ अ (ઉ. સાં. ૧૮૭૪).
નરસિંહરામ[3]—		
૧. બાબીવંશપ્રશસ્તિ (હિં) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૯૫૪.
નરસિંહરામ ભક્ત—		
૧ માતાકાલ-ગણજીના છંદ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૨-૬.
નરસિંગદાસ—		
૧. કર્મકથા (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૯-૬.
નરસિંગદાસનો શિષ્ય		
૧ કૈવલ્યધામનો રકો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૦-૨ (ઉ. સાં. ૧૬૦૪-૫).
નરસીરામ—		
૧. અફીણિયાનું કવિત (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૬૨ झ (ઉ. સાં. ૧૮૩૮).
નરહરિ(દાસ)[4]—		
૧. આનંદ રાસ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૧૭૫ छ.

૧. નવલ નરસિંહે આ કાવ્ય રચ્યું છે. નકલ ૧૭૫૪માં થયેલી છે; એટલે એ પૂર્વે થયેલો સમજાય છે. વિશેષ કશી માહિતી મળતી નથી.

૨. આ કવિ વીરક્ષેત્રનો વતની છે. તેનો સમય સાં. ૧૮૨૫ આસપાસનો છે.

૩. બાબીવિલાસના કર્તા નાગર કેવળરામનો પૌત્ર.

૪. તે સાં. ૧૬૭૨-૧૭૦૦ માં હયાત હતો; તે સિવાય વધુ માહિતી લભ્ય નથી; સં. વેદાંતગ્રંથોનો પ્રથમ પદ્યાનુવાદક-તે છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪. ગોપી-(ઉદ્ધવ)-સંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १७५ ङ; —घ. ५४९७ (ઉ. સાં. ૧૭૩૪).
૨ કક્કો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा २७२ घ (ઉ સાં. ૧૭૪૨-૪૩ લગ૦); (ભાષા ૨ જી ભૂમિકાની છે; ત્યાં अइ ને સ્થળે अै મળે છે.) —डा. १२-१४; —घ. ५४९७ g.
૩ કીર્તન (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ५४९७ c. (ઉ. સાં. ૧૭૩૪)
૫. જ્ઞાનગીતા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૭૨	—द. ३९ ८३७ (ઉ સાં. ૧૭૩૬); —फा. १४५ (ઉ. સાં. ૧૭૬૭; મધ્ય. ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકાની ભાષા) २७२ ङ (જુવો કક્કો); —घ. ४५७३; —ई २५ ग, ७१ (तू. નકલ), ७२ ञ (નકલ), २३८ (નકલ).
૬ પ્રબોધમંજરી શ્રી. ભો. જ સાંડેસરાએ " સાહિત્ય " વર્ષ ૨૧ માં છપાવી છે. (૧૩૦ કડી).		—द. ३४३ (ઉ. સાં ૧૮૦૮);. —फा. २८१.
૭ ભક્ત(ભક્તિ)મંજરી (અપ્રસિદ્ધ)		—घ ५४९७ b (ઉ. સાં. ૧૭૩૪). ६४० b (ઉ. સાં. ૧૭૪૫).
૮. ભગવદ્ગીતા પ્રા. કા. ગ્રં. ૩૨ મા માં છપાઈ છે.	૧૬૭૭ *૧૬૧૭ (?)	—द. ७४१ क (१२-१३ મો અધ્યાય), ६१०, २४७ क* (ઉ. સાં. ૧૯૦૭)
૯ સાર (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३५१ ञ

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૦ વસિષ્ઠસારગીતા ર. છગનલાલ કે. મહેતાએ છપાવેલ છે.	૧૬૭૭ *૧૬૧૪ (?)	—द. ૪૦ (ઉ. સાં. ૧૯૬૧-નકલ), ૪૧ (ઉ. સાં. ૧૮૦૭), ૪૨ अ (ઉ. સાં. ૧૮૭૭), ૫૬૯, ૭૩૫, *૭૩૧ (ઉ. સાં. ૧૭૯૭); ૧૦૪૦ (ઉ. સાં. ૧૮૯૬); —फा *૨૫૬ (ઉ. સાં. ૧૯૦૭), ૩૬૨ झ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪); —इ. ૧૪ क (ઉ. સાં. ૧૮૭૪), ૪૦ (નકલ), ૨૩૩ (યોગવાસિષ્ઠસાર), ૨૯૬ क (ઉ. સાં. ૧૮૭૩-तू); —पु. ૫૯.
૧૧. સંતનાં લક્ષણ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૧૭૫ क.
૧૨. હરિલીલામૃત (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૭૨ च (ઉ. સાં. ૧૭૪૨ લગ૦; ભાષા મધ્ય. ગુજ. ની ૨ જી ભૂમિકા; પણ જોડણી એ વગેરે); —च. ૫૪૯૭ a (ઉ. સાં. ૧૭૩૪).
૧૩ હસ્તામલક (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૮૦ ×૧૧૯૯	—द. ૩૨૯ (तू.), ૩૪૨; —इ ×૧૨૯ (ઉ. સાં. ૧૮૯૦), ૩૧૪ ग (ઉ. સાં. ૧૮૫૧).
નરોહરિ હાલારી[1]—		
૧. ચેલૈયાનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૮૬	—इ. ૧૩૬ (ઉ. સાં. ૧૮૫૪).
નર્મદાચાર્ય— *		
૧. કોકશાસ્ત્ર (ગદ્યાનુવાદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—इ ૧૩૩ ज (ઉ સાં ૧૮૪૨ લગ૦; ભાષા. મધ્ય. ગૂ.) *જુઓ નરભદ. કદાચ એ અને આ એક હાથ હોઈ શકે.

૧. જ્ઞાતિએ સારસ્વત બ્રાહ્મણ, હાલારમાં સરપદડનો વતની અને સાં. ૧૭૮૯ માં હયાત.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
નવકુંવર[1]—		
૧. શ્રીનાથજીનું ધોળ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા. ૩૨૮ ક્ષ (ઉ. સાં. ૧૮૯૭ લગ૦).
નાકર[2]—		
૧. અભિમન્યુ-આખ્યાન (૨૭ કડવાં) (અપ્રસિદ્ધ)		—અં ૨૭ (ઉ સાં. ૧૮૩૦ લગ૦)
૨. આદિપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)		—ઘ. ૬૬૨ (ઉ. સાં. ૧૭૬૪).
૩. આરણ્યકપર્વ (નાનૂં) પ્રા કા. સુધા ભાગ ૪ થામાં મુદ્રિત.		—જુવો વિરાટપર્વ (મોટૂં).
૪. આરણ્યકપર્વ (મોટૂં) ફા. ગૂ સભા તરફથી મહાભારત ગ્રંથ ૨ જા રૂપે છપાયૂં છે.		—द. ૨૫, ૯૨૮ (નકલ; —ડા. ૭-૮ (ઉ. સાં. ૧૮૪૧; ૪૩ કડવાં સૂધીનો ભાગ).
૫ ઓખાહરણ (૩૨ કડવાંનૂં) (અપ્રસિદ્ધ) મૂળ આ કાવ્ય ૩૨ કડવાનૂં છે, તે પાછળથી સારી રીતે વધી ગયેલૂં છે. ૧૮૦૦ પછીની પ્રતિઓમાં ૫૮થી પણ વધૂ કડવાં થઈ ગયાં છે.		—द. ૧૯૪ (ઉ સાં. ૧૮૬૨), ૨૦૫ (અદિ. તૂ; ઉ. સાં. ૧૮૭૩ લગ૦), ૨૭૨ अ (આદિ. તૂ), ૩૨૪ (આદિ. તૂ), ૩૪૭ (આદિ. તૂ), ૪૮૧ (ઉ. સાં. ૧૭૮૯), ૪૮૨ (ઉ. સાં. ૧૮૨૦), ૫૮૪ अ (ઉ. સાં. ૧૮૧૦), ૬૫૧ (ઉ. સાં. ૧૮૧૧), ૭૬૮ (છેલ્લે ૧ પાનૂં તૂ.), ૭૬૯ (ઉ.

૧. પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવ બાઇ જણાય છે; વિશેષ માહિતી લભ્ય નથી.

૨. દીસાવાળ વાણિયો, વીરક્ષેત્ર (વડોદરા)નો વતની ૧૫૭૨-૧૬૩૪ સૂધીમાં હયાત હતો. કોઇ મદન અને મદનસુત ન્હાન નામના નાગર બ્રાહ્મણને તે ઉદારતાએ કવિતા કરી આપતો, જે તે બ્રાહ્મણ ગાઇ પોતાની વૃત્તિ ચલાવતો. [નાકરે ભક્તમાળ રચ્યાનૂં કહેવાય છે અને તેની નોંધ શ્રી. છ. વિ. રાવળની યાદીમાં છે; પણ તેમણે જણાવેલા સ્થળ-ગૂજરાતી પ્રેસમાં તપાસ કરતા તે મળી નથી]

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
	*૧૫૧૨(?	સાં. ૧૮૪૧; આદિ. તૂ), ૧૦૩૯ इ (તૂ). —फा. ૧૧૦ ज (ઉ. સાં. ૧૭૯૩; વચ્ચે બીજાં બીજાં પદો ઉમેરી વધારેલૂં કાવ્ય), ૨૧૩ क (ઉ. સાં. ૧૭૩૫), ૨૨૯ ज्ञ (ઉ. સાં. ૧૭૬૩), ૨૬૯ घ (તૂ), ૩૭૭ (૩૪ મે કડવે તૂટક. વધારેલૂં), ૩૮૧ क (૩૮ મે કડવે તૂટક; વધારેલૂ), *૩૮૨ (૫૮ કડવાનૂં), ૩૮૩ (અપૂર્ણ); —घ ૭૫૫૦ a ઉ. સાં. ૧૭૮૧–કરપાયેલી પ્રતિ); —इ. ૯૧ क (૭૨ કડવાં–વધારેલૂં), *૧૫૯ ड (ઉ સાં. ૧૮૨૮), *૩૦૯ (ઉ. સાં. ૧૮૭૫). —पु. ૧૫૮ (આદિ તૂ).
૬. કર્ણ–આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ.)		—द ૨૩૬ (મધ્ય. ગૂજ. ૩જી ભૂમિકા), ૬૮૮ (ઉ. સાં. ૧૭૨૮; ભાષા સદર), ૯૦૫ (ઉ. સાં. ૧૮૦૦); —इ ૩૩૪ क (આદ તૂ).
૭. કૃષ્ણવિષ્ટિ (ભ્રમરગીતા) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૦૫	—प्र. ૬૦૦
૮. ગદાપર્વ પ્રા. ગૂ. કાવ્યવિનોદ ભાગ ૧ લા (ફા. સ) માં મુદ્રિત		—द. ૨૭ च (ઉ સાં. ૧૯૨૩), ૪૩૬ (ઉ સાં ૧૭૩૮), ૮૮૬ ङ (તૂ.); —फा. ૬૬ क (તૂ); —डा ૫–૨ (ઉ સાં ૧૭૮૨); —च ૬૬૨ a (ઉ. સાં. ૧૭૬૪), ૮૧૭ (તૂ); —इ. ૩૩૮ (ઉ. સાં ૧૮૬૭); —पु. ૪૩. (ઉ. સાં. ૧૭૪૦); —स्व. ૧૬ (ઉ. સાં. ૧૭૪૨; મધ્ય ગૂજ. ૪થી ભૂમિકાની ભાષા).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૯. ચંદ્રહાસાખ્યાન બૃ. કા દો. ભાગ ૮ મા માં છપાયું છે; કડવાં ૩૩; જૂના પાઠ સચવાઈ રહ્યો છે.		—द. २९० (આદિ ત્રૂ.); —इ. १५ क (ઉ. સાં. ૧૮૨૯).
૧૦ ધ્રુવાખ્યાન પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૧ મા માં મુદ્રિત	૧૬૦૦	—કોઈ પ્રતિ લભ્ય નથી.
૧૧. નળાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૮૬(?) *૧૫૧૨	—द. ६३४ (ત્રૂ.), ७३८ ज्ञी *(ભાષા મધ્ય ગૂજ. ૩ જી ભૂમિકા; ઉ. સાં. ૧૬૫૪); —इ. १५१ ख (ભાષા મ. ગૂ ૩ જી ભૂ; ઉ. સાં. ૧૭૫૮ લગ૦); ३२७ (વચ્ચે ત્રૂ.).
૧૨. ભવાનીના છંદ[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ११२ छ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪ લગ૦).
૧૩ ભીમપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २८ घ (ઉ. સાં. ૧૯૨૩).
૧૪. ભીલડીના ૧૨ માસ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૧૫ ભ્રમરગીતા	૧૬૦૫	(જુવો કૃષ્ણવિષ્ટિ)
૧૬. મૃગલીસંવાદ "વ્યાધ-મૃગલીસંવાદ" એ નામે બૃ કા. ભાગ ૮ મામાં છપાયો છે; અને પ્રા. કા. ત્રૈ	—	—फा. ३०२ ङ (ઉ. સાં. ૧૮૮૨); —डा. १–२, १२–२ (ઉ. સાં. ૧૯૨૬); —इ. २२६ (નકલ), ३११ (ઉ સાં. ૧૮૬૪); —अं. २ (ઉ. સાં. ૧૬૬૦; જૂની પ્રતિ).

[1] કર્તા લઘુનાકર.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૮૯૨ પુ ૮ અંક ૨ જામા મુદ્રિત		
૧૭ મોરધ્વજાખ્યાન શ્રી ભા નિ મહેતાએ "સાહિત્ય" વર્ષ ૧૧-૧૨ માં છપાવ્યું છે ૨૬ કડવાં		—ह ३६२ (ઉ સાં ૧૭૩૦ ભાષા મધ્ય ગુજ નીજ થી ભૂમિકા), ૭૬૬ (ઉ સાં ૧૭૨૫, ભાષા સદર)
૧૮. રામાયણ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૨૪	—ડા ૯-૧ (અપૂર્ણ)
૧૯. લવકુશાખ્યાન પ્રા કા ત્રૈ ૧૮૯૨ પુ ૮ અંક ૨ જા માં પ્રસિદ્ધ (૧૮ કડવાનું)		—ह. ४३३ अ (ઉ સાં ૧૭૫૭), ૭૦૯ अ (ઉ સાં ૧૮૦૨), ૭૩૮ ड (ઉ સા ૧૬૪૮) ૭૯૪ अ (ઉ સા સ ૧૭૨૫, ભાષા મધ્ય ગુજ ની ૪ થી ભૂમિકા), —વ ૮૧૬ (ઉ સાં ૧૭૨૬), ૧૦૧૮ a (ઉ. સાં ૧૮૬૬), —इ. ૫૪ (નકલ), ૧૫૧ ग, ૧૮૩ ड (ઉ સાં ૧૮૦૪), ૩૨૬ घ (ઉ સ ૧૮૨૮, ď)
૨૦. વિદુરની વીનતી બૃ કા દો ભાગ ૭ મા મા પ્રસિદ્ધ.		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી
૨૧ વિરાટપર્વ (નાનું)		(જુવો વિ ૫ મોટૂ)
૨૨ વિરાટપર્વ (મોટૂં) ફા. ગૂ. સ તરફથી મહાભારત ગ્રંથ ૩ જા મા છપાયુ છે. નાનૂ સભાપર્વ, નાનૂ આરણ્યક અને નાનું	૧૬૦૧	—ह ૨૮, ૧૯૦ क (ઉ સાં ૧૭૮૭), ૧૯૭ (ઉ સાં ૧૭૯૦), ૨૦૦ ई (સભા, આરણ્યક માત્ર, ઉ. સા ૧૭૮૭-૮૮), ૨૩૫ अ (ઉ સાં ૧૮૬૫), ૨૮૧ व (તૂ), ૨૯૪ अ (તૂ), ૩૨૬

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
વિરાટપર્વ એ આજ મોટા વિરાટપર્વના ત્રણ ટૂકડા છે; કડવાં ૧૩નું સભા૦; ૮ નું આર૦ ને ૪૪ નું નાનૂ વિરાટપર્વ; પાછળથી નાના વિરાટપર્વના આરંભમાં સ્તુતિવાક્ય મૂકી નવો આરંભ પણ કેટલીક પ્રતિઓમાં મળે છે.	*૧૬૧૦	(તૂ), ૩૪૪ ઘ (તૂ.), ૩૫૩ (તૂ., ભાષા મ૫૫. ગૂજ. ૨૭ ભૂમિકા, જૂનામાં જૂની પ્રત); ૩૬૩ (નાના વિ. પ. થી જ શરૂ; તૂ.), ૪૪૩ (ઉ. સાં. ૧૭૩૦; તૂ.), ૪૮૪ (આદિ તૂ; ઉ. સાં. ૧૯૧૨), ૬૩૧ (તૂ.), ૬૫૨ (ઉ. સાં. ૧૬૯૮; તૂ). ૭૫૭ * ૮૧૧ (તૂ ભાષા મ. ગૂ. ૩ ૭ ભૂમિકા);
		—फा. ૫૯ ख (ઉ. સાં. ૧૭૯૫; માત્ર નાનૂં વિ. પ.), ૬૪ क (ઉ. સાં. ૧૭૧૧), ૭૪ ख (તૂ) ૮૫ ख (માત્ર નાનૂં વિ. પ), ૨૯૪ (નાનૂં વિ. પ. માત્ર; નકલ);
		—डा. ૫-૨ (ઉ સાં. ૧૭૮૨ લગ૦);
	×૧૬૦૨	—इ. ૨૨૮ (બે નકલ; ૨૩ કડવાં સુધી), ૩૨૨ ख (માત્ર સ. પ.), ૩૨૨ ग (માત્ર આરણ્યક), ૩૨૩ (૪૩ કડવાં સુધી), ૩૨૪ (ઉ. સાં. ૧૮૯૯; માત્ર સ. પ.), ૩૨૫ (આરણ્યકમાત્ર), *૩૨૬ क (માત્ર નાનૂં વિ. પ., ઉ. સાં. ૧૮૨૮), ×૩૨૮ (ઉ. સાં. ૧૮૯૫);
		—अं. ૧૧ क (આ. તૂ, ઉ. સાં. ૧૮૯૭); ૨૩ क (નાનૂં વિ. પ. ઉ. સાં. ૧૮૩૦-૪૯ કડવાંનૂં.);
		—पु. ૪૩ (ઉ. સાં. ૧૭૪૦), ૧૭૦ (ઉ. સં. ૧૭૬૬),
૨૩. વીરવર્માનૂં આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ૬૨૨ b (ઉ. સાં. ૧૭૬૪); —अ. ૨૧ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૦; છેક છેલ્લે તૂ).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૨૪. શલ્યપર્વ[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २७ घ, ૯૨૯ (નકલ).
૨૫. શિવવિવાહ (૧૪ કડવાં) પ્રા. કા. ગ્રં. ૧૧ મા માં પ્રસિદ્ધ.	૧૬૦૦	—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨૬. શૃંગાલપુરી કે સગાલશાનું આખ્યાન ગૂજ. વર્ના. સો. તરફથી સગાળશાનાં આખ્યાનોનો સંગ્રહ બહાર પડ્યો છે, તેમાં પ્રસિદ્ધ.		—द. ૨૮૭ (ઉ. સ. ૧૯૧૫), ૩૧૬ (ત્રૂટક), ૭૯૪ पफ (ઉ. સાં. ૧૭૩૦; મધ્ય. ગૂજ. ની ૪થી ભૂમિકાની ભાષા;) —फा. ११७ क (આદિ ત્રૂ.; ભાષા. મધ્ય. ગૂજ. ૩જી ભૂમિકા);
૨૭. સભાપર્વ પ્રા. કા. વિનોદમાં છપાયું (ફા. ગૂ. સ.).		(જુવો વિરાટપર્વ (મોટું)).
૨૮. સુધન્વાખ્યાન (કડવાં ૨૭) (અપ્રસિદ્ધ) *૨૯ કડવાં. +૩૦ કડવાં.		—द. *१३ अ, ૭૩૮ (ઉ. સાં. ૧૬૫૧ લગ•; ત્રૂ. ભાષા. મ. ગૂ. ૩જી ભૂમિકા), +૯૨૬ (ઉ. સાં. ૧૬૧૭); —फा. ६६ ज; —अं. ७० च (ઉ. સાં. ૧૭૩૩; ત્રૂ., મધ્ય. ગૂજ. ત્રીજી ભૂ. ભાષા).
૨૯. સોગઠાનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २०१.
૩૦ સૌપ્તિક પર્વ[2]		—द २७ फ, ૯૨૯ अ (નકલ).

૧. કર્તાનું નામ નથી; પણ શલ્ય-સૌપ્તિક, બંને સાથે છે અને સૌપ્તિકમાં પેલા નાગરબ્રાહ્મણ 'મદન'ના નામનો ઉલ્લેખ છે, તેથી નાકરની સંભાવના છે.

૨. કર્તૃત્વ માટે શંકા.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
(અપ્રસિદ્ધ; જુવો શલ્યપર્વ.)		
૩૧. સ્ત્રીપર્વ[1] (અપ્રસિદ્ધ; જુવો શલ્યપર્વ.)		—द. २७ ड, ૯૨૯ घ (નકલ).
૩૨. હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન[2] બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠામાં છપાયું છે.	૧૫૭૨	—इ. ३१०.
નાગર—		
૧. પદ ૧. બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં મુદ્રિત		—કોઇપ્રતિ નથી મળતી.
નાનીબાઇ-નાહનીબાઇ[3]—		
૧. વણઝારો પ્રેમાનંદના વણઝારાની ચોરી. "વસન્ત" વર્ષ ૧૦ મામાં છપાયો છે.	૧૭૮૪	—द. ४१७; —इ. २२७ (નકલ), २७५ (નકલ).
નાનો—		
૧. અંબાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७६४ ई, ७६४ जे (૨ જો ગરબો), ७૯६ क, ७૯६ एच (બીજો ગરબો; ઉ. સાં. ૧૯૧૩); —डा. ६-१३.
૨. આઠ વાર (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १२-७.

૧. કર્તૃત્વ માટે શંકા

૨. ઉમરેઠમાં દર્શન કરવા ગયો ત્યાં આ કથા કરી; કદાચ આજ નાકરની ૧ લી કૃતિ છે.

૩. અનાવલી; (કોઇ મોતાલી માને છે.) વતન ઓરપા... [illegible]

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩. તિથિઓ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८१३ च.
૪. થાળ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ		—કોઇ પ્રતિ મળતી નથી.
૫ પદસંગ્રહ બૃ કા. દો. ભાગ ૫માંમાં ફાગનાં ૯ પદ, કૃષ્ણ ક્રીડાનાં પદ અને અંબાજીના સ્થાનકનું વર્ણન પ્રસિદ્ધ છે.		—फा. ३३७ क (ઉ. સાં. ૧૮૭૩ લગ૦); —इ ८८ (નકલ)-,માસ પણ છે.)
નાનો વહોરો[1]—		
૧. મસ્તકપૂજા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १६२ घ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪).
નામદેવ[2]—		
૧. પદ ૨ બૃ કા. દો. ભાગ ૭ મામાં મુદ્રિત		—કોઇપ્રતિ નથી.
નારણદાસ—		
૧. પદો કૃષ્ણકીર્તનનું પદ ૧ અને હરિભજનનાં પદો ૪ બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં મુદ્રિત.		—કોઇ હાથપ્રત નથી.
નારણદાસ[3]—		
૧. ગુરુમહિમા (અ પ્ર.)		—डा. ११-१.
નારાયણ—		
૧. ભક્તિમંજરી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १७२.

૧. વડનગરો નાગર બ્રા. સંભવે છે, વિશેષ માહિતી લભ્ય નથી.

૨. પ્રખ્યાત વારકરી ભક્તનાં પદો ગુજ. થઇ ગયાં જણાય છે

૩. કુબેરનો શિષ્ય; વિશેષ હકીકત લભ્ય નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યા સાં.	હાથપ્રતો
૨. મુક્તિમંજરી (પદ્યાનુવાદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૯૩૩ अ (ઉ. સાં. ૧૬૪૭; મધ્ય. ગૂજ. ૩૭ લૂ. ભાષા); —इ. १९६ ग (ઉ સાં. ૧૬૬૭).
૩. મહાદેવજીનો ગરબો[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११-६.
નારાયણદાસ-(જૂનો)		
૧. નવરસ પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૯૧ -પુ. ૭ મું-૨જા અંકમાં મુદ્રિત.		—द. १६४ क (આદિ તૂ.); —डा. १२-६; —अं. ७० ठ (ઉ. સાં. ૧૭૩૩ લગ૦; ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ૩૭ ભૂમિકા.)
નારાયણભટ્ટ—		જુવો રામભક્ત.
નારાયણભારતી[2]—		
૧. નિશ્ચલદાસચરિત (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ९-२०.
નાલ્હકવિ—		
૧. વીસલદે રાસ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૧૭	—घ. २११७ (ઉ. સાં. ૧૭૪૩).
નિરંજનરામ—		
૧. સાહેલીસંવાદ (સોહં-કાવ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २८९ क.
નિરાંત[3]—		
૧. છોપા (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ९-५.
૨. પદસંગ્રહ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મા માં ૪૦ અને મોરા		—इ. २७८ (થોડાં પદોની નકલ).

૧. આ નારાયણ ક્યો તે નિશ્ચિત નથી.

૨. ગોસાંઇબાવો; વિશેષ હકીકત લભ્ય નથી.

૩. પાટીદાર, વતન વડોદરા પાસે દેથાણ સાં. ૧૮૨૬-૧૯૦૨ માં હયાત હતો; બાપૂ ગાયકવાડનો એ ગુરુ થાય.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
ભાગ ૩ા. કા. ગ્રં. ૧૦ મા માં છપાયો છે.		
નિષ્કુલાનંદ[1]—		
૧. ધીરજાખ્યાન (૬૪ કડવાં) બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં પ્રસિદ્ધ	૧૮૯૯	—ફા. ૨૮૭ (લીથો); —ક્ષ. ૨૪૧ (લીથો).
૨. પદસંગ્રહ બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં વૈરાગ્ય વિશે ૧૫, ભાગ ૫ મા માં જ્ઞાન વૈરાગ્યનાં ૮ અને ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં ભક્તિનાં ૮ પદો મુદ્રિત.		—કોઇ પ્રતિ નથી.
૩. પુરુષોત્તમપ્રકાશ છપાયો છે.		—દ. ૧૦૪૧.
૪. યમદંડ (પ્રસિદ્ધ)		—દ. ૬૫ (ઉ. સાં. ૧૯૨૦), —ફા. ૩૦૬ (લીથોમાં).
૫. સ્નેહના ૧૨ મહિના બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મા માં છપાયેલા છે.		—કોઈ પ્રતિ નથી.
નીમાનંદ[2]—		
૧. કૃષ્ણસ્તુતિ પદ ૨ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં છપાયેલ છે.		—કોઈ પ્રતિ મળતી નથી.
નેનસુખ (કેશરાજસુત)—		
૧. વૈધમનોત્સવ		—દ ૧૪૭ (ઉ. સાં. ૧૭૫૪)

૧. સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયનો સાધુ, વતન ગઢડા, મૂળ વતન કચ્છ અને જ્ઞાતિએ વિશ્વકર્મા બ્રાહ્મણ; સાધુ થયા પહેલાનું નામ "લાલજી." સા ૧૮૯૯મા હયાત હતો. એના કાવ્યોનો સંગ્રહ "સુરત દેશી મિત્ર" તરફથી છપાયો છે

૨. રામાનંદી સાધુ જણાય છે, વિશેષ માહિતી લભ્ય નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
(અપ્રસિદ્ધ) વૈદ્યકીય ગ્રંથ છે, અને પદ્યમાં આ રચના કરવામાં આવી છે.		
પદ્મનાભ[1]—		
૧. કાન્હડદે પ્રબંધ (ઐ. કા) શ્રી. ડાહ્યાભાઇ પી. દેરાસરીએ સંપાદિત કર્યો છે, શાળાપત્રમાં પૂર્વે છપાયેલો.	૧૫૧૨	—ડે. ૧૭૯ સાથે (લે. સાં. ૧૯૩૦; છતાં ભાષા અસલ મધ્ય. ગૂજ. ની ૨ જી ભૂમિકા સચવાઈ રહી છે.), ૧૫૪૧ સાથે (ભાષા અસલ); ૯૧-૯૫ —ક. ૬૧ (૧૬૮ કડી માત્ર; પાઠાંતર સાથે નકલ).
પરમાણંદ(દાસ)[2]—		
૧. હરિરસ (દશમસ્કન્ધની કથા) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૯૮	—द. ४५४; —फा. ३२५ (લે. સાં. ૧૮૨૨; ૧ લો વર્ગ તૂ.). ३२८ छा (માત્ર ૧ લો વર્ગજ છે), ३६६ क (લે. સાં. ૧૮××; ૧લો વર્ગ તૂ), ३६८ (લે. સાં. ૧૮૮૫); —डा. ૧-૩ (તૂ), ૧-૪ (તૂ.);
	*૧૫૦૯(?	—ક. *૨૯૫ (લે. સાં. ૧૭૫૯-૭૨; વચ્ચે ચાર પાનાં તૂટે છે.)
પરમાણંદ—		
૧. માલણની વાર્તા (મારવાડી મિશ્ર. ઐ. કા) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३१ ख.
પરમાણંદ (બીજો)		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ક. ૨૮૧ क (નકલ)

---

૧. વીસનગરો નાગર બ્રાહ્મણ; વતન મારવાડનું ઝાલોર. એક છતાં અનેક કાવ્ય લખ્યું છે.

૨. પૂંજાસુત, બ્રહ્મક્ષત્રી; વતન દીવ. સાં. ૧૬૮૯ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
પર્વત-સુત—		
૧. લક્ષ્મીગૌરીસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૫૯૯	—ફા. ૨૩૮ (આદિ તૂટક).
પાબુજી—		
૧. પાબુજી રા દુહા (મારવાડી ભાષામાં) (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૨૪૭.
પુરુષોત્તમ—		
૧. રાજિયા-પરજિયા (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા. ૬૨ ગ (ઉ. સાં. ૧૮૩૮).
પુરુષોત્તમ[1]—		
૧. ઉપદેશના છપ્પા બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ માં માં છપાયા છે.		—કોઇ પ્રતિ નથી.
૨. પદસંગ્રહ[2] જ્ઞાનનાં ૪ પદો બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં છપાયાં છે.		—ફા. ૬૯ ख (૧ પદ); —ચ. ૬૬૫ ક (ઉ. સાં. ૧૯૧૦); —દ. ૮૩ (નકલ).
૩. રાસલીલા પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૨જામાં છપાઇ છે.		—કોઈ પ્રત નથી મળતી
પૃથુરાજ રાઠોડ[3]—		
૧. વેલી કિસન રુકિમણી રી (મારવાડી-ડિંગળભાષા) ડૉ. ટેસિટોરીએ તેમજ અલ્લાહાબાદ એકે-	૧૬૩૮	—દ. ૪૮૮ ચ (આદિ-અંત તૂટક); ૧૦૨૨ (ટીકા સાથે ૧૦૫ દોહલા માત્ર); —ડા ૧૨-૧૨ (ઉ. સાં. ૧૭૨૮; જૂની પ્રતિ).

૧. નિરાંત ભક્તનો શિષ્ય; જાતનો રજપૂત; ભરૂચ જિલ્લાના ઈખરવા ગામનો વતની. તેણે "નારીબોધ" નામનો ૧૦૦૦ છપ્પાનો ગ્રંથ રચ્યો મનાય છે.

૨. આ તેજ પુરુષોત્તમ છે કે અન્ય તે નક્કી નથી થઇ શકતું.

૩. કવિ મારવાડમાં બિકાનેરના રાજા રાયસિંહનો નાનો ભાઇ હતો. એના પિતાનું નામ રાવ કલ્યાણમલ હતું. આનો જન્મ સં ૧૬૦૬ના માગશર વદિ ૧ ને રોજ થયેલો અકબર સામે એણે પ્રતાપ રાણાને મદદ કરી હતી. 'દશરથ રાઉત,' 'વસુદેવ રાઉત', 'ગંગાલહરી' એ ત્રણ બીજાં કાવ્ય પણ તેણે રચ્યાં છે. અકબરે કેટલીક લડાઇઓમા તેને સેનાપતિપદ આપેલું. એ સં. ૧૬૫૭ સુધી હયાત હતો તેની વિશેષતા એ છે કે તેને સં. કાવ્યશાસ્ત્રના નિયમે આલંકારિક ભાષામાં કાવ્યો રચ્યાં છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
ડેમીએ છપાવ્યું છે. ભાષાની દૃષ્ટિએ મહત્ત્વનું છે.		
પૂંજો—		
૧. થાળ (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૯-૯.
૨ વિદુરની ભાજી[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૩૨૮ भ (ઉ. સાં. ૧૮૯૭ લગ૦).
પૂરીબાઇ—		
૧. સીતામંગળ (કડવાં ૬) બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં પ્રસિદ્ધ		—કોઇ પ્રતિ લભ્ય નથી.
પોચો—		
૧. કુંડલાહરણ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૭૪૮ अ (ઉ. સાં. ૧૭૦૭; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા; જૂની પ્રતિ).
પોઠો—બારોટ		
૧. મોરધ્વજાખ્યાન (કડવાં ૮) બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં સાં. ૧૭૭૩ ની પ્રત પરથી મુદ્રિત		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૨. સુધન્વાખ્યાન (કડવાં ૮) બૃ. કા. દો ભાગ ૬ઠ્ઠામાં મુદ્રિત.		,,
પ્રગત—		
૧. જવાલામુખીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૧-૬.

---

1. આ પૂંજો વિપ્ર છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
પ્રભુરામ—		
૧. રામવિવાહના શ્લોકો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८८० जी
પ્રભાશંકર[1]—		
૧. જ્ઞાનવિષયક ધોળ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૧૯	—द. १०३८ ई (ઉ સાં. ૧૯૧૯).
૨ તુલસીવિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૧૮	—द. १०३८ व („)
૩. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १०३८ फ-एच-के-पी,१०३९ जी (થોડાં થોડાં છે.)
૪. પંદરતિથિ (અપ્રસિદ્ધ)		—द १०३८ जी.
૫ બારમાસ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૧૯	—द. १०३८ एफ
૬. બ્રહ્મતત્ત્વ (ગદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૧૦	—द. १०३९ एच („)
પ્રાગજી-પ્રાગદાસ-પ્રાગો[2]—		
૧. અધ્યાત્મરામાયણ સ્વ. હ. ગો. કાંટાવાળાએ "સાહિત્ય" માસિક વર્ષ–૧૫-૨૦ માં છપાયું છે		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.

૧. જ્ઞાતિએ ખડાયતો બ્રાહ્મણ; વતન અમદાવાદ; ધન્ધો વૈદ્યનો તેણે ૧૯૧૯–૧૯૨૦ સુધીમા તેના કાવ્યોની નકલો કરી છે. દેના સંગ્રહમા પ્રથમવાર જ તે દેખાય છે, અને કયાય અન્યત્ર નથી.

૨. વેદાન્તી કવિ. વિશેષ માહિતી લભ્ય નથી. એનો સારોસંગ્રહ ફા. ગુ. સ. મા છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. કક્કા ૨ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १४९ क–१० (१ લો), १४९ क–११ (બીજો), ३३६ श (માં ૪ કક્કા છે.)
૩ ચિંતામણિ (ચેતવણી) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ६७५ व; —फा ३३१ थ (ઉ. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦), ३३६ ड (હિં. ગૂજ.), ३४० ख (હિં. ગૂ.), ३४९ ङ.
૪. ચોસઠ જોગણીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११–६.
૫. તિથિ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ६७५ इ, ७५६ पल (ઉ. સાં. ૧૯૨૧–૨૫ લગ૦); —फा. १४९ क–४–५., २२१ ग, ३१८ ख, ३३१ ड–ढ (બે જાતની, ઉ. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦), ३३६ त (ત્રણ જાતની), ३५१ ङ (બે જાતની).
૬. દિનમણિ (હિં.) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૩૮	—फा. ३३१ क (ઉ. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦), ३३६ ठ (હિં. ગૂજ.).
૭. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १४९ क–९.
૮. મહિના (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७५६ व (ઉ. સાં. ૧૯૨૫); —फा. १४९ क–३, २२१ क, २२६ घ, २६७ ट; ३३१ ठ (ઉ. સાં. ૧૮૫૪ લગ૦), ३३६ ण, ३५१ घ.
૯. રામરસાયણ–હિં. ગૂજ. (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३३६ ढ. ३४० ग.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
પ્રાણજીવન—		
૧. ચર્ચરી (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १०३५ अ साथे (ઉ. સાં. ૧૮૩૫).
૨. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ड़. २४५ (નકલ).
૩. મહારાજની તિથિઓ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११-२.
૪. શ્રીજીની શોભા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १०३५ अ साथे (ઉ. સાં. ૧૮૩૫).
પ્રીતમ—		
૧. કક્કો (બે પ્રકારનો છે.) "પ્રીતમવાણી" અને પ્રીતમકાવ્યમાં પ્રસિદ્ધ આમાંનો "કરિયે શ્રીકૃષ્ણ ઉપાસના" વાળો કક્કો (સં. ૧૮૩૨) બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પણ છપાયેલો છે.	૧૮૩૨	—द. ७५६ ओ (ઉ. સાં. ૧૯૨૪), ३२७ व; ६७३ अ (ઉ. સાં. ૧૯૧૪ લગ૦), ७९६ अ, ८९४; —फा. ३३६ प; —डा ९-५, १०-१; —अं. १२ क (ઉ. સા ૧૯૨૯); —पु. ४७.
૨. કાગળ (મહાત્મા રવિદાસના પત્રનો જવાબ) "પ્રીતમવાણી"માં મુદ્રિત.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૩. કાયાની ગરબી (પ્રસિદ્ધ)		—द. ८६८ अ (ઉ. સાં. ૧૯૧૨).

૧. જ્ઞાતિએ બ્રહ્મભટ્ટ, ખેડા જિલ્લાના સંધેસર ગામનો વતની. એનો સમય સાં. ૧૭૭૪-૧૮૫૪. તેણે એકાદશસ્કન્ધ (ભાગવતનો) રચ્યો હોવાનો અને તેની નકલ તેના શિષ્ય નારણદાસે સાં. ૧૮૭૬ મા કર્યાનો ઉલ્લેખ પ્રી. વા ની પ્રસ્તાવનામા છે; પણ તે અદ્યાપિ અપ્રસિદ્ધ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪. કૃષ્ણજન્મનું ધોળ "પ્રીતમવાણી "માં મુદ્રિત		—ડા. ૧૦-૧.
૫. કૃષ્ણ-અષ્ટક " પ્રીતમવાણી "માં પ્રસિદ્ધ.		—फा. १४९ क-१.
૬. ગરબા-ગરબી ઘણાખરા "પ્રીતમ-વાણી"માં અને "પ્રીતમકાવ્ય"માં પ્રસિદ્ધ છે		—फा. १३८ क (१ थूं ५६ तू)
૭. ગીતામાહાત્મ્ય " પ્રીતમવાણી 'માં મુદ્રિત.		—द. ३२७ अ.
૮. ગુરુગીતા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १४९ क-१३.
૯. ગુરુમહિમા "પ્રીતમકાવ્ય " અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ; "પ્રીતમવાણી"માં બે જાતનો છપાયેલ છે.		—द. ६१७ (ઉ સાં. १८११), ७५६ (ઉ સાં. १९२५), ८६७ (तू.), ९१८ अ, १०३८ घम; —ડા. ૧૦-૧; —घ. ९८७ a સાથે (ઉ. સાં. १९१४); —पु. ४९, १४२ (तू), १९३ (तू.).
૧૦ ચિંતામણિ (હિં) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७४० घच (ઉ. સાં. १८८३), ७४२ अ.
૧૧. ચિંતામણિ (ગૂ) " પ્રી. કા." અને " પ્રી. વા " માં મુદ્રિત છે. "પ્રી. કા." માં બે જાતની છે; "પ્રી. વા." ચેતવણીના મથાળે ૧૧ છપાયેલી છે.		—द. १७३ जी, ७५४ एफ. —फा. १३९ क.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૧૨. ચોપાઈનાં અંગ પ્રી. વા. માં ૪૦ છપાયેલાં છે.		—કોઈ હાથપ્રત નથી.
૧૩ છંદ અને છપ્પા તેમજ સાખીઓ ઘણાખરા પ્રી. કા. અને પ્રી. વા. માં મુદ્રિત છે.	૧૮૧૬ -૧૮૩૮ ૧૮૪૫	—द. ૫૫૯, ૬૧૭, ૭૫૬ .પી (ઉ. સાં ૧૯૨૪), ૮૯૭; —डा. ૯-૫, ૧૦-૧ (૧૩૧ છપ્પા; ઉ. સાં. ૧૮૩૭); —इ. ૧૯૫ च-ज्ञ; —पु. ૪૯ (૫૧ છપ્પા).
૧૪. જ્ઞાનગીતા પ્રી. કા. માં પ્રસિદ્ધ તેમજ પ્રી. વા. માં પણ.	૧૮૪૧	—द. ૨૦૬ च (ઉ. સાં. ૧૯૦૪), ૭૫૬ ज (ઉ. સાં. ૧૯૨૩ લગ૦), —डा. ૯-૮; —पु. ૪૯.
૧૫. જ્ઞાનપ્રકાશ બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લો અને પ્રી. વા માં છપાયેલ છે; બીજો એક બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં છે.	૧૮૪૬	—द. ૩૨૭ फ (तू), ૭૫૬ ञ (ઉ. સાં. ૧૯૨૫), ૯૧૮; · ध. ૯૮૭ a (ઉ. સાં. ૧૯૧૪).
૧૬. તિથિ (ગૂ) બે તિથિ પ્રી. કા. માં અને ૬ જાતની તિથિ પ્રી. વા. માં મુદ્રિત છે; એક બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પણ છે.		—फा. ૧૪૯ क-૬, ૨૨૧ ख, ૩૦૭ ज्ञ, ૩૫૧ ज; —डा. ૧૦-૬; —पु. ૧૩૧.
૧૭. તિથિ (હિં.) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૧૪૯ क-૭.
૧૮. તુલસીવિવાહ પ્રી. વા. માં મુદ્રિત		—डा. ૮-૫; —पु. ૫૬.
૧૯. થાળ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. ૩૧ ज्ञ (ઉ. સાં. ૧૯૧૬ લગ૦).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૦. દાણસમાના સવૈયા પ્રી. કા. માં મુદ્રિત		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨૧. દાણસમાનાં પદો પ્રી. કા. માં મુદ્રિત		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨૨. નામમાહાત્મ્ય પ્રી. કા. અને પ્રી. વા. માં છપાયેલ છે.		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી
૨૩. નામોચ્ચારણ પ્રી. વા.માં છપાયેલ છે.		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨૪. પદો બૃ. કા. દો ભાગ ૧ લો, ભાગ ૩-૪ માં, પ્રી. વા. માં ઘણાં છપાયેલાં છે.		—द. १०४१ अ (१ પદ); —फा. ५५ ग-१, २७६ फ (१ પદ); —डा. ८-५, १०-५ (११ પદ); —ह. १६५ च, २७१ સાથે (નકલ), ૨૮૫ (નકલ), ૧૦૩૮ ઓ (૧ પદ); —पु. १२७ (૩ પદ).
૨૫. પ્રીતમગીતા કે ભગવદ્ગીતા પ્રી. વા. માં પ્રસિદ્ધ.	૧૮૫૨	—द. ४५, ३२७ (આદિ. તૂ.), ५५७, ७५५ (ઉ. સાં. ૧૯૨૮).
૨૬. પ્રેમપ્રકાશ પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૯૦, પુ. ૬, અંક ૨ જા માં "ભક્તિપ્રકાશ" (પદ ૨૪) અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લા માં પ્રસિદ્ધ.[1]		—घ. ७८४ (ઉ. સાં. ૧૯૩૯).

૧. પ્રી. કા. અને પ્રી. વા. માં "સુદતાલા કાળ વિશેનાં પદો" થી પ્રસિદ્ધ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૭. બોડાણો (રણછોડરાયજીના શલોકા) પ્રી. વા. માં પ્રસિદ્ધ; પ્રી. કા. માં પણ છે.		—ફ઼. ૧૪૬ ક (ઉ. સાં. ૧૮૯૩), ૧૯૫ ज.
૨૮. બ્રહ્મલીલા પ્રી. વા. માં પ્રસિદ્ધ	૧૮૪૭	—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨૯. બ્રહ્માનો ગરબો પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૯૦, પુ. ૬ અંક ૨ જામાં મુદ્રિત		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૩૦. ભક્ત-નામાવલી (હિં') પ્રી. કા. અને પ્રી. વા. માં પ્રસિદ્ધ.		—ફ઼. ૧૯૫ ख.
૩૧ ભગવચ્ચરિત્રના છંદ પ્રી. કા. માં પ્રસિદ્ધ.		—ફ઼. ૧૯૫ क.
૩૨. ભગવદ્ગીતા		જુવો પ્રીતમગીતા.
૩૩. મથુરાલીલાનાં પદો પ્રી. કા. માં પ્રસિદ્ધ.		જુવો પદો.
૩૪. મહિના બે જાતના મહિના "જ્ઞાનમાસ" તરીકે બૃ.-કા. દો. ભાગ ૧ લામાં, બીજા બે પ્રી. વા માં પણ મુદ્રિત.	*૧૮૨૯	—ડા. ૯–૫, *૧૦–૧, ૧૨–૭.
૩૫. મહિના-સોરઠના પ્રી. કા. અને પ્રી. વા. માં પ્રસિદ્ધ છે.	૧૮૩૮	—द. ૭૫૬ एन (ઉ. સાં. ૧૯૨૪); —ડા. ૯–૫.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩૬. રેવણીનાં પદ પ્રી. વા. માં છપાયાં છે.		જુવો પદો.
૩૭. રાજિયા-પરજિયા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३० ग-१.
૩૮. રસવિલાસ (હિંદી) (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. २११.
૩૯. રાસનાં પદ પ્રી. કા. માં છપાયાં છે.		જુવો પદો.
૪૦. વાર એક જાતના વાર પ્રી. કા. માં છે, જ્યારે બે જાતના પ્રી. વા. માં છપાયેલા છે.		—કોઈ હાથપ્રત નથી.
૪૧. વીનય-દીનતા પ્રી. વા. માં મુદ્રિત		—કોઈ હાથપ્રત નથી.
૪૨. વીનયસ્તુતિ પ્રી. વા. માં મુદ્રિત		,,
૪૩. શિક્ષાષ્ટક (હિં) (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १९५ घ.
૪૪. સપ્તશ્લોકી ગીતા પ્રી. વા. માં મુદ્રિત		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૪૫. સરસગીતા પ્રીતમ વાણીમાં છપાઈ છે. પ્રા. કા. ત્રૈ. પુ. ૬-અંક ૨ જામાં પણ છપાઈ છે.	૧૮૩૧ *૧૮૩૮	—द. ४४, ४२७ (ઉ. સાં. ૧૯૧૭), ૬૯૩ (ઉ સાં. ૧૯૧૬); —डा. ९-८, ११-१, ११-३; —ध. १३७ b (ઉ. સાં. ૧૮૮૬); —इ १९५ ङ; —पु. ३४, *१८८ (ઉ સાં ૧૯૨૬)

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
૪૬. ગુડતાળો કાળ	*૧૮૩૮	જુવો "પ્રેમપ્રકાશ."
૪૭. હુમચડી (દશાવતારનૂં પ્રભાતિયૂં) (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ૮૭૩ घ (ઉ. સાં. ૧૯૦૪).
પ્રેમ (?)—		
૧. અધિકમાસમાહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)		—च. ૧૦૧૨ (ઉ. સાં ૧૮૮૦).
પ્રેમાનન્દ-ભટ્ટ[1] —		
૧. અભિમન્યુ-આખ્યાન પ્રા. કા. ગ્રં. ૩૩ મામાં અને બૃ. કા દો. ભાગ ૨ જામાં પ્રસિદ્ધ.	×૧૭૨૭ *૧૭૨૮	—द. ૨૫૭ अ (તૂ), ૪૮૮ (જીર્ણ. તૂ), ૬૯૨ (ઉ. સાં. ૧૯૨૨), ૮૩૪ अ; —फा. ×૫૬ ख (ઉ. સાં. ૧૮૭૯), ૧૩૪ ख (ઉ. સાં. ૧૮૦૭ લગ૦), ૧૩૫ क (આદિ તૂ), ૧૯૬ घ (ઉ. સાં. ૧૮૪૨), ૧૯૭ क (ઉ. સાં ૧૭૯૭; આદિ તૂ); —घ. ૮૮૬ (ઉ. સાં ૧૮૭૦); —डू. *૧૭૪ क (ઉ. સાં ૧૮૯૭), ૬૮૦ क (આદિ તૂ), ૧૮૩ ख (ઉ સાં ૧૮૦૪), ૨૦૮ ख (નકલ, આદિ, તૂ), ૩૨૩ क (ઉ. સાં. ૧૭૯૬; આદિ તૂ) —पु ૧૪ ૮૦, ૮૨ (આદિ તૂ), ૧૪૪ (ઉ સાં. ૧૭૯૬),
૨. અષ્ટાવક્રાખ્યાન બૃ. કા. દો. ૬ઠ્ઠો અને પ્રા. કા. ગ્રં. ૧૨ મા માં પ્રસિદ્ધ (આ કાવ્ય સૂરતમાં રચેલૂં)	૧૭૨૬	—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.

૧. જ્ઞાતિએ ચાતુર્વેદી મોઢ; પિતાનૂં નામ કૃષ્ણ અને વતન વડોદરા; પાછળથી નંદરબારમાં પણ રહેલો. સમય સાં. ૧૬૯૨ થી ૧૭૯૦. ગુજરાતી ભાષાનો સમર્થ કવિ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩. ઋષ્યશૃંગાખ્યાન બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ થો અને પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૮૮ પુ. ૪–અંક ૨ જામાં મુદ્રિત (નંદરબારમાં રચેલું)	૧૭૨૯	—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૪. ઓખાહરણ (મૂળ ૨૯ કડવાં, તેમાથો વધતાં વધતાં ૮૯ કડવાં સૂધી આ કાવ્ય પ્હોંચ્યૂં છે.) બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં ૫૩ કડવાંનૂં મુદ્રિત. —આ કાવ્યનું નામ કવચિત અનિરુદ્ધહરણ પણ મળે છે.[૧]	૧૭૩૨ (?) ×૧૫૧૨ (?)	—द ૨૬૪ (ઉ. સાં. ૧૯૦૭), ૨૮૬ (૮૯ કડવાંનૂં), ૪૦૨ (૩૧ કડવાંની પ્રતિ; આદિ ૧૯ કડવાં તૂ; ઉ. સાં. ૧૮૧૧), ૪૦૪ (૩૨ કડવાંની પ્રતિ, ઉ. સાં. ૧૮૬૯), ૪૦૫ (તૂ), ૪૩૯ (ઉ. સં. ૧૯૯૫),[૧] ૪૬૩ (ઉ. સાં ૧૯૨૫),[૧] ૪૫૫ च (તૂ.), ૪૯૮ (લીથો), ૪૯૯ (લીથો). ૫૦૦ (૫૩ કડવાંની પ્રતિ; લીથો), ૫૩૭ (લીથો–૪૩ કડવાંની), ×૬૦૭ (ઉ. સાં. ૧૯૧૫; ૫૯ કડવાંની પ્રતિ), ૭૬૩ (લીથો–૪૨ કડવાંની પ્રતિ), ૭૭૪ (લીથો–૪૧ કડવાંની), ૭૭૫ (ઉ. સાં. ૧૮૮૪; ૫૦ કડવાંની), ૭૮૮ (ઉ. સાં. ૧૮૧૨; ૪૫ કડવાંની; આદિ તૂ), ૮૫૩ (લીથો), ૮૭૨ (૪–૩૯ કડવાં તૂ), ૮૭૫ (તૂ), ૯૨૫ अ (તૂ), ૯૨૭ (લીથો–૫૩ કડવાંની), ૧૦૩૮ अ (તૂ.), ૧૦૪૫ (૫૫ કડવાંની, ઉ. સાં. ૧૮૭૮ ની નકલ); —फा. ૫૧ क. (ઉ. સાં. ૧૮૯૭, ૪૧ કડવાંની), ૫૨ छ (તૂ.; ઉ સાં. ૧૮૧૩ લગ૦), ૭૪ क (ઉ. સાં. ૧૯૨૩; ૬૪ કડવાંનો), ૮૬ ट. (તૂ ઉ. સાં. ૧૮૦૩),

૧. કોઇ કવિજને પુષ્કળ સુધારાવધારા કરી આ કાવ્ય લખ્યૂં છે, કડવાં વધારી ૯૮ કર્યાં છે.

કવિ અને કૃતિ	વચ્ચાસાં.	હાથપ્રતો
		૧૭૧ घ (તૂ.), ૧૮૧ क (તૂ.), ૩૩૨ (ઉ. સાં. ૧૯૦૬; તૂ; ૪૩ કડવાંનું) ૩૭૫ (ઉ. સાં. ૧૮૩૩; આદિતૂ.; ૩૨ કડવાંનું), ૩૭૬ (૪૨ કડવાં પછી તૂ.), ૩૭૮ (૫૭ કડવાંએ તૂ.), ૩૭૯ क (૬૧ કડવાંનું; આદિ. તૂ; ઉ. સાં. ૧૮૩૮), ૩૮૦ (તૂ). ૩૮૪ (૭૩ મે કડવે તૂ), ૩૮૫ (ઉ. સાં. ૧૮૮૮; ૬૮ કડવાંનું), ૩૮૬ (તૂ), ૩૮૭ (તૂ.), ૩૮૮ (તૂ), ૩૮૯ (તૂ.); —डा. ૧-૧(૨૯ કડવાંનું), ૧-૨ (ઉ. સાં. ૧૮૬૧; ૨૯ કડવાંનું), ૨-૧ (તૂ.), ૨-૫ (તૂ), ૪-૨ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪; ૫૧ કડવાંનું), ૮-૧ (૫૬ કડવાંનું); —प. ૬૬૫ d (ઉ. સાં. ૧૯૦૦), ૯૮૬ (ઉ. સાં. ૧૯૦૬; વચ્ચે તૂ), ૫૫૦૯ (તૂ.), ૭૫૨૧ (ઉ. સાં. ૧૯૦૧), ૭૫૨૬ (સાથે), ૭૫૩૧ b (ઉ. સાં. ૧૮૯૦), ૭૫૪૪ a (ઉ. સાં. ૧૯૦૩); —इ. ૧૭ (ઉ સાં ૧૮૯૯; સચિત્ર; ૫૧ કડવાંનું), ૪૮ (૬૬ કડવાંનું —નકલ), ૪૯-૫૦ (૨૯ કડવાનાં—નકલ), ૧૫૭ ख (ઉ. સાં. ૧૮૯૦; ૫૮ કડવાંનું), ૧૭૬ ग (તૂ.), ૧૯૪ (ઉ. સાં. ૧૮૩૫; ૨૯ કડવાંનું), ૨૨૩ घ (ઉ. સાં. ૧૭૯૬ લગ૦), ૩૨૬ ख.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
	•૧૭૩૨	હાથપ્રત પરથી નકલ), * ૩. (૧૮૭૮ માં નકલ થયેલી પરથી નકલ).
		—પુ ૮ (૩૨ કડવાંનું), ૯ (૬૪ કડવાંનું), ૨૭ (૨૯ કડવાંનું), ૩૪ (૫૩ કડવાંનું), ૮૩ (૫૬ મે કડવે તૂ.), ૯૧ (સચિત્ર), ૯૨, ૯૮, ૯૯, ૧૦૦, ૧૦૧, ૧૦૩, ૧૪૩ (૬૧ કડવાંનું; આદિ તૂ.),[1] ૧૬૯ (૪૬ કડવાંનું), ૧૭૮ (૪૭ કડવાંનું), ૧૮૨ (આદિ તૂ.), ૧૯૨ (તૂ.), ૨૧૨ (૪૮ કડવાંનું; આદિ તૂ.);
		—સૂ. ૬ (૩૫ કડવાંનું); (ઉ. સાં. ૧૮૩૮).
૫. કુંવરબાઈનું મામેરૂં બૃ. કા. દો ભાગ ૧ સામાં છપાયું છે.	૧૭૩૯ •૧૭૩૮ ×૧૭૩૨	—ફ. ૪, ૫, * ૨૧૩ ह (ઉ. સાં. ૧૮૨૦), ૨૨૮ (ઉ. સાં. ૧૮૪૩; આદિ તૂ.), ૨૨૯ स (આદિ. તૂ.), ×૨૫૦ अ. (ઉ. સાં. ૧૮૩૯), ×૨૫૧ अ (ઉ સાં. ૧૮૨૮), ૨૫૪ जो (ઉ સાં. ૧૮૭૩), ૨૭૧ फ(જીર્ણ,) ૨૭૨ फ (ઉ. સાં ૧૮૧૮ લગ૦), ૨૭૩ अ, ૩૫૯ (ઉ સાં. ૧૭૭૧ ☞ પ્રેમાનંદની હયાતીમાં ગોધરામાં ઊતારેલી હાથપ્રતિ), ૩૭૦ (ઉ. સાં ૧૮૪૨), ૪૯૪ (લીથો), ૪૯૫ (લીથો), ૪૯૬ લીથો, ૪૯૭ (લીથો), ૫૦૪ (લીથો), ૫૩૫ (લીથો); ×૬૨૧ (આદિ તૂ.), ૬૬૬, ૭૧૭ (ઉ. સાં. ૧૯૨૬), ૭૭૫ स (ઉ. સાં. ૧૮૮૪ લગ૦), ૮૦૪ व (ઉ સાં. ૧૮૦૮), ૮૪૩ अ (ઉ. સાં ૧૯૦૭), ૯૩૦ (તૂ.), ૯૩૧ (આદિ તૂ.);

૧. આ નં. ૧૪૩ ની પ્રતમાં દયારામે કરેલી ઓખાહરણની પૂર્તિ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
	†૧૭૧૭ ‡૧૭૬૯ (?)	—फा. ६८ क (ઉ સાં. ૧૮૮૯), ૧૯૪ ज (ઉ. સાં. ૧૭૭૮–પ્રેમાનંદની હયાતીની હાયપ્રત), ૧૯૬ ग (ઉ. સાં. ૧૮૩૯ લગ૰), ૨૦૮ ङ (ઉ. સાં. ૧૭૪૧–તૂ. ☞ રચ્યા પછી બેજ વર્ષે ઊતારેલી હાથપ્રત), ૨૧૪ ङ (ઉ સાં. ૧૮૨૫), ૨૯૫ क (તૂ), †૩૩૦ छ (ઉ સાં ૧૮૯૧), ‡૩૩૭ ख (ઉ. સાં. ૧૮૭૩);
	§૧૭૨૮	—डा ×૮–૨, ૯–૩, §૧૧–૭ (આદિ તૂ);
		—च. ૯૮૭ b (રે. સાં. ૧૯૧૪), ૪૬૮૪ a (ઉ. સાં. ૧૮૧૪), ૭૫૩૬ (ઉ સાં. ૧૯૦૩). ૭૫૪૫, ૭૫૫૦ d (ઉ સાં ૧૭૮૯–પ્રેમાનંદના સમયની હાયપ્રત);
		—इ ૨૯ क (ઉ. સાં. ૧૯૦૧), ૩૫ ख (ઉ સાં. ૧૭૭૬ —પ્રેમાનદના સમયની પ્રતિ), ૧૫૭ ग (ઉ. સાં ૧૮૯૦), ૧૭૬ ग (ઉ સાં. ૧૮૩૯, ×૧૮૪ ङ (ઉ.સાં ૧૮૮૫લગ૰), ૧૯૦ क (આદિતૂ ઉ.સાં.૧૭૯૮);
		—अं, ૨૬ ख (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૰), §૩૩ च (ઉ. સાં. ૧૮૮૭).
		—पु. ૨, ૬, ૧૦, ૧૩, ૨૨ (તૂ), ૪૨ (તૂ.), ૫૮ (તૂ) ૧૪૬ ઉ. સાં. ૧૭૯૬), ૧૪૫ (તૂ.), ૧૬૬ (તૂ), ૧૮૩ (ઉ. સાં. ૧૮૫૦), ૧૮૪. ૨૦૫ (તૂ)
૬. ચકુંવાનું કડવું (અભિમન્યુ આખ્યાનમાંથી–પ્રસિદ્ધ)		—द्र ૪૯૭ क (સીથો);
		—चं. ૧૦૬૭ સાથે (ઉ. સાં. ૧૯૦૬)

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૭. ચંદ્રહાસ-આખ્યાન પ્રા કા. ત્રૈ ૧૮૮૪ ના ૨ જા અંકમાં અને બૃ કા. દો. ભાગ ૨ જામાં પ્રસિદ્ધ	૧૭૨૭	—द. ४०४ अ (तू); —घ ७५२२ (ઉ. સાં. ૧૮૧૧), ૭૫૪૫ સાથે (तू); —ह. १६४ (तू).
૮. તપત્યાખ્યાન (નાટક) પ્રા. કા. ત્રૈ. ૩૧ માં મુદ્રિત		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૯. હાણુલીલા પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૫ ના ૪ થા અંકમાં અને બૃ.કા દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		—द. १६५ अ (तू), १८३ अ (ઉ. સાં. ૧૮૭૬), ૨૫૯ अ, ६३७ फ. (ઉ. સાં. ૧૯૧૨ લગ૦), ६६७ फ, ७७२ अ (ઉ. સાં. ૧૮૫૨), ૮૩૪ (ઉ. સાં. ૧૮૨૫; આદિ तू.), १०३५ (ઉ. સાં. ૧૮૨૫); —फा. ९० ग; —च. ८८० (ઉ. સાં. ૧૮૭૦), ७५२२ સાથે.
૧૦. દેવીચરિત્ર બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ	૧૭૫૨	—કોઇ હાથપ્રતિ મળતી નથી.
૧૧. દ્રૌપદીસ્વયંવર* (કડવાં ૮૪) બૃ કા. દો. ભાગ ૬ઠ્ઠામાં પ્રસિદ્ધ	૧૭૩૬	—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી. *નોંધ—દી. બ. કેશવલાલ ધ્રુવ આ કૃતિ પ્રેમાનંદના શિષ્ય અપર પ્રેમાનંદની માને છે. (જુવો પ્રેમાનંદના બાર માસની પ્ર. પૃ. ૨ ફૂટનોટ).
૧૨. દ્રૌપદીહરણ (કડવાં ૩૦) પ્રા. કા. ગ્રંથ ૧ લો* અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ.	૧૦૩૨ *૧૭૪૫	—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
૧૩. નરસિંહના પુત્રનો વિવાહ (મોટો)[1]	૧૭૪૦	—કોઈ હાથપ્રત નથી.
૧૪ ,, (ન્હાનો) (અપ્રસિદ્ધ).		—द. ८०४; —च. ૭૫૨૨ સાથે (ઉ. સાં. ૧૮૧૧) ૭૫૩૩ સાથે (ઉ. સાં ૧૭૨૭ પ્રેમાનંદની યુવાનીમાં લખાયેલી હાથપ્રતિ. —पु. ૭ (૧૯ કડવાં),
૧૫ નળાખ્યાન ખુ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં તેમજ શ્રી છગનલાલ મોદી, શ્રી મંજુલાલ મજમુદાર તરફથી સ્વતંત્ર રીતે મુદ્રાપિત	×૧૭૭૬ **૧૭૪૨ +૧૭૬૨ ×૧૭૩૩ ‡૧૭૩૨ *૧૭૪૩	—द. ૩, **૮ (ઉ સાં. ૧૮૭૭), +૧૯૦ च. (ઉ. સાં. ૧૭૮૫, પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત), **૧૯૨ (આદિ તૂ), ×૨૪૧ (ઉ સાં. ૧૮૪૯), +૨૬૮ (ઉ. સાં. ૧૮૪૪), ૩૫૨(તૂ),×૩૫૪, ×૩૯૧ (તૂ), **૩૯૨, **૩૯૫ (ઉ. સાં. ૧૬૪૭, તૂ), ૪૫૦ (તૂ), ‡૪૬૨ (ઉ સાં. ૧૯૦૮), ૪૭૧ (તૂ), ૪૯૦ (લીથો), ૫૦૩ (લીથો), ૫૧૨ (લીથો), ૫૩૪ (લીથો), **૫૪૨ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦), ** ૬૫૫ एफ (ઉ. સા. ૧૭૫૬—પ્રેમાનંદના સમયની પ્રતિ), *૬૯૯ (લીથો), **૭૯૫ (ઉ. સાં ૧૮૮૦), ૭૯૭ अ. આદિ અંત તૂ), ૮૫૭ (લીથો), **૮૭૧ (ઉ. સાં. ૧૮૭૯), ×૮૮૧ (ઉ. સાં. ૧૮૭૩), ૯૯૬ (આદિ-અંત તૂ) ૧૦૫૧ (૧૩ કડવે તૂ); —फा. ५६ क. (ઉ સાં. ૧૮૩૯), **૧૩૪ क (તૂ ઉ. સાં. ૧૮૦૭), **૧૫૬ क (ઉ. સાં. ૧૮૬૭), **૧૯૦ क (ઉ. સાં. ૧૭૬૮ પ્રેમાનંદના સમયનીપ્રત), **૧૭૧ क (આદિ તૂ).

૧. કદાચ હરિદાસનો હોય ૪૫ કડવાનો મોટો "સાહિત્ય" વર્ષ ૧-૨ મા છપાયો છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસં.	હાથપ્રતો
		**૧૯૫ फ (ઉ. સા. ૧૭૭૯ પ્રેમાનદના સમયની હાથપ્રત), ૨૬૫ (આદિ તૂ), —डा. ૮-૧૬ (તૂ, ઉ સં. ૧૯૦૮), —घ ૮૧૮ (તૂ), **૮૭૩ a (ઉ. સં ૧૮૭૩), **૭૫૨૦ (ઉ, સં. ૧૮૮૮) **૭૫૨૬ સાથે; —इ. ૧૦ ग (તૂ), ×૧૭૬ फ (ઉ સં. ૧૮૧૯), ૧૭૬ घ (તૂ), —पु ७ (તૂ), ७२ (તૂ), ૧૩૮ (ઉ. સં. ૧૭૮૬, આદિ તૂ),[1] ૧૬૪ (તૂ; ઉ. સં. ૧૭૯૬ લગ૦), ૧૭૬ (તૂ), ૧૮૦ (ઉ સં. ૧૮૪૮) ૧૮૧ આદિ તૂ), ૧૮૫ (તૂ), ૨૧૩ (આદિ-અંત તૂ), ૨૧૫, ૨૧૭ (તૂ), —सू ५ (ઉ. સં ૧૮૩૮; આદિ તૂ)
૧૬ નાગદમન (દશમસ્કંધમાંથી) મુદ્રિત		—द ૪૩૫ ज (ઉ સં ૧૯૧૬), ૫૩૬ (લીથો), —घ ૮૮૦ d (ઉ. સં ૧૮૯૭), —अं ३ ख (ઉ સં. ૧૯૧૪), —पु ૨૩, ૧૪૬ (ઉ સં. ૧૮૭૬),
૧૭ નાસિકેતાખ્યાન પ્રા કા સુધા ભાગ ૪ થામા મુદ્રિત		—કોઇ હાથપ્રતિ પ્રાપ્ત નથી
૧૮. પાંડવાશ્વમેધ શ્રીભાનુસુખરામ નિ મહેતાએ "સાહિત્ય" માં ૧ ૪ કડવાંનો છપાવ્યો છે	૧૭૩૨	—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૧૯ પાંચાલીપ્રસન્નાખ્યાન (નાટક) પ્રા કા સ ૩૦ મા મા પ્રસિદ્ધ		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.

૧ આ કાવ્યની નકલ ડભોઇના રત્નેશ્વરના પુત્ર હરિશંકરે કરેલ છે

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૦. પ્રહ્લાદની નિશાળ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १७६ ङ (ઉ. સાં. ૧૮૪૮).
૨૧. કુંવડ સ્રીનો ફજેતો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८५९ (જીર્ણપ્રતિ).
૨૨ બાળલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७४९ अ (ઉ. સાં ૧૭૯૭લગ૰).
૨૩. ભાગવત-દશમ (લઘુ) (અપ્રસિદ્ધ)		—ब. ६१२३; —इ. २९९ क, ३०० (ब. ६१२३ ની નકલ).
૨૪. ભાગવત-દશમ (મોટો) કવિ નર્મદાશંકરે સ્વતંત્ર, તેમજ ગૂજરાતી પ્રેસે વલ્લભના પદબંધ ભાગવતમાં સાથે છપાવ્યો છે; ત્યાં ૫૨ અધ્યાય પછીનો ભાગ પ્રેમાનંદનો ન હોવાથી સુન્દરનો પૂરો કરેલો છપાયો છે.		—द. १ (૧૬૧ કડવાં સુધી પ્રેમાનંદનો ભાગ અને પછીનો સુંદરે સાં. ૧૭૯૬ માં પૂરો કરેલો ભાગ), ५५४ (ઉ. સાં. ૧૯૦૫; સુંદરે ૧૭૭૩ માં અધૂરો ભાગ પૂરો કર્યાના ઉલ્લેખવાળી પ્રતિ); —फा. १२४ क (ઉ. સાં. ૧૮૮૨, तू.), १८१ ख (तू), १९६ ङ (तू); —घ. ६१२३ (ઉ. સાં. ૧૮૦૪), ७५२६ સાથે; —इ. ३१ क-ख (૪૧ મો-૬૯ મો અધ્યાય માત્ર), १५२ ङ (ઉ. સાં. ૧૮૭૬), २०२ (૧૨ માથી ૯૪ મા અધ્યાય સુધી); —पु. ४१, ५८, १५५ (तू.), १८० (तू).
૨૫. ભાગવત-સપ્તમ સ્કંધ પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૬ ના ૧ લા અંકમાં		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
અને બૃ કા.દો ભાગ ૪ થામાં પ્રસિદ્ધ.		
૨૬. ભીષ્મપર્વ[1] શ્રી. ભા. નિ. મહેતાએ "સાહિત્ય" માસિક, વર્ષ ૧૯૧૧ માં છપાવ્યું છે (૧૬ અધ્યાય.)		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૨૭. ભ્રમરગીતા (નાની) પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૧ લામાં છપાઈ છે.		—इ. २९९ क ની ભાગ–૧૦ મા સ્કન્ધવાળીમાંથી. —स्. १०. (ઉ. સાં. ૧૮૪૦).
૨૮. ભ્રમરપચીશી (ભ્રમરગીતા)* બૃ કા. દો. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.		—द. २१२ अ (ઉ. સાં. ૧૮૯૦); —फा. ९० छ (તૂ.), *१६९ क; —डा. ६–३ (ઉ. સાં. ૧૯૧૭; —पु. १, २, १६७ (આદિ. અંત તૂ).
૨૯. મદાલસા–આખ્યાન (માર્કંડેયપુરાણમાંથી) બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ. પ્રા. કા. માળામાં માર્કંડેયપુરાણ છે, તેમાં છે.	૧૭૨૮	—द. ३७६ (ઉ. સાં. ૧૮૬૩), ३७७ (ઉ. સાં. ૧૯૨૧), ७८९ (ઉ. સાં. ૧૮૧૨); —फा. ५१ ख (ઉ. સાં. ૧૮૯૭). —पु. ५, २४.
૩૦. મહિના (સુરતી મહિના) બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં પ્રેમાનંદના સ્વતંત્ર માસ *બ્રહ્માનંદની છાપવાળા છે; દી. બ. કે. હ ધ્રુવે "બુદ્ધિપ્રકાશ" માં છપાવ્યા છે.		—द. २८२ क (ઉ. સાં. ૧૮૯૯ લગ૦), २४३ घ,[1] २४८ अ (આદિ તૂ), २५२ (ઉ સાં. ૧૮૪૪), ४९७ घ (લીથો), ६९८ (ઉ. સાં. ૧૭૭૬––પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત.), *७०६ —फा *११३ छ (તૂ.), *१८२ क ઉ. સાં. ૧૭૭૬–પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત); —घ. ७५५० h;

૧. કર્તા તરીકે સદાનંદનું નામ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
		—इ ૯૨ (નકલ, પાઠાંતર સાથે), ૧૪૯ ઘ (ઉ. સાં ૧૮૬૭ લગ૦), ૧૫૧ ङ (ઉ સાં. ૧૭૬૦—પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત). નોંધઃ–આ મહિનાની જુદી જુદી પ્રતોમાં પ્રેમાનંદ, બ્રહ્માનંદ, શિવાનંદ, સદાનંદ, ભૂમાનંદ એ નામો દેખાય છે. —पु. ५३; [1] —हृ. ४० (ઉ. સં. ૧૭૭૨).
૩૧ માંધાતાખ્યાન પ્રા. કા મં ૩૪ મા માં પ્રસિદ્ધ	૧૭૩૭	—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતો
૩૨ માર્કંડેયપુરાણ (૨૧૬ કડવાં) પ્રા. કા. મં ૧૬ થી ૨૦ માં અને બૃ. કા. દો ભાગ ૭ માંના પ્રસિદ્ધ	૧૭૬૫	—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૩૩. રણયજ્ઞ પ્રા કા. ત્રૈ ૧૮૮૪ ના અંક ૧ લામાં અને બૃ કા. દો. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત. સ્વતંત્ર રીતે શ્રી મંજુલાલ ર. મજમુદારે પણ છપાવેલો છે.	૧૭૪૧	—ह ૧૧૭ (ઉ સાં. ૧૯૨૩), ૧૬૯ अ,[2] ૨૧૪ (ત્રુટક), ૨૧૧ (ઉ સાં ૧૮૪૧, આદિ ત્રુ), ૪૩૫ (ઉ. સાં. ૧૯૧૮), ૪૮૭ य (ત્રુ); ૧૯૨ अ (ઉ. સાં ૧૯૨૨); —फा ११० ट (ઉ. સાં. ૧૭૮૭–પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત), ૩૫૮ घ (ઉ. સાં. ૧૭૫૬; ત્રુ, પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત) ३६१ क (ઉ. સાં. ૧૭૫૯; જૂની છાંટવાળી ભાષા; આદિ ત્રુ.);

૧. કર્તા તરીકે ભૂમાનંદનું નામ છે.

૨. રંગ્યનમાં મહાનો ઉલ્લેખ આ પ્રતિમાં છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યા સંવત્માં	હાથપ્રતો
	*૧૭૪૨	—डा. *४-२. ८-२ (ઉ સં. ૧૮૮૫); —घ. ६६६; —ह. १८८ ख (ઉ. સં. ૧૮૧૭); —अं २९ क (ઉ સં. ૧૮૮૭). —पु. १२, ८३ (જૂ), १३८ (જૂ; ઉ સં ૧૮૭૬ લગ૦);[1] —ख ७ (ઉ. સં. ૧૮૩૮-૩૯; જૂ).
૩૪ રુક્મિણીહરણનો સલોકો (રુક્મિણીવિવાર) (ચોપાઈ છંદ) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૪૦	द ८८५ अ.
૩૫ રુક્મિણીહરણ પ્રા. કા. મ. ૧૪ મામાં મુદ્રિત. આ મોટું છે અને ઉપરના કરતાં જુદું છે		—ह १०४२ (ઉ. સં. ૧૮૦૯); —पु १, २, १५ (જૂ), ८० (જૂ), १६१.
૩૬ [illegible] આખ્યાન (નાગર) પ્રા. કા. મ. ૨૬ મા માં મુદ્રિત.		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી
૩૭ લક્ષ્મણાહરણ[2] (૧૬ કડવાં) પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૫ ના ૪થા અંકમાં અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં છપાયેલ છે	૧૭૨૦	—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૩૮. વામનકથા[3] (વામન અભિનવનું આખ્યાન)	૧૭૨૦ (?)	—ह २, ८९५ अ (ઉ. સં. ૧૮૬૯), १८४३ (ઉ. સં. ૧૯૦૯). —फा ११२ ग (ઉ સં ૧૮૧૮;

1 [illegible] પુત્ર [illegible] કરેલી નકલ
2 [illegible]
3 નંદરબારમાં રચેલી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
પ્રા. કા ત્રૈ ૧૮૮૭ ના ૧ લા અંકમા બૃ મા દો ભાગ ૨ જામાં અને અ ગૂ પુ વર્ષ ૧ લામા મુદ્રિત.		આદિ તૂ), ૧૯૬ क (ઉ સા. ૧૮૩૯, આદિ તૂ) —डा ८-४ (ઉ સાં ૧૮૭૭), —च ८७९ ग (ઉ સા ૧૮૪૧), —पु ११४
૩૯ વિવેક-વણજારો બૃ કા દો ભાગ ૨ જામા મુદ્રિત		—द. १०ड(ઉ સાં ૧૮૮૫ લગ૦) ४९ अ २७४ (ઉ સાં ૧૯૧૬), ४२८, ४८२ (લીથો), ५४२ पफ (ઉ સા ૧૮૬૭), ६४२ अ, ७१४ अ, ७८३ क ८०७ पफ —फा ७१ क ९० घ १६२ ग (ઉ સા ૧૮૬૪), २१४ क (ઉ સાં ૧૮૨૫લગ૦), २६८ क, —च १०६७ સાથે (ઉ સાં ૧૯૦૬), —इ ३४ घ (ઉ. સા ૧૮૭ન), —पु ४२
૪૦ વિષ્ણુસહસ્રનામ પ્રા કા સુધા ભાગ ૨ જા મા પ્રસિદ્ધ		—फा २७३ ग (ઉ. સાં. ૧૮૬૮) —च ५४३१ b (ઉ સા ૧૮૯૪), —इ ५ ग (ઉ સા ૧૮૧૯ લગ૦, આદિ ૯ પદ નથી) —पु ९४.
૪૧ વૈરાટ પર્વ "સાહિત્ય" માસિક વર્ષ ૯-૧૦ માં શ્રી ભાનુસુખરામ નિ મહેતાએ છપાવ્યૂ છે (૫૨ અધ્યાય)		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી
૪૨ વ્રજવેલી (દશમસ્કધમાંની) પ્રસિદ્ધ		—द ६३५ अ, —डा ६-३, —ख ८ (ઉ સા ૧૮૦૫)
૪૩ શ્રાદ્ધ (નરસિંહના પિતાનૂ)	૧૭૩૭	—द ३९० (ઉ સાં, ૧૯૧૨, આદિ તૂ), *५१४ (છાપેલી), ५१५

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
(નંદરબારમાં રચેલું) બૃ કા. દો ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં મુદ્રિત. *સુરતના કોઇ ભગવાનદાસે પોતાનું નામ ઘુસાડ્યું મળે છ		(લીથો), *૮૬૯, ૮૭૦ (ત્રૂ), —દ્ *૩૭-૩૮ (નકલ), *૯૧ ग *૧૪૮ ट (ત્રૂ), *૧૮૧ ग (ઉ સાં ૧૯૦૫); —ક્ષ. *૧૪ (ઉ. સાં. ૧૯૩૪). —पु. *૧૦૪.
૪૪. સભાપર્વ[1] શ્રી ભા નિ મહેતાએ છપાવ્યું છે		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૪૫ સુદામાચરિત્ર[2] બૃ કા દો ભાગ ૧ લામા મુદ્રિત. શ્રી મ ર. મજમુદારે સ્વતંત્ર રીતે પણ છપાવ્યું છે. કવિ દલપતરામે પણ તેમના કા દો. માં છપાવેલું જ્યાં ર સાં ૧૭૦૫ છે. નીચેની એક પ્રતિ फा ૫૪ घमा પણ તે સંવત છે.	૧૭૩૮ *૧૬૩૮ (?)	—द. ६, *૯ अ (ઉ સાં. ૧૮૯૭ લગ૦), ૧૮૦ अ (ઉ સાં ૧૮૮૭; આદિ ત્રૂ), ૧૯૦ पफ (ઉ. સાં. ૧૭૯૭ લગ૦—જૂની પ્રત), ૨૧૩ छ (ઉ સાં.૧૮૧૯), ૨૨૯, ૨૫૪ ह्र (ઉ. સાં ૧૮૭૩), ૨૭૧ अ (જીર્ણ), ૨૭૨ घ (ઉ સાં. ૧૮૧૮), ૩૫૫ घ (ઉ સાં. ૧૮૧૯ લગ૦), ૩૯૬ अ (ઉ સાં. ૧૮૩૭), ૩૯૭ (ઉ સાં. ૧૮૨૨), ૩૯૮ (ઉ. સાં. ૧૮૫૪) ૩૯૯ (આદિ ત્રૂ), ૪૦૧ (આદિ ત્રૂ) ૫૦૧ (લીથો), ૫૧૩ (લીથો), ६०२ अ, ६०९ घ (ઉ સાં. ૧૮૬૧), ६३८ अ, ૭૧૯ (આદિ–અંત ત્રૂ), ૭૮૯ अ (ઉ. સાં ૧૮૧૨),
	+૧૭૪૮	+૮૩૮ (આદિ ત્રૂ), ૮૪૩ (આદિ ત્રૂ, રચ્યાસાલવાળી કડી નથી);
	×૧૭૦૫	—फा ×૫૪ च (ઉ. સાં. ૧૭૫૯), ६१ क (ઉ. સાં ૧૮૪૧), ६२ ण (ઉ. સાં. ૧૮૩૮) ६८ ग (ઉ સાં ૧૮૮૮), ૧૧૧ ख

૧ કાવ્યને અંતે 'કહે વિષ્ણુદાસ' મળે છે, પણ કાવ્ય વિષ્ણુદાસનું નથી.

૨ નંદરબારમા રચેલું.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		(ઉ સા ૧૭૫૮, પ્રેમાનંદના સમયની હાથપ્રત) ૧૧૨ ज (તૂ, ઉ સા ૧૮૬૪), ૧૩૪ ग (ઉ સા ૧૮૦૭ લગ૦), ૧૫૬ ग (ઉ સા ૧૮૮૫ લગ૦), ૧૫૮ च, ૧૬૩ (ઉ સા ૧૭૫૫ લગ૦, અપૂર્ણ), ૧૮૭ ज (ઉ સાં ૧૭૯૨–જૂની પ્રતિ)
	×૧૭૩૨	૨૧૪ झ (ઉ સાં ૧૮૨૮ લગ૦) ૨૧૮ ख (તૂ), ૨૨૯ झ (ઉ સા ૧૭૬૩, પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત), ×૨૬૨ क (તૂ ઉ સા. ૧૮૪૦), ૨૭૩ घ (તૂ, ઉ સાં ૧૮૬૮ લગ૦), +૩૩૦ च (ઉ સા ૧૮૯૨), ૩૩૨ ग (ઉ સા ૧૭૭૪ લગ૦-પ્રેમાનન્દના સમયની પ્રતિ), ×× ૩૩૩ ख
	××૧૭૩૮	(ઉ સાં ૧૯૦૨),
		—डा ૧–૨ (ઉ સા ૧૮૬૨), ૬–૩ (ઉ સા. ૧૯૧૭), +૮–૧, ૮–૧૬ (ઉ સા. ૧૮૮૭), ૯–૩,
		—च ૫૯૮ (ઉ સા ૧૭૭૪, પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત) ૮૭૬ ૧ (ઉ સા ૧૮૭૨), ૧૦૬૭ (ઉ સા ૧૯૦૬), ૬૧૨૩ (ઉ સા ૧૮૦૪) ૭૫૧૫, ૭૫૫૦ b (ઉ સાં ૧૭૮૨, પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત), ૭૫૧૭, સાથે), ૧૨૩૬૯,
		—इ. ૨ क (ઉ સા ૧ ૦૫, આદિ તૂ), ૧૪૮ क (ઉ સા ૧૮૦૬), ૩૩૪ घ
		—पु ૪, ૧૨ (તૂ), ૪૪, ૮૨, ૧૨૮, ૧૪૮ (ઉ સાં ૧૭૮૬), ૧૬૨ (ઉ સા, ૧૮૨૩) ૧૮૩ (ઉ સા ૧૮૪૮), ૧૯૯ (આદિ તૂ) ૨૦૫ (આદિ તૂ, ઉ સા ૧૭૯૩)
		—ख ૧૧

વિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪૬. સુધન્વાખ્યાન પ્રા. કા. ત્ર. *૩૩ માં અને બૃ. કા. દો. *ભાગ ૩ જા માં મુદ્રિત (નંદરબારમાં રચેલું)	*૧૭૮૦ +૧૭૨૪ ×૧૭૪૪	—ઘ. +૧૦ ફ (ઉ. સાં. ૧૮૮૫), *૩૭૮ (ત્રૂ.), ૧૦૩૮ (ઉ. સાં. ૪૯૦૯); —फा. ×૩૦૮ ह (ઉ. સાં. ૧૯૩૭); —दा. ૮–૧૭ (ઉ. સાં ૧૯૦૯); —ઘ. ૭૫૭૯ (ત્રૂ.; ઉ. સાં. ૧૮૭૧); —इ. *૧૭૬ (ઉ. સાં. ૧૮૮૦; આદિ ત્રૂ.). —पु. ૧૦, ૧૩૫ (આદિ ત્રૂ.), ૧૩૭ (ઉ. સં. ૧૮૭૭; વચ્ચે ત્રૂ.).
૪૭. સુભદ્રાહરણ પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૪ મા માં અને ગૂજ. વર્ના. સો. તરફથી સ્વતંત્ર રીતે મુદ્રિત.	૧૭૨૮	—फा. ૧૩૫ घ (ઉ. સાં, ૧૮૩૬);[1] —च. ૫૯૬ त (ઉ.સાં ૧૭૬૫. પ્રેમાનંદના સમયની, ગ્રંથ રચાયા પછી સાતમે વર્ષે થયેલી નકલ); —सं. ૧૭ ग (ઉ. સાં. ૧૮૨૧; આદિ. ત્રૂ.).
૪૮. સૂરતી મહિના		જુવો મહિના.
૪૯. સ્વર્ગની નીસરણી બૃ. કા દો ભાગ ૪ માં છપાઈ છે.		—द. ૫૦૨ (લીધો); કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૫૦. હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ માંમાં પ્રસિદ્ધ	૧૭૫૦	—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૫૧. હારમાળા[3] પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૮૫ ના ૧ લા અંકમાં ૧૬૨ પદની માળા છપાઈ		—फा. ૩૩૭ ग (૪૦ મે પદે ત્રૂ; ઉ. સાં. ૧૮૭૩·લગ૦); —पु. ૫, ૧૩૭ (૧૪૩ પદ, ઉ. સાં. ૧૮૭૭).

૧. આ કાવ્ય પ્રેમાનંદનું જ છે છતાં फा. व.ની પ્રતિમાં વલ્લભભટ્ટનું નામ છે.

૨. પ્રેમાનંદની સૌથી આદ્ય કૃતિ.

૩ સ્વ. હ. દ્વા. કાંટાવાળાએ પ્રેમાનંદની છાપ ધરાવતી હારમાળા છપાવી છે, તે આ. છેલ્લા પદમા પ્રેમાનંદનો નામોલ્લેખ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હસ્તપ્રતો
છે; ઘણાં ખરાં પદો નરસિંહની હારમાળાથી સમાન છે.		
૫૨ હૂંડી[1] પ્રા. કા ત્રૈ. ૧૮૮૭-૫ ૩. અંક ૧ લા માં (ર. સાં. ૧૭૫૪;× પાઠાન્તરથી સાં. ૧૭૩૪-૪૪) અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૨જામાં (ર. સાં. ૧૭૩૦*) પ્રસિદ્ધ.	૧૭૩૩ ×૧૭૫૪ (૧૭૩૪-૪૪) *૧૭૩૦	—स्व. ७, १७८ अ (ઉ. સાં. ૧૮૧૮), ૧૮૦ ब (ઉ. સાં. ૧૮૮૭;) ૧૯૭ अ (ઉ સાં ૧૭૯૦—જૂની પ્રત), ૨૦૬ ब (ઉ. સાં. ૧૮૬૧), ૨૫૧(ઉ. સાં ૧૮૨૮), ૨૫૪ ड (ઉ. સાં. ૧૮૭૩), ૨૭૧ ब (જીર્ણ), ૩૨૦ क (ઉ. સાં. ૧૭૭૫ ☞ પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત), ૩૫૫ अ (ઉ. સાં. ૧૮૧૯ લગ૦), ૩૮૧, ૪૮૫ अ (તૂ), ૪૯૭ अ (લીથો), ૫૭૦ (ઉ. સાં. ૧૮૯૦), ૫૭૧, ૬૬૬ अ, ૬૬૮ अ (ઉ સાં. ૧૮૩૦), ૬૮૦, ૭૧૭ अ (ઉ. સાં. ૧૯૨૬), ૭૧૯ क, ૭૩૧ क, (તૂ), ૭૮૮ अ (ઉ. સાં. ૧૮૨૧), ૭૯૩ अ, ૮૦૪ अ (ઉ. સાં ૧૯૦૮), ૮૦૬ क (તૂ), ૮૪૦ अ (ઉ. સા. ૧૯૩૦), ૮૪૩ ब (ઉ. સાં. ૧૯૦૭), ૯૩૦ अ (તૂ), ૯૩૧ अ (તૂ, ઉ સાં ૧૮૪૮); +૧૦૩૫घम(ઉ સાં ૧૮૧૯ લગ૦);
	+૧૭૨૦	—फा. ૫૨ क (ઉ. સાં. ૧૮૨૨), ૫૪ घ (તૂ., ઉ સાં ૧૭૬૦ લગ૦; પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત), ૬૮ घ (ઉ સાં. ૧૮૮૯), ૧૧૨ ग (ઉ. સાં. ૧૮૬૮), ૨૧૮ ग (ઉ. સાં. ૧૭૬૩ ☞ પ્રેમાનંદના સમયની પ્રત),
	†૧૭૨૮	†૨૩૫ क (આદિ તૂ., ઉ

૧. બુરાનપુર-હસનપુરામાં રચેલી

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		સાં. ૧૯૨૦ લગ૦), ૨૦૮ फ (ઉ. સાં. ૧૯૨૭);
		—डा. ‡१-२. ३-२, ६-३, ६-५ (ઉ. સાં. ૧૮૯૭), ६-७ (તૂ);
	‡૧૭૨૫	—प. ‡८८३ b (ઉ. સાં. ૧૮૬૫), ७५११ (સાથે, ઉ. સાં ૧૮૫૪, હ્દી), ७५४५ સાથે;
		—इ २ ग (તૂ.) १० क (ઉ સાં. ૧૮૮૫; આદિ તૂ), १४८ ग्र (ઉ. સાં. ૧૯૦૬), १५७ छ (ઉ. સાં. ૧૮૯૨), ૧૯૦ ज्ञ (ઉ. સાં. ૧૭૯૮ લગ૦; જૂની પ્રત), ૩૨૩ ट (ઉ. સાં. ૧૭૯૬; જૂની પ્રત);
	**૧૭૩૭	—अं. २६ ग (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૦), **२९ग (ઉ.સાં.૧૮૮૬. ૩૨ ख;
		—पु. १, २, ६ (તૂ.), ८४, ११२, १६२(ઉ.સાં.૧૮૨૩),१८४,१९९ (તૂ). २०४ (ઉ. સાં. ૧૮૦૩), २२१.
		—स्व. ६ (અપૂર્ણ). १० (તૂ).
પ્રેમાનંદ— १. પાડવોની ભાંજગડ (કૃષ્ણવિષ્ટિ) (અપ્રસિદ્ધ)		—स्व. ९ (ઉ. સાં ૧૮૪૧), ४५ (ઉ. સં. ૧૮૮૦).
પ્રેમાનંદ[1]— (પ્રેમ સખી)—		
१. પદો વિજોગનાં ૧૪ પદો બૃ કા. દો. ભાગ ૧ લામાં, તુલસી વિવાહનાં ૬૫ પદો ભાગ ૩ જામાં, થાળ ભાગ ૫ મામાં, પ્રેમનાં ૮ પદ પણ ભાગ ૫ મામાં અને કૃષ્ણપ્રે·		—व. ८०२; —डा. ६-६.

१. સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયનો સાધુ હતો; પ્રાયઃ ગઢડામાં રહેતો. સમય ૧૮૧૩-૧૯૦૧ નિશ્ચિત છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
મનાં ૧૬ પદ ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં છપાયેલાં છે. આ કવિનાં કાવ્યોનો સારો સંગ્રહ સુરતમાંથી શ્રી ઈશ્વરદાસ ઇચ્છારામ તરફથી છપાયો છે.		
ફાંગ[1]—		
૧. કંસોદ્ધરણ (કડવાં ૨૭) (ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૩૬૧ ઘ (ઉ. સાં. ૧૭૫૯).
રૂદ (રૂદ્ર)[2]—		
૧. કપોતનું આખ્યાન (કડવાં ૧૦) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ૧૦૨ ઘ (ઉ. સાં. ૧૭૮૨), ૧૦૭ ઘ (ઉ. સાં. ૧૮૯૯).
૨. પાંડવવિષ્ટિ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૭૭	—फा. ૨૦૮ ઘ (ઉ. સાં. ૧૭૪૧).
૩ મલ્લ-અખાડાના ચંદ્રાવળા (ચં. ૭૫) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૧૧૦ ઘ (ઉ. સાં. ૧૭૦૭ લગ૦).
૪. મહાદેવનો વિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ५९.
૫. રુક્મિણીહરણ (કડવાં ૧૨) ભીમના કાવ્યાંક (સાં.	૧૬૫૨	—फा. ૬૪ ઘ (ઉ. સાં. ૧૭૧૭-નવી ભાષા છે).

૧. ગણપતિસુત જ્ઞાતિએ, મોઢ, બીજાપુર પાસે લાડોલ ગામનો વતની; કવિ જૂનો છે.

૨. ગલેશ સુત; જ્ઞાતિએ ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણ; વતન અનાવલા સરથાનમાં સૂપા ગામ; સાં. ૧૬૫૨-૮૪ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૯૯૧) માં કૂંઢના સમયની ભાષાનું સ્વરૂપ આપી કે કા. શાસ્ત્રીએ છપાવેલ છે.		
૬ શૃગાલપુરી (કડવાં ૧૨) ગૂજ. વર્ના સો તરફથી સગાળશા–આખ્યાનમા મુદ્રિત	૧૬૮૪ -૧૬૮૨	—फा ११० ग (ઉ. સાં ૧૭૮૭).
૭ હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન (૧૧ કડવા, અ પ્ર)	૧૬૮૩	—इ ૫૩ (નકલ), ૧૮૩ छ (ઉ સાં ૧૮૦૪)
બદરીબાઈ[1]—		
૧. પદ (અપ્રસિદ્ધ)		—ढ़. ૮૮૦ ढ़ं.
બંધારભટ્ટ[2]—		
૧ અભિમન્યુ-વિવાહ આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ) (કૃતિ પ્રેમાનંદની)	૧૭૨૮	—घ ૮૮૦ (ઉ. સાં ૧૮૭૦)
બાપૂ કવી[3]—		
૧ કાવ્યસંગ્રહ (હિં, અ પ્ર)		—अं ૬૬ ग (ઉ સાં. ૧૯૫૨)
બાપૂ[4]—		
૧ જ્ઞાનના દ્વાદશમાસ બૃ કા દો ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ	૧૮૯૦	—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. પદસંગ્રહ જ્ઞાનભક્તિના પદો બૃ		”

૧. પુષ્ટિમાર્ગીય જણાય છે

૨ કદાચ આધારભટ્ટ હોય !

૩ કુર્ડે હીરાભાઇ મૂળજી, નડિયાદનો વતની, વિશેષ હકીક્ત લભ્ય નથી

૪. ધીરાનો શિષ્ય, મીયાગામનો વતની હતો, સા. ૧૮૯૯ મા મરી ગયો જાતનો ફેર ન હોય તો દરેક રીતે આ બાપૂ અને બાપૂ ગાયકવાડ એકજ જણાય છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
કા. દો. ભાગ ૩ જામાં, બ્રહ્મજ્ઞાનનાં પદો ૧૧ ભાગ ૫ મામાં, ઉપરાંત બ્રહ્મબોધનાં ૨૪ પદો તેજ ભાગમાં છપાયાં છે.		
બાપૂ ગાયકવાડ[1]—		
૧. પદસંગ્રહ પ્રા. કા. મં. ૭ મામાં જ્ઞાનોપદેશનાં ૩૦, ધર્મવેશ અંગનાં ૧૦, બ્રાહ્મણ-શૂદ્ર ભેદનાં ૧૫, બ્રહ્મજ્ઞાનનાં ૧૩, પગજિયા ૩, ષડ્‌રિપુના રજિયા ૬, ઉપરાત ગરબીઓ-કાફીઓ છપાવેલ છે.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. મહિના આ ઉપરના જ્ઞાનના દ્વાદશ માસ હોવાની શક્યતા છે.		—ફ. ૨૭૯ (નકલ).
બૂટિયો —		
૧. પદો ઉપદેશનાં ૧૨ પદો બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ મામાં છપાયેલાં છે.		—ફા. ૨૨૪ દ.
બ્રહ્માનંદ[2]—		
૧. ગોરીવિલાસ (અપ્રસિદ્ધ).		—પુ. ૧૭૦

૧. વડોદરાના ગાયકવાડનો ભાયાત, પિતાનું નામ યશવંતરાવ ગાયકવાડ, વડોદરાનો વતની; ગોઠડામાં જાગીર હતી. તે ધીરા ભક્તને મળેલો. તેનો જન્મ સં. ૧૮૩૩-૩૫ માં થયેલ. તે ધીરાભક્તનો શિષ્ય થયો હતો, અને તે સં. ૧૮૯૯ પર્યંત જીવતો હતો. તેને નિરાંત પાસેથી પણ ઉપદેશ મળેલો.

૨ જ્ઞાતિએ ચારણ હતો; વતન ડુંગરપુર; મૂળ નામ લાડુ બારોટ; સ્વામીનારાયણનો શિષ્ય થયા પછી તેણે બ્રહ્માનંદ નામ ધારણ કરેલું. તેણે સં. ૧૮૫૦–૮૮ દરમિયાન પુષ્કળ કવિતા લખી છે તે ૧૯૦૫ મા મરી ગયો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		આદિ તૂ), ૪૧૦ (ઉ. સાં. ૧૭૫૨), ૪૩૭ (ઉ. સાં. ૧૭૨૪, આદિ તૂ), ૫૬૪ (ઉ. સાં. ૧૭૨૨; તૂ), ૫૭૩ (તૂ) ૫૮૪ च (ઉ. સાં. ૧૭૪૦; આદિ તૂ), ૬૫૦ अ (તૂ), ૮૪૮ अ (લીથો), ૮૭૪ (ઉ. સાં. ૧૭૬૨), ૮૭૮ (ઉ. સાં. ૧૭૭૩), ૮૭૯ (ઉ. સાં ૧૮૦૨; આદિ તૂ), ૯૩૪ (ઉ. સાં. ૧૭૪૮; આદિ તૂ.);
	*૧૬૦૮	—फा. *११४ क (ઉ. સાં. ૧૭૪૪), ૧૯૪ झ (ઉ સાં. ૧૭૭૮), ૩૨૪ छ (ઉ. સાં. ૧૬૮૬ લગ૦; જૂની પ્રતિ);
		—डा. ૯–૬, ૧૦–૫;
		—घ. ૬૧૨૩ c (ઉ. સાં ૧૮૦૪), ૭૫૨૪ સાથે (ઉ સાં. ૧૮૧૨), ૭૫૫૦ g (ઉ. સાં ૧૭૮૨), ૭૫૫૧ (તૂ), ૧૨૦૯૦ c;
		—इ. ૮ क (ઉ. સાં. ૧૭૨૬), ૮ ग (ઉ. સાં. ૧૭૭૪), ૧૧૨ (તૂ ભાણા ગોપ પુસ્ત. ની ૩ જી ની ભૂમિકાની), ૧૮૮ घ (ઉ સાં. ૧૮૨૬), ૧૯૬ घ (ભાણા જૂની ૩ જી ભૂમિકાની; તૂ.),
		—अं ૨૮ (ઉ સાં. ૧૮૩૦ લગ૦);
		—पु. ૨૦૫, ૨૦૬ (ઉ. સાં. ૧૭૬૬);
		—ह्य. ૩૭ (ઉ. સાં ૧૭૭૦).
૨– પાંડવીગીતા[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ૨૦૫ (ઉ. સાં ૧૯૦૫).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. પદસંગ્રહ* શૃંગારનાં ૧૮ પદો બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લા માં, દાણલીલાનાં ૫૬ ૮ ભાગ ૩ જામાં, જ્ઞાનભકિતનાં પદો ૧૨૪ ભાગ ૩ જામાં, શૃંગારનાં ૧૨ પદો પણ ભાગ ૧-૨, ૬ મા પણ, અને બીજી દાણલીલા ભાગ ૫ માં છપાયેલ છે.		—द. ૬૯૮ अ (૮ પદો); —डा. ૬-૬, ૧૧-૬; —इ. ૨૬૫ (નકલ). * બ્રહ્માનંદનાં કાવ્યોનો એક સ્વતંત્ર સંગ્રહ શ્રી. કરમશી દામજીએ "બ્રહ્માનંદ કાવ્યસંગ્રહ" એ મથાળે છપાવ્યો છે.
૩. બારમાસ બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં મુદ્રિત		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
બ્રહ્માનંદ—		
૧. નાગસંવાદ[1] (અપ્ર.)	૧૭૩૧	—डा. ૭-૫.
બ્રહ્માનંદ—		
૧. મહિના (સૂરતી)		—જુવો મહિના-પ્રેમાનંદ.
બ્રહ્મદેવ[2]—		
૧. ભ્રમરગીતા બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાઈ છે. (૧૮ મા શતકની પ્રતોમાં જૂની ભાષા સચવાયેલી છે.)	૧૬૦૯	—द. ૧૬૭ च (ઉ. સાં. ૧૭૭૪; અંત ત્રુ.), ૧૮૫ अ (લીથો), ૨૦૬ (ઉ. સાં. ૧૮૬૩), ૨૩૩ (ઉ. સાં. ૧૭૧૧), ૨૩૭ (ઉ. સાં. ૧૭૨૧), ૨૫૩ अ, ૩૨૦ अ (ઉ. સાં. ૧૭૪૮), ૩૩૦ (ઉ. સાં. ૧૮૪૧; આદિ ત્રુ.), ૩૩૩ (ઉ. સાં. ૧૭૮૫; ત્રુ, જીર્ણ), ૩૩૪ (ઉ સાં. ૧૭૨૮), ૩૩૬ अ (આદિ ત્રુ), ૩૩૭ (ઉ. સાં. ૧૭૫૮;

૧. આ સંવત કવિએ પોરબંદરમાં લખ્યાનું સૂચી જણાવે છે.
૨. મહીદાસનો પુત્ર; વિશેષ માહિતી મળતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		આદિ તૂ), ૪૧૦ (ઉ. સાં. ૧૭૫૨), ૪૩૭ (ઉ. સાં. ૧૭૨૪; આદિ તૂ), ૫૬૪ (ઉ. સાં. ૧૭૨૨; તૂ), ૫૭૩ (તૂ) ૫૮૪ વ (ઉ. સાં. ૧૭૪૦; આદિ તૂ.), ૬૫૦ अ (તૂ), ૮૪૮ अ (લીથો), ૮૭૪ (ઉ. સાં. ૧૭૬૨), ૮૭૮ (ઉ. સાં. ૧૭૭૩), ૮૭૯ (ઉ. સાં ૧૮૦૨; આદિ તૂ.), ૯૩૪ (ઉ. સાં. ૧૭૪૮; આદિ તૂ.);
	*૧૬૦૮	—फा. *૧૧૪ क (ઉ. સાં. ૧૭૪૪), ૧૯૪ झ (ઉ સાં. ૧૭૭૮), ૩૨૪ छ (ઉ. સાં. ૧૬૮૯ લગ૰; જૂની પ્રતિ);
		—डा. ૯–૬, ૧૦–૫;
		—च. ૬૧૨૩ c (ઉ. સાં ૧૮૦૪), ૭૫૨૪ સાથે (ઉ સાં. ૧૮૧૨), ૭૫૫૦ g (ઉ. સાં ૧૭૮૨), ૭૫૫૧ (તૂ), ૧૨૦૯૦ c;
		—इ. ૮ क (ઉ. સાં. ૧૭૨૯), ૯ ग (ઉ. સાં. ૧૭૭૪), ૧૬૨ (તૂ . ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૩ જી ની ભૂમિકાની), ૧૮૮ घ (ઉ સાં. ૧૮૨૬), ૧૯૬ घ (ભાષા જૂની ૩ જી ભૂમિકાની; તૂ.);
		—अं ૨૮ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૰);
		—पु. ૨૦૫, ૨૦૬ (ઉ. સાં. ૧૭૬૬);
		—सू. ૩૭ (ઉ. સાં. ૧૭૭૦).
૨. પાંડવીગીતા[૧] (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ૨૦૫ (ઉ. સાં ૧૯૦૫).

૧ બ્રહ્મદેવ કર્તા.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
ભગવાનદાસ—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૯૩ (૪ પદો); —इ. ૨૫૬ (થોડાં પદોની નકલ)
૨ ભજનલીલા (અપ્રસિદ્ધ) (આદિ પુરાણમાંનો ગોપાંગનામાહાત્મ્ય-વાળો પ્રસંગ કૃષ્ણા જુંન-સવાદરૂપે)		—द. ૪૭૭ જી (ઉ સાં. ૧૬૯૯ લગ૦; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ચોથી ભૂમિકા); —घ. ૫૯૬ (ઉ. સાં. ૧૭૬૫); —पु. ૪૨ (ધ્યાનલીલા-૪૦ કડીનૂ)
૩. શરણગીતા (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ૭૫૨૪ સાથે (ઉ. સાં. ૧૮૧૨)
ભગો અને ભલો—બારોટ—		
૧. તાપીદાસનો રાસડો (ગદ્યપદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૩૫-૧ ઠ.
ભજનાનંદ—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. ૮૨ (નકલ)
ભડલી[2]—		
૧ ભડલી વાક્યો કેટલાંક છપાયાં છે; વરસાદ વગેરેના વર્તારામાં ભારે ઉપયોગી		—द ૬૮, ૭૭૮ (ઉ. સાં. ૧૯૫૯); —फा ૧૫૭ ल; —पु. ૧૮૬.
ભર્તૃહરિ[3]—		
૧. નીતિશતક (મધ્ય ગૂજ. ની ૩		—द. ૭૩૪, ૧૦૪૮ (નવું ગદ્ય)

૧. "ભજનલીલા" ની સો. ની પ્રતિ ૧૬૯૯ લગભગ લખેલી હોવાથી કવિ તે પૂર્વેનો જણાય છે

૨. ભડલી કોઇ ભાઇ છે કે કોઈ પુરુષનું વિશેષ નામ છે, તે સમજાતું નથી જૂના વખતથી આ વર્તારો સુપ્રસિદ્ધ છે.

૩. સુપ્રસિદ્ધ સં. કવિ અને વિક્રમાદિત્યનો ભાઈ. તેના અનુવાદ પૂરતો અહીં ઉલ્લેખ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
છ ભૂમિકામાં ગદ્ય અનુવાદ સાથે).		
૨. શૃંગારશતક (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १०४૯ (નવું ગદ્ય).
ભવાન—		
૨. રામકથા (૭ પદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १०१ ख. —पु. ११५ (तु)
૨. પદ ૨ તેનું આત્મજ્ઞાનનું ૧ પદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ માંમાં છે.		—द. ૮૫૧ સાથે.
૩. રામાયણનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—ड. १५७ घ (ઉ સાં. ૧૮૯૦ લગ૦).
૪. રાવણમંદોદરીસંવાદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ માંમાં મુદ્રિત.		—डा. ६-२४.
ભવાનીદાસ—		
૧. નરકાસુરનું આખ્યાન (કડવાં ૪૨) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा १५१ क (ઉ. સાં. ૧૯૦૩).
ભવાનીશંકર—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—ड २६० (નકલ).
૨. ફત્તેસિંહ ગાયકવાડનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૨૩	—फा ४६-१-३१.
ભવાનીશંકર (જૂનો)—		
૧. બભ્રુવાહનાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ९-५ (ઉ. સાં. ૧૮૫૨)

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ.	હાથપ્રતો
ભવાનીશંકર-(નવો)[1]		
૧. ભવાનીકાવ્ય (લીથોમાં છપાયેલ)	૧૯૨૮	—द. ६८२ (લીથોમાં છાપેલી પ્રત).
ભવાનીશંકર ભટ્ટ—		
૧. રત્નેશ્વર-મહિમા (નર્મદા અને સમુદ્ર-સંગમ પરના રત્નેશ્વર મહાદેવની સ્થાપના અને માહાત્મ્યનું વર્ણન)		—फा. १०० ग (तू)
ભાઇઆસુત—		
૧. ઉદ્યોગપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २८ अ.
ભાઈશંકર—		
૧. લક્ષ્મીપાર્વતીનો સંવાદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
ભાઉ[2]—		
૧. અશ્વમેધાખ્યાન (કડવાં ૨૨) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૭૯	—फा. ७७ क (ઉ. સાં. ૧૭૨૫).
૨ ઉદ્યોગપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૭૬	—द. ६५५ (ઉ. સાં. ૧૭૫૪); —फा. १०४ (ઉ. સાં. ૧૮૨૧). —स्व. १२ (ઉ. સાં. ૧૯૧૦).
૩ દ્રોણપર્વ ફો ગુજ. સભા તરફથી મહાભારત ગ્રંથ ૪ થામાં પ્રસિદ્ધ		—द. २७७ अ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪).

૧. આ કવિ તારંગાગઢ પાસે હડોલ ગામનો અને જ્ઞાતિએ ઔદીચ્ય સહસ્ર બ્રાહ્મણ હોવાનું કાવ્યને અંતે જણાવે છે.

૨. સુરજીનો પુત્ર ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણ, વતન સુરત-ગોપીપુરા. સાં. ૧૬૭૬-૭૯ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪. પાંડવવિષ્ટિ પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૯૦ —પુ ૬-અંક ૩ જામાં પ્રસિદ્ધ.	૧૬૭૬	—द. ૨૦૦ क (ઉ. સાં. ૧૭૯૮); ૩૨૦ च (ઉ. સાં. ૧૭૭૫), ૭૫૮ (ઉ. સાં. ૧૯૦૪); —फा. ૮૨ ख (ઉ સાં. ૧૮૨૫), ૯૧ (આદિ-અંત તૂ), ૩૫૮ क (ઉ. સાં ૧૭૫૬); —ध. ૬૬૬ b (ઉ. સાં. ૧૮૪૫). —पु. ૬૭, ૧૬૮ (આદિ તૂ,).
ભાઉભાઈ—		
૧. વજ્રનાભનૂં આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—ध. ૮૭૮ a (ઉ. સાં. ૧૮૫૬); —पु. ૧૪૫ (ઉ. સં. ૧૬૮૫).
ભાણદાસ[1]—		
૧. અજગર-પ્રહ્‌લાદ (અજગર-અવધૂત સંવાદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૭૫૬ जी (ઉ. સાં ૧૯૨૧ લગ૦); —फा. ૩૩૧ ण (ઉ. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦), ૩૩૬ म.
૨. ગરબા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૮૧ अ, ૨૪૦; —फा. ૬૯ क; —डा. ૧૧-૬ (૧ ગરબી).
૨. નૃસિંહજીની ગરબી (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૮૧ अ.
૩. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૨૫૭ (નકલ).
૪. પ્રહ્‌લાદાખ્યાન (૨૧ કડવાં) (અપ્રસિદ્ધ).	૧૭૧૬ *૧૭૧૬ ×૧૭૦૬ +૧૭૪૬	—द. ૨૩૫ (ઉ. સાં. ૧૮૬૫), *૭૮૬ (ઉ. સાં. ૧૯૧૯); —फा. ×૩૩ ૫ ग (ઉ. સાં. ૧૮૧૩); —अं. +૨૨ (આદિ તૂ).

1. કૃષ્ણપુરીનો શિષ્ય; સાં. ૧૭૬૬-૭૩ માં હયાત હતો; વિશેષ હકીકત ઉપલબ્ધ નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૫ બારમાસ (અપ્રસિદ્ધ)		—હા. ૧૨-૭.
૬. હનુમાનની ગરબી (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૮૧ घ..
૭ હસ્તામલક *પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૯૦ -પુ ૬-અંક ૪ થામાં અને બૃ કા દો. ભાગ ૪ થામાં પ્રસિદ્ધ.	૧૭૭૭ <૧૭૧૫	—द. ૭૩૬ (ઉ. સાં. ૧૮૫૧). —पु. ૪૬.
ભાલણ[1]—		
૧. ઉદ્ધવ-આવાગમન પ્રા. કા મં. ૧૧ મા માં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રત મળની નથી.
૨. કાદંબરી પૂર્વાર્ધ દી. બ. કેશવલાલ હ. ધ્રુવે પ્રસિદ્ધ કર્યો છે; ઉત્તરાર્ધ અપ્રસિદ્ધ.		—द. ૧૫૯ (ઉ. સાં. ૧૬૭૨; ભાષા મધ્ય. ગુજ. ની ૩૭ ભૂમિકા); ૧૬૦ (નકલ).
૩. કૃષ્ણવિષ્ટિ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૩૬૫, ૫૮૪ (ઉ. સાં. ૧૭૪૦ લગ૦).
૪. જાલંધર-આખ્યાન ગૂજ. વર્ના. સો તરફથી પ્રસિદ્ધ		—द. ૨૮૨ (તૂ) ૪૩૬ च (ઉ. સાં. ૧૭૩૮), ૭૮૪ घ (ઉ. સાં. ૧૭૨૬; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા); —स्व. ૩૩ (તૂ)
૫. દશમ લીલા (ભાગવત-દશમસ્કન્ધ) સ્વ. હ. દ્દા. કાંટાવાળાએ પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.		—द ૧૫૭ (ઉ સાં ૧૭૫૫), ૧૫૮, ૨૦૫ अ (૧૦ પદો), ૩૨૧ (તૂ), ૪૭૪ (આદિ તૂ.); —અં. ૧૦ (ઉ સાં. ૧૭૮૧; આદિ તૂ).

૧. જ્ઞાતિએ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ; વતન પાટણ; સમય સાં. ૧૫૪૦-૮૦ લગ૦ નરસિંહયુગનો પ્રતિષ્ઠિત કવિ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
૬. દુર્વાસાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—દ્. ૨૯૨ अ (ઉ. સાં. ૧૭૧૨ લગ૦; તૂ).
૭. દ્રૌપદીવસ્ત્રાહરણ થોડો ભાગ પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—દ્. ૩૮૭ अ (ઉ. સાં. ૧૮૬૯ લગ૦), ૪૧૭ अ[1].
૮. ધ્રુવાખ્યાન શ્રી. ભા. નિ. મહેતાએ 'સાહિત્ય' માસિક (વર્ષ ૧૧ મા)માં છપાવ્યું છે. (ભાષા ૪થી ભૂમિકાની)		—ધ. ૧૨૯૦ e.
૯. નળાખ્યાન[2] આ અને એક બીજું ભાલણને નામે ચઢેલું એ બંને નળાખ્યાન શ્રી. રામલાલ ચૂ. મોદીએ પ્રસિદ્ધ કરેલ છે. ૧લું પ્રા. કા. ગ્રં. ૧૧ મામાં અને બીજું બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મા માં છપાયેલ છે.		—દ્. ૧૬૭ ख (ઉ. સાં. ૧૭૩૫; કરપાયેલ પ્રત); —સૂ. ૩૨.
૧૦. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ થોડાં પદો)		—દ્. ૩૨૮ फ, ૭૮૩ ह (એક ગરબી; 'ભોલે ને ભાવે હું નીસરી"); —फा. ૮૬ ख (ઉ. સાં. ૧૮૦૩); —इ. ૨૪ च (૧ પદ), ૪૧ ख (નકલ).
૧૧. બાળલીલા બૃ. કા દો. ભાગ ૨		—દ્. ૨૬૭ अ (છૂટાં પદો), ૭૨૨ ब (૭ પદો);

૧. કદાચ નાકરનું હોઈ શકે (?)

૨. બીજું નાગરને કારણે રચ્યું; આમાં કવિ ધ્રુવાખ્યાન રચ્યાનો ઉલ્લેખ કરે છે. એ બીજું નળાખ્યાન, પ્રથમનું નળાખ્યાન કોઈ નાગરે ઓળવી લેવાથી ભાલણે લખ્યું છે, તેવું તેના અંતભાગથી જણાય છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
જામાં 'કૃષ્ણુલીલા 'એ મથાળે ૩૪ પદો અને ૨ જા ભાગમાં ૨૩ પદો છે.		—इ ४१ क (૧૯ પદોની નકલ); —पु. १२२ (નંદજીનાં ૩ કડવાં).
૧૨. ભીલડીસંવાદ (શિવભીલડીસંવાદ કે હરસંવાદ). બૃ. કા દો. ભાગ ૧ લો. અને "પ્ર. ગૂજ. કાવ્ય"માં છપાયેલ છે.		—द. २२, १६४ वं (લે. સાં. ૧૮૬૨; ત્રુ); —फा. ५४ ज्ञ (લે. સાં ૧૭૫૯), १११ क (લે. સાં ૧૭૫૮; આદિ ત્રુ.), १५८ ङ (લે. સાં. (લે. સાં. ૧૮૧૩)
૧૩. મામકીઆખ્યાન બુદ્ધિપ્રકાશ ૧૯૨૭ ના અંક ૨ જામાં છપાયેલ છે.		—द. १५४.
૧૪. રાધાજીના ઊથલા (દશમ સ્કંધમાં આવી જાય છે)		—डा. ११-७.
૧૫ રામ(બાળ)લીલા પ્રા. કા. ગ્રં. ૧૧ મામાં અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠામાં છપાયેલ છે.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૧૬. રામાયણ પ્રા કા સુધા ભાગ ૩ જામાં ૪ કડવાં મુદ્રિત		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૧૭. રુક્મિણીહરણ પ્રા. કા. ગ્રં. ૧૧ મામાં પ્રસિદ્ધ. (દશમ સ્કંધમાં આવી જાય છે.)		—જુવો: દશમ લીલા.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૮. સજનીનું પદ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८३८ ड, १००० अ સાથે.
૧૯. સત્યભામાનું રૂસણું (દશમ સ્કંધમાં આવી જાય છે.)		—द. २०५ क (त्रु), २८९ (ઉ. સાં ૧૭૦૬). —જુવો : દશમ લીલા.
૨૦. સપ્તશતી (ચંડી-આખ્યાન) પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૮૭ પુ. ૩. અંક ૩ જા માં અને "ચંડી-આખ્યાન" તરીકે બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મા માં પ્રસિદ્ધ		—द. २९१ (ઉ. સાં. ૧૭૪૮), २९२ (ઉ. સાં. ૧૭૧૨), ५८३ (જૂની પ્રતિ; શરૂનાં ૧૦ પાનાં તૂટે છે.); —ઘ. ५९७ (ઉ. સાં. ૧૭૧૫).
૨૧. સીતાવિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २८८ अ (ઉ સાં. ૧૮૫૦).
ભીમ—		
૧. સદયવત્સચરિત્ર (અપ્રસિદ્ધ)	૧૪૬૬	—ઘ. ૫૨૬૨, ૬૧૨૪, ૬૧૨૫ (त्रु).
ભીમ[1]—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ५५२ ह (ઉ. સાં. ૧૫૦૪ લગ૦; 'જપિ ન રસને નામ' એ હારમાળાનું પદ, ઉપરાંત બીજાં બે પદો), ७८८ च (બે પદો); —फा. १४३ क સાથે, —इ. २९४ क સાથે (ત્રણ પદો); —अं ७० क (ઉ. સાં ૧૭૩૩ લગ૦; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૩ જી ભૂમિકા);

૧. ઘણું કરી બ હાણ. દી. બા. કૃ. મો. ઝવેરી તેને મોઢ બ્રાહ્મણ કહે છે. ભીમના ગ્રંથોમાં એવો કશો ઉલ્લેખ નથી. વતન પ્રભાસ-પાટણ; એક મતે સિદ્ધપુર પાટણ. સં. ૧૫૪૧-૪૬ માં તે હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		—पु. ६१.
૨ પ્રબોધપ્રકાશ ગૂજ. વર્ના. સો તરફથી છપાયો છે. (આ ગ્રંથ ભીમે પ્રભાસ પાટણમાં રચેલો)	૧૫૪૬	—द. ૫૫૨ (ઉ. સાં. ૧૫૭૫; તૂ), ૯૩૩ घ (ઉ. સાં. ૧૬૪૭; તૂ); —च. ૫૯૬ (ઉ. સાં. ૧૭૬૫); —ह. ૧૯૬ ङ (તૂ.); —अं. ૪૨ (સાં. ૧૫૭૫ ની પ્રતિની નકલ; તૂ), ૪૩ (નકલ; તૂ.), ૪૪ (સાં. ૧૫૫૩ ની કોઈ પ્રતિની ઉતરેલા ૧॥ અંકની નકલ).
૩ હરિલીલા ષોડશકલા ગૂજ. વર્ના. સો. તરફથી છપાઇ છે, તે પૂર્વે ખ઼. કા. દો. ભાગ ૪ થામાં મુદ્રિત.	૧૫૪૧	—द. ૨૧ (ઉ. સાં. ૧૬૮૫), ૧૫૬ अ (ઉ. સાં. ૧૭૧૪; તૂ) ૨૧૫ क (તૂ.), ૨૧૬ (ઉ. સાં. ૧૬૮૯), ૨૩૮ (તૂ.), ૨૬૫ च (ઉ. સાં. ૧૭૨૪), ૨૭૩ (ઉ. સાં. ૧૭૪૫). ૩૪૮ (ઉ. સાં. ૧૬૪૪; આદિ તૂ), ૩૪૮ (ઉ સાં. ૧૬૯૭; આદિ તૂ.), ૩૬૬ (ઉ. સાં. ૧૬૯૧), ૬૪૦ अ (ઉ. સાં. ૧૭૦૮), ૭૪૬ (ઉ. સાં. ૧૫૭૪–સૌથી જૂની પ્રત); —फा. ૩૨૫ ङ (ઉ. સાં. ૧૬૮૬; છતાં નવી ભાષા); —च. ૭૧૦૭ (તૂ.), ૭૫૨૪ (ઉ. સાં ૧૮૧૨);[1] —अं. ૧૬ (તૂ), ૨૦ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦; તૂ), ૩૫ (તૂ); —पु. ૨૨૨.
ભીમ (વૈષ્ણવધર્મના)—		
૧. ઉદ્ધવગીતા (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૭-૧૫, ૧૧-૭.
૨. ભીમગીતા (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ૬૧૪ (ઉ. સાં. ૧૮૨૯).

૧. કર્તા તરીકે નામ નરસિંહદાસ લખ્યું છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૩. રસિકગીતા બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ માંમાં અને ઉ. તારાપોરવાળાના Selections from Classical Guj. Lit. Vol. 1 માં પ્રસિદ્ધ.		—द. ૧૮૪ घ, ૧૯૦ इ (ઉ. સાં. ૧૭૯૭-જૂની પ્રતિ), ૨૧૩ ख (ઉ સાં. ૧૮૨૫), ૨૫૩, ૨૫૪ पच (ઉ. સાં. ૧૮૭૩ લગ૦), ૨૫૯, ૨૭૦; —फा. ૩૧૭ छ (તૂ.), ૩૧૮ घ (તૂ.),૩૨૭ क (ઉ સાં. ૧૭૭૪ લગ૦-જૂની પ્રતિ), ૩૫૨ ख; —डा. ૧-૨, ૫-૨ (તૂ.); —ख. ૫૩ (કડી ૧૩૫).
૪. વિઠ્ઠલનાથજીનું ધોળ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. ૩ च (ઉ સાં. ૧૮૬૧ લગ૦).
ભીમ (લીઆસુત)—		
૧. મસ્તકપૂજા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૦૭ इ.
ભીમ (વાસણસુત)—[1]		
૧. નળાખ્યાન (૮૪૪ ચોપાઇ) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૨૭	—फा ૩૭૦ क (ઉ. સાં. ૧૮૩૫).
ભદ્દેવ-ભધ્ધર—		
૧. નારદનૂં ફલ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૭૪ घ (ઉ. સાં. ૧૮૪૬); —डा. ૧-૨.
ભૂપત (?)—		
૧. સંક્ષિપ્ત ભારત (અપ્રસિદ્ધ)		—फा, ૧૯૩ (તૂ.).
ભૂષણ[2]**—**		
૧. ભવિષ્ય વિશે ૫ અષ્ટકો (ભુજંગી છંદ) બૃ. કા. દો. ભાગ		—द ૮૩૯ क.

૧. પાલણપુરનો વીસો શ્રીમાળી વણિક જૈન.

૨. વેલાલનો રૈકવ બ્રાહ્મણ; વિશેષ માહિતી ઉપલબ્ધ નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૧ લામાં "ઇશ્વરને ભજવા વિશે" એ મથાળે પાંચ અષ્ટકો છપાયાં છે.		
૨ અવલોક (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १०३९ जे (ઉ. સાં. ૧૯૧૦)
ભૂષણદાસ—		
૧. એકાદશીમાહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ४६५६ (વચ્ચે ૧ ૫નું તુટક).
ભોજરાજા[1]—		
૧. અશ્વચિકીત્સા (ગૂજ. ગદ્યપદ્યાનુવાદ) (ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની બીજી ભૂમિકા)		—फा. ८१ ग (ઉ. સાં. ૧૬૭૯).
ભોજો[2]—		
૧. ચંદ્રહાસઆખ્યાન બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ માંમાં પ્રસિદ્ધ		—द. ४००, ६३७ घ (तू); —फा. ८३ ग (ઉ. સાં. ૧૯૦૨), २२९ ख (ઉ. સાં ૧૭૬૦; ભોજાના સમયની પ્રતિ). —इ. २ ख (ઉ. સાં. ૧૯૦૫ લગ૦).
૨ બભ્રૂવાહન-આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૦૨	—डा. १२-२
ભોજો-ભોજલ ભક્ત[3]—		
૧. કવિત ૬		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.

---

૧. ધારાવર્ષનો ભોજદેવ મૂળ સં. ગ્રંથનો કર્તા છે; અનુવાદ પૂરતો અહીં ઉલ્લેખ છે.

૨. સૂરતનો વતની; વિશેષ હકીકત મળતી નથી. સાં. ૧૭૬૦-૧૮૦૨ લગભગમાં હયાત હતો.

૩. જ્ઞાતિએ લેઉઆ પાટીદાર, વતન મૂળ ગુજરાતમાં સાવલીગામ, પણ પાછળથી કાઠિયાવાડના વીરપુરમાં જઇ રહેલો. તેના પિતાનૂં નામ કરસનદાસ. તેનો સમય સાં.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. કાલ્લગણીદેવીની ગરબી		"
૩. ચાબખા ૪૩		☞ મળેલાં તેનાં બધાં કાવ્ય પ્રા. કા. ગ્રં. ૫ માનાં છપાયાં છે; જ્ઞાનના ચાબખા ૮ બૃ. કા દો. ભાગ ૧ લામાં છે.
૪. તિથિઓ (બેજાનની)		
૫ ધૂન્ય ૨		"
૬. પદસંગ્રહ પ્રા કા. ગ્રં ઉપરાંત પદસમુચ્ચય બૃ. કા. દો ભાગ ૫ મામાં, હરિભજનના પદો ૨૭ ભાગ ૬ ઠામાં પણ છે.		—ફ. ૨૮૦ (નકલ).
૭ પ્રભાતિયાં ૧૨		—કોઇ હાથપ્રત નથી
૮. બાવનાક્ષર	૧૮૮૨	"
૯. બ્રહ્મબોધ (કડવાં ૩)		"
૧૦. મહિના કે બાર માસ પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૯, પુ ૫-અંક ૨ જામાં પણ, તેમજ પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૪ થામાં પણ છપાયેલ છે.		"
૧૧ ભજનમાળ (કડવાં ૬)		"

૧૮૪૧-૧૯૦૬. એ નિરક્ષર હતો છતા જ્ઞાની હતો. વીરપુરમા તેની ડેરી છે, ત્યા તેની ચાખડી પૂજાય છે. તેના વંશજો હજી હયાત છે. તેણે કોઈ સંપ્રદાય નથી ચલાવ્યો, છતા તેના અનુયાયીઓ અત્યારે પણ કાઠિયાવાડમા ઘણા છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૨. સરવડાં ૨		—કોઈ હાથપ્રત નથી.
૧૩. સાતવાર		,,
૧૪ ચેલૈયાનું આખ્યાન (કડવાં ૫) બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પણ છાપેલ છે.		,,
ભોલાદાસ—		
૧. વાર (અપ્રસિદ્ધ)		ડા. ૧૨-૭.
મંગલશંકર પંડિત[1]—		
૧ ગુરુગીતા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૨૪	—द ૧૬૧.
મછારામ[2]—		
૧. તિથિઓ (લાંબું વિરહકાવ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૧૩ अ.
૨. કાવ્યસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ. ૯૬.
મંજુકેશાનંદ[3]—		
૧. શીખામણ (પદ ૮) બૃ કા. દો. ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત.		—તેની કોઈ હાથપ્રત જાણવામાં નથી.

૧. નાગરબ્રાહ્મણ; પિતાનૂ નામ ગોવિંદદેવ; વતન અમદાવાદ.

૨ નિરાતભક્તનો શિષ્ય. તે જાતનો બ્રાહ્મણ, અને વાઘોડિયાનો વતની હતો પહેલા તે નિરાત ભક્તનો પ્રતિસ્પર્ધી હતો; સાં ૧૮૦૧ મા શિષ્ય થયો

૩. સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયનો સાધુ હતો તેના અપ્રસિદ્ધ કાવ્યોનો મોટો સંગ્રહ વડતાલમા છે

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
મતિસાર—[1]		
૧ કર્પૂરમંજરી (૨૦૪ કડીનો રાસ) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૦૫	—द ૫૫૩ ई
૨ કાલીનાગદમની સંવાદ[2] (અપ્રસિદ્ધ)		—व ૪૩૩૭
મતિસુંદર—[3]		
૧ હંસાવલી-પૂર્વભવ ચરિત (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૨૧	—द, ૫૫૩ चे (આદિ તૂ, ઉ સા ૧૬૭૬ લગ૦)
મધુસૂદન વ્યાસ—[4]		
૧ હંસાવતી-વિક્રમ ચરિત *ફા ગૂ સભા તરફથી શ્રી શંકરપ્રસાદ છ રાવળે છપાવ્યૂ	૧૬૧૬ (૧૬૦૬ *૧૭૨૫) (?) +૧૪૧૬	—द *૧૯૦ ड (ઉ સા ૧૭૮૫), —फा ૭૮ ख (ઉ સા ૧૬૬૫), —व +૫૨૬૪, —डा ૨-૪+૫-૧(ઉ સા ૧૬૩૦), —इ ૯૦ (અપૂર્ણ નકલ) ૩૧૭ (૭૨૮ કડી,-નકલ પૂર્ણ), —अं ૧૯ क (ઉ સા ૧૮૩૦ લગ, ૭૨૭ કડી)
મધુસૂદન—		
૧ યુદ્ધકાંડ ઉદ્ધવકૃત રામાયણમાં છપાયો છે	૧૬૮૭	—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી
મનોહરદાસ—		
૧ આદિપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૬૦	—डा ૮-૨ (ઉ સા ૧૮૮૫, ૪૩ મે કડવે તૂ),

૧ ઘણું કરી જૈન સાધુ હતો, તેની કવિતામાં ખાસ જૈન તત્ત્વ નથી જણાતું.

૨ તેનો કર્તા ઉપરનો મતિસાર છે કે અન્ય કોઇ, તે નક્કી નથી થઇ શકતું.

૩ જૈન સાધુ છે તેણે હલિદુર્ગમાં આ એક કાવ્ય રચ્યું છે, અસાઈતની હંસાવલીના પાત્રોનો પૂર્વભવ કવિએ આમાં આપ્યો છે

૪ આ બ્રાહ્મણ કવિ મહમદ સુલતાનના સમયમાં શારશી નામક ગામમાં રહેતો હતો વિશેષ માહિતી પ્રાપ્ત નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
આ આદિપર્વમાંથી કડીઓ લઈ તૈયાર કરવામાં આવેલું હારદાસનું-આદિપર્વ ગૂજ. વર્ના સો.ના ગ્રંથમાં છે. જુવો હરિદાસ ૨૯૧.		—ફ. ૩૨૧ (ઉ. સાં. ૧૯૦૦).
મનોહર સ્વામી—[1]		
૧. મનહરકાવ્ય બૃ. કા. દો ભાગ ૪ જા માં મુદ્રિત.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી. —આ ઉપરાંત ભગવદ્‌ગીતા પર પદબોધિની ટીકા, રામગીતા પર ટીકા, વલ્લભમત ખંડન, પુરાતન કથા, નિત્યકર્મ, ગૂજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ, બંદાનું આખ્યાન અને સનત્સુજાતીય આખ્યાન તેણે રચેલાં છે; પણ કોઈની હાથપ્રત મળતી નથી.
મન્ય—[2]		
૧. અંબરિષાખ્યાન (ભાષા મધ્ય. ગૂજ.ની ત્રીજી ભૂમિકા.) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૯	—દ. ૧૯ (ઉ. સાં. ૧૬૬૮).
મયણુ—[3]		
૧. મયણછન્દ (અપ્રસિદ્ધ)		—ચ. ૬૦૯૦.

૧. ઉર્ફે સચ્ચિદાનંદ. મૂળ જૂનાગઢનો નાગરગૃહસ્થ; પાછળથી ઘોઘા અને પછી શ્રીગગા ઓઝા સાથે ભાવનગર આવી વસેલો. પાછળથી તેણે સંન્યસ્ત લીધેલું અને ગગા ઓઝાનો ગુરુ થયેલો. તેનો સમય સાં. ૧૮૪૪–૧૯૦૧ તે વસાવડના કાલિદાસનો ભાણેજ થતો હતો.

૨. રામદાસસુત. તેનું વતન નર્મદાકિનારે હતું; વિશેષ માહિતી નથી મળતી.

૩. કવિ ૧૬ મા શતકનો છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
મયારામ મેવાડી—[1]		
૧ પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૨-૭ (ઉ. સાં. ૧૮૫૩; સોમપ્રદોષનાં પદો); —अं. ८ ख (ઉ. સાં. ૧૮૯૫; મહાદેવજીનો ધૂપ), ८ ग ઉ. સાં. ૧૮૯૫ લગ૦; પ્રભાતિયાં-શિવજીનાં પદો).
૨. શિવવિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૪૭	—अं. ८ क (ઉ. સાં. ૧૮૯૫).
૩. સંકષ્ટચતુર્થી-મહિમા (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૬-૧ (ઉ. સાં. ૧૯૫૭).
મહાદેવ—૨	૧૬૨૮	
૧. ગીતગોવિંદ * (અનુ.-અપ્રસિદ્ધ)		—अं. ६ ग (ઉ. સાં. ૧૭૩૨; ત્રુ.) *અંતેમાં ભાષા અર્વાચીન છે.
૨ રસમંજરી * (અનુ.-અપ્રસિદ્ધ)		—अं. ६ ख (ઉ. સાં. ૧૮૩૨).
મહામતીબાઇ—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८६२; —पु. १९७ ૩
મહાવદાસ—૪		
૧. ગોકુલનાથજીનો વિવાહ (ઐ. કા.) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ११५ क (આદિ ત્રુ.).

૧. કહેવાય છે કે તે કવિ દયારામનો સમકાલીન હતો અને તેણે દયારામની સ્પર્ધામાં શિવવિષયક પદો રચેલાં.

૨. કચ્છ ભુજનો વતની. તેણે આ સં૦ કાવ્યોનો ગુ. અનુવાદ ગદ્યમાં કર્યો છે. ભાષાની દૃષ્ટિએ ઉપયોગી છે.

૩. મહમદ ઉર્ફે મહામતી નામ છે.

૪. વૈષ્ણવ હતો અને શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના પૌત્ર શ્રીગોકુલનાથજીની ગાદીનો સેવક હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. રસસિન્ધુ (ગદ્ય-પદ્ય-સાથે વૃત્ત-બદ્ધ કાવ્ય પણ) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ११५ ख (तू.), १६५ ख (तू.).
૩ રસાલય (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १६५ क (तू).
મહાવદાસ— (-માહાવદાસ)—		
૧. બહુચરાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८५१ साथे.
૨. સલખનપુરીનોગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७९६ आद.
મહાવદાસ— (-માહાવદાસ)—		
૧. ઓખાહરણ (અપ્રસિદ્ધ) (૨૩ કડવાં)		—द्. ३८५.
૨. બાલચરિત્ર (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३७० ग (ઉ. સાં. १८३६).
૩ તીર્થમાળા (તીર્થાવળી) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૯૬(?)	—च. ४५७० c (तू).
મહાશંકર—		
૧. પંચપદાર્થજ્ઞાન (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ६-२१.
મહીદાસ—		
૧. કર્મગીતા (અપ્રસિદ્ધ)		—च. ७५३१ a (ઉ. સાં. १८९०).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
મહેશ્વર—		
૧. કામણિયા (અપ્રસિદ્ધ)		—ક્ષ. ૨–૨
માઉણ (?)—		
૧. શામલશેઠ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २४३ क.
માંડણ[1]—		
૧. પાંડવવિષ્ટિ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ३४८ व (કુંડળિયા ૭૫પા પછી તૂ.).
૨. પ્રબોધબત્રીશી ફા. ગૂ. સભા તરફથી મુદ્રિત.		— કોઈ પ્રતિ નથી મળતી.
૩. રામાયણ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ५५२ अ (ઉ. સાં. ૧૫૭૪; ભાષા મધ્ય ગુજ.ની બીજી ભૂમિકા; આદિ તૂ).
૪. રુકમાંગદ કથા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ५५२ ब (ઉ. સાં. ૧૫૭૪; ભાષા. મધ્ય ગૂ ૨જી ભૂમિકા.)
૫ સતભામાનું રૂસણું (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २४ क (तू)
માંડણ-(જુદો)—		
૧. મનને બોધ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં મુદ્રિત છે.		— કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. પદ (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. १ (१ पद), ८३ (२ पद).
માધવ—		
૧. રૂપસુન્દરકથા (વૃત્તબદ્ધ કાવ્ય).	૧૭૦૬	—फा. ८५ (ઉ. સાં. ૧૭૯૨).

૧. જ્ઞાતિએ ખંધારો, વતન શિરોહી; નરસિંહયુગનો કવિ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
ફા. ગુ. સભા તરફથી શ્રી. ભોગીલાલ જ. સાંડેસરાએ મુદ્રાપિત કર્યું.		
માધવ—		
૨. ચંદ્રહાસ-આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૨૧	—ચ. ૧૫૮ (તૂ.).
માધવજી—		
૧. ભવાનીના છંદ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૮૬	—फा ३२८ छ (ઉ સાં. ૧૮૩૧ લગ).
માધવદાસ-(વૈષ્ણવ)—		
૧. કૃષ્ણરાધાની સોગઠી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३१७ झ (ઉ. સાં. ૧૮૫૫ લગ૦).
૨. કૃષ્ણસ્વરૂપ (નાનું કાવ્ય) બૃ. કા. દો ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં મુદ્રિત.		— કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૩. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ६९ घ (બે પદો), २७४ ट સાથે (થોડાં પદો), —पु. १४ (પોળ), ३४, ३६ (૧ પદ માત્ર), ૨૦૧ (૧ પદ માત્ર).
૪. વાર (અપ્રસિદ્ધ)		—क्ष. १२-७.
૫. વિઠ્ઠલનાથજીનો વિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—पु—५६.
માધવદાસ-દધિવાડિયો[1]—		
૧ હરિરસ અથવા ગુણરામરાસો		—डे. को ५३ (७७-७८); —इ. १३३ ह (ઉ સાં. ૧૮૪૧-૪૨

૧. મારવાડી પણ અજ્ઞાત.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
(૧૨૧૫ કડીનો કાવ્ય ગ્રંથ-ભાષા ડિંગલ) (અપ્રસિદ્ધ)		લગ.)
માધવદાસ[1]—		
૧. આદિપર્વ (અપ્રસિદ્ધ) (આ કાવ્યમાં તેણે વનપર્વ કર્યાનો પણ ઇસારો જણાય છે.)	૧૬૭૫ (?) ૧૭૦૫	—द. ૩૦ (લિ. સાં. ૧૯૧૫).
૨. ભાગવત-દશમસ્કન્ધ (અપ્રસિદ્ધ) આમાંથી રુકિમણી-હરણ, લક્ષ્મણાહરણ ને ઓખાહરણ પ્ર. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં છપાયાં છે.	૧૭૦૫	—द ૭૩ (લિ. સાં. ૧૯૧૮); —फा. ૧૬૯ क (આદિ. અંત ત્રુ).
માધવરામવ્યાસ[2]—		
૧. કાગળ કવિ દયારામને પદ્યમાં લખેલા. "પ્રજાબંધુ"ના ૧૯૧૧-ના ખાસ અંકમાં અને પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.	૧૮૮૬ ચૈત્ર.	—ह. ૧૦૧ (નકલ). —पु. ૩૩.
માનપુરી[3]—		
૧. ઓખાહરણ (અપ્રસિદ્ધ)		—द, ૭૮૪ (૧૯મા કડવા પછીથી ત્રુ.).

૧. સુંદરદાસનો પુત્ર, જ્ઞાતિએ વાલ્મીકકાયસ્થ; મૂળ વતન અંક્લેશ્વર, ત્યાંથી સુરત આવી વસેલો; સાં. ૧૬૭૫-૧૭૦૫માં હયાત હતો.

૨. દયારામનો સમકાલીન; અમદાવાદનો બ્રાહ્મણ.

૩. ગોસાઈ બાવો જણાય છે; વિશેષ હકીકત મળતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
માનબાઇ—		
૧. પદ ૧ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં છપાયું છે.		— કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
મીઠુઓ—		
૧. પદસંગ્રહ (હિં. ગૂ.) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८५१.
મીઠો[1]—		
૧. થાળ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં થાળનાં બે પદ છપાયાં છે.		—द. १८२ च, २२५ अ; —फा. ५५ ख (तू), ६२ ढ.
૨. પદો ભક્તિનાં પદો ૨ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ માં માં અને ૩ ભાગ ૭ મામાં છપાયાં છે.		—ह. १५९ छ (ઉ સં ૧૮૨૯).
૩. માતાજીની ગરબી (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११-६.
મીરાંબાઇ[2]—		
૧. પદ સંગ્રહ બૃ. કા. દો. ના ભાગ ૧, ૨, ૫, ૬, ૭ માં અને પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૪ માં થઈ ઘણાં પદો પ્રસિદ્ધ થયાં છે.		—डा. १२-४ (૧૦ પદો); —ध. ७३५७ (ઉ. સં. ૧૮૬૯). —पु. ७०, ११७.

૧. જાતનો ઢાઢી, લીંબડીનો વતની; સા. ૧૮૯૫ માં હયાત હતો.

૨ માળવાના મેડતાના ઠાકોરની પુત્રી અને મેવાડના રાણા સંગના પાટવી ભોજરાજની પત્ની; સા. ૧૫૫૫-૧૬૦૩ મા હયાત હતી. તેના પદો ગૂજરાતીમા છે; તેજ પ્રમાણે હિંદી અને મારવાડીમા પણ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. સતભામાનું રૂસણું બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાયું છે.		— કોઈ પ્રતિ લભ્ય નથી.
મુકુન્દ[૧]—		
૧. ભીખણ પ્રેમલાનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૮૧	—फा. ११ झ (ઉ સાં. ૧૮૨૦ લગ૦).
મુકુન્દ[૨]—		
૧ વીરવર્માનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૪૨	—फा ११ ठ (ઉ. સાં. ૧૮૨૦).
૨. ચંદ્રહાસનું આખ્યાન[૩] (અપ્રસિદ્ધ.)		—ઘ. ૮૭૬ (ઉ. સં ૧૮૭૨)
મુકુન્દ[૪]—		
૧. કબિર-ચરિત્ર (હિંદી મિશ્ર)	૧૭૦૮	—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. ગોરક્ષ ચરિત આ બંને કાવ્યો પ્રા. કા. ગ્રં. ૧૧મામાં છપાયાં છે.		”
મુકુંદ—		
૧. મથુરાંનો કાગળ (પદ્યમાં) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૭૩	—द. १९४ एक (ઉ. સાં. ૧૯૩૨).

૧. સુઘટ મોહનનો શિષ્ય; વિશેષ માહિતી નથી મળતી.

૨. જગદત્ત વ્યાસના પુત્ર જગદીશનો શિષ્ય અને ખંભાતનો વતની; વિશેષ માહિતી મળતી નથી.

૩. આ કાવ્યનો કર્તા ઉપરના બે મુકુન્દમાંથી કોણ છે, તેનો નિશ્ચય નથી થઇ શકતો.

૪. કેશવાનંદનો શિષ્ય; દ્વારકાનો ગૂગળી બ્રાહ્મણ; સા. ૧૬૬૫-૧૭૦૮ મા હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
મુકુંદ[1]—		
૧. પદો (હિં. ગૂ.)		—કોઈ પ્રતિ પ્રાપ્ત નથી.
બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં ૨૧ પદો છપાયાં છે		—પુ. ૩૬.
મુકુંદ(સ્વામી)[2]		
૧. કહાનગોપી સંવાદ (ચાર-ચાર ચરણની ૨૮ કડીનું કાવ્ય). (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૭૧ अ.
૨. પદો (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૪૩	—द. ૨૪૯; —इ. ૨૨૧ સાથે (નકલ), ૨૫૫ (નકલ).
૩. બાલલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૮૦ च.
૪. રાધાવિનોદ		—કોઈ હાથપ્રત પ્રાપ્ત નથી.
બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં મુદ્રિત.		
મુક્તાનંદ[3]		
૧. ઉદ્ધવગીતા બૃ. કા. દો ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત.	*૧૮૮૦	—द. ૭૫૯; —इ. *૧૮૯ (ઉ. સાં ૧૮૮૪); —पु. ૧૬૩ (આદિ. અંત તૂ).

૧ પ્રશ્નોરા નાગર બ્રાહ્મણ, કાઠિયાવાડના ચાવંડનો વતની; સાં. ૧૮૮૫ માં હયાત હતો.

૨. સ્વામીનારાયણ સમ્પ્રદાયનો સાધુ; સાં. ૧૮૪૩ મા હયાત હતો.

૩. મૂળ રામાનંદી સાધુ; તેના ગુરુની ગાદીએ સહજાનંદ સ્વામી આવ્યા પછી તે તેમનો શિષ્ય થયેલો. તેનું પ્રથમ નામ મુકુંદ હતું. એ નામે પણ કેટલીક કવિતા તેણે લખી છે. ઊપરનો મુકુંદ ને આ કદાચ એક પણ હોઇ શકે; પણ નિશ્ચિત સ્વરૂપે કાંઇ કહી શકાતું નથી. એનું મૂળ વતન માંગધ્રા હતૂં. તેનો જન્મ સાં. ૧૮૩૭ અને મૃત્યુ સાં. ૧૮૮૦ માં, સહજાનંદના મૃત્યુ પછી બે મહીને થયેલું.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
૨. પદસંગ્રહ શૃંગારનાં ૨૭ અને ભક્તિનાં ૪ પદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં અને પ્રેમલીલાનાં ૮ અને જ્ઞાનલીલાનાં ૮ પદો ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં છપાયાં છે.		—द. १०४१ अ (४ पद); —डा ६-६.
૩. સુખસિદ્ધાંત (લીથોમાં છપાયેલ)		—द्. ७०१ (લીથોમાં); કોઈ હાથપ્રત નથી મળતો.
૪. રુક્મણી-વિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १९३ ग; —पु. ४६.
૫ વિવેકચિંતામણિ (હિં) (લીથોમાં મુદ્રિત)		—फा. ३०५ (લીથોમાં); કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૬. સતી ગીતા બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં મુદ્રિત.	૧૮૮૦	—द. ४११ (ઉ સાં. ૧૮૮૦); —फा. २८८ (લીથોમાં), —इ. २४० (લીથોમાં); —च. १२३६०.
૭. હનુમાનષ્ટક (હિં) (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १९३ घ.
મુરારિ[૧]—		
૧. ઈશ્વરવિવાહ બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં મુદ્રિત.		—આની મૂળ પ્રતિ સાં. ૧૬૭૫ માં લખાયેલી હોવાનો બૃ. કા. દો. ૬ ઠ્ઠામાં ઉલ્લેખ છે. એ જોતાં આ કવિ તે પૂર્વે થયો સમઝાય છે.
મૂળજી—		
૧. કાઠીઓ ઊપર વેરનો સલોકો (ગદ્ય-પદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३५-१-छ

૧. જગન્નાથનો સુત.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
મૂળજી ભટ[1]--		
૧. શ્રાદ્ધ- (નરસિંહ મહેતાના પિતાનું). બૃ. કા દો. ભાગ ૮ મામાં છપાયું છે.	૧૮૧૧ ×૧૭૧૧ (?)	—દ. ૧૧×, ૨૫૪ (ઉ. સાં. ૧૮૭૪; આદિ તૂ.), ×૩૮૯.
મૂળજી[2]--		
૧ પદ ૧ બૃ. કા. દો ભાગ ૮ મામાં છપાયું છે.		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
મૂલદાસ (મહાત્મા)[3]—		
૧. ગુરુગીત-પદ (અપ્રસિદ્ધ)		—च. ८२०१ c.
૨. ધોળ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-२.
૩. પદો બે પદ બૃ. કા. દો ભાગ ૭ મામાં છપાયાં છે.		—इ. ३०१ ग (ઉ. સાં. ૧૮૭૩; લગ૦ બે પદ), ३१५ फ (હિં. ગૂ), ३१५ ग.
૪. ભગવદ્‌ગીતા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૧૭	—फा. २४५ स; —इ. १३८ (ઉ. સાં. ૧૮૭૪; આદિ તૂ), ३१३ (ઉ. સાં. ૧૮૬૨).
૫ ભાગવત ૨ જો સ્કન્ધ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १३७ (ઉ. સાં. ૧૮૭૧).

૧. ભાઇભટ્ટનો પુત્ર; અમદાવાદનો બ્રાહ્મણ હતો, તેની અવટંક વ્યાસ હતી, અને તે સાં ૧૮૧૧ માં હયાત હતો.

૨. શ્રી ધરુજીનો પુત્ર.

૩. અમરેલીનો સાધુ હતો અને સાં. ૧૮૧૭ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
૬. મર્કટીનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. ૩૧૫ ख.
૭. સમશ્યા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૩૨૮ ट (ઉ.સાં. ૧૮૩૦ લગ);
૮. હરિનામલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. ૩૦૨ (ઉ. સાં. ૧૮૮૧).
મૂલણદાસ—		
૧. હમીરપ્રબંધ કે દેશભાષાનિબંધ (મારવાડી મિશ્ર) (ઐ. કા.) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૫.
મેગલ (નારાયણદાસ)—		
૧. ધ્રુવાખ્યાન શ્રી. ભા. ન. મહેતાએ "સાહિત્ય" વર્ષ–૧૩–૧૪ માં છપાવ્યું છે.	૧૬૩૭	—द. ७३८ क (૨ જા કડવાની ૧૨ મી કડીએ ત્રૂ.). ૩૧૨ अ (ઉ. સાં. ૧૭૪૫): —पु. ૨. (ત્રૂ.).
૨. નાસિકેતાખ્યાન "સાહિત્ય" માસિકના સને ૧૯૨૫ ના ઑગસ્ટ–ઑક્ટોબરનાં અંકોમાં અને પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—द. ૨૩૬ अ (આદિ (ત્રૂ.), ૨૭૨ (ઉ સાં. ૧૮૧૮ લગ૦); —घ. ૬૬૨ b (ઉ. સાં. ૧૭૬૪); —इ. ૪૬ (સાં. ૧૬૭૪ ની પ્રતિ ઉપરથી કરેલી નકલ).
મેઘઋષિ—		
૧. મેઘમાળ (હિં. ગૂ.) (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ૧૮૬.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
મોતીરામ[1]—		
૧. ચાતુરી ભાવલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૨૫૪ ख (નકલ).
૨. દ્વાદશમહિના પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૨ જામાં મુદ્રિત.		—કોઈ હાથપ્રત મળવી નથી.
૩. પદસંગ્રહ[2] થોડાં પદો. પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૪ થામાં છપાયાં છે; થોડી શંગારની ગરબીઓ ભાગ ૨ જામાં છપાઇ છે.		—ચ. ૮૬૮.
૪. પ્રેમરસ-દાણલીલા પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૨ જામાં મુદ્રિત.		—ફ. ૨૫૪ क (નકલ).
મોતીરામ[3]—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૨૬૯ (નકલ), ૨૭૧ સાથે (નકલ), ૨૭૩ (નકલ).
૨. નરસિંહના પુત્રનો વિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૨૬૯ સાથે (નકલ).
૩. મામેરૂં (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૨૬૯ સાથે (નકલ).

---

૧. કડુજીનો પુત્ર; જ્ઞાતિએ ચિત્રોડા નાગર બ્રાહ્મણ, ગોધરા તાબે શહેરાના શિવપુર ગામનો વતની. વિશેષ માહિતી ઉપલબ્ધ નથી.

૨. પદસંગ્રહમાં આવતા "ઓધવજીના ગરબા"માં તેણે પોતાની ઓળખ-વતન વગેરે આપ્યું છે, છતાં સમય નિર્દિષ્ટ નથી કર્યો. સંભવ છે કે તે સૈકા દોઢ સૈકા કરતાં જૂનો નથી.

૩. જ્ઞાતિએ શ્રીમાળી વાણિયો; સાં.૧૮૯૦ માં હયાત હતો; વિશેષ માહિતી નથી મળતી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪. શ્રાદ્ધ (નરસિંહના પિતાનું). બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં મુદ્રિત.		—इ. २६९ साथे (નકલ)
૫. સુદામાચરિત્ર બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં મુદ્રિત.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
મોરલીધર—		
૧. બારમાસી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा १८७ छ (ઉ. સાં. ૧૭૯૨ લગ૦).
મોહોકંમ (?)—		
૧. લક્ષ્મીઉમાસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ) (હિં. ગૂ.)		—च. ७६४ ड (ઉ. સાં. ૧૮૪૦; આદિ તૂ.). —पु. १, २, ५५.
મોહન—		
૧. શિક્ષા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १०० क.
મોહન (જનમોહન)—		
૧. સ્નેહલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३१० ख (ઉ. સાં. ૧૩૩૮)
મોહનદાસ—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११-३ (૪૪ પદો).
યશેશ્વર—		
૧. ઓઠાણા-આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. ६४६.
યદુરામ[1]—		
૨. અંબાજીનો પરચો "અંબિકેન્દુ શેખર-કાવ્ય"માં છપાયો છે. (આ ગરબામાં હેમા-	૧૮૯૯	—फा. ३० ठ

૧. વતન અમદાવાદ, વિશેષ માહિતી મળતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
ભાઇ અને હઠીભાઇ નામના બે નગરશેઠનાં નામ આવે છે.)		
રંગો—		
૧. કર્ણરાજાનો પહોર (કર્ણપુરી) (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ ૫૭.
રઘુનંદન—		
૧. માયા વિશે પદો ૪ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં છપાયાં છે.		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
રઘુનાથ—		
૧. શિવજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૫૪૨ જી (લિ. સં. ૧૮૭૨).
૨ શિવસ્તુતિનું ૧ પદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં છપાયું છે.		—કોઇ હાથપ્રત નથી તળતી.
રઘુનાથ (વૈષ્ણવ)[1]—		
૧. આઠ વાર "રઘનાથ કાવ્ય"માં છપાયેલ છે.		—ડા. ૧૨–૭.
૨. ઓધવજીને જ્ઞાનબોધ 'ર. કા.'માં મુદ્રિત		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.

---

૧. જ્ઞાતિએ લેઉવા પાટીદાર; વતન અમદાવાદનું ગોમતીપરા. તે સં. ૧૭૭૫ થી ૧૮૭૦ સુધી હયાત હતો; ગો. શ્રીદ્વારકાનાથજીના ગૃહના શ્રી વ્રજભૂષણજીનો શિષ્ય. તેનાં કાવ્યોનો એક સારો સંગ્રહ તેના ભાઇના એક વંશજ વૈષ્ણવ રણછોડદાસ ઈચ્છારામે 'રઘનાથ કાવ્ય' એ મથાળે છપાવ્યો છે.

તેનાં કાવ્યોમાંની જેની હાથપ્રતો નથી મળતી તેવાં કાવ્યોમાંનાં દશમસ્કન્ધ, સારકોશ ભાગવત, સારકોશ છપ્પાવળી ને લીલાસાગર છે, જે અદ્યાપિ અપ્રસિદ્ધ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩. ઓધવજીનો ગરબો (સંદેશ) રુ. કા. અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પણ છપાયો છે.		—द्. ४१७ क, ८१५ अ (तू.), ८४५ ड; —हा. १२–५; —पु. २२, १६५.
૪. કૃષ્ણચરિત્ર 'રુ. કા. 'માં છે તે ઉપરાંત ૧૦ પદો, બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં છપાયાં છે.		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૫ તિથિ રુ. કા. માં છપાઈ છે.		—हा. ६–१३.
૬. ધ્રુવાખ્યાન રુ. કા. માં મુદ્રિત		—द्. २६९ अ.
૭. પદસંગ્રહ રુ. કા. માં બારમાસી સમયનાં કીર્તનો ઉપરાંત વૈરાગ્યનાં પદો, ઉપદેશનાં પદો, અરજ, આશરાનાં પદો, પ્રકીર્ણ પદો, જમનાજી અને રણછોડજીની આરતી, અને થાળનાં પદો છપાયાં છે.		☞ કોઈ હાથપ્રત આખી નથી; છૂટાં છવાયાં પદ સંગ્રહોમાં છૂટાં છવાયાં પદો છે. જુવો પદસંગ્રહો. —पु. १६५ (માં ગરબા–ગરબીઓ).
૮. પ્રહ્લાદાખ્યાન રુ કા. માં પ્રસિદ્ધ	૧૮૫૮	—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૯. પ્રેમપચીશી રુ. કા. માં પ્રસિદ્ધ		"
૧૦. ભાગવત દશમસ્કન્ધ (અપ્રસિદ્ધ)		—द्. ७६९ (ઉ. સાં. ૧૮૫૩).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૧. મહિના ર. કા. માં પ્રસિદ્ધ		—पु. १६५ (સાહેલીના).
૧૨. રાધાજીનું રૂસણું (રાધાકૃષ્ણસંવાદ) પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—फा. १९९ ख.
૧૩. રાધાની કામળી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २७४ ग (ઉ. સાં. ૧૮૪૬; કવિના કાળની હાથપ્રત)
૧૪. રુક્મિણીનો કાગળ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २०१ घ.
૧૫. રુક્મિણીવિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २ अ; —હ્રા. ૬–૭.
૧૬. વસંતનાં પદો ર. કા. માં છે; ઉપરાંત બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ જામાં ૨૭ પદો છે.		—द. ७२४ अ.
૧૭. વ્રજ ચોર્યાશી કોશ–પરિક્રમા ર. કા. માં મુદ્રિત		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
રઘુરામ[1]—		
૧. નરસિંહમહેતાની હુંડી બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠામાં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૨. પદસંગ્રહ કૃષ્ણલીલાનાં બે પદ માત્ર બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠામાં છપાયાં છે.		—द. ६१८ घ.

૧. સદદેવ દીક્ષિતનો પુત્ર; ઓરપાડ વતની; વિશેષ માહિતી મળતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩. પાંડવાશ્વમેધ અથવા (અશ્વમેધ) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૭૨ *૧૮૭૨ (?)	—द. *७१८ (ઉ. સાં. ૧૯૪૦); —ડા. ૧૧-૧૨ (ઉ. સાં. ૧૯૧૮; ૬ થી ૧૨૧ કડવાં છે.); —स्. ૩૦ (ઉ. સાં. ૧૯૦૫).
૪. લવકુશાખ્યાન (અશ્વમેધાંતર્ગત) લીથોમાં ઇ. સ ૧૯૧૪ માં છપાયું છે.	૧૭૭૨	—द. ૩૭૧ (ઉ. સાં. ૧૯૩૫).
રણછોડ (ભક્ત)[1]—		
૧. કક્કો " રણછોડભક્તની વાણી"માં છપાયો છે.		—फा. ८९ क (તૂ), २१४ ज (ઉ. સાં. ૧૮૨૮), ૩૩૧ घ (ઉ. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦), ૩૩૬ प; —ડા. ૮–૧૫.
૨. કર્મવિપાક (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २१४ छ.
૩. કૃષ્ણના મહિના બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં મુદ્રિત.		—द. ४५२ अ (ઉ. સાં. ૧૮૯૨) સાથે; —पु. ५०.
૪. કેવળરસ " ૨ વા. "માં મુદ્રિત		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૫. ગોવર્ધનઉત્સવ ૧૪ કડવાં (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૭૩	"
૬. ચાતુરી બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં છપાઈ છે. (જુવો *રાધાજીનું		—द. ४८ क, २०६ अ (ઉ સાં. ૧૮૬૩), ૨૪૩ (ઉ સાં. ૧૮૩૪ –જૂની પ્રત), ૨૪૮, (ઉ. સાં. ૧૮૦૫), ૪૫૨ अ (ઉ. સાં

૧. જ્ઞાતિએ દશા ખડાયતા વણિક ગૃહસ્થ. એનું મૂળ વતન મહીકાંઠા એજન્સીનું ખડાલ; ત્યાં સા. ૧૭૭૧–૮૦ સુધી કવિતા કરેલી. પછીથી ખેડા જિલ્લાના કપડવંજ તાલુકાના તોરણા ગામમા ગયેલો. (તોરણા અને ખડાલની સરહદ એક છે.) તે ૧૦૫ વર્ષ જીવ્યો મનાય છે. તેના ગ્રંથોનો મોટો ભાગ ગોધરાના મંદિરમાં આગમા સળગી ગયેલો છે. તે વૈષ્ણવ હતો, અને શ્રી ઠાકોરજીનો ભક્ત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
કૃષ્ણ) અને એક રૂપ છે.		૧૮૯૭), ૬૦૦ ઞ, ૬૬૬, ૭૮૩ (ઉ સં. ૧૮૫૯) ૮૦૫ ટ; —ખા ૨૯૦, ૩૫૧ ગ —ડા ૯-૫, —ઈ. ૩૨, ૩૦૧ ગ (ઉ સં ૧૮૭૩), —પુ ૪૨, ૧૦૭
૭ ચિંતામણિ-ચિંતામણી "રણ વાજો"માં મુદ્રિત		—ર ૧૦૫ ફ, —ફા. ૩૩૬ ફ
૮. ઠાકોરનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા ૩૭૪ ઘ (ઉ સં ૧૮૪૬ લગ.)
૯ તાજબ્યા (ગાગર) રણ વા માં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી
૧૦. કળાવતાર લીલા (૫૯ કડવાં) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૭૫	"
૧૧. નાસિકેતાખ્યાન ૧૦ કડવાં. (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૭૦	"
૧૨. પદો રણ વા. માં "પ્રભાત સ્તવન" એ મથાળે ચોદ પદો છપાયાં છે વળી બૃ કા દો ભાગ ૨ જામાં ૬ અને ૭ મામાં ૧૯ પદો છપાયાં છે, જે પ્રદ ભાગ ૮ મામાં છે, જ્યારે રાસનાં ૮ પદ ૭ મા ભાગમાં છપાયેલાં છે		—ર. ૨૬૯ ઘ, ૬૬૧ સાથે, —ફા. ૧૪૯ ફ-૮ (૩ પદો), —ડા ૬-૨૪. —ઘ ૬૬૫ ક (ઉ સં ૧૯૦૦), —ઈ ૨૦૩, —પુ ૧૨૭ (૨ પદ)

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૩. બારમાસ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૦૦ (!)[1]	—દ. ૩૫૫ ઈ.
૧૪. બ્રહ્મસ્તુતિ ૯ કડવાં (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૮૦	—કોઈ હાથપ્રત નથી.
૧૫. ભક્તબિરદાવલી (અપ્રસિદ્ધ)		,,
૧૬. મનુષ્યદેહનો મહિમા રણ. વા. માં મુદ્રિત		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૧૭. રણછોડજીનો ગરબો બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.	૧૮૬૯	,,
૧૮. રસ-ભાગવત[2] (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા. ૨૭૭ (ઉ. સાં. ૧૭૩૩; ૧-૨-૩-૪ સ્કંધ માત્ર), ૩૩૯ (વચ્ચે ત્રુ.; ૫-૬-૭ સ્કંધ માત્ર).
૧૯. રાધાજીનું રૂસણું* કે વ્રજશૃંગાર કે વ્રજવિલાસ બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જો અને પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૨ જામાં મુદ્રિત.		* ચાતુરી અને આ કાવ્ય એકજ છે; જુવો ચાતુરી.
૨૦. રાધાવિવાહ બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.

૧. સાલ ૧૭..છે. આ માસ તેજ રણછોડના છે, તે નક્કી નથી થઈ શકતું.
૨ આ કયા રણછોડની કૃતિ છે, તે નિશ્ચિત નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૧. રામચંદ્રની ગરબી[1] (અપ્રસિદ્ધ) *(રામાયણ સાર)		—ફા ૮૭ ग. —પુ. *૧૫, *૨૩, *૪૧.
૨૨. વિષ્ણુપદ (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. ७५३ ड.
૨૩. વીનતી (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૦–૭.
૨૪. વૃંદાવનમાહાત્મ્ય રણ. વા. માં મુદ્રિત		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨૫. સીતાવેલ (અપ્રસિદ્ધ)		"
૨૬. સ્નેહલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		"
૨૭. હરિરસ (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. ७૬ (નકલ: જીર્ણ પ્રત).
૨૮. હિંડોળો (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૦–૧.
રણછોડ—		
૧. સલખનપુરીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૧૦–૩ (ઉ. સાં. ૧૯૦૧).
રણછોડ–પૂર્ણાનંદ[2]—		
૧ શ્રાદ્ધ (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. ૨૯ (નકલ).
રણછોડ(દાસ)—		
૧. રાવણમંદોદરી સંવાદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ માં પ્રસિદ્ધ (શરૂનાં ૩ પદ તૂટે છે.)		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.

૧. આ કયા રણછોડની કૃતિ તે નિશ્ચિત નથી.
૨. ઘણું કરી નડિયાદનો મેવાડો બ્રાહ્મણ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૨. શિવવિવાહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ४१२; —इ. २९९ घ (तू.).
રણછોડજી-દીવાનજી[1]–		
૧. કાવ્યસંગ્રહ આ સંગ્રહમાં– ૧. કામદહન, ૨. શિવવિવાહ કે યજ્ઞભંગ, ૩. શંખચૂડ, ૪. ત્રિપુરાખ્યાન, ૫. કાલખંજ, ૬. મેહિની છળ, ૭. બ્રાહ્મણનાં ૮૪ નામ, ૮. અંધકાખ્યાન, ૯. નાગરવિવાહ ૧૦ બુદ્ધેશ્વર બાવની એટલાં કાવ્ય છે.		—द. ६७ (ઉ. સાં. ૧૯૧૨).
૨. ચંડી પાઠના ગરબા (સારી રીતે પ્રસિદ્ધ) બૃ કા દો. ભાગ ૨ જામાં છપાયા છે.	૧૮૭૮	—द १३५, ३४
૩ રામાયણના રામવળા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૭૯	—इ. ३०४ (ઉ.
૪. શિવગીતા (ફારસી ટિપ્પણ સાથે) (અપ્રસિદ્ધ)		—પ્રભાસ ઇતિહાસ સંશોધન સભામાં છે.

૧. જૂનાગઢના પ્રખ્યાત દીવાન અમરજીનો પુત્ર; જ્ઞાતિએ વડનગરો નાગર-બ્રાહ્મણ (ગૃહસ્થ), સાં ૧૮૨૪-૮૭ માં હયાત. ફારસીભાષાનો પણ એ જબર વિદ્વાન હતો. તેણે "તવારિખે-સોરઠ" અને "રૂકાતે ગુનાગુન (વિવિધ પત્રો)" એ બે ગ્રંથ ફારસીમાં લખ્યા છે; એ ઉપરાંત પોતાના ગૂ. શિવરહસ્ય પર ફારસીમાં ટિપ્પણ લખ્યું છે. એના બીજા કેટલાક ફા. ગ્રંથો ફા.ના સંગ્રહમા વર્ણનોંધ્યા છે.

કર્તા અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
રતનજી—(ઠકોર ર.ઉ)— ૧. ચરણકથા (વિ ૧ અ-રિશ) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૧૫ (?)	—ફા. ૩ ગ (ઉ. ચાં
રતનજી[1]—		
૧. દ્રૌપદીચીરહરણ જૂ. કા. દો. ભાગ ૫ માંમાં ઉલ્લેખ માત્ર.		—કોઈ હાથપ્રત મ'
૨. વિપ્રશીરાજનું આખ્યાન જૂ. કા. દો. ભાગ ૫ માંમાં છપાયું છે.	૧૭૧૩	
રતનદાસ—		
૧. ચેલૈયો કે સગાળશા-આખ્યાન જૂ. કા. દો. ભાગ ૫ માંમાં, ગુ. વ. સો. તરફથી અને લીથોમાં પણ છપાયું છે.		—ગુ. ૨૫૪ (સંગ્ર)
રતનો-રત્નો[2]—		
૧. દાનલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—ગુ. —ડા.
૨. મહિના જૂ. કા. દો. ભાગ ૧ માંમાં મુદ્રિત.	૧૭૮૫	—દો

૧. હરિદાસનો પુત્ર, નાસિક જિલ્લામાં હયાત હતો.

૨. ખેડાનો ભાવસાર; વિશેષ

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
રતનજી–(રાઠોડ રાઉ)—	૧૭૧૫	
૧. વચનિકા (પદ્ય કાવ્ય–ડિંગલ) (અપ્રસિદ્ધ)	(?)	—फा. ३ ख (ઉ. સાં. ૧૯૦૪).
રતનજી[1]—		
૧. દ્રૌપદીચીરહરણ ખૃ કા. દો. ભાગ ૫ માર્મા ઉલ્લેખ માત્ર		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૨. વિભ્રંશીરાજાનૂં આખ્યાન ખુ કા. દો. ભાગ ૫ મામાં છપાયું છે.	૧૭૧૩	,,
રતનદાસ—		
૧ ચેલૈયો કે સગાળશા–આખ્યાન ખૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં, ગૂ વ. સો. તરફથી અને લીથોમાં પણ છપાયું છે.		—द. २५४ क, (ઉ. સાં. ૧૮૭૪ લગ૦), ८५३ घ (લીથો).
રતનો–રત્નો[2]—		
૧. દાનલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १९४ आइ; —डा. ६-१६.
૨. મહિના ખૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત.	૧૭૯૫	—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.

૧. હરિદાસનો પુત્ર, નાસિક જિલ્લાના બાગલાણનો વતની અને સા ૧૭૧૩ મા હયાત હતો.

૨. ખેડાનો ભાવસાર, વિશેષ માહિતી મળતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૫ ભાગવત-સ્કંધ ૧લો પ્રા. કા. ગ્રં. ૧૫ મા માં મુદ્રિત. ગૂજ. વર્ના. સો. તરફથી પણ સ્વતંત્ર રીતે છપાવાયો છે.	૧૭૪૦	—द. ४३८ (લે. સાં. ૧૮૦૭).
૬. ભાગવત-સ્કંધ ૨જો ગૂજ. વર્ના. સો. તરફથી મુદ્રાપિત	૧૭૪૯	—द. ४३८ अ (લે. સાં ૧૮૧૯).
૭. ભાગવત-સ્કંધ ૧૦મો[1] શ્રીગટ્ટૂલાલજીએ સ્વતંત્ર રીતે છપાવેલો.		—કોઈ પૂરી હાથપ્રત મળતી નથી. —फा. ९१ (લે. સાં. ૧૯૧૦; ૧૭ મા અધ્યાયને અંતે તૂ.)
૮. ભાગવત-સ્કંધ ૧૧મો (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૪૦	—द. ७४१ (માત્ર ૧૨-૧૩ મા અધ્યાય); —फा. ३२० (લે. સાં. ૧૭૮૮; જૂની પ્રત.); —च. ६५६ (લે. સાં. ૧૭૭૩; જૂની પ્રત);
૯. મૂર્ખાવલી પ્રા. કા ગ્રં. ૧૫મા માં મુદ્રિત	૧૭૭૦	—કોઈ હાથપ્રત નથી.
૧૦. વૈરાગ્યબોધકાવ્ય (૧. પ્રબોધ પંચાશિકા ૨. વૈરાગ્યલતા ૩. વૈરાગ્યદીપક એ ત્રણ, ત્રણત્રણ સર્ગનાં કાવ્યો ઉપરના મથાળે છે.) પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૯૨, પુ ૮ અંક ૩ જામાં તેમજ સ. સા તરફથી સ્વતંત્ર રીતે મુદ્રાપિત.		—द. ३३१ ख (લે. સાં. ૧૮૫૬ લગ૦), ३३६ थ; —पु. १३४ (બે ભાગ માત્ર).

૧. આ કાવ્યને અંતે પ્રેમાનંદના ઋણનૂં સૂચન છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૧૧. ગુણાવલી પ્રા. કા. મ. ૧૫ મા માં મુદ્રિત		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૧૨. સ્વર્ગારોહણી[1] પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૮, પુ ૪. અંક ૪ થામાં મુદ્રિત.		—द. ૩૨૯ (લે સં. ૧૭૮૯; આદિ ग्र).
રવદાસ-રવિદાસ—		
૧. કીર્તનસંગ્રહ કૃષ્ણ પ્રેમનાં પદો ૪ બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં અને જ્ઞાનભક્તિનાં ૧૦ પદો ભાગ ૭ મામાં છપાયાં છે.		—द. ૩૨૮ चा (લે. સં. ૧૮૩૩-૯૭ લગ૦). —पु. ૧ (૩ પદ)
૨. ચિંતામણિ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा ૨-૨.
રવિયો-સાઠોદરો[2]—		
૧ અંબાજીના મહિના		—द ૧૭૩ आइ
૨. „ સાખીઓ (બન્ને અપ્રસિદ્ધ)		
રાઘોદાસ—		
•૧. અધ્યાત્મરામાયણ[3] (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૩૮	—द. ૫૩ (ત્રુટક), ૧૧૧ ग
•૨ ભગવદ્ગીતા[3] (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૮૫	—द ૫૪ (ત્રુટક), ૧૧૧ अ.

1 કાંઈપુરી (? કૈનૂર)માં રચેલી

2 કૃતિમાં એ દોરો નામ, વિશેષ હકીકત મળતી નથી

3 આ બંને ગ્રંથોમાં પોતાની તેમ પુત્ર હરિદાસે પણ પોતાનું નામ પણ દાખલ કર્યું છે

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
રાજધર[1]—		
૧. ચંદ્રહાસાખ્યાન (ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪થી ભૂમિકા અને પ્રતિમાં સચવાઈ રહી છે.) (અપ્રસિદ્ધ)	* ××૨૧	—વૃ. ૧૮૯ ચ (ઉ. સાં. ૧૬૭૫), *૭૨૮ (ઉ. સાં. ૧૭૭૨ લગ૦; કડવાં ૨૬ પછી તૂ).
રાજારામ—		
૧. આઠવાર (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા. ૧૨–૭.
૨. નાગદમણ (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ. ૧૨૭.
૨. પદસંગ્રહ બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં ૪ પદો છપાયાં છે.		—વૃ. ૫૪૨ ક.
૩. રામકથા-પદ ૧૧ બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં છપાયાં છે		—પુ. ૫૭.
રાજે[2]—		
૧. કૃષ્ણનો રાસ (કડવાં ૧૮) બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં પ્રસિદ્ધ		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. કૃષ્ણસત્તુ પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત		"

૧ કવિ જૂનો છે.

૨. રણછોડનો પુત્ર, જાતનો સતપંથી મુસ્લિમ; ભરૂચ જિલ્લામાં આમોદ તાબે કેરવાડામાં રહેતો. તે સા. ૧૭૪૦ પહેલાં થઇ ગયો છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩ ગોકુલલીલા પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		"
૪. ચુસરા સુહુણી સાં. ૧૭૭૯ ની फा ની પ્રતિ પરથી પ્રા કા. સુધા ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત		"
૫ જ્ઞાનબોધ "વૈરાગ્યબોધ" એ નામે પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૪ થામાં મુદ્રિત.		—फा. ૧૫૮ क (ત.)
૬. જ્ઞાનચોસરા પ્રા. કા સુધા ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૭. દ્વાદશમહિના પ્રા કા સુધા ભાગ ૪ થામાં છપાયા છે.		"
૮. પદો કૃષ્ણગોપીના પ્રેમ વિ-શેનાં ૧૧ પદો ખૃ કા દો. ભાગ ૧ લામાં અને ૨૭ પદો ભાગ ૭ મામાં મુદ્રિત છે		—ह ૭૫૦, ૮૫૮ (૨૨૫ પદો); फा. ૧૧૩ ख-ड, ૨૭૪ ट ઉ. સા. ૧૮૪૬ લગ૦); —पु ૧૨૭ (૨ પદ), ૧૮૪ (૫ પદ).
૯ પ્રકાશગીતા (અપ્રસિદ્ધ)		—ह ૭૫૦.
૧૦. બારમાસ (બીજા છે) પ્રા કા સુધા ભાગ ૫ મામા છપાયા છે.		—डा ૧૦–૪. —पु ૧૮૪.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૧. બારમાસી (હિં) પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૫ મામાં છપાઇ છે.		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૧૨. માનસમો (બે જાતનો છે.) બંને પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૫ મામાં છપાયેલ છે.		"
૧૩. રાધિકાવિવાહ બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં ૪ પદ અને પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત.		—द. ૬૨૩.
૧૪ રુકિમણીહરણ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૧૮૭ ख.
૧૫. વૈરાગ્ય બોધ		—જુવો જ્ઞાનબોધ.
૧૬. ત્રેહેગીતા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૬૮	—द. ૭૫૦.
૧૭. શૃંગારનાં પદો (દૂતી-સદેશ) પ્રા. કા સુધા ભાગ ૪ થામાં છપાવાં છે.		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૧૮. સત શીખામણ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૬૬ द (ઉ. સાં. ૧૮૦૫).
રાણાસુત—		
૧. મહેરામણનૂં આખ્યાન સ્વ. હ. ગો. કાંટાવાળાએ "સાહિત્ય"	૧૬૮૭	—द. ૫૮ (ઉ. સાં. ૧૮૨૧).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
વર્ષ-૧૪ મામાં છપાયું છે. (કડવાં ૩૦)		
રાધાબાઈ[1]—		
૧. કંસ વધ		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. કૃષ્ણબાળલીલા		”
૩. કૃષ્ણવિવાહ		”
૪. ગરબીઓ-પદો ૪૭		—પુ. ૧૧૦ (એકાદશીની ગરબી માત્ર છે, બીજીઓની હાથપ્રત નથી મળતી.
૫. મીરાંમાહાત્મ્ય		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૬. મુચુકુંદમોક્ષ મરાઠી મિશ્ર ગૂજરાતી ભાષામાં ઊપરનાં કાવ્યો પ્રા કા. મં. ૬ ઠામાં મુદ્રિત.		”
રાધાબાઇ (?)—		
૧. ચાતુરી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ३२८ ह (ઉ. સાં. ૧૮૩૦-૩૧ લગ૦).
૨. રાધાની અસવારી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ३२८ व (ઉ. સાં. ૧૮૩૦-૯૭ લગ૦).
રામ (દાસ)[2]—		
૧. ભાગવત-તૃતીય સ્કન્ધ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा ७-२ (ઉ. સાં. ૧૮૦૫); —इ. १४० (ઉ. સાં. ૧૮૬૭).
૨. ભાગવત-દશમસ્કન્ધ (અપ્રસિદ્ધ)	—	—द ८२५ (૧૭ મા અધ્યાયથી ૬૮ મા અધ્યાયની ૨૦૦ મી કડી સુધી).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩. ભાગવત-ષષ્ઠસ્કન્ધ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. १४१ (ઉ. સાં. ૧૮૭૭).
રામ (મકન-સુત)—		
૧. કાલગણીનો છંદ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३२८ झ (ઉ સાં. ૧૮૩૦ લગ૰).
રામકૃષ્ણ[૧]—		
૧ ગજેન્દ્રમોક્ષ પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૨ જામાં મુદ્રિત.		—इ. २८५ अ (ઉ. સાં ૧૮૪૩), ४२९, ७६४ अ (ઉ. સાં. ૧૯૦૧ લગ૰); —पु. ९५.
૨ સ્વર્ગારોહણી (અપ્રસિદ્ધ)	*૧૭૦૦	—इ. ६०१ अ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪; છેવટ તૂ); —इ. *३४२ (ઉ. સાં. ૧૮૫૦).
રામકૃષ્ણ—		
૧. પદસંગ્રહ કૃષ્ણલીલાનાં પદો બૃ. કા ભાગ ૧ લા માં, શૃંગારનાં પદો ૧૦૦ ભાગ ૨ જામાં, નંદનંદનનાં પ્રેમપદો ૭ ભાગ ૩ જામાં અને કૃષ્ણલીલાનાં પદો ૫ ભાગ ૬ ઠામાં મુદ્રિત.		—इ. ५४१; —फा. ६९ घ: ३०७ ठ: —डा. ६–५, ६–२४, १०–९ (૧૫૦ પદ); —इ. २४९ (નકલ)-२५० (નકલ: ૧૦૩ પદો). २९१ (નકલ); —पु. १ (૧ પદ), ६३ (મદાલશાનૂં હાલરૂં).
૨. રાસપંચાધ્યાયી (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ५४.
રામચંદ્ર(જૂનો)—		
૧. કૃષ્ણલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—अं. ७० घ (ઉ. સાં. ૧૭૭૩ લગ૰; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ૩ ૭ ભૂમિકા).

૧. જ્ઞાતિએ કનોજિયો બ્રાહ્મણ; કાઠિયાવાડમાં જૂનાગઢ તાબે કુતિયાણાનો વતની; સાં. ૧૭૦૦-૧૭૫૦ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
રામચંદ્ર[1]—		
૧ ટોપીવાળાનાં કવિત્ત (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ४६-१-१६
રામચંદ્રબ્રહ્મચારી—		
૧. સાહેલીસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)		—द ३३ च
રામદાસ—		
૧ મધુકરના ૧૨ માસ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १८७ झ (ઉ સા ૧૭૯૨ લગ૦)
		—इ ८ ग (ઉ સા ૧૭૨૯ લગ૦)
રામભક્ત—		
નારાયણભટ્ટ[2]—		—द ३७४
૧ અબરિષાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		
૨ કપિલમુનિનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—फा १०९ ग (ઉ સાં ૧૭૪૮)
૩ ભગવદ્દગીતા (મુદ્રિત છે)	૧૬૬૦	—द ६२, १६८ अ (ઉ સાં ૧૭૬૨), २५९ च, ३०३ अ (ઉ સાં ૧૮૬૮) ३९१ (ઉ સા ૧૮૩૬), ६६१ (ઉ સાં ૧૮૮૩), ७१२, १०३७
		—फा ५२ च (ઉ સા ૧૮૧૩), ५४ छ (ઉ સાં ૧૭૫૯), ९० क (તૂ, ઉ. સાં ૧૮૨૪), ९७ ग (ઉ. સાં ૧૯૧૬), १४३ ख (ઉ સાં ૧૭૨૮, આદિ તૂ), २०८ ग (ઉ સાં ૧૭૪૧), २७३ क (ઉ સા ૧૮૬૮),

૧ જાતનો બારોટ અમદાવાદ-શાહપુર, કોટડી મધ્યે ભાટવાડામાં રહેતો હતો વિશેષ માહિતી નથી સમય ૧૯ મું શતક

૨ આ નામ फा १०३ छ મા પ્રાપ્ત છે અમદાવાદ જિલ્લાનો વતની અને સા ૧૬૬૦-૧૭૦૦ માં હયાત હતો રામ(દાસ) કદાચ આજ હોય.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		૩૨૮ फा (ઉ. સાં. ૧૮૯૭ લગ૦; તૂ), ૩૩૦ क;
		—डा. ૮-૮, ૧૧-૧૩ (ઉ. સાં. ૧૮૪૭);
	×૧૭૦૧ +૧૬૭૮	—च. × ૬૬૪ a (ઉ. સાં. ૧૭૧૧), +૮૧૩ (ઉ. સાં. ૧૮૫૬), ૫૪૩૧ a (ઉ. સાં ૧૮૯૪), ૬૧૨૩ a (ઉ. સાં. ૧૮૦૪), ૭૫૩૮ (ઉ. સાં. ૧૭૭૬), ૭૫૪૮ a (ઉ. સાં. ૧૮૭૯);
		—इ. ૩ झ (ઉ. સાં. ૧૮૪૯), ૯ घ (ઉ. સાં. ૧૭૭૪), ૧૮૮ घ (ઉ. સાં. ૧૭૭૪), ૧૮૪ घ (ઉ. સાં. ૧૮૮૫), ૨૧૪ (તૂ.), ૨૩૪ ख; —पु. ૧૦, ૬૦, ૧૦૨.
૪. ભાગવત એકાદશ સ્કંધ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ૧૦૩ छ (ઉ. સાં. ૧૭૮૭), ૩૪૨ क (ઉ. સાં. ૧૮૮૬).
૫. યોગવાસિષ્ઠ[1] (૨૧ સર્ગ) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૧૧૦ ङ (ઉ. સાં. ૧૭૮૭); —इ. ૭૨ क (નકલ).
૬. રાસલીલા-પંચાધ્યાયી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૦૯ क (ઉ. સાં. ૧૭૯૪); —डा. ૧૦-૯; —इ. ૨૭૬ (નકલ); —पु. ૬૧.
રામદાસ(?)— ૧. નવરસ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૮૧ क.

૧. ગુરુ વિશ્વનાથ. કદાચ કોઇ અન્ય રામભક્ત હોય !

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
રામાનંદ[1]—		
૧. આરતી (અપ્રસિદ્ધ)		ડ. ૭૫૪ જી.
રામૈયો—		
૧. રાધાકૃષ્ણના ૧૨ માસ (અપ્રસિદ્ધ)		ફા. ૨૦૨ ળ (ઇ. સં. ૧૮૯૨).
૨. રામના ૧૨ માસ કે સીતાજીના [illegible] "સીતાજીના ૧૨ માસ" તરીકે [illegible] કા. દો. ભાગ ૫ [illegible] માં મુદ્રિત		ડ. ૬૨૭ ઝ (ઇ. સં. ૧૮૧૨), ૬[illegible] ડ; ડા. ૬[illegible]–૧; ના. ૨૮૮ ઝ (ઇ. સં. ૧૮૯૭ [illegible]).
રાવજી[2]—		
૧. વીનતી (અપ્રસિદ્ધ)	[illegible]	ડા. ૩–૨.
રાવોભક્ત—		
૧. અંબાજીની સ્તુતિ બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ મા માં છપાઈ છે.		ડ. ૮૫૧ સાથે.
રૂઘનાથ[2]—		
૧. પ્રહ્લાદનાખ્યાન [illegible] (પ્રસિદ્ધ)	[illegible]	ડ. ૫૨૨ (ચોપડીમાં છપાયેલ [illegible])
રૂપરામ—		
૧. રામનો [illegible]		

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
રૂપશંકર—		
૧. માતાજીની હુમચી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३०३ ग ;(ઉ. સાં. ૧૮૮૯ લગ૦).
રેવાબ્રહ્મ—		
૧. પદો ચાર (ગૃ. હિં.) (અપ્રસિદ્ધ)		—अं. ७० ख (ઉ. સાં. ૧૭૩૨; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા).
રેવાશંકર જટાશંકર[1]—		
૧. જાલંધર આખ્યાન ગૂજ. વર્ના. સો. ત રફથી પ્રસિદ્ધ.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
રેવાશંકર[2]—		
૧. કૃષ્ણલીલા ચંદ્રાવળા બુ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં બાળ-લીલાની ૬૭ કડી છપાયેલ છે.		—डा. ७-१ સાથે.
૨. ઠાકોરલીલા-ચંદ્રાવળા (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ७-१ સાથે.
૩ તડાંના દૂહા (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ७-१ સાથે.
૪. ત્રીકમદાસનું જીવન-ચરિત (ચંદ્રાવળા) ગૂ પ્રિ. પ્રે. તરફથી		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.

૧. અમદાવાદનો બ્રાહ્મણ; તેનું મહાભારત પ્રસિદ્ધ છે. શ્રી. છગનલાલ વિ રાવળ તેમને ખંભાતનો વતની માને છે. તે મહેતાજી, જોશી, વૈદ્ય ને કવિ હતો થેડા વર્ષ પાજ ગુજરી ગયેલ છે.

૨ નરસિંહ મહેતાના કાકા પર્વતના વંશમાં થયેલા મુત્સદ્દી ભક્ત ત્રીકમદાસ ભવાનીશંકર વૈષ્ણવનો સાતમો પુત્ર; જ્ઞાતિએ વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ-ગૃહસ્થ. પર્વતથી તે ૧૨ મો પુરુષ હતો અને સા. ૧૮૪૦ થી સા. ૧૯૦૯ મા હયાત હતો. તે જૂનાગઢના નવાબ હામિદખાનના દીવાનદરજ્જે પહોચેલો અને ફારસી-અરબી સં. મજ. ગૂજ. નો વિદ્વાન હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
છપાયેલાં "ત્રીકમદાસનાં કાવ્યો" માં મુદ્રિત.		
૫ દ્વારકાવર્ણન-ચંદ્રાવળા (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૭-૧ સાથે.
૬. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૨૬૨ (નકલ)
૭. વલ્લભકુલ-ચંદ્રાવળા (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૭-૧ સાથે.
રેવાશંકર—		
૧. જન્મોતરી જોવાના દોહા (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ ૬૬.
લક્ષ્મીકુશલ—		
૧. વેદસાર (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૯૪	—ઘ. ૩૫૭૧ (ઉ. સાં. ૧૯૩૯).
લક્ષ્મણ (દાસ)—		
૧. પદસંગ્રહ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં ત્રણ પદો છપાયાં છે.		—ફ. ૨૪૨ (નકલ).
લક્ષ્મીદાસ[1]—		
૧. ઉપદેશનું પદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠ્ઠામાં છપાયું છે.		—કોઈ પ્રતિ નથી.
૨. ગજેંદ્રમોક્ષ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૩૯	—દ. ૩૩૬ (આદિ. તૂ; ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની બીજી ભૂમિકા-કાવના સમયની ભાષા).

૧. ખેખાસુત; જ્ઞાતિએ વડમોઢ બ્રાહ્મણ; વતન મહેમદાવાદ. સાં. ૧૬૩૬-૭૨ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩ ચંદ્રહાસનું આખ્યાન[1] (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૭	—द. ८८६ अ; —फा. ३२२ क (ઉ. સાં. ૧૭૭૪).
૪. જ્ઞાનબોધ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૭૨	—डा. ५-२.
૫ દશમસ્કન્ધ (કૃષ્ણચરિત) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૦૪ (?) (૧૬૭૪)	—द्द. ४७० (ઉ. સાં. ૧૯૧૮); —डा. ९-२; —इ. १३५ (ઉ. સાં. ૧૮૫૪); ૧૪૨ (લઘુ; વચ્ચે તૂ.).
૬. લક્ષ્મણાહરણ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૬૦	—च. २०९० g.
લક્ષ્મીદાસ[2]—		
૧. અમૃતપચીશી-રસ (અપ્રસિદ્ધ) (માલિની વૃત્તની ઢાળની ૨૫ કડીઓ.)		—द. ४८६ ड (ઉ. સાં. ૧૭૭૪ લગ०).
૨. રામરક્ષા-સ્તુતિ (અપ્રસિદ્ધ) (ભુજંગી છંદમાં)		—द्द. ७४२; —फा २२९ ज (ઉ. સાં. ૧૭૬૩).
લક્ષ્મીરામ—		
૧. માતાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७९६ जी (ઉ. સાં. ૧૯૧૩).
લખીડો—		
૧. અંબાજીના છંદ (અપ્રસિદ્ધ)		—द .१०३५ दल (ઉ. સાં. ૧૮૧૯).
લજજારામ—		—જુવો તુલજારામ; द. ६६ ની હાથપ્રતમાં तुलजाराम નો तु રહી ગયો.

૧. વેત્રવતી નદી મધ્યનગર વાસમાં રચેલુ.

૨. કદાચ ઉપરનો અને આ કવિ એક હોઇ શકે. અહીંના બંને કાવ્યોની પ્રતિ ૧૭૭૪ પૂર્વની છે, તે કદાચ એકત્વ અર્પે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
લાક્ષા (પૃથ્વીરાજ)—	૧૬૩૮	
૧. સુબોધમંજરી (અપ્રસિદ્ધ)		—ચ. ૨૪૨૪ (લે સાં. ૧૭૪૪).
લાલો ભક્ત—		
૧. કીર્તન (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા ૮-૮.
લીંબજી ભટ્ટ[1]—		
૧. રામાયણ (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૪૫૩ (આદિ અંત નથી; ૧૦૯ મા કડવા સુધીનો ભાગ છે)
લીલો-(? લલ,લાલ)—[2]		
૧. સુંદર શેઠની વાતા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૩૬	—દ. ૬૫૦ (લે. સાં. ૧૭૭૮).
વછરાજ[3]—		
૧. રસમંજરીની વાર્તા (૬૦૦ કડી) બૃ. કા. દો ભાગ ૪ થામાં છપાઈ છે.		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
વજીઇ-વજિયો[4]—		
૧. રણજંગ (કડવાં ૧૭) શ્રી. મ. ર. મજમુદારે પ્રેમાનંદના "રણયજ્ઞ" સાથે છપાવ્યો છે.		—દ. ૬૪ (અધૂરી નકલ), ૬૫ (નકલ). —પુ ૩ (તૂ.),[5] ૪૩ (લે. સાં. ૧૭૪૦).
૨ સીતાવેલિ (સીવરામંડપ)		—દ. ૧૯૩ ચ (લે. સાં. ૧૮૬૩), ૭૧૩ અ,[5] ૧૦૩૫ આ[6] (લે.

---

૧. જૂનો કવિ છે.

૨. સાગરપુરમાં રહેતો.

૩. જંબુસરનો વતની; વણિક જણાય છે; સાં. ૧૬૦૦ માં હયાત હતો; એ કબીરપંથી હતો.

૪. જૂનો કવિ છે.

૫. કર્તા તરીકે પ્રેમાનંદનું નામ છે.

૬. સવજીનું નામ.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
(અપ્રસિદ્ધ)		સાં. ૧૮૩૫ નજીક)
ખુ કા. દો ભાગ ૪ થામાં 'શીતાસ'દશો'[1] છે; પ્રા કા. વિનોદ ભાગ ૧ લામાં પણ તે મુદ્રિત.		—फा. ६४ ग (ઉ. સાં. ૧૭૧૪), ૬૦૨ झ (ઉ. સાં. ૧૮૭૬ લગ૦);
		—डा. ૧-૨, ११-७;
		—च ४६४१ b (ઉ. સાં ૧૭૪૨; ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ૩ જી ભૂમિકા),
		—अं. ७० झ (ઉ સાં. ૧૭૬૬ લગ૦; ભાષા. મધ્ય. ગૂજ. ૪ થીભૂમિકા);
		—पु. ४५, २०४.
વલ્લભ ભટ્ટ[2]—		
૧ અંબાજીનો ગરબો ખુ કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાયો છે.		—द. ७६४ ड; —डा. ६-१७; —इ २३७ फ (નકલ).
૨. અંબિકાજીનો મુજરો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११-६
૩. આનંદનો ગરબો ખુ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત.		—द १३६ (૬૦ કડી સુધીનો)
૪. આરાસુરનો ગરબો ખુ. કા દો ભાગ ૧ લામાં છે.		—કોઈ પ્રતિમાં માલૂમ નથી પડયો.
૫ આંખમીચામણીનો ગરબો ખુ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ.		—द २६९ फ.

૧. આ પર કડીનું જુદું જ કાવ્ય છે.

૨ જ્ઞાતિએ ભટ્ટ મેવાડો, વલ્લભધોળાના નામથી પ્રસિદ્ધ તે અમદાવાદનો વતની હતો, અને સાં. ૧૭૬૬-૯૨ મા હયાત હતો. એના ગરબાઓ બહુ લોકપ્રિય છે. "અંબિકેન્દુશેખર" કાવ્યમા તેના ઘણાખરા ગરબા છપાયેલા છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૬. ઓધવનો ગરબો અં. શ્રી. માં મુદ્રિત		—फा. ६४ घ; —द. १६४ ई (लि. सं. १८६२), ४१८, ६००, ६७१.
૭ કજોડાનો ગરબો ખૂ કા. દો ભાગ ૧ લામાં છપાયો છે.		—કોઈ હાથપ્રતમાં જોવામાં નથી આવ્યો.
૮. કમળાકંથના ૧૨ મહિના ખૂ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાયા છે.		"
૯ કળિકાળનો ગરબો ખૂ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાયો છે. (આમાં સં. ૧૭૮૭-૮૮ ના આકરા દુકાળનું વર્ણન છે.)	૧૭૮૦ *૧૭૭૯	—फा. २४, १०६ च; —द *६०० (लि. सं. १८६४).
૧૦. ગરબા-ગરબી અં. શ્રી. કાવ્યમાં ઘણાખરા મુદ્રિત		—द. ४१८, ६७१; ३८४ अ (मां पण थोडा). —डा. ११-६. —पु. १२७ (२ गरबा).
૧૧. ગોકુળલીલા[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ६० घ.
૧૨. ગોપીના ૧૨ માસ* (અપ્રસિદ્ધ)		—ई २३७ क (नकल).
૧૩ ગોરમાનો ગરબો (સુપ્રસિદ્ધ) (અં. શ્રી કાવ્યમાં છેજ).	૧૮૯૦ (૧૭૯૦)	—द. ४५७ घ; —डा. ६-२५.

૧. આ તેજ વલ્લભ છે, એમ નક્કી નથી થઇ શકતું.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૪. ચંદ્રનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ७८६ च (ઉ. સાં. ૧૯૧૩); —डा. ११-६.
૧૫ છજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २३० (ઉ સં. ૧૮૪૩)
૧૬. ધનુષધારીનો ગરબો બૃ. કા. દો ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત	૧૭૮૨	—द. २२० अ (ઉ સાં. ૧૮૬૯), ४०३, ७६४ आई.
૧૭. પંચતીર્થીનો ગરબો અં. શો. કાવ્યમાં છે.		—द. ७८६ थफ; —इ २३७ क (નકલ).
૧૮. પદસંગ્રહ કેટલાક અં. શો. કાવ્યમાં છપાયાં છે; બૃ કા. દો. ભાગ ૧ લામાં અને ભાગ ૫ મામાં (પદ ૧૬) પણ પ્રસિદ્ધ છે.		—इ. ६३ ख (નકલ). —पु ७० (હોરીના રાગનાં).
૧૯. પ્રેમગીતા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૭૯	—द. ६०० अ (ઉ. સાં. ૧૮૯૪).
૨૦. બહુચરાના માસ બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાયા છે.		—इ. ६३ ख (નકલ), २३७ क (નકલ).
૨૧. બહુચરાના રંગ બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મામાં છપાયેલા છે.		—કોઈ હાથપ્રતમાં જોવામાં નથી.
૨૨. બહુચરાજીની અરજી બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મા માં મુદ્રિત.		—डा. ८-३.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૩. બહુચરાજીની આરતી		—કોઈ હાથપ્રતમાં જોવામાં નથી.
૨૪. બહુચરાજીની ગરબી		
૨૫. બહુચરાજીની ગાગર બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ માંમાં છપાયેલ છે.		
૨૬. બહુચરાજીનો ગરબો આં. શી. કાવ્યમાં મુદ્રિત	૧૭૭૯	—द. ૩૫૫ एफ, ૬૭૦ (લિ. સાં. ૧૮૯૪), ૬૫૪ क, ૮૦૭ ड (તૂ), ૮૩૮ अ; —डा. ૬-૧૬, ૬-૧૭ (નાનો).
૨૭. મહાકાળીનો ગરબો બૃ કા. દો ભાગ ૧ લામાં છપાયેલ છે.	૧૭૬૬	—द ૮૧૪ (લિ. સાં. ૧૯૨૬).
૨૮. માતાના ગરબા આં. શી. કાવ્યમાં છપાયા છે ઘણાખરા.		—द ૭૬૪ एच (એક ગરબો), —डा ૬-૨૨.
૨૯ રાધિકાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૬૪ ग.
૩૦. લંકાનો શલોકો (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૭૦	—फा ૩૨૬ ग (લિ. સાં. ૧૮૩૫); —डा. ૬-૨૬.
૩૧ વ્રજવિયોગ બૃ. કા દો. ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત		—इ. ૬૩ दा (નકલ).
૩૨ સતભામાનૂં રૂસણૂં (ગરબો) બૃ કા. દો. ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત		—द. ૨૦૧ अ (આદિ તૂ), ૭૯૬ ड, —फा. ૬૯ फ, ૧૧૩ ज.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૩૩ સલખનપુરીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ११-६; —ड. २३७ क (નકલ).
૩૪. સાતવાર (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ९-६.
વલ્લભ[1]—		
૧. ગરબી-ગરબા. અં. શે. કા માં થોડા છપાયા છે.		—ड. ३८४ अ (વધુ પ્રમાણમાં વલ્લભ નાગરના છે.) —डा. ११-६ (એક ગરબી).
૨ મહાદેવજીનો વિવાહ તથા નાગરોત્પત્તિનો ગરબો (લીથોમાં છપાયો છે.)		—ड. ८५३ अ (લીથો).
૩ વિવાહખેલ-પદ ૨ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-७.
૩ શામળશાનો વિવાહ[2] (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ६-२ (ઉ. સાં. ૧૯૫૬).
વલ્લભ—		
૧ અષ્ટઉપાધિ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. १०-३.
વલ્લભ[3]—		
૧. ભાગવત (દશમ વિના) ગૂ. પ્રિ. પ્રેસ મુંબઈ તરફથી ચાર આવૃત્તિઓ થઇ છે.	૧૭૫૪-૬૫	—ड. २९ (ઉ. સાં. ૧૯૧૮), ૫૫૪ अ (ઉ. સાં. ૧૯૦૪), —फा. ९९ (તૂ., ૩ જાના ૨૦-૩૩ અધ્યાય), ૧૩૧ (તૂ. ૪થો સ્કંધ; થોડો ફાટો), ૧૩૨ (પ્રથમ

૧. વડનગરો નાગરબ્રાહ્મણ, અમદાવાદનો વતની, ૧૮મા શતકમાં હયાત હતો.

૨. આજ વલ્લભની એ કૃતિ છે કે અન્યની તે નક્કી નથી.

૩. જ્ઞાતિએ ઔદીચ્ય ટોળકિયો બ્રાહ્મણ; સૂરત-બેગમપુરામાં રહેતો હતો; તેણે ભાગવતનો આખો અનુવાદ પદ્યમાં કર્યો છે; જો કે હાલ તેનો દશમ સ્કન્ધ પ્રાપ્ત નથી; તે સાં ૧૭૫૪-૬૬ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		સ્કંધ. તૂ.); ૩૪૨ ख (ઉ. સાં. ૧૮૮૬; ૧૨ મો સ્કન્ધ), ૩૫૫ ख-ग (ઉ. સાં. ૧૯૦૪; ૧૧ મો-૧૨ મો સ્કન્ધ).
૨. રેવામાહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૫૭	—द. ४८६ क (ઉ. સાં. ૧૭૭૪).
વલ્લભ (અનાવલો)—		
૧. અનાવિલપુરાણ તેમાંનું "અનાવિલ કાવ્ય" બુદ્ધિપ્રકાશ ૧૯૨૪-૨ માં છપાયું છે.	૧૭૪૬	—द. २२१ (ઉ સાં. ૧૯૦૪), २२२; —फा. १५६ ख (ઉ. સાં. ૧૮૪૫).
વલ્લભ ભટ્ટ[1]—		
૧. કુન્તીપ્રસન્નાખ્યાન પ્રા. કા ગ્રં. ૨૭ મામાં મુદ્રિત.	૧૭૭૭	—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૨. દુઃશાસનરુધિરપાન પ્રા. કા ગ્રં. ૪ થામાં મુદ્રિત.	૧૭૮૦	,,
૩ મિત્રધર્માખ્યાન પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૯ મામાં મુદ્રિત.	૧૭૬૦	,,
૪. યક્ષપ્રશ્નોત્તર પ્રા. કા. ગ્રં. ૨૧ મામાં મુદ્રિત.	૧૭૮૧	,,
૫ યુધિષ્ઠિરવૃકોદરસંવાદ પ્રા કા. ગ્રં. ૨૮ મામાં મુદ્રિત	૧૭૭૧	,,

૧. કવિ પ્રેમાનંદનો પુત્ર; શામળનો પ્રતિસ્પર્ધી. તે ઉદ્ધત હતો, એમ તેના મુદ્રિત કાવ્યોથી જણાય છે તેનો કાવ્યકાળ ૧૭૬૦-૮૧ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
વલ્લભ[1]—		
૧ ભક્તમાળ (નાની) (અપ્રસિદ્ધ)		—दृ. ५४२ य.
વલ્લભાચાર્ય[2]—		
૧. નવરત્ન-(અનુવાદ) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૬૫	—द्द. २१९ अ (ભાષા. મધ્ય. ગૂજ. ની ત્રીજી ભૂમિકા); —व. १२३६८ b (નવી ભાષા).
૨. પુરુષોત્તમસિદ્ધાન્ત (સં. ગ્રંથોનો અનુવાદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. १२३६८ a (નવી ભાષા).
૩. યમુનાષ્ટક (અનુવાદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द्द. १०३५ पन (લે. સાં. ૧૮૩૫); —फा. ३६५ फ (त्रु).
૪. વચનામૃતો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २३१ (આદિ त्रु).
૫ વિવેકધૈર્યાશ્રય (અનુવાદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. १२३६८ c (નવી ભાષા)
વશરામ—		
૧. નાગરસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)	*૧૭૩૨	—डा १२-५ (લે સાં. ૧૯૦૯); —इ. *१५९ च (લે. સાં. ૧૮૨૯)
૨. વામનનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३०२ फ (લે સાં. ૧૮૯૨).
વસનજી (વસીદાસ)—		
૧ સૂર્યના છંદ (અપ્રસિદ્ધ)		—द्द ७४२ ई (લે. સાં. ૧૯૦૫). —पु. ८.

૧. જ્ઞાતિએ મોઢ બ્રાહ્મણ, બિલ પરગણાના મહિશા ગામમાં રહેતો. વિશેષ માહિતી નથી મળતી.

૨. તેમના સં. ગ્રંથોના જૂના ગૂજ. ગદ્ય અનુવાદો ભાષાની દૃષ્ટિએ મહત્ત્વના છે. એમનો સમય. સાં. ૧૫૨૯ (અથવા ૧૫૩૫)-૧૫૮૨ (અથવા ૧૫૮૭)

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. હનુમાનજીના છંદ (અપ્રસિદ્ધ)		—द ७४२ क.
વસંતદાસ—		
૧. કાશીમાહાત્મ્ય (ભુજંગીછંદનું નાનું કાવ્ય). (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ६७६ अ.
વસ્તો (કહિયો)[1]—		
૧. શુકદેવાખ્યાન બૃ. કા. દો. ભાગ ૪ થામાં છપાયું છે. (સાં. ૧૭૫૦ સુધીની પ્રતિઓમાં મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા-ભાષા સચવાઈ રહી છે.)	૧૬૨૪	—द. १७९ अ (ઉ. સાં. ૧૮૨૬), ૨૬૫ (ઉ. સાં. ૧૭૨૪, આદિ તૂ.), ४३६ क (ઉ સાં. ૧૭૩૯), ४३७ अ (ઉ. સાં. ૧૭૨૪; ખંડિત), ४८६ अ (ઉ. સાં. ૧૭૪૪), ४८९ क (ઉ. સાં. ૧૭૧૪), ६५५ ङ (ઉ. સાં. ૧૭૫૪), ७०८ (તૂ.), ७९४ अ (ઉ. સાં. ૧૭૨૬; ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા, ८८६ (આદિ તૂ.), ८८६ व; —फा ६२ त (ઉ. સાં. ૧૮૩૮), ६४ ख (ઉ. સાં. ૧૭૧૧), १०२ छ (ઉ. સાં. ૧૭૮૧), २२९ क (ઉ. સાં. ૧૬૩ લગ૦; આદિ અંત તૂ .६२ ख (ઉ. સાં. ૧૮૪૦ લગ૦; તૂ.); —डा. ६-७; —च. ५६३१ a (ઉ. સાં. ૧૭૬૮; તૂ.), ६११६ b (ઉ. સાં. ૧૭૨૭), १२०६० d; —इ. ९, प (ઉ. સાં. ૧૭૭૪), ७३ (નકલ), १५९ ठ (ઉ. સાં.

૧. ખેડા તાબે બોરસદ પરગણાનો પાટીદાર: સાં. ૧૬૨૪ માં હયાત હતો. એના પિતાનું નામ કાહો હતું. તેણે "સુભદ્રાહરણ" લખ્યું મનાય છે; પણ કોઇ હાથપ્રત નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ.	હાથપ્રતો
		૧૮૨૭), ૩૩૪ ख;
		—अं. २४ क (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૦); —सु. १. (ઉ. સં. ૧૮૮૧).
વસ્તો-વિશ્વંભર—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ) સારો સંગ્રહ છે; કેટલાંક ગૂજ. અને કેટલાંક હિંદી છે.		—फा. ९७ ख (વચ્ચે થોડાં પાનાં તૂ છે.)
૨. વસ્તુગીતા (વેદાન્ત ગ્રંથ) (આઠ અધ્યાયમાં) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ९७ क.
વહલવ-વલ્લવ—		
૧. ગરબી-પદો ૪ બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં મુદ્રિત.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. ધોળસંગ્રહ[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १०३८ जे.
૩. રાધાવિરહ (અપ્રસિદ્ધ)		—ह. १९२ ग.
વહાજની (?)—		
૧ રામચરિત્ર (અપ્રસિદ્ધ)		—व. ४९५२ (અપૂર્ણ).
વાઘજી—		
૧. વાઘવાણી બૃ કા. દો. ભાગ ૮ મામાં પદ ૩ છપાયાં છે.		—ह. ३१ च (ઉ. સાં. ૧૯૧૬ લગ૦); —पु २०४; —स्. ३९ (ઉ. સાં. ૧૭૭૧).

૧. વલવ કર્તા.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
વાસણદાસ—		
૧. રાધારાસ (અપ્રસિદ્ધ)		—द ७३८ एफ (ઉ. સાં. ૧૬૪૮; ભાષા મધ્ય. ગૂજની ચોથી ભૂમિકા છે)
૨ સુભદ્રાની કંકોતરી (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २४२ अ (ઉ સાં. ૧૮૭૯ લગ૦)
વાસુ—		
૧. સગાળશા આખ્યાન ગૂજ. વર્ના સો. તરફથી છપાયું.		—द. ३११ (तू).
વહાલો[1]—		
૧. બારમાસ		— डा. १०-२
૨. પદો (ગૂ ૫ હિં ૩)		
૩ પંદરતિથ ત્રણે અપ્રસિદ્ધ		
વિજયસુખ[2]—		
૧. હિતશિક્ષાછત્રીશી (લીથોમાં છપાઇ છે) ખૃ. કા દો. ભાગ ૨ જામા મુદ્રિત		—द. ८५३ क (લીથોમા).
વિઠ્ઠલનાથજી[3]—		
૧. ચિત્તપ્રબોધિની (અપ્રસિદ્ધ)		—व १२३६८ d.
વિઠ્ઠલ (જનવિઠ્ઠલ)—		
૧ પદો (૨૦ જેટલા) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८३५ अ; —फा. ११३ च; —पु. ८० (५५६)

૧ કદાચ વહલ્લવ-વલ્લભ ને આ અનન્ય હોઇ શકે!

૨ ૧૭ ૩ મા હયાત હતો. વીરવિજય એવું નામ પણ કાવ્ય દો મા છે

૩. શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના પુત્રના પ્રબોધ નામક સં. ગ્રંથનો ગદ્યાનુવાદ, ભાષાની દૃષ્ટિએ મહત્ત્વનો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
વિનાયક—		
૧. રાધાના દાણનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ૯૪ च.
વિમલ—		
૧. માતાજીનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—अ. ૮ क (ઉ. સાં. ૧૬૨૦).
વિશ્રામ (દેવીદાસસુત)—		—જુવો હરિદાસ (વૈશ્ય).
વિશ્વનાથ[1] —		
૧. ઉમિયાનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૩૮૩ घ.
૨. રંગીલા કાનુડાનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૯૪ जी; —फा. ૯૪ क; —डा. ૧૧-૬, ૧૧-૭.
વિશ્વનાથ—		
૧. રસિકરાજ કે રાધાકૃષ્ણવિનોદ (૮ સર્ગનું કાવ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૩૨	—द ૨૦૯ (ઉ. સાં. ૧૮૩૭), ૨૧૩ (ઉ. સાં. ૧૮૨૫), ૭૩૧ अ.
વિશ્વનાથ જાની[2]—		
૧. ગનીમની લડાઇ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૦-૧૦.
૨. પ્રેમપચીશી (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૬૦૯ (ઉ. સાં. ૧૮૩૩); —डा. ૬-૩.
૩. મોસાળું-મામેરું બૃ કા. દો. ભાગ ૮ મા માં અને ગૂજ.	૧૭૦૮	—द. ૬૩૫ સાથે, ૬૩૯.

૧. વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ; વિશેષ માહિતી લભ્ય નથી.

૨. ઔદિચ્ય બ્રાહ્મણ; પાટણનો વતની. બૃ. કા. દો. માં નરસિંહ મહેતાનું ચરિત્ર તેનું માની આપ્યું છે; પણ તે તેનું નથી, અજ્ઞાત કવિનું છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
વ. નાં ના. ન. મહેતા. આખ્યાનમાં મુદ્રિત.		
૪. સગાળશાનું આખ્યાન ગૂજ. વ. સો. તરફથી સ. આ. માં છાપ્યું	૧૭૦૮	—द. ૮૨૮.
વિષ્ણુ(?)[1]—		
૧. મામેરું (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૯૪ ङ (આદિ તૂ; ઉ. સાં. ૧૮૬૨ લગ૦).
વિષ્ણુજી—		
૧. કક્કો (રામકથાનો) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૨૩૫ ख (ઉ. સાં. ૧૮૨૦).
વિષ્ણુદાસ[2]—		
૧. અનુશાલ્વનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૬૬ घ (ઉ. સાં. ૧૮૦૨); —द. ૧૩ સાથે.
૨. અંબરિષ-આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૩	—इ. ૭૦ (૧૨ કડવાં સુધી. તૂ. નકલ).
૩. અશ્વપ્રયાણ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૬૬ ङ (ઉ. સાં ૧૮૦૨).
૪ અશ્વમેધ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૩ (૭ આખ્યાન છે: જીર્ણ), —फा ૬૬ (માં તેનાં બધાં અ૦ આખ્યાનો છે.)
૫. આદિપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૨૭ क (આદિ-અંત તૂ.); —पु. ૧૯૦ (મહાભારત, એટલો જ ઉલ્લેખ છે).

૧. કવિ વડોદરામાં કબીરજી વાસમાં રહેતો હતો; બહુ જૂનો નથી જણાતો; નામ પણ એજ છે. તેમ નિશ્ચયપૂર્વક નથી કહી શકાતું.

૨ વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ; ખંભાતનો વતની. સા. ૧૬૩૪ થી ૧૬૮૪ સુધી હયાત હતો. તેણે રામાયણ અને મહાભારત પૂરા ગૂજરાતીમાં સારરૂપે મૂળને અનુરૂપ ઊતાર્યાં છે. મહાકવિ પ્રેમાનંદે તેનાં કાવ્યોમાંથી પ્રેરણા મેળવેલી; મહાભારતના પર્વોમાં વિરાટ, શાંતિ, અનુશાસન ને આશ્રમવાસિક પર્વો મળતાં નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૬ આરણ્યકપર્વ (તેમાંથી માત્ર નળાખ્યાનનો ભાગ શ્રી. ભા. નિ. મહેતાએ તેના સભાપર્વ સાથે છપાવ્યો છે.)	૧૬૪૭	—फा ૩૪૨ ग (લે. સં. ૧૮૮૭; છેલ્લું પાનું તૂ.).
૭. ઉદ્યોગપર્વ ફા. ગૂ. સભા તરફથી મહાભારત ગ્રંથ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—फा ૧૨૭ घ (આદિ-અંત તૂ.); —डे. ૩૩૦ (નકલ). —अं. ૨૩ ग (લે. સં. ૧૮૩૦ લગ૦).
૮. ઓખાહરણ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૨૭૯ (લે. સં. ૧૯૧૪), ૨૮૦ (લે. સં. ૧૮૭૬), ૪૨૦, ૪૩૪ (લે. સં. ૧૮૭૬), ૭૯૭ (આદિ તૂ; લે. સં. ૧૮૯૫.), ૮૩૨ (લે. સં. ૧૯૧૮), ૯૨૫ (લે. સં. ૧૯૧૪; આદિ તૂ.).
૯. કર્ણપર્વ ફા. ગૂ. સભા તરફથી મહાભારત ગ્રંથ ૪ થા માં મુદ્રિત	૧૬૫૫ *૧૬૮૪ ×૧૬૮૧	—द. ×૨૭, *૨૭૭ (લે. સં. ૧૮૬૮); —फा ૬૬ त्त (લે. સં. ૧૮૧૯), ૮૫ ग (તૂ), ૧૩૩ क (લે. સં. ૧૭૧૩; ભાષા મધ્ય ગૂજ. થી ભૂમિકા); —ष. *૮૮૧; —डे. ૩૩૧ ग (લે. સં. ૧૭૮૩ લગ૦); —ख. ૧૫ (લે. સં. ૧૯૦૫).
૧૦ ગદાપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૨૫૬ (લે. સં. ૧૮૮૧; આદિ તૂ.); —फा. ૩૬૦ फ (લે. સં ૧૮૨૦).
૧૧. ગુરુશિષ્યસંવાદ[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—च ૫૯૬ તે (લે. સં. ૧૭૬૫)

૧. કર્તૃત્વ માટે શંકા છે

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૨. ચંદ્રહાસાખ્યાન પ્રા. કા. ત્રૈ. માં મુદ્રિત	૧૬૩૪	—द. ૨૬૧ (ઉ. સાં. ૧૯૮૫), ૨૭૧ (તૂ), ૯૩૭ (નકલ); —फा. ૫૨ घ (ઉ. સાં. ૧૮૧૩), ૫૩ ग (ઉ. સાં. ૧૭૧૬ લગ૦), ૫૪ ख (ઉ. સાં. ૧૭૬૦), ૭૩ ख (ઉ. સાં. ૧૮૬૪), ૨૮૮ क (ઉ. સાં. ૧૭૪૧; આદિ તૂ.);
	×૧૬૨૪	—डा. ૪૫-૨; —घ. ૫૯૬ c (ઉ. સાં. ૧૭૬૫), ૧૯૬ (આદિ તૂ.); —इ. ૧૪૬ ग (ઉ. સાં. ૧૮૮૬); —अ. ૭૦ ङ (ઉ. સાં. ૧૭૩૩; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા.).
૧૩. ચંડીઆખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૩ સાથે. ૨૮૧; —फा ૬૬ छ (ઉ. સાં. ૧૮૧૯ લગ૦);
૧૪. જાલંધર આખ્યાન[1] ગૂજ. વર્ના સો. તરફથી છપાયેલું છે.		—द. ૧૪ (ઉ. સાં. ૧૯૨૧; તૂ.)
૧૫. દ્રોણપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૫૭	—द. ૨૪ (ઉ. સાં. ૧૯૦૭ લગ૦; જીર્ણપ્રતિ), ૯૦૨ (આદિ-મધ્ય-અંત તૂ; ઉ. સાં. ૧૮૦૦ લગ૦); —इ. ૩૩૧ ख (ઉ. સાં. ૧૭૮૩; વચ્ચે તૂ.).
૧૬. નાસિકેતાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ૬૧૧૬ a (ઉ. સાં. ૧૭૨૭; અપૂર્ણ).
૧૭ નીલધ્વજનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૩ સાથે; —फा. ૬૬ च (ઉ. સાં. ૧૮૧૯ લગ૦).

૧. પ્રતિમાં કર્તાનું નામ નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચનાસાલ	સાધનો
૧૮. પ્રસ્થાનપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૯૨ (?)	—ફા. ૧૦૨ ગ (ઉ. સં. ૧૫૯૧), ૨૧૦ ઙ (ઉ. સં. ૧૮૨૦ લગ૰)
૧૯. બભ્રુવાહન આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—ડે ૧૧ માં., —ફા. ૧૧ ગ (ઉ. સં. ૧૮૧૯ લગ૰), ૧૦૨ ઙ (ઉ. સં. ૧૭૮૧); —ગ્રા. ૧૧-૧૫
૨૦. ભીમહાસ્યની કથા (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૯૦૪ (ઉ. સં. ૧૮૦૦ લગ૰); —ફા. ૧૧ ગ (ઉ. સં. ૧૮૧૯ લગ૰)
૨૧. ભીષ્મપર્વ પૈકી ભાગ-શ્રી. અનુ. રભાઈ ઠાકરલાલ ? કેમે 'અપ્રસિદ્ધ ગુજ. કાવ્ય' છપાવેલ	૧૭૪૪ (?)	—ફ. ૮ ઘ (ઉ. સં. ૧૮૯૦), —ફા ૧૧ ગ (ગુ.; ઉ સં ૧૮૧૯ લગ૰), ૨૫૧ (આદિ-અંત ત્રુ.);
	×૧૭૧૦	—ફ. ×૨૨૧ ક (ઉ. સં. ૧૭૮૩; આદિ ત્રુ.), ૨૨૨ ગ.
	+૧૭૧૩	—ગુ. +૨૨૦; —ગૂ. ૫૬.
૨૨. મામેરું 'શ્રી. બા. નિ. મહેતા (વડોદરા)એ છપાવ્યું છે.		—ફ. ૮૧૨ (આદિ અંત ત્રુ.); —ગ્રા ૯-૧૩.
૨૩. મુશલપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફા. ૨૬૦ ઘ (ઉ. સં. ૧૮૨૦ લગ૰);
૨૪. મોરધ્વજ-આખ્યાન ૧૯૦૪ ના 'બુદ્ધિપ્રકાશ'માં મુદ્રિત		—ફ. ૧૨ થાપે, ૨૭૮ (ત્રુ.); —ફા. ૧૧ ટ (ઉ સં. ૧૮૦૭).
૨૫. યૌવનાશ્વનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ ૧૨ થાપે, ૯૦૨ (ઉ. સં. ૧૮૦૦ લગ૰); —ફા. ૧૧ ગ (ઉ સં. ૧૮૧૯ લગ૰).

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૬. રામાયણ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૫૬ સુધીમાં.	—द. ૩૧ (ઉ. સાં. ૧૬૨૩), ૨૭૫ (ઉ. સાં. ૧૮૩૭; આમાં વધારે લવકુશકાંડ છે), ૨૭૬ (ઉ. સાં. ૧૭૧૪; આમાં કિષ્કિંધા-કાંડની ર. સાલ ૧૬૫૪ છે.)
		—फा. ૭૬ क (અયોધ્યા.), ૭૬ ख (આરણ્યક), ૭૬ ग (કિષ્કિન્ધા૦ —ત્રણે પ્રતિ સાં. ૧૮૨૪ માં ઊતારેલી), ૧૦૨ क (ઉ. સાં. ૧૭૮૧; માત્ર યુદ્ધકાંડ; આદિ તૂ.), ૧૩૨ ख (અયો.), ૧૩૨ ग (આરણ્યક), ૧૩૩ ख (તૂ; યુદ્ધ૦), ૧૯૭ ख (ઉ. સાં. ૧૭૬૭ લગ૦; યુદ્ધ૦ તૂ.);
		—डा. ૧૩-૨ (તૂ.);
	+૧૬૨૪	—च. ૬૪૧ b (ઉ. સાં. ૧૭૧૨; +કિષ્કિન્ધા૦);
		—ह. ૩૪૪ (સમ્પૂર્ણ પ્રતિ; સાં. ૧૬૯૮ માં ઊતારેલી; ભાષા મધ્ય ગુજ. ની ૪ થી ભૂમિકા).
		—पु. ૧૭૫, ૧૭૯ (માત્ર યુદ્ધકાંડ; આદિ તૂ; ઉ. સાં. ૧૮૧૩).
૨૭. રુક્માંગદપુરી પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૯૨, પુ. ૮. અંક ૪ થામાં છપાઇ છે; તેમજ બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં પણ પ્રસિદ્ધ.	૧૬૩૪	—द. ૧૫, ૪૭૭ अ, ૮૫૫ (આદિ-અંત તૂ). —पु. ૧૫૧.
૨૮. રુક્મિણીહરણ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૧૬ (?)	—घ. ૮૮૪ a.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૯. લક્ષ્મણાહરણ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૨૦ (?)	—द. १७ (ઉ. સાં. ૧૯૨૦).
૩૦. લવકુશાખ્યાન પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—द. १३ સાથે, ૨૨૩ (ઉ. સાં. ૧૭૩૮; આદિ ત્રૂ.); —इ. ५४ (નકલ); —पु. ૯, ૨૨, ૨૨૦ (ત્રૂ.).
૩૧. લૂણનાથાખ્યાન[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ૨૪૯૦ g (ઉ. સાં. ૧૭૩૦).
૩૨. શલ્યપર્વ પ્રા કા. ત્રૈ ૧૮૯૨ પુ. ૮—અંક ૪ થામાં મુદ્રિત.		—फा १०३ च (ઉ. સાં. ૧૭૯૭), ૩૬૦ ग (ઉ. સાં. ૧૮૨૦ લગ૦).
૩૩. શુકદેવાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—घ. ૨૬૯૦ f (ઉ. સાં. ૧૭૩૦).
૩૪ સભાપર્વ[2] ફા. ગુજ. સભા તરફથી મહાભારત ગ્રંથ ૧ લામાં છપાયું.	૧૬૫૪	—इ. ૩૩૨ क.
૩૫. સભાપર્વ શ્રી. ભા. નિ. મહેતાએ છપાવેલું છે.		—કોઈ હાથપ્રત મળતી નથી.
૩૬. સૌપ્તિકપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)		फा. १०३ क (ઉ. સાં. ૧૭૯૭), ૩૬૦ ग (ઉ. સાં. ૧૮૨૦ લગ૦).

૧. કર્તૃત્વ માટે શકા.

૨. ૩૪–૩૫ એ બંને સભાપર્વ જુદાં છે. ૩૪ મું એ વિષ્ણુદાસની કૃતિ છે; જ્યારે ૩૫ મું કોઈ અન્યની કૃતિ છે; છતા નામ વિષ્ણુદાસનું છે. સંભવ છે કે તે શિવદાસનું હોય.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩૭. સ્રીપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૧૫(?)	—फा. ૧૦૩ क (ઉ. સાં. ૧૭૬૭; માત્ર અંતભાગ છે).
૩૮. સ્વર્ગારોહણી[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૧૦૩ घ (ઉ. સાં. ૧૭૬૭ લગ૦; છેવટ તૂ.); —અં. ૨૫ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૦).
૩૯. હરિશ્ચંદ્રપુરી પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૯૧, પુ. ૭. અંક ૩ જા માં મુદ્રિત	૧૬૫૭	—दे. ૫૧,[2] ૨૦૦ (ઉ. સાં. ૧૭૯૮), ૪૮૩ (તૂ.), ૮૨૩[3], ૧૦૦૫ (આદિ-અંત. તૂ.); —फा. ૫૨ क (ઉ. સાં. ૧૮૧૩), ૩૬૦ च (ઉ. સાં. ૧૮૨૧); —पु. ૨૦૨ (ઉ. સાં. ૧૮૩૧).
૪૦. હુંસકેતુનું આખ્યાન (સુધન્વાખ્યાન) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૩૬	—दे. ૮૧૧ व (ઉ. સાં. ૧૮૫૩), ૮૩૧ अ (આદિ અંત તૂ.)
૪૧. હુંડી શ્રી. ભા. નિ. મહેતાએ "સભાપર્વ" સાથે છપાવેલી છે.		—डा. ૯-૭.
વિષ્ણુદાસ(ભાલણસુત)[4]— ૧. રામાયણ-ઉત્તરકાંડ ગૂજ. વર્ના. સો. તરફથી છપાયેલા ઉદ્ધવકૃત રામાયણને અંતે આ કાંડ છપાયો છે. (તેમાં માત્ર બેજ છેલ્લાં કડવાં તેનાં છે; પૂર્વનાં	૧૫૭૫	—दे ૪૮૫ (ઉ. સાં. ૧૮૩૯).

૧. કાવ્યને અંતે કવિએ ત્રણ વર્ષમાં મહાભારત પૂરું કર્યાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

૨. કર્તા તરીકે કોઇ સુખરામદાસે નામ ઘુસાડયું છે.

૩ આ પ્રતિમાં માત્ર પ્રથમનાં ત્રણ કડવા બીજી પ્રતિઓ સમાન છે; બાકીનાં ભિન્ન છે. મૂળ ૨૭ કડવાનું છે, ત્યારે આ ૩૨ કડવાનું થયું છે.

૪. પાટણનો શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ; કાદંબરીના કર્તા ભાલણનો એ પુત્ર થાય અને સાં. ૧૫૭૫ સુધી હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૫૪. (હ. પ્ર. પ્રમાણે ૫૫) રામજન કુંવરનાં છે.)		
વિષ્ણુદાસ—(જુદો)		
૧. અશ્વમેધ (સર્ગબદ્ધ કાવ્ય)		—દ. ૪૨૬ (આદિ-અંત તૂટક; ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકાનો અવશેષ).
વીરજી[1]—		
૧. કામાવતીની કથા પ્રા. કા. ગ્રં ૮ મા માં મુદ્રિત	૧૭૨૫	—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૨. કાકુરાજકથા (અપ્રસિદ્ધ)		"
૩. દશાવતાર પ્રા. કા. ગ્રં. ૮ મા માં મુદ્રિત	૧૭૪૨	"
૪. બલિ રાજાનું આખ્યાન પ્રા. કા ગ્રં. ૮ મા માં મુદ્રિત	૧૭૩૦	"
૫. વ્યાસકથા (અપ્રસિદ્ધ)		"
૬. સુરેખાહરણ પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૯ પુ ૫-અંક ત્રીજામાં	૧૭૨૦ *૧૮૦૩ (?)	—દ. ૩૫, ૧૬૦ (ઉ. સાં. ૧૭૮૫), *૩૫૫ (ઉ. સાં. ૧૮૧૯), ૩૬૨ ચ (તૂ ઉ. સાં. ૧૭૪૫ લગ૰),

૧. ચાતુર્વેદી મોઢ બ્રાહ્મણ અને તાપી દક્ષિણતટે સુરત-બુરાનપુરનો વતની; તે પ્રેમાનંદનો શિષ્ય હતો, તેમ માનવામાં આવે છે. તે સં. ૧૭૨૦ ૪૨ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
અને બૃ કા દો. ભાગ ૨ જામાં મુદ્રિત		૩૬૪ (તૂ.), ૪૦૯[1] (ઉ. સાં ૧૮૪૧), ૪૩૨ (તૂ), ૪૫૫[2], ૬૦૩ (ઉ. સાં. ૧૮૮૮), ૬૩૯ ઘ(ઉ. સાં. ૧૮૩૩), ૬૫૫ क[2] ઉ સાં. ૧૭૫૪; જૂની હાથ. પ્રત), ૬૬૮ (ઉ. સાં ૧૮૦૩), ૭૬૯ ख (ઉ. સાં. ૧૮૪૧), ૭૯૧ (ઉ. સાં. ૧૮૮૯; આદિ તૂ.), ૮૧૫ (ઉ. સાં ૧૮૯૯), ૮૨૧ (ઉ. સાં ૧૯૦૪), ૮૪૨ (ઉ. સા. ૧૬૯૫), ૮૮૬ क. ૯૦૦ (ઉ. સાં. ૧૮૩૨; આદિ તૂ.), ૯૭૭ (તૂ);
		—फा. ૫૨ ख (ઉ. સાં. ૧૮૨૨), ૫૪ क (ઉ. સાં. ૧૭૬૦; જૂની પ્રત), ૨૩૭ (તૂ પણ જૂની), ૩૧૯ छ (ઉ. સા. ૧૮૬૦);
		—डा. ૧-૧, ૮-૧૭;
		—घ. ૯૮૫ (ઉ. સા. ૧૯૦૩);
	×૧૬૨૦	—इ. ૬૦ ख (તૂ. નકલ), ×૧૫૧ क (રે. સાં. ૧૭૫૮ લગ૰ ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૩ જી ભુમિકા), ૧૮૦ ख (વચ્ચે તૂ.), ૧૮૩ क (ઉ. સાં. ૧૮૦૪; વધીને ૨૫ નાં ૩૪ કડવાં થઈ ગયાં છે), ૨૦૮ क (નકલ), ×૩૨૯ क (ઉ. સાં. ૧૭૯૯ લગ૰);
		—पु. ૭૭, ૮૦, ૧૦૫, ૧૮૪;
વીરો[3]—		—सू. ૫૭.
૧. બભ્રૂવાહનાખ્યાન પ્રા. કા અં. ૨૩ મા માં મુદ્રિત	૧૮૨૧	—द. ૪૪૫ (ઉ સાં. ૧૮૭૬).

૧. કર્તા તરીકે પ્રેમાનંદનું નામ.

૨. કર્તા તરીકે આધારભટ્ટનૂં નામ; द. ૬૫૫ क મા વીરજી ને આધાર ભટ્ટ બન્નેનૂ નામ છે. द. ૩૫ મા શરૂઆતમા વલ્લભભટ્ટનૂ નામ છે

૩. એ ભક્તકવિ ધીરાનો સાથી હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
વૃંદાવન(વણિક)—		
૧. પાંડવવિષ્ટિ (લીથોમાં છપાયેલી)		—અં. ૪૭ (લીથોમાં).
વેણીદાસ[1]**—**		
૧. દિલ્હીસામ્રાજ્યવર્ણન (હિં.) (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૮૭૬ अ (લ. સાં. ૧૮૨૦).
વેણીભાઇ—		
૧. પદો ૩ પ્રા. કા. સુધા ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત		—પુ. ૭૪.* (૮ પદ). * આ વેણીભાઇ વસોના અમીન હતા.
વેલીજીવી—		
૧. પદો ૫ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૨૫ घ.
વૈકુંઠ[2]**—**		
૧. ઉદ્યોગપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૧૬	—ફ. ૩૨૯ (લ. સાં ૧૮૯૯).
૨. કર્ણપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૦૦(!) (૧૭૧૬)	—ફ. ૩૩૫ (લ. સાં ૧૮૮૯), ૩૩૬ (લ. સાં. ૧૮૦૦).
૩. ધ્રુવાખ્યાન ખૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં "માધવસુત તુલસી" ને નામે મુદ્રિત.	૧૬૯૪	—ફ. ૪૩૦, ૮૩૯, ૧૦૪૦ अ (લ. સાં. ૧૯૧૭), —फा. ૫૫ क, ૨૯૫ ख, ૩૧૭ ग (લ. સાં. ૧૮૭૪), ૩૧૯ ङ (લ. સાં. ૧૮૬૦), ૩૩૦ ख, ૩૬૪ (લ. સાં. ૧૯૧૧); —ડા. ૧–૨ (લ. સાં. ૧૮૬૬), ૭–૯ (લ. સાં. ૧૮૧૧ લગ૦), ૧૨–૬ (લ. સાં. ૧૭૮૯);

૧. જ્ઞાતિએ લેઉઆ પાટીદાર, પેટલાદ તાબે પિહોજનો વતની; સાં. ૧૭૬૧ માં હયાત હતો.

૨. જ્ઞાતિએ સારસ્વત બ્રાહ્મણ, કાઠિયાવાડમાં જૂનાગઢ નજીક કુતિયાણાનો વતની, પિતાનું નામ તુલસી; સા. ૧૬૯૪-૧૭૧૬ માં હયાત

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		—घ. ६८७ (ઉ. સાં ૧૬૧૪); —इ ४३ (નકલ), ११९ क (લીથા-કર્તા તરીકે માધવસુત તુલસી-નું નામ), ३०५; —ख. ४७ (માધવસુત તુલસીનું નામ).
૪. નાસિકેતનૂ આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	*૧૮૨૪ (?૧૭૨૪)	—इ १४५ (ઉ. સાં. ૧૮૬૫), *३०६ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦).
૫ પ્રહ્‌લાદાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ५४२ आइ (ઉ. સાં. ૧૮૭૩ લગ૰; ત્રૂ.).
૬. ભીષ્મપર્વ ફા. ગૂ. સભા તરફથી મહાભારત ગ્રંથ ૪ થા માં મુદ્રિત		—द. ६०१ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪); —इ. ३३३ (ઉ. સાં. ૧૯૨૬; વચ્ચે ત્રૂ.).
૭. શલ્યપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૦૭	—इ ३३७[1] (ઉ. સાં. ૧૯૨૮).
વૈકુંઠ(દાસ)—		
૧. રાસલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ११४ ग (ઉ. સાં. ૧૭૪૪ —ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ચોથી ભૂમિકા)
૨. હિંડોલો (અપ્રસિદ્ધ)		—द १८८ क.
વૈષ્ણવનાથ—		
૧. પદ ૧ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ६९ च.
વ્રજભૂષણજી[2]—		
૧. સર્વોત્તમ સ્તોત્રનૂં ધોળ (છપાયેલું)		—इ ९८३ (ઉ સાં ૧૯૨૫).

૧. કર્તા તરીકે "વૈકુંઠનો સુત તુલસીદાસ" છે

૨ વલ્લભાચાર્યજીનો વંશજ ગોસ્વામી; વિશેષ માહિતી મળતી નથી.

કવિ અનેકૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
વ્રજલાલ શાસ્ત્રી[1]—		
૧ ચંદ્રહાસાખ્યાન (લીથોમાં મુદ્રિત)	૧૯૧૪	—द ૩૫૭, ૫૩૧ (લીથો).
૨ ધાતુસંગ્રહ (પ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૦૫૦ (द સુધીનો ભાગ).
૩. પ્રાકૃત ઉક્તિસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ७–१४.
શંકર—		
૧. જમગીતા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૦૯	—फा. १८७ घ (ઉ. સાં. ૧૭૮૨ લગ૦).
શમ્ભુરામ[2]—		
૧. લવકુશ-આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૯૫	—द. २४१ घ (ઉ. સાં. ૧૮૬૬).
શવજી-શિવજી—		
૧. કનકાઈની હમચી (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३२८ ज (ઉ. સાં. ૧૮૩૦).
૨. સત્યભામાનૂં રૂસણૂં (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३२८ ण (ઉ. સાં. ૧૮૩૦–૩૧ લગ૦).
શાંતિદાસ—		
૧. પદો બાળલીલાનાં ૧૩ પદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં અને કૃષ્ણગોપીલીલાનાં ૧૦ પદ ભાગ ૫ મામાં છપાયાં છે.		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.

૧. પિતાનૂં નામ કાલિદાસ; જ્ઞાતિએ નાગર બ્રાહ્મણ, મહાતજના વતની; નવી વિદ્યાના સંપર્કના ગુજ ભાષાશાસ્ત્રી, છતાં ગુજ. જૂની પદ્ધતિએ આ કાવ્ય રચ્યૂ છે.

૨. જ્ઞાતિએ નાગરબ્રાહ્મણ; વતન વડોદરા; વિશેષ માહિતી મળતી નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
શામળ ભટ્ટ[1]—		
૧. અંગવિષ્ટિ સાં.૧૯૪૨ માં અમદાવાદ ગ્રંથોદય પ્રેસમાં; પછી બૃ. કા. દો ભાગ ૧ લામાં; પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૮૫,–અંક ૨ જામાં અને સ્વતંત્ર પણ છપાઇ છે.	*૧૮૦૮ ×૧૭૮૧ +૧૭૨૭ (')	—द. ૧૧૦ (ઉ સાં. ૧૮૩૧), ૧૧૧, *૧૯૫ (ઉ. સાં. ૧૮૫૦), ૨૧૫ (છાપેલી), ૩૦૪ (ઉ. સાં. ૧૯૧૬), ૩૯૪ (ઉ. સાં. ૧૯૧૬), ७७० ব (તૂ), ×૮૨૧ अ (ઉ. સાં. ૧૯૫૨), ૯૭૫ (ઉ. સાં. ૧૯૨૦ લગ૦), ૧૦૦૪ (તૂ); —फा. +૬૦; —डा. ૧૩-૧ (તૂ.); —व ૪૫૬૪.
૨. અબોલારાણીની વાર્તા સા પરિ. મં. તરફથી સિં. બ. ભાગ ૧ લામાં છપાઇ છે.		—द. ૧૦૦, ૧૦૧ (ઉ સાં. ૧૮૭૯), ૨૨૬, ૨૯૧ अ (ઉ.સાં. ૧૮૬૨), ૩૦૭, ૬૭૦ (ઉ. સાં. ૧૮૯૬), ૮૦૫ क-९७६ (જૂની પ્રતો). —फा. ७९ घ (તૂ), ૧૧૯ ख (૬ ઠ્ઠી. ઉ. સાં. ૧૮૩૭.); —डा. ૮–૧૨ (ઉ સાં. ૧૮૮૬); —व. ૭૫૩૬ સાથે (ઉ. સાં. ૧૯૦૩ લગ૦); —अं. ૩૧ ज (ઉ. સાં. ૧૮૬૯–૭૦); —पु. ૨૨૧; —ह्व ૫૪.
૩. અભરામ કુલીનો શલોકો[2] (ઐ. કા.) સને ૧૮૭૩ ના "બુદ્ધિપ્રકાશ" માં મુદ્રિત		—द. ૧૧૫.

૧. જ્ઞાતિએ શ્રીગૌડમાળવી બ્રાહ્મણ, પિતાનું નામ વીરેશ્વર; માતાનૂ નામ આનંદીબાઇ; અમદાવાદના વેગણપુરા (હાલ ગોમતીપુરા)નો રહીશ હતો એના ગુરુનું નામ નાના ભટ્ટ હતું. તે સા. ૧૭૭૪-૧૮૨૧ માં હયાત હતો. ખાસ કરી તેણે લોકકથાઓમાંથી વસ્તુ લઇ કાવ્યો લખ્યાં છે.

૨. આ કાવ્ય શામળે રચ્યાનું મનાય છે

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪. અમરફળની વાર્તા *(પખીની વાર્તા) (અપ્રસિદ્ધ)		—द ४८ च, *८०५ क (સાં. ૧૭૯૬ ની શામળના સમયની પ્રત); —फा *११९ ख (૧૭ મી. ઉ. સાં. ૧૮૩૭); —डा. *८-१० (આદિ ત્રૂ.) —अं. *३१ घ (ઉ. સાં ૧૮૬૯-૭૦), *४९ (નકલ).
૫. ઉકંટનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—द ८०५ ह (ઉ. સાં. ૧૭૯૬; શામળના બારોટ ગમાનની કરેલી શામળના જીવનકાળની નકલ—૫ મા કડવા-અર્ધેથી ત્રૂ).
૬. ઉદ્યમકર્મસંવાદ બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં, તેમજ ગૂજ. પ્રેસે જુદું પણ છપાવ્યું છે.		—द. २९६ (ઉ સાં. ૧૮૬૦), ४७६ —(ત્રૂ.), ५१८ (લીથોમાં); —पु. २९.
૭. કમળની વાર્તા સા પરિ બં તરફથી સિં. બ. ભાગ ૧ લામાં મુદ્રિત.		—द १०४, ८०५ क (શામળના સમયની પ્રતિ; ઉ. સાં. ૧૭૯૬), १०३९ अ (ઉ. સાં. ૧૮૧૮); —फा ११९ ख (૩ જી. ઉ સાં. ૧૮૩૭); —घ. ४५६७ (ત્રૂ.); —अं. ३० च (ઉ. સાં. ૧૮૪૯).
૮. કસ્તૂરચંદની વાર્તા *(ભદ્રાભામિનીની વાર્તા) બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં છપાઈ છે.		—द. *१०२, *१०३, *४६४ (સાં. ૧૮૮૯; જીર્ણ), *५०५ (લીથો), *६६५ (ઉ સાં. ૧૯૦૫), *७६६ (ઉ. સાં ૧૮૭૩ લગ૦); —फा. *११९ ख (૨૩ મી; ઉ. સાં. ૧૮૩૭); —घ. ९८६ b (ઉ. સાં. ૧૯૦૬-૮), ४५८५ (ત્રૂ.), ७५०१ (ત્રૂ.), ७५१७ (ઉ. સાં. ૧૮૭૪);

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		—અં. ૫૫ (નકલ); —પુ ૨૩, ૨૭, ૨૧૪ (ઉ. સાં. ૧૮૭૦).
૯. કળશની વાર્તા સા. પરિ. ભં. તરફથી સિં. બ. ભાગ ૨ જામાં છપાઇ છે.		—द ८४, ४३१ સાથે, ६९६ (લીથો), ८०५ क (ઉ. સાં. ૧૭૯૦; જૂની પ્રતિ); —फा. ११९ ख (૧૧ મી. ઉ. સાં. ૧૮૩૭); —घ ७५०८ સાથે (ત્રુ.).
૧૦ કામધેનુની વાર્તા (અપ્રસિદ્ધ)		—वृ. ९२; —फा. ११९ ख (૨૨મી. ઉ સાં ૧૮૩૭) —डा. ८-१२; —घ. ७५०८ સાથે; —अं. ५४ (નકલ).
૧૧. કામાવતીની વાર્તા (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ११५.
૧૨. કાલિકાનો ગરબો અં. શે કાવ્યમાં મુદ્રિત *(પતાઇ રાવળનો ગરબો)		—द ७८३ घ, *७९१ अ (ઉ. સાં. ૧૮૮૯ લગ૦), ८३८ इ (ત્રૂ.), ८६४, ८७३ अ (ઉ. સાં. ૧૯૦૪); —फा. १०६ ङ —डा. ६-१७. —पु. १३१.
૬૩ કાવડિયાની વાર્તા *(વિક્રમના પુત્રની વાર્તા) +(વિક્રમરાજાની વાર્તા) ×વિક્રમચરિત્રની વાર્તા) "સિં. બ" ભાગ ૨ જામાં મુદ્રિત.	(૧૭૯૬)	—द. +८५, ×२२७, ×२६० (ઉ. સાં ૧૯૦૧), ×४०७, ५२२ (લીથો) ६२७ घ (ઉ સાં. ૧૮૬૧) ७१६, ८०५ फ; (શામળના જીવનકાળની) સાં. ૧૭૯૬ નકલ —फा ११९ ख (૧૨ મી), १५० (ઉ. સાં. ૧૮૫૪), *२०९ ग (ઉ. સાં. ૧૭૯૪;-શામળના જીવનકાળની નકલ). —पु. ×२१, ×७८

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
૨૦. ચંપકસેનની વાર્તા (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ૧૯૦ (તૂ.).
૨૧. છપ્પા "શામળરત્નમાળા"માં તેમજ. બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં કેટલાક મુદ્રિત		—द. ૪૬૫ अ, ૪૬૬ (શામળ–શતસઈ માટે કવિ દલપતરામે વાર્તાઓમાથી છપ્પા છૂટા ચૂંટી કાઢેલા તેની આ બંને નકલો છે);૧૦૫૨ (શામળ–શતશઇના–ક. દ. ડા.એ એકત્રિત કરેલા); —डा ૮-૩; —पु. ૧૪૦ (૩૨ દોહરા ને સમસ્યાઓ).
૨૨. જહાંદારશાની વાર્તા રીતસર સંશોધાઇ પ્રસિદ્ધ નથી થઇ; આ વાર્તા કોઇ ફારસી ગ્રંથ પરથી શામળે રચી છે.		—द. ૪૬૧ (ઉ. સાં. ૧૯૦૭ લગ૦; તૂ૦).
૨૩ જોગણીની વાર્તા રીતસર સંશોધાઈ પ્રસિદ્ધ નથી થઈ. *(મસ્તાનની વાર્તા)		—द. ૯૬, ૧૯૪ (લીથો), *૮૮૭ अ; —फा. ૧૧૯ ख (૨૫ મી; ઉ. સાં. ૧૮૪૭ લગ૦); —इ. ૧૬૭ ग (ઉ. સાં. ૧૮૮૧ લગ૦), ૧૯૧ घ (૧૩ મી વાર્તા તરીકે); —अ. ૫૭ (નકલ). —सू *૫૫.
૨૪. ત્રિયાદેશની વાર્તા		—જુવો કાષ્ઠના ઘોડાની વાર્તા.
૨૫. ધનવંતશેઠની વાર્તા સા. પરિ. લાં. તરફથી સિં. બ. ભાગ ૨ જામાં છપાઈ છે.		—द. ૯૭ ૩૧૫, ૫૦૯ (લીથો), ૮૦૫ फ (ઉ. સાં. ૧૭૬૬–શામળના સમયની પ્રત); —फा. ૧૧૯ ख (૮ મી; ઉ. સાં. ૧૮૪૭ લગ૦); —व. ૪૫૯૯; —इ. ૧૭૨.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૧૪. કાષ્ઠના ઘોડાની વાર્તા સારૂં સંપાદન હજી થયું નથી. * (ત્રિયાદેશની વાર્તા)		—बृ. ૯૩, ૪૨૧ સાથે, ૫૦૮ (લીધો), ८०५ क (શામળના સમયની સાં. ૧૭૬૬ની પ્રતિ); —फा. ११९ ख (૧૬ મી, સાં. ૧૮૪૭ ની); —च. ૭૫૪૪ b (ઉ. સાં ૧૯૧૧), ૭૫૨૮ (ઉ. સાં. ૧૮૭૫); —सं ४८ (નકલ), *५९ (નકલ); —पु. *२६, २८, ५५, ७९.[1]
૧૫ ગર્ધવસેનની વાર્તા સારૂં સંપાદન હજી થયું નથી.		—द ૯૫, ૩૩૧ (ઉ. સાં. ૧૯૩૩), ૪૧૧ ઘ (ઉ. સાં ૧૯૦૭), ८०५ क (સાં. ૧૭૯૬ની શામળના સમયની પ્રતિ), ૮૮૭; —फा. ११९ ख (૧૦ મી સાં. ૧૮-૪૭ ની.).
૧૬. ગુટિકાની વાર્તા રીતસર સંશોધાઇ છ-પાઇ નથી.		—फा. ११९ ख (૨૪ મી; ઉ. સાં. ૧૮૪૭ લગભગ); —इ. १५१ क (૨૦ મી તરી-ચંદ્રવદનાએ કહેલી).
૧૭ ગુલબંકાવલીની વાર્તા રીતસર સંશોધાઇ પ્રસિદ્ધ થઇ નથી.		—फा ३५७ (ઉ. સાં. ૧૮૯૯); —इ. १७५ (तू.).
૧૮. ચંદ્રચંદ્રાવતીની વાર્તા પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૯૧, પુ. ૭. અંક ૧ લામાં છપાઇ છે.		—द. ११३.
૧૯ ચંદનમલયાગિરિની વાર્તા (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. १२३.

૧. 'કાષ્ઠના ઘોડાની' અને 'ત્રિયારાજ્યની' જુદી જુદી આમાં જણાવી છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૦. ચંપકસેનની વાર્તા (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. १९० (त्रू).
૨૧. છપા "શામળરત્નમાળા"માં તેમજ. બૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં કેટલાક મુદ્રિત		—द. ४६५ अ, ४६६ (શામળ-શતસાઈ માટે કવિ દલપતરામે વાર્તાઓમાંથી છપ્પા છૂટા ચૂંટી કાઢેલા તેની આ બંને નકલો છે);૧૦૫૨ (શામળ-શતકકૃતના-ક. દ. ડા.એ એકત્રિત કરેલા); —डा ८-3; —पु. १४० (૬૨ દોહરા ને સમસ્યાઓ).
૨૨. જહાંદારશાની વાર્તા રીતસર સંશોધાઇ પ્રસિદ્ધ નથી થઇ; આ વાર્તા કોઇ ફારસી ગ્રંથ પરથી શામળે રચી છે.		—द. ४६१ (ઉ. સાં. ૧૯૦૭ લગ०; त्रू०).
૨૩ જોગણીની વાર્તા રીતસર સંશોધાઈ પ્રસિદ્ધ નથી થઇ. *(મસ્તાનની વાર્તા)		—द. ९६, १९४ (सीये), *८८७ अ; —फा. ११६ ख (२५ मी; ઉ. સાં. १८४७ લગ०); —इ. ११७ ग (ઉ. સાં. १८८१ લગ०), १९१ ख (१३ मी વાર્તા તરીકે); —अ. ५७ (નકલ). —सू *५५.
૨૪. ત્રિયાદેશની વાર્તા		—જુવો કાષ્ટના ઘોડાની વાર્તા.
૨૫ ધનવંતરીકની વાર્તા સા પરિ. બં. તરફથી સિં. બ. ભાગ ૨ જામાં છપાઈ છે.		—द. ९७ ३१५, ५०९ (सीये), ८०५ फ (ઉ. સાં. १७६१-શામળના સમયની પ્રત); —फा. ११९ ख (८ मी; ઉ. સાં. १८४७ લગ०); —घ. ४५९९; —इ. १७२.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨૬. નાવિકની વાર્તા (પરકાયા પ્રવેશની વાર્તા) સા. પરિ. ભં. તરફ્થી શ્રી. અં બુ જાનીએ મુદ્રાપિત.		—द ૯૮, ૮૦૫ क (સાં. ૧૭૯૬ ની-શામળના જીવનકાળની પ્રત), ૮૪૩ क (ઉ. સાં. ૧૯૦૭); —फा. ૭૯ ग, ૧૧૯ ग (૭ મી; ઉ. સાં. ૧૮૪૭); —घ. ૬૬૫ a (ઉ. સાં. ૧૯૦૦).
૨૭. નંદબત્રીશી પ્રા કા ત્રૈ. ૧૮૮૬, પુ. ૧-અંક ૨ જામાં અને બૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાઇ છે.		—द. ૧૧૪, ૧૯૪ क (ઉ. સાં. ૧૮૬૨ લગ૦), ૨૩૧ (તૂ.), ૨૫૮ (ઉ. સાં. ૧૮૯૮), ૩૨૩ (તૂ.), ૬૯૭ (લીથો), ૭૬૬ (ઉ. સાં. ૧૮૬૭), ૭૬૭ अ ઉ.સાં.૧૮૬૧ લગ૦), ૮૦૫ (ઉ. સાં ૧૭૯૬; શામળના સમયની ગુમાનબારોટે કરેલી નકલ), ૮૦૬ (ઉ સાં. ૧૮૯૨), ૧૦૩૯ क (ઉ. સાં. ૧૮૨૩); —फा ૬૨ क (ઉ. સાં. ૧૮૩૮; તૂ.), ૭૨ क (ઉ. સાં. ૧૮૯૮), ૮૩ क (ઉ. સાં. ૧૯૦૧), ૧૧૯ क (ઉ. સાં. ૧૮૩૬), ૧૪૨ ख (તૂ.), ૨૨૦ क (આદિ તૂ), ૩૦૩ ग (ઉ. સાં. ૧૮૮૦); —डा. ૬-૮ (ઉ. સાં. ૧૮૯૩), ૮-૭ (ઉ. સાં. ૧૮૭૧), ૮-૯; —घ. ૮૬૩ (ઉ. સાં. ૧૯૯૬); —इ. ૧૩૨ (લીથો), ૧૬૭ क (ઉ. સાં. ૧૮૮૧).
૨૮. નૌકાની વાર્તા સા. પરિ. ભં. તરફથી સિં. બ. ભાગ ૨ જામાં છપાઇ છે.		—द. ૧૦ (ઉ. સાં. ૧૮૮૩), ૧૦૫, ૩૨૫ (તૂ), ૮૦૫ क (સાં. ૧૭૯૬ ની-શામળના સમયની પ્રત).
૨૯. પખીની વાર્તા		—જુવો અમરફળની વાર્તા.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩૦. પંચદંડની વાર્તા સા. પરિ. મં. તરફથી છપાઇ છે, સિં. ખ. ભાગ ૧ લામાં; તે પૂર્વે ખૃ. કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાયેલી.		—ह. ૧૦૬, ૩૦૬ (ઉ. સાં. ૧૮૪૪), ૩૧૮ (તૂ), ૩૩૨ अ (ઉ. સાં. ૧૮૮૭), ૫૨૩ (લીથો), ૬૨૫, ૬૯૮ (લીથો), ७૬૬ (ઉ. સાં. ૧૮७૩; તૂ), ૮૦૫ क (સાં. ૧७૨૬ ની–શામળના સમયની પ્રત), ૮૪૩ इ (ઉ. સાં. ૧૯૦૮); —फा. ૧૧૯ स (૫ મી; સાં. ૧૮-૪७ ની), ૩૫૪ स (ઉ. સાં. ૧૮૯૫); —घ. ૧૦૧૪ (ઉ. સાં. ૧૮૬૮), ७૫૩૬ સાથે (ઉ. સાં. ૧૯૦૩), ७૫૪७ (ઉ. સાં ૧૮૬૯); —इ. ૧૨૮ (લીથો), ૧૬૮ (ઉ. સાં. ૧૮૮૩), ૧७૧.
૩૧. પતઈ–રાવળનો ગરબો		—જુવો કાલિકાનો ગરબો.
૩૨ પદ્માવતી *(પુષ્પસેનની વાર્તા) ખૃ. કા. દો. ભાગ ૨ જામાં છપાઇ છે.	૧७७૪ *૧७७૯	—ह. ૧૦૬ अ, ૨૫૬ ब (તૂ.), ૨૫७ (તૂ.), ૩૧૯ (તૂ.), ૩૨૦ (ઉ. સાં. ૧૮૫૫; આદિ તૂ.), ૩૩૨ (ઉ. સાં. ૧૮૮७; આદિ તૂ), ૩૩૫ (આદિ તૂ.), ૫૨૪ (લીથો), ૫૨૬–૫૨७–૫૨૮–૫૨૯–૫૩૦ (લીથો), *૬૨૮ अ (ઉ. સાં. ૧૮૧૮—જૂની પ્રત), ७૬૬ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪), ७૬७ ध (તૂ.); —फा. ७૯ स, ૧૨૪ ग (ઉ. સાં. ૧૮૮૨–તૂ.), ૧૬૨ छ (ઉ. સાં. ૧૮૬૪ લગ૦), *૨૨૮ क, ૩૫૩ (ઉ. સાં. ૧૯૦૨), ૩૬७ (ઉ. સાં. ૧૮૫૨), ૩७૩ स (ઉ. સાં. ૧૮७૯ લગ૦); —घ. ૬૬૦, ७૫૪૪ c (ઉ. સાં. ૧૯૧૧; તૂ), ७૫૫૪ c (ઉ. સાં. ૧૮૮૫);

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
+(વિધાતાની વાર્તા) ×(વિપ્રના પુત્રની વાર્તા) સા પરિ. ભં. તરફથી શ્રી જાનીએ સિં. બ.. ભાગ ૧ લામાં મુદ્રાપિત.		૧૯૧૦); —फा १०६ क (આદિ તૂ), +११९ ख (૨૭; સાં ૧૮૪૭ ની પ્રત); —अ. *११ ख (ઉ. સાં. ૧૮૯૭), ×३० ङ (ઉ સાં. ૧૮૪૯).
૩૮. ભદ્રા(ભામિનીની વાર્તા ખ કા દો. ભાગ ૨ જામાં મુદ્રિત. જુવો કસ્તૂરચંદની વાર્તા.		—द १०२, १०३, ४६४ (ઉ. સાં. ૧૮૮૯; જીર્ણ), ५०५ (લીથો), ६६५ (ઉ. સાં. ૧૯૦૫), ७६६ (ઉ. સાં. ૧૮૭૩ લગ०); —फा. ११९ ख (૨૩ મી; સાં. ૧૮૪૭ ની પ્રત); —पु. २३–२८.
૩૯. ભરથરીની વાર્તા રીતસર સંશોધાઇ છપાઈ નથી.		—द. ४८ घ સાથે, ८६; —फा. ६८ क (ઉ. સાં. ૧૯૩૮–૩૯), ११९ ख (૩૦ મી; સાં. ૧૮૪૭ ની પ્રત); —घ. ९८६ C (ઉ. સાં. ૧૯૦૯; અપૂર્ણ); —अं. ३१ ख (ઉ સાં. ૧૮૬૯–૭૦), ६३ (નકલ).
૪૦ ભાણારામની વાર્તા રીતસર સંશોધાઇ છપાઇ નથી.		—द. ८८, ६३७ (ઉ. સાં. ૧૯૧૩), १००३ (તૂ); —फा. ११९ ख (૧૯ મી; સાં. ૧૮૪૭ ની પ્રત); —घ. ९८६ C (ઉ. સાં. ૧૯૦૯); —अं. ५१ (નકલ); —पु. २८; —सू. ४ (ઉ. સાં. ૧૯૩૦).
૪૧. ભોજની વાર્તા[૧] (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १६६ (ઉ. સાં. ૧૯૦૭).

૧. આ કાવ્યમાં નવો સંપ્રદાય સ્થપાયેલો અને તે પરથી જનતામાં જે ખળભળાટ થયેલો, તે બ ભાઈઓના દાખલાથી રમૂજભરેલી રીતે આપવામાં

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪૮. મેનાપોપટની વાર્તા સા. પરિ. ભ. તરફથી સિં. બ ભાગ ૨ જામાં મુદ્રિત.		—द ८९, ९०, ४३१ સાથે, ૫૦૭ (લીથો), ৩૬૬ (રૂ સાં ૧૮૭૩); —फा. ११९ ख. (૧૫ મી; સાં ૧૮૪૭ ની પ્રત), १२४ घ (ઉ. સાં. ૧૮૮૨ લગ૦, તૂ), ३५४ क (ઉ. સાં ૧૮૯૩), —घ ४५८५ (તૂ), ७५४६ (તૂ), —इ १३१ (લીથો)
૪૯ રણછોડજીનો શલોકો		—જુવો ખોડાણનું આખ્યાન
૫૦. રણરવભગડની વાર્તા (૩૨ મી વાર્તા તરીકે આને ગણી છે. પણ અત્યારે સિં. બ. માં ૩૨ મી વાર્તા " મડાપચીશી'ની છે.		—द. ९१.
૫૧. રાવણમંદોદરી સંવાદ બૃ કા. દો. ભાગ ૧ લામાં છપાયો છે.		—द ५४६ (તૂ જીર્ણ), ৫७६ (તૂ), १०५४ (કે દ. ઠા ના હસ્તાક્ષરમાં)
૫૨ રૂપાવતીની વાર્તા બૃ. કા દો ભાગ ૩ જામા છપાઇ છે.		—द ९९, १००२ (તૂ), —फा ११९ ख (૩૧ મી, સાં ૧૮-૪૬ ની પ્રત); —अ. ६५ (નકલ)
૫૩ રુસ્તમનો શલોકો (રુસ્તમબહાદૂરનો પવાડો) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ३९ ङ (ઉ સાં. ૧૯૦૪), १६२ क (ઉ. સાં ૧૮૬૪), —अ ४५-४६-४७ (નકલો)
૫૪. લક્ષબુદ્ધિની કથા (શતબુદ્ધિ સહસ્રબુદ્ધિ,લક્ષબુદ્ધિ ને કોટિબુદ્ધિની વાર્તા) બૃ કા દો. ભાગ ૫		—द. ८३ २०३ (તૂ) ७८२ (તૂ), —फा ११९ ख (૨૭ મી, સા. ૧૮૯૬ ની પ્રત); —इ. १६६ ख (ઉ. સાં. ૧૯૦૪), १७८ (તૂ),

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૬૧. વૈતાળની વાર્તા રીતસર સંશોધાઈ છપાઇ નથી.		—ह. ८१; —फा. ११९ ग (२० मी, सां १८४१ नी प्रत), —६ १७३ (तू), —सं ५२ (नकल).
૬૨. વૈતાલપચીશી બૃ. કા. દો. ભાગ ६ દામાં છપાઈ છે	१७७५ -८५	—ह ८८७ ख (तू); —हे. फो. १६६.
૬૩. શતબુદ્ધિ-સહસ્રબુદ્ધિની વાર્તા		—જુઓ લક્ષબુદ્ધિની વાર્તા.
૬૪. શિવપુરાણ (શિવમાહાત્મ્ય) બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ મામાં છપાયેલ છે.	१७७४	—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૬૫. શુકસારિકાની વાર્તા રીતસર સંશોધાઈ પ્રસિદ્ધ નથી થઇ		—ह ३३१ ख (ઉ સાં ૧૯૩૪), ८०५ क (સાં. ૧૭૯૬ ની શામળના સમયની હાથપ્રત), —फा ११९ ग (२८ मी, सा १८४१ नी प्रत), —સં. ૬૧ (નકલ)
૬૬ સાગરની વાર્તા *(સમુદ્રની વાર્તા.) સા પરિ. બં તરફથી સિં બ ભાગ ૨ જામાં છપાઈ છે.		—ह ७८, ३१४ (ઉ સાં. ૧૮૩૪), ८०५ क (સાં. ૧૭૯૬ ની શામળના સમયની હાથપ્રત), ६७८ (तू), —फा *११९ ख (१३ मी, सा १८४१ नी प्रत); —व. ६६५ग साथे (ઉ સાં. ૧૯૦૦)
૬૭ સિંહલદ્વીપની વાર્તા સા પરિ. બં તરફથી સિં બ ભાગ ૧ લામાં છપાઇ છે.		—ह ७९,३११ (ઉ સાં ૧૮૩૪), ५११ (લીથો), ७८३ ख (ઉ. સાં ૧૮૫૯ લગ.), ८०५ क (સાં ૧૭૯૬ ની પ્રત-૧૭ વાર્તા),

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૭૧. સ્ત્રીચરિત્રની વાર્તા		—જુવો વિક્રમચરિત.
૭૨. હરણની વાર્તા *(મૃગકથા) સા. પરિ. તરફથી શ્રી જાનીએ. સિં. બ. ભાગ ૧ લામાં છાપી છે.	૧૭૭૭	-द. ७६, ३१३ (ઉ. સાં. ૧૮૩૬), ८०५ क (સાં. ૧૭૯૬ ની-શામળના સમયની પ્રત); —फा. ११९ ख (૧ લી વાર્તા; સાં. ૧૮૩૬ની પ્રત); —डा. ६–८; —घ. *६६५ a સાથે (ઉ.સાં.૧૯૦૦), ७५०८ સાથે (તૂ.); —इ. १७०; —अं. ३० घ (ઉ. સાં. ૧૮૪૯); ३१ फ (ઉ.-સાં. ૧૮૬૯–૭૦, સિંહાસન-ઉત્પત્તિ સાથે).
૭૩. હંસની વાર્તા સા. પરિ. તરફથી સિં. બ. ભાગ ૨ જામાં છપાઇ છે.		—द. ७७, ३१२ (ઉ. સાં. ૧૮૩૩), ८०५ क (સાં. ૧૭૯૬ ની શામળના સમયની); —फा. ११९ ख (૯ મી; સાં. ૧૮૨૬ ની પ્રત); —अं. ५ घ (ઉ. સાં. ૧૮૯૭).
શાર્દૂલિયો—		
૧ એકાદશીમાહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)		—पु ५७.
૨. હંસાવતી-આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १०५ क (ઉ. સાં. ૧૮૮૫; આદિ તૂ.).
શિવદાસ—		
૧. વૈતાલપંચવિંશતિ (સં.) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૫૫	—द. ७३८ च; —फा. ३ ग (ઉ. સાં ૧૯૦૪).
શિવદાસ[1]—		
૧. એકાદશીમાહાત્મ્ય (વિજાપુરમાં રચેલું)	૧૬૭૦	—द. ३७ (ઉ. સાં ૧૯૨૦), ४५४ अ (તૂ.), ४८९ च (ઉ. સાં

૧. જ્ઞાતિએ વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ; વતન ખંભાત. કવિ વિષ્ણુદાસનો એ સમકાલીન હતો. વિષ્ણુદાસ જેટલી એનામાં શક્તિ ન હતી. એ દક્ષિણ

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૪ જાલંધર આખ્યાન[1] ગૂજ. વર્ના. સો તરફથી છપાયૂં છે.		—द. ४८६ (ઉ. સાં. ૧૭૭૪), ४८९ (ઉ. સાં. ૧૭૩૮, ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા); —फा. ६४ ङ (ઉ. સાં. ૧૭૧૭-ઉર્ણ. તૂ.), ७७ ग (ઉ. સાં. ૧૭૨૫) ૧૦૨ ग (ઉ. સાં. ૧૭૮૧; આદિ તૂ), ૧૦૭ क (ઉ. સાં ૧૦૯૯), ૧૯૬ ख (ઉ સાં. ૧૮૩૯ લગ૦; તૂ). —व ८७८ b (ઉ. સાં. ૧૮૫૬); —अं. ૧૭ ख (ઉ સાં. ૧૮૨૨; તદ્દન તૂ).
૫. ડાંગવનૂં આખ્યાન પ્રા. કા. ત્રૈ ૧૮૯૧, પુ. ૭-અંક ૪ માં મુદ્રિત. (વિજાપુરમાં રચેલૂં)	૧૬૭૨ *૧૭૭૨ (?)	—द ३८, ७८० (तू.); —फा. ९२ (तू.); —डा. ५-२ (ઉ. સાં. ૧૭૮૨ લગ૦), —इ. *५५ (નકલ), ૨૩૨ (નકલ); —अं २९ घ (ઉ. સાં. ૧૮૮૬ લગ૦).
૬. દ્રૌપદી સ્વયંવર ×(મત્સ્યવેધ) (વિજાપુરમાં રચેલૂં.) ખ. કા દો. ભાગ ૪ થામાં અને પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૮૭. પુ ૩-અંક ૪ થામાં મુદ્રિત	૧૬૭૪ *૧૬૯૧ ‡૧૬૭૭ +૧૬૩૩ ××૧૬૭૦	—द. ×६०२; —फा ×१०२ च (ઉ. સાં ૧૭૮૧), ७७ ख, ८४, *३२७ ख (ઉ. સાં. ૧૭૭૪); —डा ५-२ (ઉ. સાં. ૧૭૮૨ લગ૦), ×९-७ (तू.); —व. ‡८८० b (ઉ. સાં. ૧૮૭૦), +१०१९ (ઉ. સાં. ૧૯૧૦); —इ. ××३२० (ઉ. સાં. ૧૮૬૮); —पु. १०, १७५ (ઉ. સાં. ૧૮૧૦).[2]
૭ નરકાસુરનૂં આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	×૧૬૭૬	—फा २१३ ख (ઉ. સાં. ૧૭૩૫); —व. ×८७३ c (ઉ. સાં. ૧૮૫૬).

૧. ગુરુ તરીકે ભૂધર વ્યાસના નામનો ઉલ્લેખ કરે છે. કવિએ ત્રણજ દિવસમાં આ કાવ્ય રચી કાઢેલૂં.

૨. આદિપર્વ નામ

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૮. પરશુરામનું આખ્યાન (પ્રા. કા. ત્રૈ. ૧૮૯૦ –પુ. ૭–અંક ૪ થામાં મુદ્રિત.	૧૬૬૮	—ઘ. ૮૭૮ d (ઉ. સાં. ૧૮૫૬), ૨૬૯૦ c (ઉ. સાં. ૧૭૩૦).
૯. બાળલીલા (બાળચરિત્ર) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૬૭ *૧૬૬૮	—ह ३६; —फा. ५३ घ (ઉ. સાં. ૧૭૧૬; જીર્ણ). —ઘ. *૮૭૨ (ઉ. સાં. ૧૭૭૦).
૧૦. ઐશલપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १०३ ख (ઉ સાં. ૧૭૯૭).
૧૧. સભાપર્વ[1] શ્રી. ભા. નિ. મહેતાએ વિષ્ણુદાસના તરીકે છપાવ્યું છે.	૧૬૫૬ (?)	—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી. શ્રી. ભા. નિ. મહેતા પાસે એક પ્રત હોવાનું કહેવાય છે.
૧૨. સ્વસ્તિપાઠ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૭૦	—ઘ. ૨૬૯૦ e (ઉ. સાં. ૧૭૩૦).
૧૩. હુંસા–ચારખંડી "સાહિત્ય માસિકના વર્ષ ૮–૯ માં છપાઈ છે.		—કોઇ હાથ પ્રત નથી મળતી.
શિવદાસ (વેલજીસુત)[2]– ૧. ધ્રૂના ધ્રૂવાવળા (૪૫૧ ચંદ્રાવળા) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૭૭	—फा. ३०३ ख (ઉ. સાં. ૧૮૮૯).

૧. આ કાવ્યમાં સર્વત્ર વિષ્ણુદાસનું નામ છે. વિષ્ણુદાસનાં બીજાં પર્વોમાં મૂળ મહાભારતનું શબ્દશઃ પણ ટૂંકમાં અનુકરણ છે, અને તેનું જ બીજું સભાપર્વ (મોટું) છે, તેમાં તેજ પાઠો છે, જ્યારે આ પર્વમાં તેમ નથી; બલ્કે વિષ્ણુદાસના તે પર્વને જોઇ સ્વતંત્ર રીતે રચાયેલું છે; તેથીજ સંભવ છે કે આ કૃતિ શિવદાસની હોય.

૨. જ્ઞાતિએ નાગર; વતની અમરેલીનો; સાં ૧૮૫૯–૭૭ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ.	હાથપ્રતો
૨. બાલચરિત્રના કૃષ્ણાવલા (૩૪૦ ચંદ્રાવળા). (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૫૯	—फा. ३०३ क (ઉ. સાં. ૧૮૮૯).
શિવશંકર—		
૧. સીમંતિનીની કથા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८७५ ग.
શિવાનંદ[1]—		
૧. ગણપતિની પંચધૂની (૧૧ પદો) ગણપતિ સ્તવનનાં ૪ પદો બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—द. ८७५ इ.
૨. ગણેશની આરતી (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ६३६ अ साथे.
૩. દશાવતારની આરતી (અપ્રસિદ્ધ)		—કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૪. માતાની આરતી (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ६३६ अ.
૫ માતાની પૂજાની પંચધૂની (પદ ૧૧) ગિરિજાનાં કીર્તનો ૮ બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં મુદ્રિત.		—द. ८७५ एफ.

૧. સુરતનો વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ; સં ૧૮૪૦ માં હયાત હતો. તેણે સંન્યસ્ત લઇ શિવાનંદ નામ રાખ્યું. તેણે જીવરાજ નામે પણ કવિતા કરી છે. (જુવો. બૃ. કા. દો. ભાગ ૫ મો). શ્રી. ગજેન્દ્રશંકર લાલશંકર પંડયા, એમનાથી આઠમા પુરુષ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. દ્રૌપદીવસ્ત્રાહરણ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૮	—फा. ૩૨૭ ग (ઉ. સાં. ૧૭૭૪ લગ૦), —पु. ૧૮૧ (૧. કડવું માત્ર).
૩ પ્રહ્‌લાદાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—च. ૬૪૧ b (ઉ. સાં. ૧૭૧૨).
૪. રુક્મિણીહરણ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૭	—फा. ૫૩ क (ઉ. સાં. ૧૭૧૬).
૫. વિરાટપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૮	—द्. ૧૮ (ઉ. સાં. ૧૮૭૪), ૬૫૫ जी (ઉ. સાં. ૧૭૫૬); —फा. ૧૭૮ ख, ૧૭૯ (ઉ. સાં. ૧૭૬૧; આદિ તૂ), ૨૨૯ ठ (ઉ. સાં. ૧૭૬૩; તદ્દન તૂટક), —च. ૬૪૧ a (ઉ. સાં. ૧૭૧૨).
૬. સભાપર્વ[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—द्. ૨૬, ૨૬ अ (નકલ).
૭. હનુમાનચરિત્ર (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૭ *૧૬૪૮	—द्. ૫૦; —फा. ૫૪ ज (ઉ. સાં. ૧૭૫૯); —इ. *૬૭ (નકલ); —अं. ૧૮ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૦).
શ્રીદેવ—		
૧. માતરનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द्. ૬૫૪ थ.
શ્રીધરવ્યાસ—		
૧. રણમલ્લછંદ ગુજ. વર્ના. સો તરફથી પં. શતકનાં પ્રા. ગૂ કાવ્યમાં મુદ્રિત.		—डे. को. ૧૫૪૧ સાથે (ઉ. સાં ૧૬૬૫).

૧. આ પર્વમાં ૨૨ મે થી ૩૨ મા કડવા સુધીનો ભાગ નાકરના સભાપર્વનાં ૩–૧૩ કડવાનો છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતે
૬ પદસંગ્રહ[1] (૨૨૩ પદો) વસંતપૂજાનાં પદ ૨૧ બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં અને હિંડોળાનાં ૨૧ તેમજ ભોજન-સમયનાં પદો ૮ પણ ત્યાંજ છપાયેલાં છે		—ડૂ. ૧૮૬, ૨૦૯ (નકલ), ૨૨૧ સાથે (નકલ).
૭ પદો[1] શિવસ્તુતિનાં પદો ૫૯ બૃ. કા. દો ભાગ ૪ થામાં અને પૂજનનાં ૧૦ ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત.		—फा. २२७ क; —पु १५८ (२४ पदो).
૮. શિવની આરતી-૨ બૃ. કા દો. ભાગ ૭ મામાં છપાઇ છે.		—ड. ८५१ સાથે.
૯ શિવવૃષભસ્તવન પદ ૩ બૃ કા. દો. ભાગ ૩ જામાં છપાયાં છે.		—ઊપરના પદ સંગ્રહોમાં હોવા સભવ છે.
૧૦ હરિહરની આરતી બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં છપાઇ છે.		,,
શેધજી (કાશીસુત)[2]—		
૧. અંબરિષ-કથા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૭	—ઘ. ૨૬૯૦ (ઉ. સાં, ૧૭૩૦).

---

૧. આ સગ્રહોમા મળતા, પદો પણ હોઇ શકે.

૨. એ ખભાતનો બંધારો હતો. કાવ્યની દૃષ્ટિએ સમકાલીન વિષ્ણુદાસ વગેરે કરતાં તેની કવિતા ઉચ્ચ પ્રતિની છે. તેના કાવ્યો સાં. ૧૬૪૬-૪૮ માંજ બધાં રચાયેલાં પ્રાપ્ત થાય છે તેનું એક પણ કાવ્ય અદ્યાપિ પ્રસિદ્ધ થયું નથી.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. દ્રૌપદીવસ્ત્રાહરણ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૮	—फा. ३२७ ग (ઉ સાં. ૧૭૭૪ લગ૦), —पु. १८१ (૧. કડવું માત્ર).
૩ પ્રહ્લાદાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—च. ६४१ b (ઉ. સાં. ૧૭૧૨).
૪. રુકિમણીહરણ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૭	—फा. ५३ क (ઉ. સાં. ૧૭૧૬).
૫. વિરાટપર્વ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૮	—द. १८ (ઉ સાં. ૧૮૭૪), ६५५ जी (ઉ. સાં. ૧૭૫૬); —फा. १७८ ख, १७९ (ઉ. સાં. ૧૭૬૧; આદિ તૂ), २२९ ठ (ઉ. સાં. ૧૭૬૩; તદ્દન તૂટક); —च. ६४१ a (ઉ. સાં. ૧૭૧૨).
૬. સભાપર્વ[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २६, २६ अ (નકલ).
૭. હનુમાનચરિત્ર (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૪૭ *૧૬૪૮	—द. ५०; —फा. ५४ ञ (ઉ. સાં. ૧૭૫૯), —इ. *६७ (નકલ); —अं. १८ (ઉ. સાં. ૧૮૩૦ લગ૦).
શ્રીદેવ—		
૧. માતરનો ગરબો (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ६५४ घ.
શ્રીધરવ્યાસ—		
૧. રણમલ્લછંદ ગૂજ. વર્ના. સો. તરફથી પં. શતકર્ના પ્રા. ગૂ કાવ્યમાં મુદ્રિત.		—डे. फो. १५४१ સાથે (ઉ. સાં ૧૬૬૫).

૧. આ પર્વમાં ૨૨ મે થી ૩૨ મા કડવા સુધીનો ભાગ નાકરના સભાપર્વનાં ૩-૧૩ કડવાનો છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. ઈશ્વરીછંદ (સાહસી છંદ) (સપ્તશતી છંદ) *(દેવીકવિત્ત). (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૫૮૩ अ (જૂની-સુવાચ્ય પ્રત), ૭૩૮ इ (ઉ. સાં. ૧૬૪૯; બંનેમાં ભાષા મધ્ય. ગૂજ.ની ચોથી ભૂમિકા); —डा. ૫-૧, ૯-૯; —ध. *૫૨૬૩ (तु); —पु. ૨૨ (આદિ. तु.).
૩. ભાગવત-કવિત્ત (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ૧૭૧ ग (तु).
શ્રીધર[1]—		
૧. ગૌરીચરિત્ર બૃ. કા. દો. ભાગ ૬ ઠામાં છપાયેલ છે.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. રાવણ-મંદોદરી સંવાદ[2] ફા. ગૂજ. સભા તરફથી પ્રસિદ્ધ	૧૫૬૫	—द. ૪૮૮ (ઉ. સાં. ૧૬૭૯; ભાષા મધ્ય ગૂજની ૨ જી ભૂમિકા.)
શ્રીધર—		
૧. અરનારી (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૮૦૭ अ.
શ્રીભટ્ટ—		
૧. ગીતાસાર (અપ્રસિદ્ધ)		—डा. ૧૨-૧૬.
સચ્ચિદાનંદસરસ્વતી—		
૧. સ્વાત્માનુભવાર્યા (સં. સાથે ગૂજ. ગદ્ય અનુવાદ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૦૧૮.

૧. જૂનાગઢનો મોઢ અડાલજા, સં. ૧૫૬૫ માં હયાત હતો; એના પિતાનું નામ સોઢ મંત્રી હતું.

૨. આ કાવ્યને અંતે કવિએ પૂરી ઓળખ આપી છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં	હાથપ્રતો
સંત મહારાજ—		
૧. ભાગવત (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ४४૯ (વચ્ચે ૫-૬-૭ સ્કંધ નથી, ૧૦મો સ્કંધ નથી; ૧૨ માં સ્કંધનો છેલ્લો અધ્યાય તૂટે છે. ભાષા મધ્ય ગૂજ.ની ચોથી ભૂમિકા), ૭૯૨ (દશમ માત્ર; આદિ અંત તૂ.).
સદાનંદ—		
૧. સુરતી મહિના* (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २४३ घ (ઉ. સાં. ૧૮૩૮). *આ માસ પ્રેમાનંદનાજ છે.
સદાશિવ—		
૧. સગાલશાહ (૧૫ કડવાં) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૮૨	—पु १७०.
સહજાનંદ સ્વામી[1]—		
૧. ચોર્યાશી બોલ (હિં) (ગદ્ય)		—फा ३०१ ज.
૨. ધર્મતત્ત્વસાર (ગદ્ય)		—फा. १४३ घ.
૩. નિત્યનિયમનો કાગળ		—फा १४३ फ.
૪. વચનામૃતો ૫૮. (ગૂજ. ગદ્ય)	૧૮૭૬-૮૦	—द ८१७.
૫. વાણી (હિ. ગદ્ય)		—फा. ३०१ ज
૬. શિક્ષાપત્રી (સં. ગૂજ. ગદ્ય સાથે) (બધાં પ્રસિદ્ધ છે.)	૧૮૮૨	—द. १६८, ३८० (ઉ.સાં. ૧૮૮૨), ५६७; —फा २८६ (સોયો); —च. ७५००, ८२०१ b, ८२०२ b, ८२०३ b; —इ. १६३ फ (तू)

[1] સુપ્રસિદ્ધ સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના સંસ્થાપક ૧૯મા શતકમાં હયાત હતા. તેમના બધા ગ્રંથો છપાયેલા મળે છે. વડતાલ, ગઢડા અને અમદાવાદ એ ત્રણ એમના અનુયાયીઓના મુખ્ય સ્થળ છે.

કવિ અને કૃતિ	છપાયાં.	હાથપ્રતો
સહદેવ—		
૧. સદ્‌ગુરુવાચા (અપ્રસિદ્ધ)		—पु. ११.
સાંકલેશ્વર જોશી[1]—		
૧. પદ-૨ (અપ્રસિદ્ધ)		—द ८५१ સાથે
સાંગુ—		
૧. કાગરસ-કોસલ (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ५५१ (ઉ. સાં. ૧૫૯૫; ભાષા મધ્ય. ગૂજ.ની ૨જી ભૂમિકા).
સારથિભારથી—		
૧. ભ્રમરગીતા (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २०८ अ (ઉ. સાં. ૧૭૭૪), २९२ क (તૂ)
સારંગદાસ[2]—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—हा. ११-२.
૨. મહિના (અપ્રસિદ્ધ)		—हा ११-२.
સાણો ચિતારો—		
૧. નાગદમણ (ભાષા ડિંગલ) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. १३३ ज
સિંહદાસ (લઘુ)—		
૧. હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३१९ ग (૧ પાનું માત્ર).
સુખસાગર—		
૧. પદસંગ્રહ (મહિના વગેરે) (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ८५ (નકલ), २५३ (નકલ).

[1] કઠીનો બ્રાહ્મણ; વિશેષ માહિતી પ્રાપ્ય નથી

[2] અમદાવાદના રણછોડ ભક્તનો શિષ્ય.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપતો
સુખાનંદ—		
૧. વહાલવિનોદ (અપ્રસિદ્ધ)		—વ. ૧૬૯ (ઉ. સાં. ૧૭૪૬; તૂ. ને જીર્ણ).
૨. સવૈયા ૮ (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ. ૨૦૫.
સુદામો (વિપ્ર)—		
૧. રાત્રાજીનો શલોખો (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૧૫૯ જ (ઉ. સાં. ૧૮૨૯ લગ૦).
સુન્દર—		
૧. અષ્ટક (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ ૧૫૯ ણ સાથે (ઉ. સાં. ૧૮૨૯ લગ૦).
૨. પદ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ ૧૫૨ ઙ સાથે (ઉ. સાં. ૧૮૭૯).
૩. હમચી (અપ્રસિદ્ધ)		—વ. ૪૨૮ અ.
૪. હરિહરની આરતી (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૧૯૦ ग (ઉ. સાં. ૧૭૯૮ લગ૦)
સુંદર મેવાડો[1]—		
૧. દશમસ્કન્ધ ગૂજ. પ્રેસ. મુંબઇ તરફથી પ્રસિદ્ધ	૧૭૯૬ ×૧૭૭૩	—ફ. ૧૫૨ ઙ (ઉ. સાં. ૧૮૭૯), ૨૦૨ (આદિ. અંત. તૂ.)-(આ અને પ્રતિમાં પ્રેમાનંદનો ભાગ પણ છે.), ૪૬૮ (ઉ. સાં. ૧૮૯૯; સુંદરનોજ ભાગ માત્ર), ×૫૫૪ (ઉ. સાં. ૧૯૦૫; બંનેની કૃતિ).

૧. કવિ પ્રેમાનંદનો શિષ્ય. પ્રેમાનંદનો અપૂર્ણ દશમસ્કન્ધ આણે પૂર્ણ કર્યો છ

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
સુંદરજી[1]—		
૧. સિંહાસનબત્રીશી* (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૯૬	—द. ૮૮૪, ૯૯૦ નકલ (મૂળ નકલમાં છેલ્લું પાનું ન હોવાથી નકલમાં પણ કાવ્ય અપૂર્ણ રહે છે). *નોંધ—શામળે સાં. ૧૭૭૭–૧૮૦૧માં સિં. બ. પૂર્ણ કરી છે. તેના જ સમયમાં આ કવિએ આ બત્રીશી રચી છે; કાવ્ય નાનું અને સારું છે.
સુરદાસ—		
૧. કર્ણદાનેશ્વરી "સગાળશા આખ્યાન" માં (ગુજ. વર્ના સો.) છપાયું (જુવો નીચે ૫ મું.)		—फा ૫૪ ग (ઉ. સાં. ૧૭૬૦); —ડે. फो. ૧૫૪૧ (ભાષા મધ્ય. ગુજ. ની ૩૭ ભૂમિકા); —पु ૧૭૦.
૨ ધ્રુવાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—द. ૧૮૯ क (ઉ. સાં. ૧૬૭૫; ભાષા મધ્ય. ગુજ. ની ૪ થી ભૂમિકા), ૨૯૦ अ (તૂ.).
૩. પદો ૭[2] બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ માંમાં છપાયાં છે.		—કોઇ હાથપ્રત પ્રાપ્ય નથી.
૪. પ્રહ્‌લાદાખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૧૧	—द. ૧૮૯ अ (ઉ. સાં. ૧૬૭૪; આદિ તૂ), ૨૬૫ अ (ઉ. સાં. ૧૭૨૪), ૭૩૮ अ (ઉ. સાં. ૧૬૫૧—ભાષા નરી પ્રાપ્ત થાય છે), ૬૮૮ च (તૂ.); —ડા. ૯–૬; —च. ૫૭૩૧ c (ઉ. સાં. ૧૭૬૮).

૧. અમદાવાદી વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. તે પોતાને કાશીવાસી જણાવે છે; અને વતન તરીકે વડોદરૂં જણાવે છે. પિતાનું નામ વિષ્ણુદેવ. કાવ્યની ભાષા સંસ્કારી છે, તેથી કવિ સંસ્કૃત ભાષાવિદ્ હોવો જોઇયે

૨. આ એક જ સુરદાસની કૃતિ છે, તે નક્કી ન કહી શકાય.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૫. શૃગાલપુરી[1]		—જુવો કર્ણદાનેશ્વરી.
સુરભટ્ટ[2]—		
૧. કલિજુગનો મહિમા આ કાવ્ય તેની 'સ્વર્ગારોહણી'નાં પ્રથમનાં નવ કડવાં છે. તે બુદ્ધિપ્રકાશ ૭૯મા વર્ષ —૬ઠ્ઠે અંકમાં છપાયેલ છે.	૧૭૦૪	—द. ૩૯૫ च. ૩૨૮ अ, ૬૫૪ अ, (તદ્દન ખંડિત), ૮૯૯ (આદિ તૂ).
૨. સ્વર્ગારોહણી[3] "કલિયુગનો મહિમા' સિવાયનો ભાગ અપ્રસિદ્ધ	૧૭૦૪ +૧૮૦૧ (?) *૧૫૨૩ ×૧૭૧૪	—द ૨૧૨ (ઉ. સાં. ૧૮૯૦), +૨૪૨ (આદિ તૂ ઉ સા. ૧૮૭૯), *૪૨૫, ×૪૭૩ (ઉ. સાં. ૧૯૦૬), ૫૫૪ क (ઉ. સાં. ૧૯૦૬), ૬૦૦ क (ઉ સાં. ૧૯૦૫ લગ૦), ૮૯૯ (આદિ-અંત તૂ), ૧૦૩૯ ड (કાલ. સિવાયનો ભાગ; તૂ),
	§૧૨૦૫ (?)	—फा. ૮૨ क (આદિ તૂ, ઉ. સાં. ૧૮૨૪), §૩૧૯ ज (ઉ. સાં. ૧૮૬૦),
	‡૧૬૪૦ (!)	—डा. ૧-૧, ૧-૨ (તૂ), ‡૮-૯ (૧૬ કડવાં), ૮-૧૨ (ઉ. સાં. ૧૮૮૭);
		—घ. ૬૬૫ c (ઉ. સાં. ૧૯૦૦), ૧૦૧૩ (ઉ. સાં. ૧૮૬૫), ૮૭૩ b (ઉ. સાં. ૧૮૯૫), ૧૦૨૦, ૭૫૫૦ d (ઉ. સાં ૧૭૯૯);
		—पु. ૨, ૪૩ (તૂ.), ૧૦૬, ૧૧૬, ૧૨૭,
		—सु. ૧૩ (ઉ. સાં ૧૯૧૦), *૨૩ (ઉ સાં ૧૯૪૨ લગ૦).

૧. આ કાવ્ય કવિએ હરિયાદમા રહી રચ્યૂ છે, કદાચ હરિયાદ તેનૂં વતન હોઇ શકે.

૨ કહોલનો રૈકવ બ્રાહ્મણ હતો.

૩. આની એક ખંડિત પ્રત ૧૭૯૨ માં ઊતારેલી દી બ. કેશવલાલ હ. ધ્રુવ પાસે છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
સૂરજભટ્ટ—		
૧. વજ્રનાભનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ) (૧૪ કડવાં)		—સુ. ૫૨.
સોમ—		
૧. સુધર્માસાર (અપ્રસિદ્ધ)		—ઘ. ૪૭૩૪.
સેવકરામ રૂપરામ[1]—		
૧. બંસી બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં છપાઇ છે.		—કોઈ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. વ્યાસનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૨૪ (?)	—ફૂ. ૨૭૦ (નકલ).
(દાસ) હમીર—		
૧. કૃષ્ણજીની નિશાળલીલા (અપ્રસિદ્ધ)		—ફૂ. ૩૪ ગ (ઉ. સાં. ૧૮૭૫).
હમીરકવિ (બારોટ)—		
૧. દશરા બનાવ (અપ્રસિદ્ધ) ભાવનગરના રાજા વિજયસિંહના દશરાના દરબારનું વર્ણન—ડિંગલભાષા.	૧૯૦૫	—फा. ३४ क.
હરગોવિન્દ ભટ્ટ[2]—		
૧. આશાભીલની દીકરીની લાવણી (હિં. ગુ. મિશ્ર) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ४६-१-३५.

૧. જ્ઞાતિએ ભટ્ટ મેવાડો; અમદાવાદ-રાયપુરમાં રહેતો અને સાં. ૧૮૯૦ માં હયાત હતો. તેણે "દાસ" નામથી પણ કાવ્યો લખ્યાં છે.

૨. જ્ઞાતિએ ભટ્ટ મેવાડો, વતન અમદાવાદ; સા. ૧૮૯૦ ૯૭ માં હયાત હતો. એના ગુરુનું નામ વલ્લભ હતું.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨ અંબાજીનું વધામણું બૃ કા. દો. ભાગ ૫ મામાં પ્રસિદ્ધ		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૩ ગણપતિ અને શિવજીની લાવણીઓ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૮૭૭	—ફ. ૧૯૮ (તૂ).
૪. માતાના ગરબા ૧૧ બૃ કા દો ભાગ ૫ મામાં મુદ્રિત.	૧૮૭૨	—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
હરજીવન—		
૧. શિવકથા (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૪૪૫ अ (ઉ. સાં. ૧૮૭૯ લગ૦).
હરજીવન વ્યાસ[1]—		
૧. આત્મબોધ (ગદ્ય) (અપ્રાસદ્ધ)		—ફ. ૧૩૨ (ઉ. સાં. ૧૯૧૬), ૧૩૦.
૨. તત્ત્વબોધ (ગદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૧૩૩ (ઉ. સાં. ૧૯૧૬).
૩. પંચીકરણ (ગદ્ય) (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૧૨૬, ૧૨૭ (પદ્યમાં).
૪. વિચારમાળા (હિ) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૯૧૬	—ફ. ૧૨૮-૧૨૯ (ઉ સાં. ૧૯૨૮).
હરજી વૈષ્ણવ—		
૧. પસાઉલો (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ૧૯૮ ख.

[1] ભાવનગર-વડવાપરામા રહેતો હતો; સા. ૧૯૧૬ મા હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
હરદેવ (સ્વામી)[1]—		
૧. શિવપુરાણ (સદાશિવ-આખ્યાન) +(શિવમહિમા) (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૪૦ *૧૭૧૪	—द. ६०, ४४७ (તૂ.), ७६०, ६४६ (આદિ. અંત. તૂ.); —फा. १६ ण (ઉ સાં. १८०४), *८० (આદિ તૂ.), ८५ क, ११० (ઉ. સાં. १७६३ ની પ્રતિ પરથી સાં. १७८६ ની પ્રત); —डा. ७-४ (તૂ.); —घ. ७५१८ (ઉ. સાં. १८८८), +७५४३ (ઉ સાં. १९०६); —इ. १ क (ઉ. સાં. १७५७-જૂની પ્રત, આદિ તૂ), ११ क (ઉ. સાં. १८७६); —सू. ५१ (३७ કડવાં સુધી).
૨. સીમંતિની કથા (શિવપુરાણમાંની) (અપ્રસિદ્ધ) *(સોમવારનું વ્રત કે +સોમપ્રદોષ)		—द. *७२ (ઉ સાં. १८९३); १०० च (ઉ. સાં. १९०५), ८४० (ઉ. સાં. १९३०); —फा. ३१३ (આદિ અંત તૂ); —डा. ११-६; —घ. ७५२१ સાથે (ઉ સાં. १९०१ લગ०); —इ. +५६ (નકલ), १८७ ख (ઉ સાં. १८८८ લગ०); —पु. ४६.
હરિ-ખીમ—		
૧. બારમાસી (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૯૬	—फा. ११८ સાથે (ઉ. સાં १८६०).
હરિજન—		
૧ વાંસલીનાં પદ (અપ્રસિદ્ધ)		—फा ११३ ग.

[1] મહાદેવસુત; જ્ઞાતિએ ઔદીચ્ય સહસ્ર બ્રાહ્મણ; જન્મભૂમિ ખંભાત; સિદ્ધપુરમાં વસ્યો અને ત્યાં શિવપુરાણ રચ્યું. પાછળથી સૂરત-બેગમપરામાં પણ જઈ વસેલો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાલ	હાથપ્રતો
(દાસ) હરિ—		
૧. તિથિ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ માં છપાઇ છે.		—फा. ३१० ग (ઉ. સાં. ૧૮૩૮ લગ૦).
હરિકૃષ્ણ—		
૧. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—इ. २११ (નકલ).
હરિદાસ—		
૧. કાલિકામાતાનો ગરબો બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ માં છપાયો છે.		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૨. તુલસીમાહાત્મ્ય (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २२२ क.
૩. પદસંગ્રહ (અપ્રસિદ્ધ)		—द ४२८ क સાથે; —घ. ६६५ a (ઉ. સાં. ૧૯૦૦); —इ. २५९ (નકલ).
૪ પ્રેમલારાણીનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)		—द. २८१ अ (ત્રુ.).
૫. પ્રેમસંબંધી દુહા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २३३ घ (ઉ. સાં. ૧૯૧૫ લગ૦).
૬. ભક્તમહિમા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. १७५ च.
૬. મૃગલી-સંવાદ[1] (અપ્રસિદ્ધ)		—द ७४८ (ઉ. સં ૧૭૦૭; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ૩ જી ભૂમિકા.)

[1] નં. ૪-૬-૭ આ ત્રણ કાવ્યનો કર્તા એક સંભવે છે; અને તે ૧૬૩૪ આસપાસનો છે. વૈષ્ણવ હરિદાસ હોય તેમ જણાતું નથી; કેમકે વૈષ્ણવ પોતાની પૂરી ઓળખ આદિપર્વને અંતે આપે છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૭. સુધન્વાનું આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૩૪	–ડા. ૭ ૬ (આદિ તૂ.)
હરિદાસ (હરિભક્ત)[1]– ૧. નરસિંહના પિતાનું શ્રાદ્ધ પ્રા. કા. ગ્રં. ૯ મામાં પ્રસિદ્ધ	૧૭૨૭	–કોઇ હાથપ્રત નથી મળતી.
૨. નરસિંહના પુત્રનો વિવાહ પ્રા. કા ગ્રં. ૯ મો અને બૃ. કા. દો. ભાગ* ૮ મામાં મુદ્રિત. * આ નિશાનીવાળી પ્રતોમાં આધાર ભટ્ટના નામનો ઉલ્લેખ છે.	૧૭૨૬	–द्द. ૧૨, ૧૯૧ अ (ઉ. સાં. ૧૮૦૨ લગ૦), ૨૦૯ अ (ઉ. સાં. ૧૮૩૭), ‡૨૧૩ अ (ઉ. સાં. ૧૮૨૫), ૨૫૪ आइ (ઉ સાં. ૧૮૭૫), ૨૯૫ अ (ઉ. સાં. ૧૮૯૦), ૩૭૨ (આદિ–અંત તૂ.), ૩૭૪ अ.૪૮૬ घ (ઉ સાં. ૧૭૪૪), *૬૩૫ સાથે, ૬૩૯ अ, ૬૫૫ घ (ઉ. સાં. ૧૭૫૪ –જૂની પ્રત), ૭૨૬ (ઉ. સાં. ૧૮૩૨), ૭૬૫ (ઉ.સાં. ૧૮૦૦), ૭૭૧ च (ઉ. સાં. ૧૮૦૨ લગ૦: તૂ., જીર્ણ), ૮૩૩ (આદિ–અંત તૂ.);
	×૧૭૭૫ (?) §૧૭૨૫	– फा. ×૮૩ घ (ઉ. સાં ૧૯૦૩), ૮૬ क (ઉ. સાં. ૧૮૦૩), *૧૯૬ ट (ઉ. સાં. ૧૭૯૭), §૨૩૩ क (ઉ સાં. ૧૯૦૨), ૩૬૬ ख (આદિ–અંત તૂટક); —ડા. *૨–૩ (તૂ), ૬–૩ (તૂ.), ૬–૫ (ઉ. સાં. ૧૯૧૨);
		—घ. ૧૦૧૮ b (ઉ. સાં. ૧૮૬૬ તૂ); —इ. ×*૧૯૦ (ઉ. સાં. ૧૭૯૮), ૩૨૩ ग (ઉ. સાં. ૧૭૯૬ લગ૦);

[1] દેવીદાસસુત; વડોદરાનો વીશાલાડ વાણિયો; પ્રેમાનંદનો એ મુનીમ હતો; તેણે પ્રેમાનંદ પાસે સા. ૧૭૨૨ માં કાવ્યાધ્યયન શરૂ કરેલું. તેનો કવનકાળ ૧૭૨૬–૩૭ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
		—પુ. *૧૩, ૧૫૪ (ઉ.સાં. ૧૭૭૩), *૧૬૬ (આદિ તૂ), ૧૭૫ (તૂ), ૧૯૬ (ઉ.સાં. ૧૮૭૯)[1], *૨૦૦ આદિ અંત તૂ).
૩ ભારતસાર પ્રા કા. ગ્રં. ૯ માંમાં મુદ્રિત.	૧૭૩૭	—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી
૪. મોસાળું[2] (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૬-૩.
૫. સીતાવિરહની ચાતુરીઓ પ્રા. કા. ગ્રં. ૯ માંમાં	૧૭૨૨	—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી
હરિદાસ રૈકવ[3]— ૧. આદિપર્વ ફા. ગૂ. સભા તરફથી મહાભારત ગ્રંથ ૧ લામાં મુદ્રિત.	૧૬૪૪ કે ૧૬૪૭	—દ. ૨૫૫ (રે સાં. ૧૯૦૩), ૨૬૬ (તૂ), ભાષા મધ્ય ગૂજ. ૩૭ ભૂમિકા.), ૩૩૮ (ઉ. સાં. ૧૭૨૭ ભાષા મદર) ૩૪૫-૩૪૫ ઘ (ઉ. સાં ૧૭૬૧-કવિ મનહર અને હરિદાસનાં આદિપર્વોના સાંકર્ય-વાળી પ્રતો).
હરિદાસ વાળંદ[4]— ધ્રુવાખ્યાન બૃ. કા. દો. ભાગ ૮ માંમાં છપાયું છે.	૧૬૩૭	—द २०० अ (ઉ સાં ૧૭૯૮); —फा. ५३ ङ (ઉ. સાં. ૧૭૧૬ લગ૰, આદિ તૂ.); —घ. २६९० ब (ઉ. સાં. ૧૭૩૦), —ड ५२ (નાહલ).

૧. કર્તા તરીકે વિશ્રામનું નામ છે, જોકે પિતાનું નામ તેનુ તેજ છે.

૨. આ તેજ હરિદાસ છે કે અન્ય તે નક્કી નથી કહી શકાતું

૩. બારેજાનો રૈકવ બ્રાહ્મણ; આદિપર્વ સિવાય તેની કોઇ અન્ય કૃતિ મળતી નથી.

૪. ખભાતનો વાળંદ; પિતાનું નામ લહુઆ તેણે પ્રહ્લાદાખ્યાન પણ રચ્યું કહેવાય છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
	*૧૬૩૮	—પુ. ૧૮૧ (રૂ. સાં. ૧૭૭૬), *૨૧૧ (લે સાં. ૧૭૮૦)
હરિદાસ ઉર્ફે શોભામાજી[1]—		
૧. નવરાત્રના ગરબા શાસ્ત્રી કાશીરામ કરશનજી, માંગરોળ (કાઠિ) એ છપાવ્યા છે.		—કોઇ સંગ્રહમાં એનીપ્રત મળતી નથી.
૨. પદો બૃ. કા. દો-૭ મા ભાગમાં ૪ પદો છે.		"
૩. ભાગવતનાં ધોળ વૈષ્ણવી ધોળ પદસંગ્રહમાં શાસ્ત્રી કેશવરામ કાશીરામના સંપાદિત કરેલાં શ્રી વસંતરામ હરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી (અમદાવાદ) એ છપાવ્યાં છે.		—फा. २३३ ग (લે. સાં. ૧૯૧૫ લગ૦). * વૈષ્ણવોને ત્યાં ઘણે ઠેકાણે એની સારી હાથપ્રતો મળે છે.
૪. વલ્લભાચાર્યજીનું ધોળ છપાયેલ છે.		—इ. ३ ग (લે સાં. ૧૮૬૧ લગ૦).
૫. વિઠ્ઠલનાથજીનું ધોળ છપાયેલ છે.		—इ. ३ घ (લે. સાં. ૧૮૬૧ લગ૦).
૬ શ્રીનાથજીનું ધોળ છપાયેલ છે.		—इ. ३१ ज (લે. સાં. ૧૯૧૬ લગ૦).

૧. વલ્લભાચાર્યના વંશમાં થયેલા કોઇ ગોસ્વામીનાં પત્ની હતાં. તેમણે હરિદાસને નામે કાવ્યો લખ્યાં છે. ભાગવતનાં ધોળ અને નવરાત્રના ગરબા બહુ પ્રસિદ્ધ છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
હરિદાસ સુઈ[1]—		
૧. જૂનાગઢના ચંદ્રાવળા (૬૫) (અધૂરા છે) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३७२ ख (ઉ. સાં ૧૮૭૮ લગ૦).
૨. મહાભારત ચંદ્રાવળા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३७१ (૩૦ થી ૭૫૪ સુધીના તૂ.).
૩. માંડવો[2] (જૂનાગઢના મંદિરના મહારાજનો)		—फा. ३१७ क (ઉ. સાં. ૧૮૬૭).
૪. રામાયણ-ચંદ્રાવળા (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. २७२ क (ઉ. સાં. ૧૮૭૮).
હરિભટ્ટ[3]—		
૧. (સંક્ષિપ્ત) દશમલીલા (કૃષ્ણચરિત્ર) બૃ. કા. દો. ભાગ ૩ જામાં છપાઇ છે.		—કોઇ હાથપ્રત મળતી નથી.
૨ પદસંગ્રહ બૃ. કા. દો. ભાગ ૭ મામાં પાંચ પદ છપાયાં છે, જેમાં એક સાતવારનું પણ છે.		”

૧. જૂનાગઢનો વતની જણાય છે; તે સાં. ૧૮૫૦ થી જૂનો નથી. જ્ઞાતિએ દરજી પણ વાણિ, મછોયો કે કેવો તે નિશ્ચિત નથી.

૨ આ અને ઉપરનો હરિદાસ એકજ છે કે અન્ય, તે નક્કી થઇ શકાતું નથી.

૩. દાતાહરિનો પંથ ચલાવનાર; એ બ્રાહ્મણ હતો અને વડોદરાનો વતની હતો; સાં. ૧૮૮૫ માં હયાત હતો.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૩. હાલરડું ખુ કા. દો. ભાગ ૩ જામાં છપાયું છે.		—કોઇ હાથપ્રત નથી.
હરિભટ્ટ[1]—		
૧. ઓખાહરણ (અપ્રસિદ્ધ)		—સૂ. ૧૪ (ઉ. સાં. ૧૯૨૦).
હરિરામ[2]—		
૧. બભ્રૂવાહન આખ્યાન (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૯૬	—द. १७९ च (માત્ર પાંચ કડવાંનો ભાગ), २०० च (ઉ. સાં. ૧૭ ૯૮), ८४२ ञ (તૂ); —फा. १४१क (આદિ પાંચ કડવાં તૂ), २२९ ङ (ઉ. સાં. ૧૭૬૩);
	×૧૬૯૫	—च. ×८७६ (ઉ. સાં. ૧૮૭૨), १००९ (ઉ. સાં. ૧૮૮૦), ×७५५० ए (ઉ. સાં. ૧૭૮૨); —ह.×५८ (નકલ), ×५९ (નકલ), १८३ घ (ઉ. સાં. ૧૮૦૪); —सू. ५९. ☞ એક પ્રત "બ્રિટિશ મ્યુઝિઅમ" માં નં. ૫૦–૨ ની છે, તેમાં કવિએ "સીતાસ્વયંવર" અને "રુકિમણીહરણ" લખ્યાનો ઉલ્લેખ કર્યો.
હરિશંકર મહેતો—		
૧. જહાંદારશાની વાર્તા (૧૪ વાર્તા) (અપ્રસિદ્ધ)		—फा. ३४८ (ઉ. સાં. ૧૯૦૧; આદિ ૧ પાનું તૂ).

૧. મેવાડો બ્રાહ્મણ; ગુજરાતવાસી.

૨. વીરમસુત, એ જ્ઞાતિએ ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણ હતો અને સુરત-હરિપુરામાં રહેતો હતો. તેણે રુક્મિણીસ્વયંવર તેમજ કૃષ્ણવિરહનાં પદો પણ રચ્યાં છે.

કવિ અને કૃતિ	રચ્યાસાં.	હાથપ્રતો
૨. બદિઅેલ જમાલ-પરીની વાર્તા (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ. ૧૫૨
હરિશ્ચંદ્ર—		
૧. રેંટિયો (અપ્રસિદ્ધ)		—પુ. ૬૩.
હસ્તરામ—		
૧. પદો (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૬-૫.
હાજો—		
૧. થાળ (અપ્રસિદ્ધ)	૧૬૬૦	—ચ. ૨૬૯૦ i (ઉ. સાં. ૧૭૩૦).
હિમો—		
૧. કલજુગનો મહિમા (અપ્રસિદ્ધ)	૧૭૧૫	—દ. ૩૨૮ (આદિ તૂ.).
હીરાચંદ—		
૧. ગાયનશતક (નવીન પદો) (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૭૭ (નકલ).
હીરાનંદ—		
૧. કૃષ્ણગોપીસંવાદ (અપ્રસિદ્ધ)		—ફ. ૨૪ જ.
હેમ—		
૧ શનિશ્ચરનો છંદ (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૧૦૩૫ ૬ (ઉ સાં. ૧૮૨૮).
હેમદાસ—		
૧. દ્રૌપદીવસ્ત્રહરણ (અપ્રસિદ્ધ)		—દ. ૨૬૩.
૨. પાંડવ-જાુગટું (અપ્રસિદ્ધ)		—ડા. ૮-૮.

———+———

परिशिष्ट – १ – पदसंग्रहो

૧. ह. ના પદસંગ્રહો

૧૮ क	રામકૃષ્ણ વગેરેનાં પદો.
૩૩ क	હિંદી અને ગૂજરાતી પદો.
૧૧૮ ૧૧૯ ૧૨૦ ૧૨૧	વૈષ્ણવ સંપ્રદાયને લગતાં ગૂજ. વ્રજ. ધોળ, પદો, ધમાર વગેરે છે.
૧૨૩	પ્રીતમ, કબીર વગેરેનાં ગૂજ. હિં. પદો.
૧૨૪	રવિદાસ, મૂળદાસ, અખો વગેરેનાં પદો.
૧૨૫	ત્રીકમ, નિષ્કુલાનંદ, અનુભવાનંદ, બ્રહ્માનંદ વગેરેનાં પદો.
૧૩૭ ૧૩૮	પ્રકીર્ણ ગરબાઓ.
૧૪૦	"
૧૫૪	બ્રહ્માનંદ, દેવાનંદ, ભૂમાનંદ, મુક્તાનંદ, કૃષ્ણારામ વગેરેનાં પદો.
૧૭૩ घ	રામકૃષ્ણ, લછીરામ વગેરેનાં હિં. ગૂ. પદો.
૧૭૭ घ	નરસિંહ, રઘુનાથ, થોભણ વગેરેનાં પદો.
૧૮૦ ड	દયારામ વગેરેનાં.
૧૮૩ घ	હિં. ગૂ; પદો.
૧૯૪ क	વલ્લભદાસ, નરસિંહ વગેરેનાં હિં ગૂજ. પદો.
૧૯૪	સાથે નરસિંહ, રાજે વગેરેનાં છૂટક પદો.
૨૨૩ घ	નરસિંહનાં થોડાં પદો પાછળ ઉતારેલાં છે.
૨૩૯	ભાલણ વગેરેનાં પદો.
૨૬૯ ड	સાથે કબીર વગેરેનાં થોડાં પદો.
૨૮૪	ઉપરાંત હિં. પદો છે.
૩૫૦ अ	(ઈ. સાં. ૧૭૦૧). નારાયણ, નરસિંહ, મીરાં, પરમાનંદ, સુરદાસ વગેરેનાં ગૂજ. હિં. પદો. (સારી રીતે જૂની ભાષાના સંસ્કાર સચવાઇ રહેલા છે).

૩૬૫ अ	રાજે, રામકૃષ્ણ, રણછોડ વગેરેનાં પદો.
૩૭૩	ગરબા અને પદો.
૪૦૮	પ્રકીર્ણ ગૂજ. હિં. પદો–ગરબીઓ વગેરે.
૪૧૮ अ	હરગોવન, લક્ષ્મીદાસ, મીઠો, શામળ, કુબેર, વિમલ, નાહાનો, રામકૃષ્ણ, બચિયો, ગંગારામ, માહુદાસ, રઘુનાથ, જીવનરામ ભવાનીશંકર, પ્રીતમનાં પદો–ગરબા.
૪૪૬	સુરદાસ, નરસિંહ; પરમાનંદ વગેરેનાં હિં. ગૂજ. પદો.
૪૭૫ क	" "
૪૭૭ ई	રાધાવલ્લભીય નરવાહન, હિતહરિવંશ ઉપરાંત પુષ્ટિમાર્ગીય વ્રજ. પદો અને નરસિંહ–મીરાંનાં બે ત્રણ ગૂજ. હિં. પદો; વિષ્ણુદાસ–હરિદાસનાં પણ બે પદો છે.
૪૮૬ ह	સાથે–નરસિંહ–કૂઢ અને શેખોજીનું એકેક પદ છે.
૫૨૫	પ્રકીર્ણ ગરબાઓ.
૫૪૨ क	સાથે લછીરામ, નરસિંહ, રણછોડનાં થોડાં હિં. ગૂજ. પદો.
૫૭૪	નરસિંહ, પ્રીતમ, અખો વગેરેનાં છૂટક પદો.
૫૭૭	નરસિંહ, મીરાં, કબીર, રાજે, રામકૃષ્ણ, અખો વગેરેનાં પદો.
૬૦૪	પ્રકીર્ણ પદો છે.
૬૧૨ अ	નરસિંહ, ધીરો, રવિદાસ, પ્રીતમ, નિષ્કુલાનંદ, બ્રહ્માનંદ, શામળ વગેરેનાં ગૂજ. પદો અને પુષ્ટિમાર્ગીય વ્રજ. પદો છે.
૬૧૮	પુષ્ટિ. વ્રજ ભાષાનાં પદો.
૬૨૭ क	વિશ્વનાથ વગેરેના ગરબાઓ.
૬૩૦	વલ્લભ, માવજી વગેરેના ગરબા અને પ્રકીર્ણ પદો.
૬૪૧ अ	વલ્લભ, મીઠો, દલપત, યદુરામ, અંબાઈદાસ વગેરેના ગરબાઓનો સંગ્રહ.
૬૪૪	માણેકદાસ વગેરેનાં હિં. પદો.
૬૪૫	કબીરનાં પદોનો સંગ્રહ.
૬૫૬	નરસિંહ, અખો, પ્રેમદાસ વગેરેનાં છૂટક પદો.
૬૬૧ अ	નરસિંહ, પ્રેમાનંદ, ધીરો, કબીર, ધર્મદાસ વગેરેનાં ગૂ. હિં. પદો.
૬૬૪	ત્રણ ગૂટકા છે, જેમાં ભાગવતનાં ધોળ, વલ્લભની આરતી, નરસિંહનાં પદો, ઉપરાંત વ્રજ ભાષાનાં પદો છે.

૬૬૬ च રાજે, રણછોડ, રામદાસ, નાથભવાન, નરસિંહ વગેરેનાં ગૂજ. હિં. પદો.

૬૭૨ સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના કવિઓનાં પદો.

૬૭૩ जे પ્રકીર્ણ ગરબાઓ.

૬૭૫ નરસિંહ, ધીરો, પ્રીતમ, રણછોડ, વગેરેનાં પદ-ગરબા.

૬૭૭ પ્રકીર્ણ પદો-કીર્તનો. (બે પ્રત એકઠી છે.)

૬૭૯ કબીરનાં હિં. પદો.

૬૮૩ अ સુરદાસ, મીરાં, કબીર, તુકારામ વગેરેનાં હિં. વ્ર. ગૂજ. મરાઠી પદો.

૬૮૮ ड સાથે રામદાસનું ૧ અને નરસિંહનાં બે પદો.

૭૦૨ સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના કવિયોનાં પદો.

૭૦૩ પુષ્ટિમાર્ગનાં ધોળપદો.

૭૦૪ પ્રકીર્ણ ગરબા, પદ, મહિના વગેરે.

૭૦૬ अ
૭૦૭ } પ્રકીર્ણ ગરબા-પદો.

૭૧૦ „

૭૧૩ क લગ્નગીતો અને ગરબીઓ.

૭૧૫ પ્રકીર્ણ ગરબાઓનો સંગ્રહ.

૭૧૬ अ સાથે પ્રભારામનું ૧, નરસિંહનું ૧ પદ.

૭૧૭ च સાથે નરસિંહનાં પણ પાંચ પદો.

૭૧૯ अ નાનો, વલ્લભ રામકૃષ્ણ, શિવાનંદ વગેરેનાં પદો-ગરબાઓ.

૭૨૪ પ્રકીર્ણ પદો-ગરબીઓ-ભજનો.

૭૨૬ अ નરસિંહ, નાથભવાન, ભગવાનદાસ, કેશવ વગેરેનાં પદો.

૭૨૭ રઘનાથ, દ્વારકાદાસ, રાજે, નરસિંહ, રણછોડ, કૃષ્ણદાસ વગેરેનાં ગૂ. વ્ર. પદો.

૭૩૦ સતપંથી-ખોજાઓના ધર્મના ભજનસંગ્રહ.

૭૩૧ ड પ્રકીર્ણ-ગરબી-પદો.

૭૫૪ पच કબીર અને કૃષ્ણાજી મહારાજ, ઉપરાંત ધીરાનું ૧ પદ.

૭૭૨ च નરસિંહ, સુરદાસ વગેરેનાં ગૂજ. વ્રજ. પદો.

૭૯૮ પ્રકીર્ણ ગરબાસંગ્રહ

૮૦૧ પુષ્ટિમાર્ગીય-ધોળ-પદો-કીર્તનો ગૂજ. વ્રજ.

૮૦૬ इ	નરસિંહ, માહેશ્વરદાસ, દયારામ, રઘનાથ, મીઠો, દયારામ, હિમો વગેરેનાં પદો. (ગૂ હિં.)
૮૦૭ पक	સાથે અસાઇત નાયકના દોહા, જમના મહિમા, રામદેના મહિના છે.
૮૨૬	નરસિંહ, મીરાં, સુરદાસ, નંદદાસ વગેરેનાં ગૂજ. વ્ર પદો.
૮૩૬	વાઘ, દેવીદાસ, ગદાધર, પ્રેહેદવ, ભાલણ, ભીમ, નરસિંહ અને વિશ્વનાથ નાગરનાં ગૂ પદો.
૮૭૫ इ	સાથે ભવાન, ધીરો, જેરામ, શિવાનંદ, રણછોડનાં પદો.
૮૭૮	સાથે પ્રીતમ, જીવન, જેઠો, રણછોડ, નથૂ, નરસિંહ, નાંવદો-નાં પદો.
૮૭૯ आ	સાથે રામકૃષ્ણ, મીરાં, રાજેનાં પદ.
૮૮૦ जे	ગંગારામ, ધર્માનંદ, નારાયણદાસનાં પદો.
૮૮૬ ड	સાથે નરસિંહનું ૧ અને ભાણદાસનું ૧ પદ તૂ
૮૯૫	પ્રીતમ-નરહરિનાં પદો ઉપરાંત હિ. વ્ર પદો.
૮૯૭	પ્રીતમ, વેલૂ જીવી, રણછોડ વગેરેનાં પદો.
૯૧૮ च	સાથે પ્રીતમ, જીવનદાસ, રણછોડ, ગવરીબાઈ, ભાણદાસ, નરસિંહ, કબીર, હરિદાસનાં ગૂજ. હિં. પદો.
૯૩૫ घ	સાથે બે ગૂજ. પદો (બાકી જૈન સ્તવનો)
૯૮૬	પુષ્ટિ. પદો વ્રજભાષાનાં.
૯૮૮ अ	વૈષ્ણવોનાં પદો-ધોળ વગેરે વ્રજભાષાનાં.
૯૮૯	વૈષ્ણવ મંદિરોમાં ગવાતાં બારમાસી પદો-કીર્તનો.
૧૦૦૦ अ	વ્રજભાષાનાં પદો ઉપરાંત રામકૃષ્ણ, ગોપાલ, ભીમ, ભાલણ, કાજી મેહમૂદ (ગૂ બે પદ), રતનો, અખો, રણછોડ, જીવન, નરસિંહ, સુંદર, કુંજવિહારી, નાથભવાન, સૂરદાસ (ગૂ. પદ), આનંદ, દેવીદાસ, વગેરેનાં પદોનો સંગ્રહ.
૧૦૩૫ अ	પીપો, નરસિંહ, પ્રાણજીવન, અમર, અખો, કીલાણનાં ગૂજ. પદો ઉપરાંત સુરદાસનાં વ્રજ. પદો.
૧૦૩૬	પુષ્ટિમાર્ગીય પદસંગ્રહ વ્રજભાષામાં.
૧૦૩૮ के-म्ल	પરમાનદ-પ્રભાશકર વગેરેનાં પદો; થોડાં કબીર-સુરદાસનાં હિં. પદો.
૧૦૩૯ जी	દેવીદાસ, ધીરો, સુરદાસ, પ્રભાશકર, કબીર, વગેરેનાં ગૂજ. હિં. પદો

१०४१ अ — મુક્તાનંદ, દેવાનંદ, પ્રીતમનાં પદો.
१०५३,५४ — કાવ્યદોહન ભાગ ૨ જો—ક. દ. ડા.એ એકત્રિત કરેલ.

૨. फा ના પદસંગ્રહો

३० — ગરબા-લાવણી વગેરે.
३९ — થોડાં હિંદી-ગૂજ. પદો.
६९ ख-प — ભાણદાસ, પુરુષોત્તમદાસ, નરસિંહ, વિષ્ણુદાસ, વૈષ્ણવનાથ, રામદાસ, માધવદાસ, વલ્લભદાસ વગેરેનાં પદો.
७० क — હિંદી પદો ઉપરાંત ગરબાઓ; ગૂજ. પદો પણ નરસિંહ-મીરાં વગેરેનાં છે.
७१ ख — કબીર, મીરાં, નરસિંહ દયારામ, હેમો વગેરેનાં પદો.
७२ ख — રણછોડ, પ્રીતમ, માંગજી, વલ્લભ વગેરેનાં પદો.
८२ घ — તુલસીદાસ, મીરાં, સુરદાસ, પ્રેમાનંદ, રામકૃષ્ણનાં થોડાં પદો.
८५ — નરસિંહ, ભાલણ, ભાણદાસ, જનકૃષ્ણ, ભીમો, કબીર, રણછોડ, પ્રીતમ વગેરેનાં ગૂજ. હિં. પદો.
१०१ — (ઉ. સં. ૧૮૫૫) નરસિંહ, મણિરામ, રોહીદાસ, તુલસી, શોભણ વગેરેનાં પદો.
१०७ घ — નરસિંહ, બાલભટ્ટ, બ્રહ્મદેવ, રણછોડનાં પદો
११० झ — સાથે નરસિંહ, ભીમ, કેશવ, રામકૃષ્ણનાં પદો.
१११ ग — કબીર, સુરદાસ, નરસિંહ, ભીમ, કેશવ વગેરેનાં પદો.
११३ झ — વલ્લભદાસ, નરસિંહ, કૃષ્ણદાસ, કૃષ્ણાબાઈ, ભવાની, ભગવાન, મીરાં, સુખાનંદનાં પદો.
११८ — (ઉ. સં. ૧૮૫૯) નરભેરામ, મીરાં, માનપુરી, નરસિંહ, ભાલણ, રણછોડ, જેરાજદાસ, નંદ, સુરદાસ, કબીરનાં પદો.
१२२ ख — ભીખો અને રણછોડનાં પદો.
१२५ क — ગોવર્ધનદાસ, હરિદાસ તથા કનૈયાનાં પદો.
१३४ घ — ગદાધર, કૃષ્ણદાસ, કુંભનદાસ, નરસિંહ મહેતાનાં હિં. ગૂ. પદો.
१३९ ग — મીઠો-પ્રીતમ વગેરેનાં-તેમજ વૈષ્ણવમાર્ગનાં વ્ર. ગૂ. પદો.
१४३ ग-घ-ङ — દેવાકર, મુરલીધર, કેસોદાસ, ભીમ, નરસિંહનાં પદો.
१४७ — કાગ્યો-પદો જુદા જુદા કવિઓનાં-મોટો સંગ્રહ.
१४८ ख — ભીમ, આત્મારામ, અખો, વગેરેનાં પદો
१४९ क — પદો, મહિના, વાર વગેરે ગૂ. હિં.

१५३ क-ख	રામભગત, રણછોડ, દયારામ, નરસિંહનાં પદો.
१५५	પુરુષોત્તમ, આત્મારામ, રામદાસ, મીરાં, નરસિંહ, રામકૃષ્ણ, રાજે વગેરેનાં.
१५७ ङ	પ્રકીર્ણ ગૂજ. પદો.
१६२ ख	ધરડા વરનો ગરબો વગેરે ગરબા
१६५ ग	દયારામ વગેરેનાં પદો.
१७५ ठ	નરસિંહ-મીરાં વગેરેનાં પદો.
१८०	પ્રીતમ, નરસિંહ, જીવણ, તુલસી, રાજે, માનબાઇ, દયારામ વગેરેનાં
१९८	વૈષ્ણવ હરજી, કબીર, રામદેવ, નામદેવ વગેરેનાં પદો.
१९९ ग	મીરાં, જીવણ, વિષ્ણુદાસ, મીઠો, ગોપળ, નરસિંહ, અખો, રણછોડ આદિનાં પદો.
२००	ગોવિંદ, નંદદાસ, પરમાનંદ, સુરદાસ, જનદાસ આદિનાં વ્ર હિં. પદો.
२०७	દેમલ, ગોઢડ, પ્રીતમ, કુબેર, ખોડો, જીવણ, રણછોડ, રવિદાસ, નરભેરામ વગેરેનાં પદો.
२०९ घ	મીરાંબાઇ, રણછોડ, નરસિંહ, રામકૃષ્ણ, આદિત્યરામ, માનપુરી, હરિદાસ વગેરેનાં પદો.
२१०	નરસિંહ, હરિદાસ, ભગવાનદાસ, રામકૃષ્ણનાં હિં ગૂજ.
२११ ख	નરસિંહનું પ્રાચીન પદ.
२१९ ख-छ	આદિત્યરામ, રવિદાસ, વસ્તો, નિરાંત, મૂળદાસનાં પદો.
२२२ ग	રામદાસ, લંઘનદાસ, કૃષ્ણદાસ, સુરદાસનાં ગૂજ. હિં. પદો.
२२६ ग	પ્રીતમ, કબીર વગેરેનાં ગૂજ. હિં. પદો.
२२९ च	નરસિંહ મહેતો, જગજીવન, માધવદાસ, જીવણદાસનાં પદો.
२३०	રૂઘનાથ, જીવણ, પુરુષોત્તમ, કૃષ્ણદાસ, નરસિંહ, પ્રીતમ, વસ્તાનાં પદો.
२४५ ग	રામદાસ, મૂળદાસ, દયારામ, અખો, પ્રીતમ, દેવો વગેરેનાં પદો.
२४७ ख	દલપત, દુર્લભ, મસ્તાનનાં ગૂજ. હિં પદો.
२४९	વશરામ, ગોહિલ, ગેમલજી, કબીર, નરસિંહનાં પદો (જૂનો સંગ્રહ).
२५१	ભગવાનદાસ, મૂલદાસ, રણછોડ, સુદર, વગેરેના છપ્પાઓ વગેરે.
२६९ ग	પ્રકીર્ણ પદો-ચંદ્રાવળા છૂટક.

२९१ — નરસિંહ, પ્રીતમ, કબીર, સુરદાસ વગેરેનાં ગૂજ. હિં. પદો.
३०२ ट — પ્રકીર્ણ પદો-ધોળ નિત્યોત્સવ, નરસિંહ વગેરેનાં ગૂજ. વ્રજ.
३०७ छ थी ट — દયારામ, પ્રીતમ, રામકૃષ્ણ, નરસિંહ, અખાનાં રાગબદ્ધ પદો.
३०८ घ — છૂટાછવાયાં હિંદી પદો.
३१० क — બારમાસી ઉત્સવોનાં પદો, નરસિંહ, રામકૃષ્ણ, સુરદાસ વગેરેનાં ગૂજ. વ્ર.
३११ घ — રાગમાળા-જુદા જુદા રાગને મથાળે પદો-નરસિંહ, પરમાનંદ ગૂજ. વ્ર.
३१२ — નરસિંહ, મહીદાસ વગેરેનો મોટો સંગ્રહ. ભાષા. મધ્ય. ગૂજ. ૪ થી ભૂમિકા.
३१७ ख — વૈષ્ણવીય પ્રકીર્ણ ગૂજ. વ્રજ. પદો.
३१८ फ — પ્રકીર્ણ-ગરબીઓ રામકૃષ્ણ વગેરેની.
३१८ ग — રઘુનાથ, જેઠો, મીરાં વગેરેનાં પદો.
३१९ ख,च,ट — છૂટાંછવાયાં પદો.
३२१ क — પ્રકીર્ણ પદો નરસિંહ, માનદાસ, મીરાં વગેરેનાં.
३२२ — છેડે થોડાં પદો ઊતારેલાં છે.
३२४ च — નરસિંહ વગેરેનાં ગૂજ. હિં. પદો.
३२८ क,ग थी च,ङ,घ,प,फ,स,ह,द्य — નરસિંહ, રાજુ, સવજી, માંગદાસ, રણછોડ, ભગવાનદાસ, ભોજો, હરિદાસ, વગેરેનાં ગૂજ. પદોનો સારો સંગ્રહ
३३४ — સુરદાસ, નરસિંહ વગેરેનાં વ્રજ. ગૂજ. પદો.
३३६ थ — નરસિંહ, પ્રાગદાસ, અખો વગેરેનાં પદો.
३३७ — રાજે, રણછોડ વગેરેનાં પદો.

---

३४३ क — પ્રકીર્ણ કંઠસ્થ સાહિત્યની નકલ.
३५० ख — નરસિંહ, રણછોડ, આણંદો વગેરેનાં પદો.
३५१ फ,ट — રાગનાં કીર્તનો પદો-નરસિંહ, અખો, રણછોડ, ઉદ્ધવ વગેરેનાં.
३५९ — રામકૃષ્ણ, અખો, નરસિંહ વગેરેનાં પદો.
३६३ फ — પ્રકીર્ણ પ્રભાતી-હરિદાસ વગેરેની.
३७० ङ,छ — કબીર, નરસિંહ વગેરેનાં પ્રભાતિયાં, હમચી વગેરે.
३७९ ख — રણછોડ, ધોભણ, મીઠો, નરસિંહ ગોપાલનાં પદો.

ડ. ડા. ના પદસંગ્રહો

१-२ — સાથે નરસિંહ, પ્રેમાનંદ વગેરેનાં પદો.

૨–૨ રઘુનાથ, નરસિંહ, રવિદાસ, માધવદાસ, હરિદાસ, રઘુરામ, સુંદરદાસ, જીવણદાસ, કલ્યાણ, ગોપાળદાસ, રણછોડ, ભાલણ, રામકૃષ્ણ, વલ્લભ, વ્યાસદાસ, ગોવિંદ, રસિક, કેશવ, વ્યાસ હરજી, ગોકુલદાસ, વેલીજીવી, ભજનાનંદ, પ્રીતમ, જશવંતરામનાં પદો.

૨–૭ હરિદાસ, માધવદાસ, રઘુનાથનાં પુષ્ટિમાર્ગીય ધોળ-પદો.

૬–૧ (ઉ. સં. ૧૮૮૧) સાથે પ્રકીર્ણ પદો–કાવ્યો-ધોળ વગેરે.

૬–૧૩ હરિ, રઘુનાથ, પ્રીતમ, મુકુંદ, ભવાન ભક્ત, રણછોડદાસ, ધીરો, સુરદાસ, અખો, રાજે, નાનો, જીવણ, તુલસી, મીરાંબાઈ, રામકૃષ્ણ, નરસિંહના પદો.

૬–૧૫,૧૬,૧૭,૨૩,૨૪,૨૫,૨૬ પરમાનંદ વગેરે વ્રજભાષાના કવિઓ, નરસિંહ–નિષ્કુલાનંદ વગેરે ગૂજરાતી કવિઓનાં પદોનો મોટો સંગ્રહ.

૭–૨,૫ દેવીદાસ, હરિદાસ, રામદાસ, જીવન, માધોદાસ, કેસુદાસ, કૃષ્ણદાસ, કહાનદાસનાં પદો; ઉપરાંત વ્રજભાષાનાં નંદદાસ વગેરેનાં પદો.

૮–૧,૧૫,૧૬ વલ્લભરામ, ગરબડદાસ, લાલકૃષ્ણ, દયારામ, રણછોડ, ભૂખણ, અખો, લાલદાસ, ખાતૂ વગેરેનાં પદો.

૯–૩,૫,૮ ભાલણ, રામકૃષ્ણ, ઉદેરામ, રણછોડ, પ્રીતમ વગેરેનાં પદોનો મોટો સંગ્રહ.

૧૦–૧ થી ૮ સુખસાગર, દ્વારકો, નારણ, નરસિંહ, રામકૃષ્ણ, ગેમલ, નથૂ, થોભણ, મોરાર, પ્રેમાનંદ, પ્રીતમ, રણછોડ વગેરેનાં પદોનો મોટો સંગ્રહ.

૧૧–૧ થી ૩,૬,૧૬ કુબેર, છોટમ, સારંગદાસ, મોહનદાસ, પ્રીતમ, ગોરખ, વગેરેનાં પદોનો મોટો સંગ્રહ.

૧૨–૩ થી ૧૦,૧૬ હરિદાસ, ખીમદાસ, જેકૃષ્ણદાસ, મીરાં, શાંતિદાસ, ગોવિંદ, વલ્લભ, નરસિંહ, છોટમ, પ્રીતમ, વગેરેનાં પદોનો મોટો સંગ્રહ

૧૩–૪ રામદાસ, પરમાનંદ, સુરદાસનાં વ્રજ. પદો.

૧૪–૮,૯ પ્રકીર્ણ ગરબી-ગરબા.

૪. ઘ. ના પદસંગ્રહો

નં ૬૪૦ a (ઉ. સાં. ૧૭૫૯), ૬૬૪ (ઉ. સાં. ૧૯૦૬), ૮૭૫, ૮૭૯ b (ઉ. સાં. ૧૮૪૧), ૧૭૫૬, ૪૬૮૪ a (ઉ. સાં. ૧૮૪૧), ૫૩૩૧ c, ૫૪૯૭ (ઉ. સાં. ૧૭૩૪), ૭૫૧૦ (ઉ. સાં. ૧૮૭૮), ૭૫૧૨ (પુષ્ટિમાર્ગીય પદો), ૭૫૨૩ (ભજનસંગ્રહ), ૭૫૫૧ સાથે (પુષ્ટિમાર્ગીય પદો), ૭૫૫૭ (ભજનસંગ્રહ).

૫. ફે. ફો. ના પદસંગ્રહો

નં. ૪૨૧ ની હાથપ્રતમાં શામળ, સદાશિવ, કુબેર, લખિયો, હરગોવિંદ, પ્રેમારત ક્ષત્રી, વલ્લભ, શિવજી, આદિત્ય, વિશ્વનાથ, પ્રાગ, નાથ, કાહાન, રવિકૃષ્ણ, કેશવ, રામનાથ, વ્હાલમ, ભવાનીશંકર, દલપત, રામકૃષ્ણ વગેરેના ગરબા ચરબી છે. તેમાં વલ્લભના ગરબા ઘણા છે.

૬. ફ ના પદસંગ્રહો

૩ ઘ,ઘ	નરસિંહ વગેરેનાં પદો—ગરબાઓ.
૫ च	રામકૃષ્ણ રઘુનાથ, પ્રેમાનંદ વગેરેનાં પદો.
૬	નરસિંહ વગેરેનાં પદો.
૮ ट	ભાલણનાં બે પદો.
૧૦ ख	વ્રજભાષાનાં અને ગૂજરાતીનાં પદો.
૧૧ ख	પ્રકીર્ણ આરતી બે.
૧૩	બ્રહ્માનંદ, બહેચરનાં પદો.
૨૪ ज	નરસિંહ, ગણપત, માંડણનાં પદો (ઉ. સાં. ૧૭૪૭); હિંદી પદો પણ છે.
૨૫ ख	કબીર વગેરેનાં હિં. ગૂજ. પ્રકીર્ણ પદો.
૩૬ ज	પ્રકીર્ણ પદો—
૬૩ ग	નરસિંહ, ભાલણ, મીરાં વલ્લભ, રાજે વગેરેનાં પદો. (નકલ)
૬૬	પ્રીતમ, સુખાનંદ, ખીમદાસ, ડુંગરપુરી, જીવણદાસ વગેરેનાં પદો.
૭૮	નિષ્કુલાનંદ, બ્રહ્માનંદ, પ્રેમસખી વગેરેનાં પદો (ઉ.સાં.૧૯૩૩).
૧૩૪	મયારામ, પ્રીતમ વગેરેનાં પદો.
૧૪૬ घ	પ્રકીર્ણ પદો.

૧૫૦ घ	નરસિંહ, સુરદાસ વગેરેનાં ગૂજ. હિં. પદો
૧૫૭ च	દયાગમ અને હરિભટ્ટનાં બે પદ.
૧૫૯ थ	પુષ્ટિમાર્ગીય પદો.
૧૬૦	સુરદાસ, મીરાં, ધીરો, તુલસી, રણછોડ, અલખ વગેરેનાં પદો.
૧૭૭ ख	માધવદાસ, નરસિંહ વગેરેનાં હિં. ગૂ પદો.
૧૮૧ क	શામળ વગેરેનાં પ્રકીર્ણ પદો.
૧૮૪ ग ૧૮૭ च	પ્રકીર્ણ ભજનો
૧૯૭ ख	– સાથે થોડાં છૂટક પદો.
૨૦૭.	મીરાં, હરદાસ, પરમાનંદ, કૃષ્ણદાસ, મોહનદાસ, પ્રેમાનંદ, વગેરેનાં ગૂજ વ્રજ. પદો. (નકલ).
૨૧૦	ગણપત, દયાળ પુરુષોત્તમ, ભાવસંગ, શિવાનંદ, મૂળદાસ, નિરાંત, કબીર, પરમાણંદનાં વ્રજ. ગૂજ. પદો (નકલ).
૨૧૧	ખૂટિયો, દયાળદાસ, નિરાંત, ધર્મગીર, દોલત, હોસજી, મામદાસ, ગોવિંદ, આદિત્ય, બાપૂ, મંછારામ, રાજે, જીવણનાં પદો. (નકલ)
૨૧૨	ગંગારામ, સુરજરામ, અખંડાનંદનાં પદો (નકલ)
૨૧૬ घ	બ્રહ્માનંદ વગેરેના હમચી-પદો-કીર્તનો. (નકલ)
૨૧૮	વલ્લભ, કુબેર, હરગોવન, વગેરેનાં માતાનાં પદોનો સંગ્રહ (,,)
૨૪૩	વલ્લભ, શિવજી, હરગોવનના પદો. (,,)
૨૪૪	હરિદાસ, ગંગાદાસ વગેરેનાં (,,)
૨૪૬	કેશવ, પુરુષોત્તમ કાનજી, રાજે, રામકૃષ્ણ, વજિયો વગેરેનાં પદો (,,)
૨૪૭	ધનો, જીવણદાસ, રણછોડ, મીરાં, ગણપત, હરિકૃષ્ણ વગેરેના પદો (,,)
૨૪૮	અખો, નથુભાઇ, મોતીરામનાં પદો. (,,)
૨૫૧	ભોજો, ગણપત, નિરાંત વગેરેના પદો, (,,)
૨૫૨	રામચંદ્ર, અલખબુલાખી, જેકૃષ્ણ, કાનપુરીનાં પદો (,,)
૨૬૪	મૂળદાસ-નિરાંતના બે પદ (,)
૨૬૬	બાપૂ ગાયકવાડ, ભગવાનદાસ, સુરદાસ, રામકૃષ્ણ, કૃષ્ણદાસનાં પદો. (,,)

૨૮૨ પ્રકીર્ણ ગૂજ. પદો.
૨૯૭ घ રામકૃષ્ણ–નરસિંહનાં પદો.

૭. सं ના પદસંગ્રહો.

૪ કાવ્યસંગ્રહ–જીર્ણ–દુર્વાચ્ય.
૬ फ પ્રકીર્ણ દોહા–સોરઠા (સારો સંગ્રહ)
૭૦ ग,ज પ્રેમ–આલણુ–વૈકુંઠગિરિ, નરસિંઓ–લીલાધર વગેરેનાં પદો. ग માંના પદની ભાષા. મધ્ય. ગૂજ.ની ૩ જી ભૂમિકા છે.

૮. पु. ના પદસંગ્રહો

૧ સાથે ગંગારામ, રવિદાસ, તાનસેન, નરસિંહ, રામકૃષ્ણ; માંડણનાં પદો છે.
૪ સાથે ગોકુલાષ્ટમી પર ગવાતાં પદો.
૧૫ સાથે દયારામ, કેવળ, ભોલાદાસ, મીરાંબાઈ, ભીમ, રામકૃષ્ણ, મોહનદાસ, ઉદો, લખમોજીનાં પદો છે.
૧૬ મીરાંબાઇ, ઋષિરાજ, પ્રીતમ, પ્રાગદાસ, નરસિંહ, મીઠો, દયારામ, દેવાનંદ, સુરદાસ, ભુવન, દુર્લભ, ગેમલ, રણછોડ, બાપૂ ને ધીરનાં પદો.
૧૭ ભીમ, સુરદાસ, નંદદાસ, નરસિંહ, રામકૃષ્ણ, તુલસીદાસ, મીરાં, પ્રાગ, પ્રીતમ, ભુવન ને કેવળનાં પદો.
૧૮ મીરાં, વસંતરામ, રવિદાસ, કેશવો, માધવદાસ, પ્રેમદાસ, નરભેરામ, અખૈદાસ, ચંદ્રસખી, ભૂતનાથ (અખાનો ગુરુ), સુરદાસ, વિષ્ણુદાસ, રાધાબાઇ, કૃષ્ણદાસ, દેવાનંદ, ભોજોભક્ત ને નરસિંહનાં પદો.
૧૯ ગંગાધર, રામદાસ, ઉદાટમ, રવિદાસ, હરિદાસ, સુખાનંદ, મકન ને શિવાનંદનાં પદો.
૨૨–૨૩ ભીખો, રઘુનાથ, શાંતિદાસ, તુલસીદાસ ને રાધાબાઇની ગરબીઓ.
૨૫ પ્રકીર્ણ પદોનો સંગ્રહ.
૩૦ નરસિંહ, મીરાં, રાજે ને પુરુષોત્તમનાં પદો.
૩૭ સાથે છૂટક પદો છે.
૪૦ નરસિંહ અને બીજાઓનાં પદો.
૪૨ સાથે પ્રકીર્ણ પદો છે.

૪૬	સાથે પ્રકીર્ણ પદો છે.
૪૭	કબીર, હરિદાસ, જીવણ, નિરાંત ને ધેલાનાં ધોળ-પદો.
૪૮	હરિદાસ, નરસિંહ, મીરાં ને નિરાંતનાં પદો.
૫૧	નરભેરામ ને મીરાંનાં પદો.
૫૨	કવિ કૃષ્ણાજી અને બીજા કવિઓનાં પદો.
૫૪	નરસિંહ, ગોવિંદ, પુરુષોત્તમ ને રાજારામનાં પદો.
૫૭	પ્રકીર્ણ પદો, નરસિંહ અને કહાનદાસનાં.
૬૯	કલમી તોરાની લાવણીઓ.
૭૧	કવિ ડુંગર, રણછોડ, પ્રેમદાસ, રઘુનાથ, પ્રીતમ, આંણદો, મીઠો ને કહાનદાસનાં પદો.
૭૩	દયારામ, કેવલ, ભોળાદાસ, મીરાં, ભીમા રામકૃષ્ણ, રાજે, જીતો, મોહદાસ, રણછોડ, ઉદો, લખમો, તુળસીદાસ, કૃષ્ણુદાસ, હરિદાસ, રામદાસ, નંદદાસ, નરસિંહ વગેરેનાં ગૂજ. વ્રજ. પદો.
૭૪	રાગમાળા —
૭૫	પદ્યાત્મક લાવણીઓ.
૧૦૮	હિં. ગૂજ. પ્રકીર્ણ પદો.
૧૧૧	પ્રકીર્ણ પદો.
૧૧૯	”
૧૨૪	”
૧૨૬	”
૧૩૬	થોડાં હિં. ને ગૂજ. પદો.
૧૩૯	નરસિંહ, કેવળરામ, નરસિંહ, સુરદાસ, રણછોડનાં પદો.
૧૫૭	નરસિંહ ઉપરાંત પુષ્ટિમાર્ગના અષ્ટસખા વગેરેનાં વ્રજ. પદો.
૧૫૯	પુષ્ટિમાર્ગીય વ્રજ. પદો.
૧૬૦	”
૧૬૫	પ્રકીર્ણ ગરબાઓ પદો.
૧૭૧	કબીર, સુરદાસ (ગૂજ. પદ), નરસિંહ, મીરાં (ગૂજ. ૨, હિં. ૧), રાજે, રામકૃષ્ણ, કવિ જયદેવ, રણછોડ, હરિદાસ, પ્રેમાનંદસુત, ગોવિંદરામ, માનબાઈ, કનૈયો, રામદાસ, પુરુષોત્તમનાં પદો.

૧૭૩ શિવાનંદ, આત્મારામ, તુલસીદાસ, અગ્રદાસ, માધવદા
દુલ્લભદાસ, મનોહરનાં હિં. ગૂજ. પદો.

૧૭૭ નરસિંહ, કેશવદાસ, દેવીદાસ, સુરદાસ, માધવદાસ અ
નંદદાસ વગેરેનાં ગૂજ. વ્રજ. પદો.

૧૯૮ શિવાનંદ, રામદાસ, સુરદાસ, જીવરામ, માધવરામ, અગ્રદા
આત્મારામ, વિષ્ણુદાસનાં હિં. ગૂજ. પદો.

૨૦૪ મીરાં, નરસિંહ, રાજે, રામકૃષ્ણ, જોગીદાસ, ભાલણ, મંગળ
દાસ, વસનદાસ, વલ્લભદાસ, પ્રેમાનંદ, કૃષ્ણદાસ, વગેર
હિં. ગૂજ. પદો.

૨૦૫ સાથે જીવણ, નરસિંહ, પ્રેમાનદનાં ગૂજ. હિં. પદો.

૨૦૬ કૃષ્ણદાસ, સુરદાસ, પરમાનંદ, નંદદાસ, ચતુર્ભુજદાસ
હરિદાસ, માધોદાસ, કિશોરદાસ, જગદીશનાં વ્રજ. ગૂજ. પદ

૨૦૭ સુરદાસ, કબીર, ગોવિંદદાસ, તુલસીદાસ, હરિદાસ, મુકું
પ્રીતમ, રાજારામ, નરસિંહ, ધીરો, નરભેરામ, કૃષ્ણદાસ
દુર્લભદાસ, સુરદાસ, જીવણ, ગેબીરામ, ગોરખ, રવિદાસ
કાલિદાસ વગેરેનાં પદો (હિં. ગૂજ.).

૨૦૮ લોકગીતો.

परिशिष्ट –२– कर्ताना नाम विनानी कृतिओ

१. द नी कृतिओ

नं.	नाम	र. सां.	उ. सां.	नोंध
८ अ	कामावतीनुं आख्यान		१८६०	
१६	रुकमांगद कथा के एकादशीमाहात्म्य	...	...	
१९	बभ्रूवाहन आख्यान	...	...	
२३	आदिपर्व	...	...	
४३	शिवरात्रिनी कथा	...	...	
११२	सिंहासनबत्रीशी	...	...	तूटक
१३०	आत्मबोध (गद्य)	...	...	
१३६	आनंदनो गरबो	...	...	तूटक
१४१	वीरगामनो इतिहास (गद्य)	...	...	
१४२	भील तथा कोळीनी उत्पत्ति (गद्य)	...	...	
१४४	सरोदशास्त्र (गद्य)	...	१८९८	
१४६	योगसार (सं. साथे गू. गद्य)	...	...	
१४६ अ	अमृतधारा (गू. गद्य)	...	...	
१८४ अ	दशमस्कन्ध (गद्य)	...	...	तूटक
१८८ अ	बारमास	...	...	,,
१९३ क	नरनारायणपूजनविधि (गद्य)	...	...	
१९४ ड	आमेरुं	...	१८९३	"विष्णु" नामनो उल्लेख; आदि तूटक; कवि वडोदरानो छे
२०६ ड	कालकानो गरबो	...	१८९३	
२३३ स	बारमास	...	...	तूटक; पण भाषा मध्य. गूज. नी ४ थी भूमिकानी छे, ते रीते प्रत महत्त्वनी छे.

નં.	નામ	ર. સાં.	લે. સાં.	નોંધ
૨૪૩ अ	શનિની કથા (ગદ્ય)	...	૧૮૩૫	
૨૪૪	ભૂગોળપુરાણ (હિં. ગદ્ય)	...	૧૮૮૪	
૨૪૫	ઇંદ્રજાળ વિદ્યા (ગદ્ય)	...	૧૮૯૫	
૨૫૯ क	ઉદ્ધવસંવાદ	...	...	તૂટક
૨૭૩ ब	પ્રભુસ્તુતિ (રામચરિત્ર)	...	૧૭૪૫	તૂટક; પણ ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪થી ભૂમિકાની છે, તે રીતે મહત્ત્વની છે.
૨૮૯ अ	બોધપ્રદીપિકા (સ. અને ગૂજ. ગદ્ય)	...	૧૭૦૬	અર્વાચીન ગૂજ. ગદ્ય
૨૮૯ क	ઉદ્ધવગોપીસંવાદ (૮ પદો)	...	,,	
૨૯૭	નંદબત્રીશી	...	૧૭૮૨	ભ ષા. મધ્ય. ગૂજ. ની ૩ જી ભૂમિકા.
૨૯૭ अ	પ્રશસ્તિઓ (મારુ... ગૂજ.) છંદો	...	...	
૩૦૦	પચદંડની વાર્તા (ગૂજ. ગદ્ય)	...	૧૭૩૮	ગદ્યમાં આ વાર્તા છે અને મહત્ત્વની છે.
૩૧૬	સગાળશા	...	...	આદિ-અંત તૂટક.
૩૩૬ ब	યુદ્ધકાંડ (?).	...	...	મહાભારત યુદ્ધનો પ્રસંગ; આદિ અંત તૂ; ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની ૩ જી ભૂમિકા.
૩૪૧	વિદુરનીતિ (ગદ્ય)	...	૧૯૦૯	અશુદ્ધ ગદ્ય.
૩૪૮ अ	ભૂગોળશાસ્ત્ર (,,)	...	૧૬૪૪	ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની ૩ જી ભૂમિકા; આમાં રાજાઓની વંશાવલી પણ છે.
૩૫૧	ભગવદ્‌ગીતા (,,)	...	...	આદિ. અંત તૂટક; ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા.

નં.	નામ	ર. સાં.	લ. સાં.	નોંધ
૩૫૫ क	શિવરાત્રિની કથા	...	૧૮૧૬	
૩૫૫ ड	નાગદમણ (માર. ગૂજ.)	...	૧૮૧૬	તૂટક; રોનકદાર કાવ્ય છે; ભુજંગી છંદમાં હોઈ મહત્ત્વનું છે.
૩૫૮	અભિમન્યુ આખ્યાન	...	૧૯૦૭	૩૩ કડવાનું અપ્રસિદ્ધ કાવ્ય.
૩૬૧	,,	...	...	આદિ-અંત તૂટક.
૩૬૭	ભગવદ્‌ગીતા (ગદ્ય)	...	૧૭૧૨	ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા.
૩૬૭ अ	યોગવાસિષ્ઠ સાર (ગદ્ય)	...	,,	પૂ: ,,
૩૬૮	ભગવદ્‌ગીતા (ગદ્ય)	...	,,	,,
૩૭૯	હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન	...	...	આદિ-અંત તૂટક.
૩૮૨	રણછોડજીનો ગરબો	...	...	તૂટક
૩૮૩	અંબાનું આખ્યાન	...	...	કોઈ નંદરબારના વતનીએ રચ્યું છે.
૪૦૧ अ	એકાંતરિયા તાવની કથા	...	...	
૪૦૫	ઓખાહરણ	...	...	તૂટક
૪૧૯	શિવગીતા	...	...	આદિ—અંત તૂટક; ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા.
૪૨૧	ભગવદ્‌ગીતા	...	૧૬૮૩	સંપૂર્ણ અને સુવાચ્ય પ્રતિ; ભાષા ઊપર મુજબ
૪૩૩ घ	રાસપંચાધ્યાયી	...	...	તૂટક
૪૪૧	સારપત્ર (ગદ્ય)	...	૧૬૮૪	આદિ ભાગ તૂટક; આ ઓળિયામાં ભૂગોળ ઉપરાંત, વંશાવળીઓ છે, તે ઠેઠ શાહજહાં સુધી, ભાષા મધ્ય ગૂજ. ૩ જી ભૂમિકા.

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૪૪૨ अ	સીતા હનુમાન પ્રસંગ	...	૧૮૪૪	તૂટક.
૪૪૨ ब	સદેવંત સાવળીંગાના દુહા (કવિતો, ગીતો વગેરે)	...	,,	ભાષા ચારણી.
૪૪૪	દશમસ્કંધ (ગદ્ય)	...	૧૬૦૫	તૂટક; ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૩ જી ભૂમિકા:
૪૪૪ ब	વિષ્ણુસહસ્રનામ (ગદ્ય)	...	,,	,, ,,
૪૫૧	શિવપુરાણ	...	...	આદિ-અંત છેલ્લું.
૪૫૨	ભગવદ્‌ગીતા (ગદ્ય)	...	૧૬૦૪	
૪૫૭ ई	સમસ્યાઓ	...	...	
૪૫૮	યોગવાસિષ્ઠસાર (ગદ્ય)	...	૧૮૮૦	
૪૫૮ अ	નારાયણ બખતર (ગદ્ય)	...	,,	કોઇ સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયીએ લખેલું.
૪૫૮ ब	શકુનાવલી ,,	...	,,	
૪૬૦	રઘુપતિ લીલા (ગદ્ય-પદ્ય)	...	...	
૪૭૨	પુરુષોત્તમ માસની કથા (સં. સાથે ગદ્યાનુવાદ)	...	...	
૪૭૭ ड	પ્રબોધ પરાક્રમ (અદ્વૈત બોધક કાવ્ય સાથે)	...	૧૬૯૫	ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની લગ૦ ૪ થી ભૂમિકા.
૪૮૦ अ	અવલચંડી આખ્યાન	...	...	
૪૮૯ ड	બભ્રુવાહન આખ્યાન	...	...	
૫૪૦	પંચીકરણ (ગદ્ય-પદ્ય)	...	...	
૫૪૨ब्च	શનિશ્ચરની કથા	...	૧૮૭૩	
૫૪૪	વૈદ્યક ગ્રંથ (ગદ્ય)	...	...	ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૪ થી ભૂમિકા.
૫૪૫	એકાદશીમાહાત્મ્ય (ગદ્ય)	...	...	તૂટક.
૫૪૭	રામાયણ ,,	...	...	આદિ-અંત તૂટક.
૫૪૮	અભિમન્યુ આખ્યાન	...	...	,,
૫૪૯	,,	...	...	,,
૫૫૦	ભોજરાજાની વાત.	...	૧૬૨૪	,, ભાષા મારવાડી મિશ્ર.

નં.	નામ	ર. સાં	ઉ. સાં.	નોંધ
૫૫૨ क	વિરાટપર્વ	...	૧૫૭૫	તૂટક થોડો ભાગ લગ૦ માત્ર, પણ જૂની કૃતિ છે; જુઓ મધ્ય ગૂજ. ૨ જી ભૂમિકા.
૫૫૪ ब	તુલસીમાહાત્મ્ય	...	૧૯૦૬	
૫૬૫	યોગવાસિષ્ઠ સાર (ગદ્ય)	...	...	તૂટક
૫૬૯	,,	...	...	,,
૬૦૦ ई	લક્ષ્મીપાર્વતીસંવાદ	...	૧૯૦૫	
૬૦૦ घफ	ઓઝાણો	...	...	તૂટક
૬૦૨ क	ઋષિપંચમીમાહાત્મ્ય	...	...	
૬૦૪ अ	સુરતની બાઇડીઓનું અષ્ટક	...	...	
૬૦૪ ब	સીતાજીના બારમાસ	...	...	તૂટક
૬૦૫	વૈતાલપચીશી (ગદ્ય)	...	૧૮૭૧	આદિ ૧૩ વાર્તા તૂટક
૬૧૬	ગોપિકાગીત (,,)	...	...	
૬૨૨ अ	વૃદ્ધચાણક્ય નીતિ (ગદ્ય)	..	...	
૬૨૭	વૈતાલપચીશી	...	...	શરૂઆતની ૧૨ વાર્તા છે
૬૨૭ ड	લક્ષ્મીપાર્વતીસંવાદ	...	...	બીજી નકલ ન ૬૦૦ ई
૬૨૭ ई	ઢોલામારૂના દોહરા (મારવાડી)	...	૧૮૬૧	
૬૩૨	ભારત (ગદ્ય)	...	૧૮૮૩	તૂટક
૬૩૩	બભ્રુવાહન આખ્યાન	...	...	(અમદાવાદમાં નમૂના રહેલી છે
૬૩૯ क	પ્રેમગીતા	૧૭૮૬	...	
૬૪૦	વૈતાલપચીશી (ગદ્ય)	...	૧૭૧૪	આદિ તૂટક
૬૫૩	રોગકારણ (કાવ્યમાં)	...	...	આદિ અંત તૂટક
૬૬૮ घ	બારમાસી	—	૧૮૩૦	છેવટે તૂટક
૬૭૪.अ	નાગદમન	—	૧૮૧૯	મારવાડી મિશ્ર

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૬૮૧	પંચાખ્યાન (વાર્તિક)	...	...	મારવાડી મિશ્ર ભ તૂટક—ભાષાની દ મહત્ત્વ.
૬૮૬	ધાર્મિકસ્તોત્રો (ગદ્ય સાથે)...		...	
૬૮૭	પાંડવગીતા (ગદ્ય)	...	૧૮૧૫ આદિ તૂ.	
૬૯૦ अ	વાંસલી (રાસ-પંચાધ્યાયી) ...		૧૭૭૬ તૂટક	
૭૧૩ घ	આંખો	...	૧૯૨૦	
૭૨૯	ગુર્જરભૂપનામાવલી (સં) ...		૧૫૮૭ સં. ૮૦૨ થી ૧૫૮ ના રાજાઓ (ગૂજ રાતમાંના)ની વંશા વલી. ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૩જી ભૂમિકા; પ્રત તૂટક.	
૭૩૪	નીતિશતક	...	...	
૭૩૫ अ	દત્તગીતા	...	... ,, આદિ તૂટક	
૭૩૮ च	અંબિકા છંદ	...	૧૬૪૮ ,,	
૭૩૮ फ	ભવાની સ્તોત્ર	...	,, ,,	
૭૩૯	ભાગવત (ગદ્ય)	...	૧૮૧૨ (સારમાત્ર)	
૭૪૨ ङ	બારમાસ	...	... તૂટક.	
૭૪૭	રત્નપરીક્ષા	...	૧૫૯૮ ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૨ જી ભૂમિકા.	
૭૪૭ अ	રત્નપરીક્ષાસમુચ્ચય	...	,, ,,	
૮૦૩	જૂનાં ચિત્રો, કાચા સ્કેચો વગેરે,	...	...	
૮૧૬	કોકશાસ્ત્ર (ગદ્ય)	...	૧૮૬૬ આદિ તૂટક	
૮૨૪	સંન્યાસવિધિ (,,)	...	૧૬૯૭ મધ્ય. ગૂજ. ની ૪થી ભૂમિકાની ભાષા.	
૮૩૦	સમશ્લોકી ગીતા (,,)	...	...	

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૮૩૦ અ	ચતુઃશ્લોકી ભાગવત (,,)	...	...	
૮૩૫	સતીનો ગરબો	૧૭૯૭	...	સુરતના કેટલાક ઐતિહાસિક પુરુષોનાં નામોનો ઉલ્લેખ આમાં છે.
૮૬૫	બાર મહિના–ખેડૂતના	...	...	નકલ
૮૮૦ આ	,,	...	...	,,
૮૮૫	સદેવંત સાવળીંગાની વાતો (૫૬૦ દોહા-ચોપાઈ)	..	૧૯૧૦	
૮૯૦	અધ્યાત્મકલ્પદ્રુમ (ગદ્ય)	...	૧૮૯૬	ભાષા [illegible] ની ૪ [illegible]
૮૯૧	ભગવદ્ગીતા (ગદ્ય)	...	૧૭૫૧	
૮૯૨	અભિમન્યુ આખ્યાન	...	...	તૂટક
૮૯૮ ચ	મામેરું (?)	...	...	
૯૦૮	અકબર–પ્રતિબોધ (મિશ્ર મારવાડી–હિંદી)	...	...	
૯૧૮ ઇ	બ્રહ્મવિચાર (ગદ્ય)	...	...	
૯૧૯	ઉદ્યોગપર્વ	...	...	[illegible]
૯૨૨	રામાયણ	..	...	તૂટક
૯૩૩	વિષ્ણુસહસ્રનામ (ગદ્ય)	...	[illegible]	[illegible] ની ૩ [illegible]
૯૭૨	હઠપ્રદીપિકા (ગદ્ય)	...	...	તૂટક
૯૭૩	ગીતગોવિંદ–આત્મબોધ ,,	...	[illegible]	[illegible] ની ૨ [illegible]
૯૮૫ ચ	ચિતનનૂં પોગ	...	...	તૂટક
૯૯૫	પુરુષોત્તમ–માસની એકાદશીની વાર્તા (પદ્ય)	...	...	
૯૯૭ ચ	ભાગવતસાર (,,)	...	...	તૂટક
૯૯૮	સહજાનંદ[illegible] (,,)	...	...	
૯૯૯	જનક–[illegible] (પદ્ય)	...	...	

નં.	નામ	ર. સં.	ઉ. સં.	નોંધ
૧૦૦૧	અમદાવાદનો ઇતિહાસ (લીથો)	...	...	આદિ તૂ.
૧૦૦૬	ભાગવત–દ્વિતીય સ્કંધ સાર (ગદ્ય)	...	...	
૧૦૦૭	„ ૨ જાથી ૧૦ મા સ્કન્ધ સુધી સાર (ગદ્ય)	...	...	
૧૦૨૪	વંશવૃક્ષ–ગાયકવાડોનું	...	...	
૧૦૨૮	સામુદ્રિક શાસ્ત્ર (ગૂજ. ગદ્ય)	..	...	

૨. फा.ની કૃતિઓ

નં.	નામ	ર. સં.	ઉ. સં.	નોંધ
૭ ख	વસ્તુપાલ તેજપાલનાં ધર્મકાર્ય (ગદ્ય)	...	૧૯૦૭	
૭ झ	ગૂજ.ના રાજ્યકર્તાઓની વંશાવળી (ગદ્ય)	...	„	
૭ ञ	દિલ્હીના રાજાઓની વીગતવારી (ગદ્ય)	...	„	
૭ ट	ગઢોની વીગત „	...		
૭ त	ધોળકાના જિનહાર શ્રાવકનો ઇતિહાસ (ગદ્ય)	...	„ „	મારવાડી મિશ્ર ગદ્ય
૧૪ अ	તાપી પુરાણ–૫૬ અધ્યાય (ગદ્ય)	...	...	
૨૩ घ	ભવાઇનો સ્વાંગ	...	...	તૂટક
૨૭	ઢોલામારૂની વાર્તા	૧૬૫૭	...	મારવાડી મિશ્ર ગૂજ.
૨૯	ભીમ અને સોમેશ્વર પ્રશસ્તિ (ઐ. ગ્રંથ) ગદ્ય	...	...	
૩૦ क	સિદ્ધરાજના પુત્ર વિશલદેવનો ગરબો	...	...	
૩૦ ख	વિસલનું ભજન	...	...	
૩૦ ख	ટોપીવાળાનું ગીત	...	...	મિશ્ર. હિં. ગૂજ.
૩૦ ग	રાજિયા	...	...	

નં.		ર. સાં.	ઉ સાં	નોંધ
३० ज	સેલુકરનો ગરબો (ઐ લોકગીત)	...	...	
३० झ	વેણીભાઇનો રાસડો (ગદ્ય પદ્ય)	...	...	
३० ञ	ફતેહસિંહ ગાયકવાડનો ગરબો	...	૧૮૨૭	
३० ट	,, ,, લાવણી (ગદ્ય)	...	...	હિંદી કાવ્યનો અનુવા
३० ठु	ચાડિયાની વાર્તા (ગદ્ય)	...	...	!
३० ड	સારી નરસી ચીજો ,,	...	...	ત્રુટક
३० ढ	અમદાવાદ શહેરની લાવણી	...	૧૮૬૮	હિંદી મિશ્ર ગૂજરાતી
३२ क	રાવ વિરમદેવ ચરિત (ગદ્ય)	...	૧૯૧૯	ઇડરનો ઇતિહાસ
३२ ख	ઇડરના રાવની વંશાવલી	...	,,	
३४ ख	ખરતરગચ્છ પ્રશસ્તિ(ગદ્ય)	૧૭૮૪	...	સં સાથે અનુવાદ
३४ ग	તાવના મંત્રો	...	...	મારવાડી મિશ્ર
३४ घ	ભાવનગરના વખતસિંહનું ગીત	...	...	,,
३४ ङ	જૂનાગઢના નવાબ સાથેની વખતસિંહની લડાઇનો પ્રસગ	...	...	,,
३४ च	,, પછી હાથરાનો પ્રસંગ	...	...	,,
३४ छ	બાલાજી સાથેની વખતસિંહની લડાઇનો પ્રસગ	...	...	,,
३५ ख	સિપાઈ વાણિયાનો કિસ્સો	...	...	હિં. ગૂજ.
३५ गै	બાપૂમિયાંની હકીકત(ગદ્ય)	...	...	
३५ घै	ધોળકાના દેસાઇનો ઇતિહાસ	...	...	
३५ ङै	નુકનાની ત્રણ વાતો	...	...	
३५ सै	વેણીભાઇનો રાસડો (ગદ્ય પદ્ય)	...	...	

નં.		ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૩૫ ૧/૨	ચાર જુગના રાજાઓની વંશાવલી	...	...	
૩૫ ૧/૩	રાણા રાજસિંહની વાર્તા (ગદ્ય)	...	...	
૩૫ ૧/૪	પાટણની હકીકત (ગદ્યપદ્ય)	..	...	
૩૭ क,ख,ग	જગદેવ પરમારની વાર્તા શાખા વગેરે (ગદ્ય)	...	૧૯૦૬	
૪૨ क	ખગોળ-ભૂગોળ-પુરાણ કિંવા સત્યયુગની વાર્તા	...	...	
૪૨ ख	ભરતખંડનાં દેશ-ગ્રામ સંખ્યા આદિ	...	...	
૪૨ ग	ત્રેતાયુગની વાર્તા	...	...	
૪૨ घ	દ્વાપરયુગની વાર્તા	...	...	
૪૨ ङ	કલિયુગની વાર્તા	...	...	
૪૪ ग	લઘુ ચાણક્ય ગૂજ. ગદ્ય	...	...	ત્રુટક
૪૪ ङ	ભરતચરિત્ર પ્રા. સાથે ગૂજ. (ગદ્ય)	...	...	ત્રુટક-ભાષા મધ્ય ગૂજરાતી ૨જી ભૂમિકા
૪૬ ૧/૨	ગોહિલોની ઉત્પતિ	...	...	
૪૬ ૧/૩	સિદ્ધરાજ જયસિંહનાં કવિત	...	...	
૪૬ ૧/૪	ચક્રવર્તી, મંડલિક અને બાણાવલી રાજાનાં નામ	...	...	
૪૬ ૧/૫	પાંચ રાજપૂત કુલની ઉત્પત્તિ	...	...	
૪૬ ૧/૬	પરમારોની ૩૫ શાખા	...	...	
૪૬ ૧/૭	રણાર્દત (રત્નાદિત્ય)	...	...	
૪૬ ૧/૮	સિદ્ધરાજ જયસિંહનો કમઠાણો	...	...	
૪૬ ૧/૯	કુમારપાલને શાપ	...	...	
૪૬ ૧/૧૦	વાઘેલા રાજવંશીઓ	...	...	
૪૬ ૧/૧૧	પરમારોની ખ્યાત	...	...	

નં,		ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૪૬ ૧/૧૩	પાંચ ક્ષત્રિય કુલ	...	...	
૪૬ ૧/૧૪	જગદેવ પરમારનો શાખા	...	...	
૪૬ ૧/૧૪	કેસર મકવાણાનો પવાડો (ગદ્ય પદ્ય)	...	...	
૪૬ ૧/૧૫	હરપાલ મકવાણાની વાત	...	...	
૪૬ ૧/૧૭	રુદ્રમાળનાં કવિત	...	...	
૪૬ ૧/૧૮	ચાડિયાની વાત	...	...	
૪૬ ૧/૧૯	આશાભીલની અમદાવાદની સ્થાપના	...	...	
૪૧ ૧/૨૩	સારી નરસી ચીજો(ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૧/૨૪	વેજલપુરના અમરસિંહ અને તેના ભાઇના રાસડા બે	...	...	
૪૬ ૧/૨૫	ઝાલણ	...	...	
૪૬ ૧/૨૬	ટીખળ	...	...	
૪૬ ૧/૨૭	ચાડિયાની લાવણી (હિં. ગૂજ. ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૧/૨૮	ફતેહસિંહની લાવણી	...	૧૮૫૬	
૪૬ ૧/૨૯	સેલુકરનો રાસડો	...	...	
૪૬ ૧/૩૦	વેણીભાઇનો ,,	...	...	
૪૬ ૧/૩૧	ચિતોડના રાજાનું ગીત	...	...	
૪૬ ૧/૪૦	શ્રી સતી સદુબાઇનો ગણુ મિશ્ર	...	...	ગૂ. હિં. લોકગીત
૪૬ ૧/૪૧	અમદાવાદની વંશાવલી(ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૧/૪૨	પ્રકીર્ણ હકીકત અને સાલવારી	...	...	
૪૬ ૧/૪૩	સોલંકી રાજ–ચરિત્ર (ગદ્ય)	...	...	મૂળરાજને રાજ્યપ્રાપ્તિ થયાનો વૃત્તાંત
૪૬ ૧/૪૪	વરદા અને જેમાની વાર્તા (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૧/૪૫	ભગવતસિંધનાં કવિત	...	...	

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૪૬૧૪૬	ઝાલાવાડના ચંદસિંહનું ચરિત્ર (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૪૭	પથાભાઈ અને હરભમજીની લડાઇ	...	...	ત્રણ કવિત
૪૬૧૪૮	હળવદ-વઢવાણુ વચ્ચે બક રીની લઢાઈ	...	...	ગદ્ય-પદ્ય
૪૬૧૪૯	ગોહિલોની વાત (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૫૦	કાલીનો ક્રોક ,,	...	...	
૪૬૧૫૧	કેશર અથવા મરતોલી માતા (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૫૨	કલોલની વાત ,,	...	...	
૪૬૧૫૩	કંકુલોપાખ્યાન ,,	...	...	અધ્યાય ૧૪
૪૬૧૫૪	કાનાજીનાં કવિત	...	...	
૪૬૧૫૫	ભંડોડાના ઠાકોરની વંશાવલી (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૫૬	ચૂંવાળના ઠાકોર કાનાજીની હકીકત (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૫૭	ભૂપતસિંહજીની વાર્તા(ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૫૮	રાજપૂત છત્રીસ કુલની ગાદીઓ (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૬૦	રા'ખેંગારની વાર્તા (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૬૧	કરણુસાગરની વાર્તા ,,			
૪૬૧૬૨	મુંજપુરની હકીકત	...	...	ગદ્યપદ્ય
૪૬૧૬૩	હમીરખાં પીરની વાર્તા (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૬૪	બોટાદના કાઠીની વંશાવલી (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૧૬૫	કાલરી ગામની વાર્તા (,,)	...	...	
૪૬૧૬૬	મોતીસરતલાવની વાર્તા ,,	...	...	
૪૬૧૬૭	સીતાપુરની વાર્તા (,)	...	..	
૪૬૧૭૦	શંખેશ્વરીની વાર્તા (,,)	...	...	

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ સાં	નોંધ
૪૬૭ ૧/૧	વીરમગામના દેશાઇઓની વાર્તા (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૭ ૧/૨	વરમડાની હકીકત (,,)	...	...	
૪૬૭ ૧/૪	વીરમગામના દેશાઇઓની વંશાવલી (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૭ ૧/૭	પનારના ઠાકોરને ઇતિહાસ (ગદ્ય)	...	...	
૪૬૭ ૧/૮	ચોર પકડવાની રીત (,)	...	...	
૪૬ ૨/૧	અંબાજીમાંનો બનાવ (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૨	લુણાવાડાના ઠાકોરનો વ્હેમ (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૨/૩	એક ગપ	,, ...	...	
૪૬ ૨/૪	દાંતા-દરબારની વંશાવલી (ગદ્ય)	..	...	
૪૬ ૨/૫	રૈહેવર લોકોની વંશાવની (ગદ્ય)	...	..	
૪૬ ૨/૬	દેરોલની વંશાવલી (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૭	પોશીનાના ઠાકોરની હકીકત (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૨/૮	ધઓલિયાની હકીકત (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૯	વલાસણાની હકીકત (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૧૦	સાઢંબાની હકીકત (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૧૧	વાસણાની હકીકત (,)	...	...	
૪૬ ૨/૧૨	મ્હીકાંઠો (,)	...	...	
૪૬ ૨/૧૩	કુશકીની હકીકત (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૧૪	ઓખઘાના જાડેજાની હકીકત (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૨/૧૫	બિહોયા રજપૂતોની હકીકત (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૨/૧૬	પુનાદાની હકીકત (,,)	...	...	

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૪૬ ૨/૧૯	રૂપાલની હકીકત (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૨૦	રણાસણા તાલુકાની હકીકત (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૨/૨૧	મંત્રયંત્રાદિ પ્રકીર્ણ (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૨/૨૨	તાલુકા કેવડાની હકીકત ,,	...	...	
૪૬ ૨/૨૩	અગિયોલીની હકીકત (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૨૪	માનપુરની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૨૫	સુદાસણની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૨૬	હડોલની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૨૭	ઓલુદરાની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૨૮	મોરની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૨૯	આંબલિયારાની હકીકત ,,	...	...	
૪૬ ૨/૩૦	ટીટોઇની હકીકત (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૩૧	માંડપની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૩૨	વલાસણની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૨/૩૩	માંડવાની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૩/૪	રા'ખેંગાર (,,)	...	...	
૪૬ ૩/૫	પારકાના સોઢા અને સાયલાના છઆડનો ટંટો (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૩/૬	લગધીરનું મોત (,,)	...	...	
૪૬ ૩/૭	ગોહિલોની હકીકત (,,)	...	...	
૪૬ ૩/૮	કાઠીલોકોની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૩/૯	ચાંપાનેરની વાર્તા (,,)	...	...	
૪૬ ૩/૧૦	રા'ખેંગારની ,, (,,)	...	...	
૪૬ ૩/૧૧	લાખાફૂલાણીની વાર્તા (,,)	...	...	
૪૬ ૩/૧૨	બ્રાહ્મણો અને ચારણોની અદાવત (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૩/૧૪	સિંધના પાદશાહોની હકીકત (ગદ્ય)	...	...	
૪૬ ૩/૧૫	રજપૂતોના વટલ્યાની હકીકત . . (ગદ્ય)	...	...	

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૪૬ $\frac{3}{56}$	વાઘેલાની વંશાવલી	...	...	ગદ્યપદ્ય
૪૬ $\frac{3}{57}$	શાખા–ગણના	...	...	
૪૬ $\frac{3}{58}$	રત્નાદિત્ય ચાવડાનું કવિત	...	...	
૪૬ $\frac{3}{59}$	પરમારનાં કવિત વગેરે	...	...	
૪૬ $\frac{3}{60}$	ગઢવાડાની વંશાવલી	...	...	
૪૬–૫ થી ૮	ભગવાનલાલ ઇંદ્રજીની નોંધપોથી– (ગદ્ય)	...	૧૯૨૭	
૫૬ ग	કક્કો	...	...	
૭૭ घ	ઇશ્વરવિવાહ	...	...	તૂટક
૮૭ घ	શિવભીલડીસંવાદ	...	...	
૯૪ छ	સખીની ગોઠડીનો ગરબો	...	...	
૯૭ क	ગોરખદત્તાત્રેય–સંવાદ	...	...	પ્રતનાં પાનાં ચોંટેલાં છે.
૧૧૦ च	સુદામાચરિત	...	૧૭૮૭	ઉર્દૂભાષા
૧૧૭ घ	કાશીવિલાસ–દુહામાં ગૂજ. અનુવાદ	...	...	
૧૨૦	વૃદ્ધ ચાણક્યની નીતિ (ગદ્ય)	...	૧૭૫૩	તૂટક, ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૩ જી ભૂમિકા.
૧૨૧	લઘુ ,, ,,	...	,,	,,
૧૨૯ ख	ધર્મગીતા	...	...	
૧૨૯ ग	કક્કો	...	...	
૧૨૯ ङ	શિવકથા	...	...	
૧૩૦	પંચતંત્રનો ગૂજ. અનુવાદ	...	...	તૂટક ગદ્ય
૧૩૯ ख	પંચીકરણ (ગૂજ)	...	...	
૧૪૦	ખોજા–અડિયા–મુસલમાની સાહિત્ય	...	...	
૧૪૬ ख,ग,घ	મારવાડી ભાષાનાં કવિત્ત વંશાવલી	...	...	
૧૫૪ क	પુરાણસંહિતા (ગૂ. અર્થ)	...	૧૮૨૧	ગદ્ય
૧૫૪ ख	શિવવિવાહની વાર્તા	...	,,	

નં.	નામ	ર. સં.	ઉ સં.	નોંધ
૧૫૭ क,ग,ङ	જ્યોતિષને લગતી બાબતો	...	...	
૧૫૮ ग	એકાદશીમાહાત્મ્ય	...	૧૮૦૨ (લગ૰)	
૧૫૯ क	ખીમરાના દૂહા	...	...	
૧૫૯ ख	શ્રીમુખની વાતો (ગદ્ય)	...	...	વૈષ્ણવીય
૧૬૨ ख	સુરતનો શલોકો	...	૧૮૬૪	
૧૬૨ ङ	એકાંતરિયા તાવની વાર્તા ,,	..	...	
૧૬૨ च	પ્રકીર્ણ કવિત્ત	...	...	
૧૬૨ ज	ઘરડા વરનો ગરબો	...	...	
૧૬૫ ग	જ્યોતિષને લગતી બાબત ,,	...	...	
૧૬૮	ગદ્યસાહિત્ય	...	...	તૂટક
૧૭૧ ख	કોકદેવ પ્રધાનની વાત ,,	...	...	
૧૭૬ क	ગુરુશિષ્યસંવાદ	...	૧-૪૨	
૧૭૭	મુસલમાની ખોજા ધાર્મિક સાહિત્ય	...	...	
૧૭૮ क	રુક્મિણીવિવાહ	..	...	
૧૮૪ क	સામુદ્રિકશાસ્ત્ર સં. સાથે ગુજ. ગદ્ય	...	૧૭૬૪ (લગ૰)	
૧૮૪ ख	સોરઠની વાત	...	...	
૧૮૪ घ	દૂહા-શિક્ષાવચન વગેરે	...	...	
૧૮૭ ग	સજ્ઝાય દૂહા	...	...	
૧૮૯ ञ	વિવેક વણઝારો	...	૧૭૯૨ (લગ૰)	
૧૯૧	સારસ્વત વ્યાકરણ ગૂજ. અનુ. સાથે	...	...	ભાષા જૂની સચવાઈ રહી છે.
૧૯૪ ग	સારસંગ્રહ ગદ્ય	...	૧૭૭૩ પછી	,,
૧૯૪ घ	અશ્વમેધ	...	,,	,,
૧૯૪ ङ	એકાદશીમાહાત્મ્ય	...	,,	,,

નં.	નામ	ર. સં.	લે. સં.	નોંધ
૧૯૪ च	વૈષ્ણવગીતા	...	,,	,,
૧૯૪ छ	રામસ્તવરાજ	...	...	,,
૧૯૪ ज	રામગીતા	...	,,	,,
૧૯૫ ख	શરણલીલા	...	...	
૨૧૧ क	મુરલી કલ્પ: પ્રાસ્તાવિક શ્લોકો	...	...	
૨૧૨	ઐતિહાસિક કવિત્ત	...	...	
૨૧૫ ग	શિવરાત્રિ-માહાત્મ્ય	...	...	તૂટક
૨૨૭ ख	અર્જુન ગીતા (ગદ્ય)	...	...	
૨૨૭ ग	શૂદ્રનું શ્રાદ્ધ (ગદ્ય)	...	...	
૨૨૮ ङ	નરસિંહ મહેતાની હુંડી	...	...	
૨૨૯ घ	રુક્મિણીહરણ	...	...	
૨૩૫ ग	સુનાગરો	...	...	
૨૪૧	સંક્ષિપ્ત રામાયણ-ઉત્તરકાંડ (ગદ્ય)	...	...	તૂટક
૨૪૨ क	હરિરસ	...	૧૭૬૧	
૨૪૪	વનેચટની વાર્તા	...	...	
૨૫૧ क	શનિશ્ચરવિચાર	...	૧૮૫૦	
૨૫૭	હંસ	...	...	ભાષા જૂની ·
૨૫૮	કોઇ કાવ્ય	...	...	ભાષા જૂની; અક્ષરો પૂરા ઉકેલાતા નથી.
૨૬૫ क	ભગવદ્‌ગીતા ગૂજ. (ગદ્ય)	...	...	ભાષા જૂની; ૧લું પાનું તૂટે છે.
૨૬૮ ख	અભિમન્યુનો ચકાવો	...	...	તૂટક
૨૬૯ क	અભિમન્યુ-આખ્યાન	...	...	આદિ-અંત તૂટક
૨૬૯ ग	શકુનાવલી (ગદ્ય)	...	...	
૨૭૦	અભિમન્યુ-આખ્યાન	...	...	૨૨ કડવાનું કાવ્ય;છતાં કવિ-નામ નથી. જુવો ૨૬૮ ख, ૨૬૯ क.

નં	નામ	ર. સં.	ઉ. સં.	નોંધ
૨૭૧	મકરેકરના વાર્તાના પ્રસંગો	...	...	ગદ્ય–મુસ્લિમ ધર્મની કથાઓ. આદિ-અંત તૂટક.
૨૭૪ च	શકુનાવલી (ગદ્ય)	...	૧૮૪૬	
૨૭૪ झ	મહાદેવની કાંણી	...	૧૮૪૬	
૨૭૪ ठ	કૃષ્ણબાલચરિત્ર	...	૧૮૫૭	
૨૭૫	સદયવંત શાવલીંગાની વાર્તા	...	...	મરવાડી ભાષામાં ગદ્ય-પદ્યાત્મક પ્રબંધ
૨૭૬ च	શકુનાવલી (ગદ્ય)	...	...	
૨૯૧	સારસ્વતીય ધાતુપાઠ ગૂજ. અનુ. સાથે	...	૧૭૫૧	
૩૦૨ थ	૧૨ માસ-ઠાકોરના	...	૧૮૯૨	
૩૦૪	જહાંદારશાની વાર્તા	...	...	લીથોમાં છાપેલી નકલ
૩૧૫	શકુનાવલી અને વૈદ્યકીય ટૂચકા	...	...	
૩૧૬	સદયવંત સાવલીંગની વાર્તા	...	...	મારવાડી ભાષામાં ગદ્ય પદ્યાત્મક તૂટક. જુવો નં. ૨૭૫.
૩૧૭ अ	મંદોદરીનું સ્વપ્ન	...	૧૮૫૫ (લગ૦)	
૩૧૯ घ	સ્વર્ગની નીસરણી	...	...	પેન્સિલનું લખાણુ- (પ્રતમાં કોઈએ બહુ મોડેથી લખેલું)
૩૨૧ ख	દાણલીલા	...	...	તૂટક
૩૨૬ क	રણછોડજીનો શલોકો	...	૧૮૩૫	
૩૨૭ घ	શકુનાવલી (ગદ્ય)	...	...	
૩૨૭ च	ધર્મસંવાદ (ગદ્ય)	...	...	ભાષામાં જૂના સંસ્કારો સચવાયેલા છે.
૩૨૮ ग	કાનુડાના વિવાહ	...	૧૮૩૧ (લગ૦)	
૩૩૫ ख	પંચતંત્રી	...	૧૮૩૧ (લગ૦)	

નં.	નામ	૨. સાં.	ઉ સાં.	નોંધ
૩૪૩ क	કંઠસ્થ સાહિત્ય	...	...	
૩૪૩ ख	પાળિયા-શિલાલેખો	...	...	
૩૪૪	અશોકનાં ગિરનારનાં શાસનો ગૂજ. અનુ. સાથે	...	...	
૩૭૦ ज	હનુમાનજીના ચંદ્રાવળા	...	...	૩૦૫ કડીએ તૂટક
૩૭૧	મહાભારત ચંદ્રાવળા	...	૧૮૭૮	અ દિ તૂટક ૩૦ થી (લગ૦) ૭૫૪ સુધી
૩૭૩ क	રાધાજીના મહિના	...	૧૮૭૯	
૩૮૧ ग	ઓધવજીની વીંટી	...	...	
૩૯૦	ભગવદ્‌ગીતા-સં. સાથે ગદ્યાનુવાદ	...	૧૭૬૨	
૩૯૨	શાંતિપર્વ-રાજધર્મ (ગદ્ય)	...	...	
૩૯૪	સર્પના ઝેર-ઊતારનો વિધિ (પદ્ય)	...	...	

૩. ડા ની કૃતિઓ

૧-૨	સાથે હકો	...	૧૮૬૧	
૨-૨	શશિવદની	...	...	
૫-૨	સાથે મહાભારત (?)	...	...	તૂટક
૫-૩	શિવની આરતી	...	...	
૬-૩	શામળદાસનો વિવાહ	...	...	કડવાં ૨૨
૬-૪	આષાઢા મુનિની ઢાલ	...	...	તૂટક
,,	શકુનજંય	...	...	
૬-૫	કાશીના મહિના	...	...	
,,	શિવના રૂહના	...	...	
૬-૬	રાધિકા-કૃષ્ણાષ્ટક	...	...	
૬-૭	માતાનો ગરબો	...	...	
,,	બાર માસ	...	...	
૬-૯	ગુરુ ગોવિંદના મહિમા	...	...	
,,	રાધાકૃષ્ણની ગોકડી	...	...	
૬-૧૬	માતાના મહિના	...	...	
,,	આઠ વાર	...	...	
,,	ગુજરી	...	...	

નં.	નામ	ર. સં.	ઉ. સં.	નોંધ
૬–૧૬	પંદર તિથિ	...	...	
૬–૨૩	કહેવત–સંગ્રહ (ગદ્ય)	...	...	તૂટક
૬–૨૪	છપ્પા–કવિત્ત	...	...	
૭–૫	સુરપચીસી	...	...	
૭–૯	રુકિમણીહરણ	...	૧૮૧૧	કડવે ૧૦ મેથી અધૂરૂં
૭–૧૧	ફરિખશાહ તથા ફરાખ-નાજનો કિસ્સો	...	...	તૂટક
૭–૧૨	હરતામલક	...	...	
૭–૧૩	જીવદયાઈ	...	...	
૭–૧૭	રકિમણીવિવાહ	...	...	
૭–૨૦	મેહેજરનામૂ	...	૧૮૮૫	
૮–૨	સાથે કર્મની કથા	...	...	
,,	બભ્રૂવાહન આખ્યાન	...	૧૮૮૫	
૮–૬	સુરેખા–આખ્યાન	...	...	તૂટક
૮–૮	હૂંડી	...	...	
૮–૧૩	ઔષધાદિ (ગદ્ય)	...	...	
,,	મહાભારત સંક્ષેપ	...	...	તૂટક
૮–૧૪	ગદાપર્વ (?)	...	...	
૮–૧૫	મછન્દર–બોધ	...	...	
૮–૧૬	લવકુશાખ્યાન	...	...	તૂટક
,,	લક્ષ્મીપાર્વતીસંવાદ	...	...	હિંદી મિશ્ર તૂટક
૯–૩	હૂંડી (૧૨૮ કડી)	...	...	
,,	લવકુશાખ્યાન	...	...	કડવાં ૧૦ પછી તૂટક
૯–૪	વલ્લભપ્રાદુર્ભાવ (?)	...	૧૯૧૩	કડવાં ૯ છે.
,,	શ્રીનાથજીનૂં ઘોળ	...	...	
૯–૫	લક્ષ્મીગૌરીસંવાદ	...	...	હિંદી મિશ્ર; જુવો ૮–૧૬
૯–૭	હૂંડી	...	...	
૯–૮	બાર માસ	...	...	તૂટક
૯–૯	મહાભારત (સંક્ષેપ)	...	...	
૧૦–૧	પંદર તિથિ	...	...	
૧૦–૨	સાત વાર (બે જાતના)	...	...	

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૧૦-૩	સપ્તશ્લોકી ભાગવત (ગદ્ય) ટીકા સાથે	...	...	
,,	સ્વરોદય (સંક્ષેપ; ગદ્ય)	...	...	
૧૦-૬	પાંડવીગીતા ગૂજ. અર્થ ગદ્ય સાથે	...	...	
૧૦-૯	ગોરમાનો ગરબો	...	...	
,,	ખોડાણો	...	...	
૧૧-૨	ચોસરો	...	...	
૧૧-૪	શાહજાદાનો કિસ્સો	...	...	
૧૧-૫	તૂતીનામૂં	...	...	
૧૧-૬	માતાજીનો ગરબો	...	...	
,,	માતાજીની પંદર તિથિ	...	...	
,,	અંબાજીનો ગરબો	...	...	
,,	માતાજીની ગરબી (બે)	...	...	
,,	અંબિકાની અરજી-(૧)	...	...	
,,	જુગટાનો ગરબો	...	...	
,,	રણછોડજીની આરતી	...	...	
૧૧-૭	સ્નેહલીલા	...	...	
૧૧-૮	સામુદ્રિક શાસ્ત્ર સં. ગૂજ. ગદ્ય સાથે	...	...	
૧૧-૯	સિંહાસનબત્રીશી (ગદ્ય)	...	૧૮૪૯	
૧૧-૧૦	મક્કાશી ઓરતનો કિસ્સો	...	...	
૧૧-૧૧	સુરસેનનામૂં (પારસી)	...	...	
૧૧-૧૫	બારમાસ	...	...	
૧૧-૧૮	બાળલીલા	...	૧૭૫૪	
,,	કક્કો	...	...	ત્રૂટક
૧૧-૧૯	બાળલીલા	૧૭૨૦	...	
૧૧-૨૦	ગીતગોવિંદ-ગદ્યાનુવાદ	...	...	
૧૧-૨૧	ભગવદ્‌ગીતા- ,,	...	...	ત્રૂટક
૧૨-૨	પંચદંડની વાર્તા	...	...	

નં.	નામ	ર. સં.	લે. સં.	નોંધ
૧૨-૩	ભવાનીના દંડ	...	...	
,,	રણછોડજીનો કાગળ	...	...	
,,	સુરેખાહરણ	...	...	ત્રુટક
,,	મામેરૂં	...	...	,,
૧૨-૪	મોસાળું	...	...	,,
૧૨-૧૩	કાલિદાસ ઈત્યાદિની કથા	...	૧૮૩૨	
૧૨-૧૫	દશમસ્કન્ધ-ચોપાઇ	...	...	
૧૨-૧૯	બિલ્હણ-પંચાશિકા (ગૂજ. ગદ્ય સાથે)	...	...	
૧૨-૨૦	જકરનામું (પારસી)	...	...	
૧૪-૧	આદિપર્વ	...	...	ત્રુટક

૪. ય. ની કૃતિઓ

૫૯૬ a	ભાગવત-દશમસ્કન્ધ	...	૧૭૬૫	
૬૩૫	શુકબાઉતેરી (ગદ્ય)	...	...	ત્રુટક
૬૩૮	કર્મવિપાક	...	...	,,
૬૫૯	પદ્માવતી કથા	...	...	
૬૬૧	હંસાવતીચરિત	...	...	ત્રુટક
૬૬૩ b	મહેતાની હુંડી	...	૧૭૧૧	જૂની કૃતિ
૬૬૬ a	વિરાટપર્વ	...	૧૮૩૯	
૬૭૯	મહિમાઇ વાક્ય	...	...	
૬૮૧	મદનભ્રમરાજા-પ્રબંધ	...	...	
૭૦૨	રામસીતારાસ	...	...	ત્રુટક
૮૧૨	ભાગવત (ગદ્ય)	...	...	
૮૭૬	બભ્રુવાહન-આખ્યાન	૧૬૯૫	૧૮૭૨	જે રામનું સોળવે છે.
,,	નરસિંહ મહેતાનું આખ્યાન	...	,,	
૮૭૬ c	મોરધ્વજ-આખ્યાન	...	,,	
૮૮૦ e	રાવણ-મંદોદરી-સંવાદ	...	...	
૮૮૩ a	નરસિંહના કુંવરનો વિવાહ	...	...	
૧૦૦૯	બભ્રુવાહન-આખ્યાન	૧૬૯૫	૧૮૮૦	બીજી નકલ-જુઓ નં. ૮૭૬

ન	નામ	ર. સં.	લે. સં.	નોંધ
૧૦૧૧ b	ઓખાહરણ	...	૧૮૬૫	
૧૦૧૭	હરિરસ	...	૧૮૨૨	
૧૦૨૧	સ્વરશાસ્ત્ર	...	...	ગદ્ય સંભવે છે.
૧૨૮૫	સારોદ્ધાર-સંગ્રહ	...	...	„
૧૨૮૯	ગુરુશિષ્ય-સંવાદ-સંબોધન	...	...	
૧૨૯૦	ઘોડાચોલી-ગોલી (?)	...	૧૮૮૪	
૧૩૫૦	ઔદીચ્ય-પ્રકાશ	...	...	સં. સાથે ગુજ. ગદ્ય
૧૭૬૮	વિક્રમપંચદંડ-ચોપાઈ	...	૧૮૭૭	
૨૦૪૦ b	વૈદ્યકસાર-સંગ્રહ	...	...	ગદ્ય સંભવે છે; ભાષા જૂની
૨૧૧૯	નાગમન્તુય (?)	...	૧૬૫૨	„
૨૧૫૮	નાગમતા (?)	...	...	
૨૩૮૪	ભૂગલપુરાણ (?)	...	...	(ભૂગોળપુરાણ હશે. -ગદ્ય સંભવે છે).
૨૪૯૦	લવકુશાખ્યાન	...	—	
૨૬૯૦ h	નાગદમની	...	...	
૩૦૧૨	પ્રાસાદગજ (?)	...	૧૯૩૯	
૩૧૮૯	દીપાવલી	...	...	
૪૨૮૩	કોકશાસ્ત્ર (ગદ્ય)	...	...	
૪૫૬૫	ઓખાહરણ	...	...	તૂટક
૪૫૬૬	એકાદશી-આખ્યાન	...	...	
૪૫૭૦ b	સાબરમતી-માહાત્મ્ય	...	...	„
૪૫૭૫	નાસિકેતાખ્યાન	...	૧૭૯૬	૧ લું પાનું તૂટે છે
૪૫૭૭	પદ્માવતી-આખ્યાન	...	...	તૂટક-જુવો નં. ૬૫૯
૪૫૭૯	પાંડવાશ્વમેધ	...	...	„
૪૫૮૩	મેઘમાલા	...	૧૮૪૦	
૪૫૮૪	જ્યોતિષ (ગદ્ય)	...	૧૯૦૦	
૪૫૮૯	રામકથા	...	...	તૂટક
૪૫૯૩	રુક્મિણીહરણ	...	...	„
૪૬૭૯	મણિરત્નમાળા	...	...	ભાષા ટીકા સાથે-તૂટક.

નં.	નામ	ર. સાં.	લે. સાં.	નોંધ
૪૬૯૩	રાશિફળ (ગદ્ય)	...	૧૮૭૨	
૪૭૨૩-૨૪	સામુદ્રિક (સાર્થ)	...	...	તૂટક
૪૭૩૫	સુધન્વાખ્યાન	...	...	,,
૪૭૫૦	હરિરસ	...	૧૭૭૭	
૪૭૫૧	,,	...	૧૮૨૮	
૪૭૬૩	ચાણુકયનીતિ (સાર્થ-ગદ્ય)	...	...	
૪૭૭૪	યાદવવંશાવલી	...	...	
૫૩૩૧ b	ઓખાહરણુ	...	૧૭૬૮	તૂટક
,,	વિવિધમંત્રસંગ્રહ (ગદ્ય)	...	...	
૫૩૩૧ d	ગુરુશિષ્યસંવાદ	...	૧૭૭૮ (સંગ૦)	
,,	ચંદ્રહાસનું આખ્યાન	...	૧૭૭૮	તૂટક
૫૪૩૧ c	બહુચરાજીનો ગરબો	...	૧૮૯૪	
૫૪૯૮	ભાગવત-દશમ સ્કન્ધ	...	...	
૬૦૯૪	અમૃતકચોલાં (રાધાકૃષ્ણુ-ક્રીડા-ગીત)	...	...	
૬૧૧૬ c	પાંડવી કથા	...	૧૭૨૭	તૂટક
૬૮૮૪	રાજવલ્લભ (સાર્થ-ગદ્ય)	...	...	,,
૭૧૯૩	ભાગવત (ગદ્ય)	...	૧૭૫૦	પહેલેથી ૩ જા સ્કંધના ૧૩ મા અધ્યાય સુધી-તૂટક
૭૫૦૨	દેવીસ્તોત્રો (સાર્થ-ગદ્ય)	...	...	
૭૫૦૩	ભગવદ્‌ગીતા (,,)	...	...	તૂટક
૭૫૦૪	હરિલીલા	...	...	,,
૭૫૧૩	વ્યવહારોપયોગી જ્ઞાનસંગ્રહ	...	...	
૭૫૧૪ b	આષાઢી એકાદશી-ભાવ	...	...	
૭૫૧૬	વર્ષભાવ-ગીતપર્ણુ-રુક્મિણીવિવાહ	...	...	
૭૫૧૮	લક્ષ્મી-ઉમાસંવાદ	...	...	
૭૫૨૦	સુરેખાહરણુ	...	૧૮૮૮	નં. ૭૫૨૦ સાથે છે.
૭૫૨૪	કક્કો	...	...	નં. ૭૫૨૪ સાથે છે.

નં.	નામ	ર. સં.	ઉ. સં.	નોંધ
૭૫૨૬	ચતુઃશ્લોકી-ભાગવત	...	...	
૭૫૨૭	પ્રકાશરત્નાકર	...	૧૯૦૭	
૭૫૨૯	વૈદ્યક (ગદ્ય)	...	...	
૭૫૩૧ c	હરિશ્ચન્દ્રકથા	...	૧૮૯૦	ત્રુટક
૭૫૩૩	ભાગવત (ગદ્ય)	...	...	૪ થો સ્કંધ પૂર્ણ-પછી ત્રુટક
૭૫૩૬	રુક્મિણીહરણ	...	૧૯૦૩	નં ૭૫૩૬ સાથે
૭૫૪૭	પંચાધ્યાયી-રાસ	...	૧૮૬૯	નં. ૭૫૪૭ સાથે છે.
,,	વિવેક વણઝારો	...	,,	,,
૭૫૪૮	પંચશ્લોકી ભાગવત	...	...	નં. ૭૫૪૮ સાથે. ત્રુટક
૭૫૫૦ c	શકુનાવલી (ગદ્ય)	...	...	
૭૫૫૦ j	કોકશાસ્ત્ર (,,)	...	૧૭૮૯	
૭૫૫૦ r	વૈદ્યક (ગદ્ય)	...	...	
૭૫૫૩	અભિમન્યુ-આખ્યાન	...	૧૭૨૭	ત્રુટક
,,	ભગવદ્‌ગીતા (ગદ્ય)	...	,,	,,
,,	રામાયણ ,,	...	,,	,,
૭૫૫૫	ધ્રુવાખ્યાન	...	...	
૭૫૫૬	સમાનાં પદ-ભીલરાણી	...	...	
૭૫૫૭	લક્ષ્મીપાર્વતી-સંવાદ	...	...	
૭૬૯૪	શ્રીરાસ	...	...	
૮૧૯૫	શ્રીરાસ-ઉત્તરાર્ધ	...	...	
૮૧૯૬	કરુણરસ	...	૧૭૩૮	
,,	શાંનચંદ્રાવળી	...	,,	
,,	રસવેલ	...	,,	
૮૨૦૧ c	પ્રહ્મગુરુદેવની આરતી	...	...	
૮૨૦૧ g	શિવપુરાણ(૩૬મો અધ્યાય)	...	...	સ્વધર્મ-નિરૂપણ ગદ્ય
૮૨૦૧ h	મહાભારત	...	...	શાંતિપર્વ ૨૧ મો અધ્યાય ૧૧
૮૨૦૧ i	સ્કંદપુરાણ	...	...	કલિયુગસ્વરૂપવર્ણન:

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
				–ગયુરાખંડ ૬૬મો અધ્યાય ગદ્ય
૮૨૦૧ j	વેદાંતસાર (ગદ્ય)	...	...	
૮૨૦૨ h	ગુરુગીતા (અવધૂતોપાખ્યાન)	...	...	શુદ્ધ સૂક્ષ્મભેદવર્ણન –ગદ્ય
૮૨૦૧ l	તત્ત્વસાર–નિરૂપણ	...	...	ચિદાત્મબોધ-ગદ્ય.
૮૨૦૨ c	સપ્ત ભૂમિકા (ગદ્ય)	...	...	
૮૨૦૨ d	બ્રહ્મગુરુદેવની આરતી	...	...	
૮૨૦૩ c	,,	...	...	
૯૦૬૩	ઓખાહરણ	...	...	તૂટક
૯૧૦૯	ત્રિંશત્–શ્લોકી (ગદ્ય)	...	૧૮૮૮	સં. મૂળ પણ છે.
૯૧૫૩	ભગવદ્‌ગીતા (,,)	...	...	તૂટક
૯૫૯૫	વૈદક (,,)	...	...	
૯૫૯૭	ગીતગોવિંદ (,,)	...	...	સં. મૂળ પણ છે.
૧૦૩૯૪	આયવ્યયાદિ (ગદ્ય)	...	૧૮૨૫-૨૭	
૧૨૦૯૦ h	જાલંધર–આખ્યાન	...	...	
૧૨૨૫૯	પ્રશ્નોત્તરમણિરત્નમાળા	...	...	
૧૨૨૯૦ c	,,	...	...	
૧૩૭૩૧	માધવાનલ–પ્રબંધ	...	...	

૫ ડે. કો. ની કૃતિઓ

૨૮૧/૭૧–૭૨	ચાણક્ય–બાલાવબોધ (ગદ્ય)...		૧૮૪૦	જૂની છાંટવાળી ભાષા
૩૦૭/૭૧–૭૨	પ્રાસ્તાવિક શ્લોકો–ટબો	...	...	૧૩૯ શ્લોક, ભાષા મધ્ય ગૂજ. ની ૨૭ ભૂમિકા
૩૧૨/૭૨–૭૪	વિદ્વાન શતક–ટબો	..	...	,,
૪૧૪/૭૯–૮૦	સદયવચ્છ–પ્રબન્ધ	...	...	તૂટક; ,,
૭૧૦/૭૫–૭૬	કૃષ્ણ–યુધિષ્ઠિર–ગોષ્ઠી	...	...	,,
૧૫૪૧/૯૧–૯૨	ચોવીશી	...	...	તૂટક

નં.	નામ	ર. સં.	ઉ. સં.	નોંધ
૧૫૪૨ / ૯૧–૯૨	વૃદ્ધિઘંટાકરણકલ્પ મારવાડી અનુવાદ	...	૧૮૫૨	
,,	ફૂલજી ને ફૂલમતીની વાત (મારવાડી)	...	...	
૧૫૪૬	વસંતવિલાસ	...	...	ભાષા. મધ્ય. ગૂજ. ૩જી ભૂમિકા.
૧૫૪૭ / ૯૧–૯૫	સ ૬ સંવત્સરી ફલ (ગદ્ય)	...	...	,,

૬. ૬. ની કૃતિઓ

૧ ख	રુકિમણી–આખ્યાન	...	૧૭૫૭	૨૧મે કડવે તૂટક; (લગ૦) જીર્ણ પ્રતિ
૩ ज	ચતુઃશ્લોકી ભાગવત ગૂજ. ગદ્ય	...	૧૮૪૯	આ નકલ મસવા બંદર (આફ્રિકા) માં થયેલી છે.
૩ ठ	પુષ્ટિમાર્ગના મર્મ	...	,,	તૂટક ,,
૩ ण	રાજા બલિનૂં આખ્યાન	...	,,	,,
૩ थ	શ્રીજીની શોભા (પદ)	...	,,	,,
૩ भ	શકુનાવલી (ગદ્ય)	...	૧૮૫૨	,,
૧૪ ख	સ્વરોદય (સં. ગૂજ)	...	૧૮૭૪	ગદ્ય
૧૪ ग	આત્મબોધ (,,)	...	,,	,,
૨૪ ङ	આંખમીંચામણીનો ગરબો	...	૧૭૪૭ (લગ૦)	
૨૪ क्ष	બારમાસ	...	,,	
૨૫ क	નારાયણ કવચ (ગદ્ય)	...	...	
૨૫ ज	રામરક્ષા (ગદ્ય; કટાવ)	...	...	
૨૯ ख	બારમાસ	...	...	તૂટક (માત્ર બે માસ છે.)
૩૧ ग	ઓડાણાખ્યાન	...	૧૯૧૬	૪૮ કડીનૂં કાવ્ય
૩૧ घ	શનિશ્ચરની કથા	...	,,	
૩૧ ज्ञ	રસગીતા	...	૧૯૧૬ (લગ૦)	

નં.	નામ.	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
૩૧ ह	શ્રીજીનું ધોળ	...	„	
૩૫ फ-ग	વિષ્ણુસહસ્રનામ (ગદ્ય)	...	૧૭૭૬	
૯૧ ख	આખો (વલ્લભકુલનો)	...	૧૯૩૬	એ પ્રતિમાંના ઓખાહરણ (નાકરના) માં મેળવી લીધો છે.
૯૩	માધવાનળની કથા	...	...	૪૦ ૨ જી કડીએ તૂટક
૯૫	વિધવાવિવાહખંડન (ગદ્ય)	...	...	
૧૨૨	રજરામારૂની વાર્તા	...	...	ગદ્યપદ્યાત્મક-લીથોમાં છપાયેલી.
૧૩૩ ठ	એકાદશી-માહાત્મ્ય	...	૧૮૪૧	ભાષા-ડિંગલ જેવી
૧૩૩ ढ	રાધાજીના બારમાસ	...	૧૮૪૨	
૧૪૮	બોડાણો	...	...	તૂટક
૧૫૦ ग	પાંડવી ગીતા-ગદ્ય (સં. ગૂજ.)	...	૧૬૫૦	ભાષા-મધ્ય. ગૂજ. ની ૩ જી ભૂમિકા.
૧૫૯ त	કૃષ્ણજીના મહિના	...	૧૮૨૮ (લગ૦)	
૧૮૪ फ	કર્ણરાજાની કથા	...	૧૮૮૫ (લગ૦)	આદિ તૂટક
૧૮૪ छ	રતિવહુનું મોસાળું	...	„	તૂટક
૧૮૪ ज	તાપીનો વિવાહ	...	૧૮૮૯	„
૧૮૭ ग	રણછોડજીનો શલોકો	...	૧૮૬૧ (લગ૦)	
૧૯૦ छ	પ્રહ્લાદાખ્યાન	...	૧૭૯૮ (લગ૦)	બે કડવાં માત્ર
૧૯૬ फ	કૃષ્ણચરિત્ર	...	...	ભાષા મધ્ય. ગૂજ. ની ૩ જી ભૂમિકા
૧૯૬ ख	ગુરુશિષ્ય-સંવાદ (ગદ્ય)	...	...	„
૨૯૩	કર્ણપુરી	...	...	૬ કડવાં

નં.	નામ	ર. સાં.	લે. સાં.	નોંધ
૩૧૯	યોગરત્નાકર	...	૧૮૬૨	જૂની-નવી ભાષાનું મિશ્રણ
૩૨૩ ख	રામનામનો મહિમા	...	૧૭૯૬ (લગ૦)	આદિ-અંત તૂટક
૩૨૬ ग	સારસંગ્રહ (સં. ગૂજ.) ગદ્ય	...	૧૮૨૮ (લગ૦)	

૭. અં. ની કૃતિઓ

૧૨ ख	સાતવાર	...	૧૯૨૯ (લગ૦)	
૧૨ ग	દાણલીલા	...	૧૯૪૮	
૧૫	રાસલીલા ને કૃષ્ણલીલા	...	...	તૂટક
૨૦ ग	સુરતી માસ	...	...	,,
૨૩ ख	વામનપદ	...	...	,,
૩૪ क	મહાદેવની આરતી વગેરે	...	...	,,

૮. પુ. ની કૃતિઓ

૧	ગણપતિનું પદ	...	...	
૬	ધ્રુવજીનું આખ્યાન	...	...	તૂટક
૯	ભીલીરાણીનું કાવ્ય	...	...	
૧૦	નકલંકી ગીતા	...	...	
,,	ચારયુગની વાર્તા	...	...	
,,	ગોરખ-મચ્છેંદ્રનો સંવાદ	...	...	
૨૩	શેઠની વાર્તા	...	...	
,,	એંશી મીંડાની રમત	...	...	
૫૦	કક્કો	...	...	
,,	કોયડાનો હિસાબ	...	...	
૫૭	ગોરમાનો ગરબો	...	...	
૫૯	ભક્તિરત્નાવલી-ગૂજ. યથાર્થ સાથે	...	..	
૬૮	રુક્મિણી-હરણ	...	...	તૂટક
૭૦	મહિના (સાત)	...	...	,,
૮૭	પુરાણોક્ત પૃથ્વીનો નકશો	...	...	

નં.	નામ	ર. સાં.	ઉ. સાં.	નોંધ
,,	જ્ઞાનચોપાટ–મોટી	...	...	
,,	,, નાની	...	...	
૯૦	ગ્રહોની ગતિનો નકશો	...	...	
૧૩૪	દ્રૌપદીવસ્ત્રહરણ	...	...	
,,	દ્વાદશ મહિના	...	...	તૂટક
૧૫૩	બાદશાહની વાર્તા (ગદ્ય)	...	...	,,
૧૫૫	ભાગવતના શ્લોકો	...	...	
૧૬૧	સ્વરોદય–ગૂજ. અર્થ સાથે (ગદ્ય)	...	...	
૧૬૨	રણછોડજીના શ્લોકો	...	...	તૂટક
૧૮૧	કોકશાસ્ત્ર (ગદ્ય)	...	...	,,
૧૮૨	સુધન્વાખ્યાન	...	...	,,
૧૮૯	ભાગવતસાર (ગદ્ય)	...	...	
૧૯૪	પારસીભાષામાં વાર્તા	...	...	
૧૯૫	વૈરાટપર્વ	...	...	
૧૯૬	શુકદેવાખ્યાન	...	...	તૂટક
,,	સુરેખાહરણ	...	...	,,
૨૦૫	અખ્યારૂની વીનતી	...	૧૭૭૦ (લગ૦)	
૨૧૨	સૂરતની મોટી આગ (ગદ્ય)	...	...	
૨૧૬	દિનચર્યા ,,	...	...	
૨૧૯	વૈદકની ચોપડી ,,	...	...	
૨૨૧	પંદર તિથિઓ	...	૧૮૯૦ (લગ૦)	
૨૨૨	ભગવદ્‌ગીતા (ગદ્યાનુવાદ)	...	૧૬૮૭	તૂટક
૨૨૩	કોકશાસ્ત્ર (,,)	...	૧૭૫૭	

૯. સ્વ. ની કૃતિઓ

૨૨	બભ્રૂવાહન–આખ્યાન	...	૧૮૪૩
૩૧	દ્વાદશ માસ (તૂ.)	...	...
૩૫	રામવિલાસ (તૂ.)	...	...
૩૬	ભગવદ્‌ગીતા (તૂ.)	...	૧૭૭૧

પરિશિષ્ટ – ૩ – કાવ્યોની સાલવારી

રચ્યા સાં.	કવિ	કૃતિ	શં.સાં.વાળી પ્રત
૧૪૧૬ (?)	મધુસૂદન	હંસાવતી-વિક્રમચરિત	व ५२६४
૧૪૧૭	અસાઈતદાસ	હંસાવલી	
૧૪૬૬	ભીમ	સદયવત્સચરિત	
૧૫૦૯ (?)	પરમાણંદ	હરિરસ	इ. २६५
૧૫૧૨	નરસિંહ	હારમાલા	
,, (?)	નાકર	ઓખાહરણ	फा. ३८२
,, (?)	,,	નળાખ્યાન	द. ७३८ जी
,,	પદ્મનાભ	કાહ્નડદેપ્રબંધ	
૧૫૧૪	નરસિંહ	શામળશાહનો વિવાહ	(સંભાવ્ય)
૧૫૨૧ (?)	નરપતિ	પંચદંડની કથા	घ. ६३९
૧૫૨૯	કેશવદાસ	કૃષ્ણક્રીડાકાવ્ય	
૧૫૪૧	ભીમ	હરિલીલાષોડશકલા	
૧૫૪૪ (?)	નરપતિ	પંચદંડની કથા	फा. ७८ क, १६०
૧૫૪૬	ભીમ	પ્રબોધપ્રકાશ	
૧૫૪૮	જનાર્દન	ઉષાહરણ	
૧૫૬૦	નરપતિ	પંચદંડની કથા	
૧૫૬૫	શ્રીધર	રાવણમંદોદરી-સંવાદ	
૧૫૭૧	બાવડ	મૃગીસંવાદ	
૧૫૭૨ (?)	નરસિંહ	હારમાલા	द. ७५२
૧૫૭૨	નાકર	હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન	
૧૫૭૫	વિષ્ણુદાસ-ભાલણસુત	રામાયણ-ઉત્તરકાંડ	
૧૫૮૦	નાકર	ઓખાહરણ	(સંભાવ્ય)
૧૫૮૧	,,	નલાખ્યાન	
૧૫૮૪	ગણપતિ	માધવાનલકામકુંદલા	
૧૫૮૬ (?)	નાકર	નળાખ્યાન	(સંભાવ્ય)
૧૫૮૭	...	*ગુર્જરભૂપનામાવલી	(द. ७२९)

* ગદ્ય કૃતિઓની જે સાલમા નકલ થયેલી છે, તે તેની રચના સાલ માની અહીં દાખલ કરેલ છે. કયા કયા સંગ્રહની એ પ્રતો છે, તે જોવી ઠીક પડે માટે દરેકની બાજૂમાં નંબર કૌંસમા આપ્યા છે.

રચ્યા સાં.	કવિ.	કૃતિ	શાં.સાં.વાળી પ્રત
૧૫૯૨ (?)	કેશવદાસ	કૃષ્ણક્રીડાકાવ્ય	(કોઇ આ વર્ષ વાંચે છે.)
૧૫૯૮	...	રત્નપરીક્ષા	द. ७४७
,,	...	રત્નપરીક્ષાસમુચ્ચય	द. ७८७ अ
૧૫૯૯	જીગનાથ	રામાષ્ટક	
,,	પર્વતસુત	લક્ષ્મીગૌરીસંવાદ	
૧૬૦૦	નાકર	ધ્રુવાખ્યાન	
,,	,,	શિવવિવાહ	
૧૬૦૧	,,	વિરાટપર્વ	
૧૬૦૨ (?)	,,	,,	द. ३२८
૧૬૦૪ (?)	લક્ષ્મીદાસ	દશમસ્કંધ	
૧૬૦૫	કૃષ્ણદાસ	આહ્નિકકર્મ (ગદ્ય)	
,,	નાકર	કૃષ્ણવિષ્ટિ–ભ્રમરગીત	
,,	મતિસાર	કર્પૂરમંજરી	
,,	...	દશમસ્કંધ	(द ४४४)
,,	...	વિષ્ણુસહસ્રનામ	(द ४४४ ब)
૧૬૦૮ (?)	ત્રિકેદેવ	ભ્રમરગીતા	फा. ११४ क
૧૬૦૯	,,	,,	
,,	શંકર	જમગીતા	
૧૬૧૦ (?)	નાકર	વિરાટપર્વ	द. ७५७
૧૬૧૧	સુરદાસ	પ્રહ્લાદાખ્યાન	
૧૬૧૪ (?)	નરહરિ	વાસિષ્ઠસારગીતા	
૧૬૧૬	મધુસૂદન	હંસાવતીવિક્રમચરિત	
૧૬૧૭ (?)	નરહરિ	ભગવદ્ગીતા	द २४७ क
૧૬૧૮	દેવીદાસ	રુક્મિણીહરણ	द. १८ ब
૧૬૨૦	વિષ્ણુદાસ	લક્ષ્મણાહરણ	(સંભાવ્ય)
,,	વીરજી	સુરેખાહરણ	द. १५१ क (ભાષા પણ જૂની).
૧૬૨૧	કૂંઅરદાસ (? નાકર)	સુદામાપુરી	
,,	મતિસાર	હંસાવલી–પૂર્વભવ	
,,	માધવ	ચંદ્રહાસાખ્યાન	

રચ્યા સાં.	કવિ	કૃતિ	શાં.સાંવાળી પ્રત
××૨૧	રાજધર	ચંદ્રહાસાખ્યાન	
૧૬૨૪	નાકર	આરણ્યકપર્વ	(સંભાવ્ય)
,,	,,	રામાયણ	(,)
,,	વસ્નો	શુકદેવાખ્યાન	
,, (?)	વિષ્ણુદાસ	ચંદ્રહાસાખ્યાન	डा. ५-२
,, (?)	,,	રામાયણ–કિષ્કિંધાકાંડ	व. ६४१ b
૧૬૨૮	મહાદેવ	ગીતગોવિંદ–ગદ્ય	
,,	,,	રસમંજરી–ગદ્ય	
૧૬૩૪	વિષ્ણુદાસ	ચંદ્રહાસાખ્યાન	
,,	,,	રુકમાંગદપુરી	
,,	હરિદાસ	સુધન્વાનું આખ્યાન	
૧૬૩૬	લીલો (? લલકે લાલ)	સુંદરશેઠની વાર્તા	
,,	વિષ્ણુદાસ	હંસકેતનું આખ્યાન	
૧૬૩૭	મેગલ	ધ્રુવાખ્યાન	
,,	હરિદાસ વાળંદ	,,	
૧૬૩૮	પૃથુરાજ રાઠોડ	વેલિ ક્રિસન રુકિમણીરી	
	ટીકાકાર–લાખો		
,,	,,	સુબોધમંજરી	
,, (?)	હરિદાસ વાળંદ	ધ્રુવાખ્યાન	पु २११
૧૬૩૯	લક્ષ્મીદાસ	ગજેન્દ્રમોક્ષ	
૧૬૪૩	વિષ્ણુદાસ	અંબરિષાખ્યાન	
,,	...	વિષ્ણુસહસ્રનામ–ગદ્ય	(द. ९३३)
,,	...	ગીતગોવિંદ આત્મબોધ ,,	(द. ९७३)
૧૬૪૪	હરિદાસ	આદિપર્વ	
,,	...	ભૂગોળશાસ્ત્ર, ગદ્ય	(द. ३४८ ञ)
૧૬૪૭ (?)	ગંગ	શુકદેવાખ્યાન	फा. २१७ क.
,,	લક્ષ્મીદાસ	ચંદ્રહાસનું આખ્યાન	
,,	વિષ્ણુદાસ	આરણ્યક પર્વ	
,,	શિવજી (કાશીસુત)	અંબરિષકથા	
,,	,,	રુકિમણીહરણ	
,,	,,	હનુમાનચરિત	

રચયા સાં.	કવિ	કૃતિ	શં.સાં.વાળી પ્રત
૧૬૪૮	ઉદ્ધવદાસ	વિષ્ણુસહસ્રનામ	
,,	ગોપાલદાસ	વલ્લભાખ્યાન	(મંભાવ્ય)
,,	...	ગીતગોવિંદ–ગદ્ય	(દૃ. ૨૬૬ ख)
,,	શેષજી (કાશીસુત)	દ્રૌપદીવસ્ત્રહરણુ	
,,	,,	વિરાટપર્વ	
,, (?)	,,	હનુમાનચરિત	દૃ ૬૭
૧૬૪૯	મન્ય (ગામદાસસુત)	અંબરિષાખ્યાન	
૧૬૫૦	...	પાંડવીગીતા–ગદ્ય	(દૃ. ૧૫૦ ग)
૧૬૫૨	કુંઢ	રુક્મિણીહરણુ	
૧૬૫૪	વિષ્ણુદાસ	રામાયણુ–કિષ્કિંધાકાંડ	
,,	,,	સભાપર્વ	
૧,૫૫	,,	કર્ણપર્વ	
,,	શિવદાસ	વૈતાલપચીશી (સં)	
૧૬૫૬	વિષ્ણુદાસ	રામાયણુ (પૂરૂં કર્યું)	
,,	શિવદાસ (?)	સભાપર્વ	
૧૬૫૭	વિષ્ણુદાસ	દ્રોણુપર્વ	
,,	,,	હરિશ્ચંદ્રપુરી	
,,	...	ઢોલા મારૂની વાર્તા	(फा २७)
૧૬૬૦	દેવીદાસ	રુક્મિણીહરણુ	
,,	મનોહરદાસ	આદિપર્વ	
,,	રામભક્ત	ભગવદ્ગીતા	
,,	લક્ષ્મીદાસ	લક્ષ્મણાહરણુ	
,,	હાંજો	થાળ	
૧૬૬૨	જગજીવન	મણિરત્નમાલા	(ઉ. સાં)
૧૬૬૫	...	ગીતગોવિંદ–ગદ્ય	(દૃ. ૨૧૯)
,,	...	નવરાત ,,	(દૃ. ૨૧૯अ)
૧૬૬૭	શિવદાસ	બાલલીલા	
૧૬૬૮	,,	પરશુરામનૂં આખ્યાન	
,, (?)	,,	બાલલીલા	ઘ. ૮૭૨
૧૬૬૯ (?)	દેવીદાસ	રુક્મિણીહરણુ	फा. २०८ ख

રચ્યા સાં.	કવિ	કૃતિ	શ.સાં વાળી પ્રત
૧૬૭૦	શિવદાસ	એકાદશી–માહાત્મ્ય	
„ (?)	„	દ્રૌપદીસ્વયંવર (મચ્છવેધ)	૬ ૪૨૦
„	„	સ્વસ્તિપાઠ	
૧૬૭૨	નરહરિ	જ્ઞાનગીતા	
„	લક્ષ્મીદાસ	જ્ઞાનબોધ	
„	શિવદાસ	ડાંગવનું આખ્યાન	
૧૬૭૩	કૃષ્ણદાસ	સુદામાચરિત	
„	શિવદાસ	કામાવતીની વાર્તા	
„	„	દ્રૌપદીસ્વયંવર (મચ્છવેધ)	
૧૬૭૪	લક્ષ્મીદાસ	દશમસ્કન્ધ	
૧૬૭૫	માધવદાસ	આદિપર્વ	
૧૬૭૬	ભાઉ	ઉદ્યોગપર્વ	(સંભાવ્ય)
„	„	પાંડવવિષ્ટિ	
„	શિવદાસ	નરકાસુરનું આખ્યાન	
૧૬૭૭	નરહરિ	ભગવદ્ગીતા	
„	„	વાસિષ્ઠસારગીતા	
„	કુંઢ	પાંડવવિષ્ટિ	
„	શિવદાસ	ચંડી–આખ્યાન	
„ (?)	„	દ્રૌપદીસ્વયવર	ઘ ૮૮૦ b
૧૬૭૮	રામભક્ત	ભગવદ્ગીતા	ચ. ૮૧૩
૧૬૭૯	ભાઉ	અશ્વમેધાખ્યાન	
૧૬૮૦	ગોવિંદ	એકાદશીમાહાત્મ્ય	
„	દેહલ	અભિવન–ઉઝણું	
૧૬૮૧	મુકુન્દ	ભીષ્મ–પ્રેમલાનું આખ્યાન	
„	વિષ્ણુદાસ	કર્ણપર્વ	દ. ૨૭
૧૬૮૨	સદાશિવ	સગાળશા	
૧૬૮૩	કેશવદાસ	બકદાલ્ભ્યાખ્યાન	
„	કુંઢ	હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન	

રચ્યા સાં.	કવિ	કૃતિ	શં.સાં.વાળી પ્રત
૧૬૮૩	...	ભગવદ્ગીતા-ગદ્ય	(द. ४२१)
૧૬૮૪	અવિચલદાસ	ભાગવત-૬ઠ્ઠો સ્કંધ	
,,	કૃષ્ણદાસ	ચંદ્રહાસાખ્યાન	
,,	કૃઢ	શૃગાલપુરી	
,, (?)	વિષ્ણુદાસ	કર્ણપર્વ	द. २७७ અને च. ८८१
,,	...	સારપત્ર-ગદ્ય	(द ४४१)
૧૬૮૬	...	ગીતગોવિંદ-ગદ્ય	(फा. ३२४ घ)
૧૬૮૭	રાણાસુત	મહેરામણનું આખ્યાન	
,,	...	ભગવદ્ગીતા-ગદ્ય	(पु. २२२)
૧૬૮૯	પરમાણંદ	હરિરસ	
૧૬૯૧	વિષ્ણુદાસ	પ્રસ્થાનપર્વ	(શંકારપદ)
,, (?)	શિવદાસ	દ્રૌપદીસ્વયંવર	फा. ३२७ ख
૧૬૯૪	લક્ષ્મીકુશલ	વેદસાર	
,,	વૈકુંઠ	મૃત્યાખ્યાન	
૧૬૯૫	અવિચલદાસ	આરણ્યકપર્વ	

રચ્યા સાં.	કવિ	કૃતિ	શાં.સાં.વાળી પ્રત
૧૭૦૨(?)	જગજીવન	જ્ઞાનમૂલ	न. २५ छ
૧૭૦૪(?)	અનુભવાનંદ	વીનતી	(डा. ३–३)
,,	રાવજી	,,	
,,	સુરભટ્ટ	કલિયુગનો મહિમા સાથે સ્વર્ગારોહણી	
૧૭૦૫	અખો	અખેગીતા	
,,	ગોપાલ	ગોપાલગીતા	
,,	,,	જ્ઞાનપ્રકાશ	
,,	ગોવિંદ–મોરાસુત	સુધન્વા-આખ્યાન	
,, (?)	પ્રેમાનંદ	સુદામાચરિત	फा. ५४ च
,,	માધવદાસ	ભાગવત–દશમસ્કંધ	
૧૭૦૬ (?)	ભાણુદાસ	પ્રહ્લાદાખ્યાન	
,,	માધવ	રૂપસુંદરકથા	
,,	...	બોધપ્રદીપિકા-ગદ્ય	(द २८९ अ)
૧૭૦૭	વૈકુંઠ	શલ્યપર્વ	
૧૭૦૮ (?)	જનતાપી	અભિમન્યુ આખ્યાન	
,,	મુકુન્દ	રુક્મીણીચરિત્ર	
,,	વિશ્વનાથ જાની	મોસાળું	
,,	,,	સગાળશાનું આખ્યાન	
૧૭૦૯ (?)	અખો	અખેગીતા	इ २९६
,,	ગાંગજીસુત	ધર્મસંવાદ	
૧૭૧૧	કુંવર	મહીસંગમકથા	
,, (?)	મૂલજી	શ્રાદ્ધ	द. ११, ३८९
૧૭૧૨	...	ભવદ્દગીતા–ગદ્ય	(द. ३६७)
	...	યોગવાસિષ્ઠસાર–ગદ્ય	(द. ३६७ अ)
,,	...	ભગવદ્દગીતા–ગદ્ય	(द. ३६८)
૧૭૧૩	કુબેરદાસ	તારકાસુરનું આખ્યાન	
,, (?)	વિષ્ણુદાસ	ભીષ્મપર્વ	(बु. २२०.)
,,	રતનજી	વિભંશીરાજાનું આખ્યાન	
૧૭૧૪	કૃષ્ણ	રુકમાંગદનું આખ્યાન	

રચ્ચા સાં.	કવિ	કૃતિ	શં.સાં.વાળી પ્રત
૧૭૧૪ (?)	સુરભટ્ટ	સ્વર્ગારોહણી	(કોઈ કોઈ પ્રત)
„ (?)	હરદેવ સ્વામી	શિવપુરાણ	फा. ८०
૧૭૧૫ (?)	રતનજી રાઠોડરાઉ	વચનિકા	
„ (?)	વિષ્ણુદાસ	સ્રીપર્વ	
„	હિમો	કલિજુગનો મહિમા	
„	...	વૈતાલપચીશી–ગદ્ય	(द. ६४०)
૧૭૧૬	કુંવર (રામજનકૂંઅર)	રામાયણ–ઉત્તરકાંડ	
„ (?)	ભાણદાસ	પ્રહ્લાદાખ્યાન	द. ७८६
„ (?)	વિષ્ણુદાસ	રુકિમણીહરણ	
„	વૈકુંઠ	ઉદ્યોગપર્વ	
„	„	કર્ણપર્વ	
૧૭૧૭	નાલ્હકવિ	વીસલદે રાસ	
„ (?)	પ્રેમાનંદ	કુંવરબાઇનૂ મામેરૂં	फा. ३३० छ
„ (?)	ભાણદાસ	હસ્તામલક	પ્રા. કા. ત્રૈ.
૧૭૧૯	પ્રેમાનંદ	સ્વર્ગની નીસરણી	(સંભાવ્ય)
૧૭૨૦	„	લક્ષ્મણાહરણ	
„ (?)	„	હૂંડી	द. १०३५ एम વગેરે.
„	વીરજી	સુરેખાહરણ	
„	...	બાલલીલા	(ડા. ૧૧–૧૯)
૧૭૨૩	પ્રેમાનંદ	ઓખાહરણ (૨૯ કડવાંનૂં)	(સંભાવ્ય)
૧૭૨૪ (?)	„	સુધન્વાખ્યાન	द. १०°क
„	વૈકુંઠ	નાસિકેતાખ્યાન	(૧૮૪૦ ?)
„ (?)	સુરભટ્ટ	સ્વર્ગારોહણી	(કોઈ કોઈ પ્રતમાં)
૧૭૨૫ (?)	પ્રેમાનંદ	હૂંડી	घ. ८८३ b
„ (?)	મધુસૂદન	હંસાવતી–વિક્રમચરિત	द. १६० ड
„	વીરજી	કામાવતીની કથા	
„ (?)	હરિદાસ	નરસિંહના પુત્રનો વિવાહ	फा. ३३३ क
૧૭૨૬	પ્રેમાનંદ	અષ્ટાવક્રાખ્યાન	
૧૭૨૭ (?)	„	અભિમન્યુ–આખ્યાન	फा. ५६ ख

રચ્યા સાં.	કવિ	કૃતિ	શાં.સાં.વાળી પ્રત
૧૭૨૭	પ્રેમાનંદ	ચંદ્રહાસાખ્યાન	
,, (?)	,,	હૂંડી	फा. २३५ क
,,	ભીમ	નળાખ્યાન	
,, (?)	શામળ	અંગદવિષ્ટિ	फा. ६०
,, (?)	,,	મદાપચીશી	च. ८७७
,,	હરિદાસ	શ્રાદ્ધ	
૧૭૨૮ (?)	પ્રેમાનંદ	અભિમન્યુ-આખ્યાન	इ. १७४ क
,, (?)	,,	મામેરૂં	डा. ११-७, अं. ३३ च.
,,	,,	મદાલસા આખ્યાન	
૧૭૨૯	,,	ઋષ્યશૃંગાખ્યાન	
૧૭૩૦	,,	વામકનથા	(સંભાવ્ય)
,, (?)	,,	હૂંડી	(ખૂ. કા. દો.)
,,	વીરજી	બલિરાજાનું આખ્યાન	
૧૭૩૧	બ્રહ્માનંદ	નાગસંવાદ	
૧૭૩૨	તુલસી	અશ્વમેધ પર્વ	
,, (?)	પ્રેમાનંદ	ઓખાહરણ	(કે. હ. ધ્રુવની પ્રત)
,, (?)	,,	મામેરૂં	(કેટલીક પ્રતોમાં)
,,	,,	દ્રૌપદીહરણ	
,, (?)	,,	નળાખ્યાન	(કોઈક પ્રતોમાં)
,, (?)	,,	સુદામાચરિત્ર	फा. २६२ क
,,	વછરામ	નાગમંવાદ	
૧૭૩૩	કેશવદાસ	મથુરાલીલા	
,, (?)	મણિરત્નમાળા	જગજીવન	
,, (?)	પ્રેમાનંદ	નળાખ્યાન	(કોઈક પ્રતોમાં)
,,	,,	હૂંડી	
૧૭૩૪ (?)	,,	હૂંડી	(પ્રા. કા.)
૧૭૩૬	પ્રેમાનંદ	દ્રૌપદીસ્વયંવર	
૧૭૩૭	,,	માંધાતા-આખ્યાન	
,,	,,	શ્રાદ્ધ	

રચના સાં.	કવિ	કૃતિ	શં.સાં.વાળીપ્રત
૧૭૩૭(?)	પ્રેમાનંદ	સુદામાચરિત્ર	फा. १३३ ख
,, (?)	,,	હૂંડી	अं. २९ ग
,,	હરિદાસ	ભારતસાર	
૧૭૩૮ (?)	જનતાપી	અભિમન્યુ-આખ્યાન	डा. १-१
,, (?)	પ્રેમાનંદ	મામેરૂં	द. २१३ ड
,,	,,	સુદામાચરિત્ર	
,,	...	પંચદંડની વાર્તા-ગદ્ય	(द. ३००)
૧૭૩૯	પ્રેમાનંદ	મામેરૂં	
૧૭૪૦	,,	રુક્મિણીહરણનો શલોકો	
,, (?)	,,	સુધન્વાખ્યાન	(બેક નકલમાં)
,,	રત્નેશ્વર	ભાગવત-સ્કંધ ૧ લો	
,,	,,	,, ,, ૧૧ મો	
,,	હરદેવસ્વામી	ચિત્રપુરાણ	
૧૭૪૧	પ્રેમાનંદ	રણયજ્ઞ	
૧૭૪૨	,,	નલાખ્યાન	
,, (?)	,,	રણયજ્ઞ	डा. ४-२
,,	મુકુન્દ	વીરવર્માનૂં આખ્યાન	
,,	વીરજી	દશાવતાર	
૧૭૪૩ (?)	પ્રેમાનંદ	નલાખ્યાન	(કોઇક પ્રતોમાં)
,,	રત્નેશ્વર	અશ્વમેધ	
૧૭૪૪ (?)	પ્રેમાનંદ	સુધન્વાખ્યાન	फा. ३०८ ह
,, (?)	,,	હૂંડી	(પ્રા. કા.)
૧૭૪૫ (?)	,,	દ્રૌપદીહરણ	(,,)
૧૭૪૬ (?)	ભાણદાસ	પ્રહ્લાદાખ્યાન	अं. २२
,,	વલ્લભ અનાવલો	અનાવિલપુરાણ	
૧૭૪૮ (?)	પ્રેમાનંદ	સુદામાચરિત્ર	द ८३८
૧૭૪૯	રત્નેશ્વર	ભાગવત-સ્કંધ ૨ જો	
૧૭૫૦ (?)	ગોપાલ	ગોપાલગીતા	(ખૂ કા. દો.)
,,	પ્રેમાનંદ	હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન	
,,	...	ભાગવત-ગદ્ય	૭૧૯૩)

રચ્યા સાં	કવિ	કૃતિ	શાં.માં.વાળી પ્રત
૧૭૫૧	...	ભગવદ્ગીતા-ગદ્ય	(દ. ૮૯૧)
,,	...	સારસ્વત-ધાતુપાઠ-ગદ્ય	(ફા ૨૯૧)
૧૭૫૨	પ્રેમાનંદ	દેવીચરિત્ર	
૧૭૫૩	...	વૃદ્ધચાણક્યનીતિ-ગદ્ય	(ફા. ૧૨૦)
,,	...	લઘુચાણક્યનીતિ ,,	(ફા ૧૨૧)
૧૭૫૪ (?)	પ્રેમાનંદ	હૂંડી	(પ્રા ૪ા)
,,	વલ્લભ	ભાગવત (શરૂ કર્યું)	
૧૭૫૭	,,	રેવામાહાત્મ્ય	
,,	...	કોકશાસ્ત્ર-ગદ્ય	(પુ ૨૭૩)
૧૭૫૮	પ્રેમાનંદ	સુભદ્રાહરણ	
૧૭૬૦ (?)	દેવીદાસ	રુક્મિણીહરણ	દ. ૧૫૧
,,	(પ્રે સુત) વલ્લભ	મિત્રધર્માખ્યાન	
૧૭૬૨ (?)	પ્રેમાનંદ	નળાખ્યાન	(૧ લો પ્રનોધ)
,,	વિશ્વનાથ	ગસિગાન્ન	
,,	...	ભગવદ્ગીતા-ગદ્ય	(ફા ૩૯૦)
૧૭૬૩	મગનદાસ ભવાની	ભજનો સલોકો	
૧૭૬૪	તુલજારામ	ભાગવત-દશમસ્કંધ	
,,	પ્રેમાનંદ	માર્કંડેયપુરાણ	
,,	વલ્લભ	ભાગવત (પૂરું કર્યું)	
૧૭૬૬	ગોકુલ	પ્રેમગીતા	
,,	ભાણુદાસ	પ્રહ્લાદાખ્યાન	
,,	વલ્લભ પિતા	મહાકાળીનો ગરબો	
૧૭૬૮	જનનાથ	ભગવદ્‌ન-આખ્યાન	
,,	રાજે	કૃષ્ણગીતા	
૧૭૬૮ (?)	પ્રેમાનંદ	મામેરું	ફા ૩૩૭ ગ
૧૭૭૦	રત્નેશ્વર	મૂળગીતા	
,,	વલ્લભ પિતા	લક્ષ્મીનો ગરબો	
૧૭૭૧	(પ્રે સુત) વલ્લભ	યુધિષ્ઠિર-વૃકોદર-સંવાદ	
૧૭૭૨ (?)	પ્રેમાનંદ	પંચદંડ	ફા ૨૧૧ ગ
,,	અજ્ઞાત	દશમ	

૧૭૬૮-૧૫ = ૧૭૯

રચ્યા સાં.	કવિ	કૃતિ	શાં.સાં.વાળી પ્રત.
૧૭૭૨	રઘુરામ	પાંડવાશ્વમેધ	
,,	,,	લવકુશાખ્યાન	
૧૭૭૩	મુકુન્દ	મથુરાનો કાગળ	
,, (?)	સુંદર મેવાડો	દશમસ્કંધ	इ. ५५४
,,	...	સારસંગ્રહ–ગદ્ય	(फा १९४ ग)
૧૭૭૪	શામળ	પદ્માવતી	
,,	,,	શિવપુરાણ	
૧૭૭૫	,,	વૈતાલપચીશી (શરૂ કરી)	
૧૭૭૬ (?)	પ્રેમાનંદ	નલાખ્યાન	द. ३
,,	માધવજી	ભવાનીનો છંદ	
૧૭૭૭	ભાણુદાસ	હસ્તામલક	
,,	(પ્રે. સુત) વલ્લભ	કુન્તીપ્રસન્નાખ્યાન	
,, (?)	શામળ	વિક્રમચરિત	इ. १२९
,,	,,	સિં. બત્રીશી (શરૂ કરી)	
,,	,,	હરણની વાર્તા	
૧૭૭૮ (?)	ઉમિયાદાસ	રેવાજીનો ગરબો	
,,	ગંગ	ઓધવ–માધવસંવાદ	
,, (?)	જનતાપી	અભિમન્યુ–આખ્યાન	फा. २१८ क
,,	રાધોદાસ	અધ્યાત્મરામાયણ	
૧૭૭૯ (?)	વલ્લભ ધોળા	કલિકાલનો ગરબો	द. ६००
,,	,,	પ્રેમગીતા	
,,	,,	બહુચરાજીનો ગરબો	
,, (?)	શામળ	પદ્માવતી	द. ६२८ अ
૧૭૮૦	(પ્રે. સુત) વલ્લભ	યક્ષપ્રશ્નોત્તર	
,, (?)	શામળ	અંગદવિષ્ટિ	द. ८२१ अ
,,	,,	ઓડાણાનું આખ્યાન	
૧૭૮૪	અનુભવાનંદ	વીનતી	
,,	...	ખરતરગચ્છ-પ્રશસ્તિ–ગદ્ય	(फा. ३४ ख)
૧૭૮૫	રાધોદાસ	ભગવદ્ગીતા	
,,	શામળ	વૈતાલપચીશી (પૂરી કરી)	

રચના સાં.	કવિ	કૃતિ	શાંસાંવાળી પ્રત
૧૭૮૬	ગિરધર	પ્રહ્લાદાખ્યાન	
"	નગેદરિ દાલારી	ગોસંપતનું આખ્યાન	
" (!)	વલ્લભ પોળા (!)	પ્રેમગીતા	ह. १३९ फ
૧૭૮૭	હરખુદાનજી ગરવી	અભેસિંહનો જશ (બિરદ ગુંજાર)	
૧૭૮૮	અનુભવાનંદ	શિવગીતા	
" (!)	ગોવિંદ	એકાદશી-માહાત્મ્ય	ઘ ૧૦૧૦
૧૭૮૯	અનુભવાનંદ	ચાતુરી	
"	...	ગોકુલાસ્ય-રથ	(ઘ. ૭૫૫૦ j)
૧૭૯૦	વલ્લભ પોળા	કલિકાલનો ગરબો	
"	"	ગોરમાનો ગરબો	(૧૮૯૦ !)
૧૭૯૨	"	ધનુષધારીનો "	
૧૭૯૫	રતનો	મહિના	
"	શામુરામ	ધ્રુવાખ્યાન	
૧૭૯૬ (!)	માધવદાસ	તીર્થમાળા	(ગ. ૪૫૭૦ c)
"	શામળ	ભોજ અને લીલાવતી	
"	સુંદર મેવાડો	રણછોડ	
"	મુકુંદ	સિં. બત્રીસી	
"	હરિભોજ	બારમાસી	
૧૭૯૭	દુર્લભરામ	સતીમાનો ગરબો	
"	...	"	(ह. ८३५)
૧૭૯૮	ઉત્તમરામ	ગુરુશિષ્યસંવાદ	
૧૮૦૦ (!)	ઉત્તમરામ ભટ્ટ	ઉત્તમરામની મુસાફરી	(ભ. કા રે)
૧૮૦૧	શામળ	પદ્માવતીની વાર્તા	
"	"	સિં. બત્રીસી (પૂરી કરી)	
૧૮૦૨	[illegible]	[illegible]	
"	[illegible]	[illegible]	
૧૮૦૬ (!)	શામળ	અંગદવિષ્ટિ	ह. १६४
૧૮૧૧	[illegible]	[illegible]	
૧૮૧૨	[illegible]	[illegible]	

રચ્યા સાં.	કવિ	કૃતિ	શં.સાં.વાળી પ્રત
૧૮૧૨	...	ભાગવત-ગદ્ય	(द. ७३९)
૧૮૧૪ (?)	જીવણરામ	ચાતુરી	(૧૮×૩)
૧૮૧૫	...	પાંડવીગીતા-ગદ્ય	(द. ६८७)
૧૮૧૬	પ્રીતમ	છંદ ને છપ્પા	
૧૮૧૭	કાળિદાસ	પ્રહ્‌લાદાખ્યાન	
"	મૂલદાસ મહાત્મા	ભગવદ્‌ગીતા	
૧૮૧૮ (?)	જીવરામ ભટ્ટ	જીવરાજ શેઠની મુસાફરી	(द.८५१ अ)
૧૮૧૯	પ્રીતમ	મહિના	
૧૮૨૧	વીરો	બભ્રૂવાહનાખ્યાન	
"	શામળ	સૂડાબહોત્તેરી	
"	...	પુરાણ સંહિતા-ગદ્ય	(फा. १५४ क)
૧૮૨૩	ભવાનીશંકર	ફત્તેસિંહ ગાયકવાડનો ગરબો	
૧૮૨૪ (?)	વૈકુંઠ	નાસિકેત-આખ્યાન	इ. ३०६
૧૮૨૫	રવિસુત-નરસિંહ	ઓડાણા-ચરિત્ર	
૧૮૨૭	...	આયવ્યયાદિ-ગદ્ય	(व १०३९४)
૧૮૨૮	...	સારસગ્રહ-ગદ્ય	(इ. ३२६ ग)
૧૮૩૧	પ્રીતમ	સરસગીતા	
૧૮૩૨	કાલિદાસ	સીતાસ્વયંવર	
"	કુંજવિહારી	કક્કો	
"	કેશવજી	પુરુષોત્તમ-માહાત્મ્ય	
"	પ્રીતમ	કક્કો	
૧૮૩૫	...	શનિની કથા-ગદ્ય	(द २४३ अ)
૧૮૩૭	ગોવિંદરામ	કલિજુગનો ધર્મ	
૧૮૩૮	ઈસ્માઇલ	સાબરમતીની રેલનો કિસ્સો (હિં. સ. ૧૨૧૦)	
"	પ્રાગદાસ	દિનમણિ (હિ)	
"	પ્રીતમ	છંદ ને છપ્પા	
"	"	મહિના સોરઠના	
" (?)	"	સરસગીતા	पु. १८८
૧૮૪૦	...	ચાણક્ય-બાલાવબોધ-ગદ્ય	(डे. को २८१)
૧૮૪૧	પ્રીતમ	જ્ઞાનગીતા	

૧૮૪૩	ગોવિંદરામ	અરજીનાં પદો	
,,	તુલજારામ	સગાળશાનૂં આખ્યાન	
,,	મુકુંદ સ્વામી	પદો	
૧૮૪૫	પ્રીતમ	છંદ ને છપ્પા	
૧૮૪૬	નરભેરામ	શરદપૂનમનો રાસ	
,,	પ્રીતમ	જ્ઞાનપ્રકાશ	
,,	...	શકુનાવલી ગદ્ય	(फा २७४ च)
,,	...	મહાદેવની ક્રાંણી-ગદ્ય	(फा. २७४ झ)
૧૮૪૭	પ્રીતમ	બ્રહ્મલીલા	
,,	મયારામ મેવાડી	શિવવિવાહ	
૧૮૪૯	...	સિ. બત્રીશી-ગદ્ય	(डा. ११-८)
,,	...	ચતુશ્લોકી ભાગવત-ગદ્ય	(इ. ३ ञ)
૧૮૫૨	જગનાથ	માર્કંડેય-આખ્યાન	
,,	પ્રીતમ	પ્રીતમગીતા	
,,	...	વૃદ્ધિઘંટાકરણ-ગદ્ય	(डे. फो. १५४२)
,,	...	શકુનાવલી-ગદ્ય	(इ ३ भ)
૧૮૫૬	ગોવિંદરામ	હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન	
૧૮૫૭	તુલસીદાસ સંત	જાનકીવિવાહ	
,,	...	કૃષ્ણબાલચરિત-ગદ્ય	(फा २७४ ठ)
૧૮૫૮	રઘુનાથ	પ્રહ્લાદાખ્યાન	
૧૮૫૯	શિવદાસ	બાલચરિત્રના કુષ્ણાવલા	
૧૮૬૦	કિશોરદાસ	મહાલક્ષ્મીનો ખ્યાલ	
૧૮૬૨	રઘનાથ	પ્રહ્લાદના ચંદ્રવળા	
૧૮૬૬	...	કોકશાસ્ત્ર-ગદ્ય	(द. ८१६)
૧૮૬૮	કિશોરદાસ	અમદાવાદ શહેરની લાવણી	
૧૮૬૯	...	ગીતગોવિંદ-ગદ્ય	(द. २२०)
,,	...	ગંગાષ્ટપદી ,,	(द. २२० च)
,,	રણછોડ	રણછોડજીનો ગરબો	
૧૮૭૧	ગિરધર	તુલસીવિવાહ	
,,	...	વૈતાલપચીશી-ગદ્ય	(द. ६०५)
૧૮૭૨ (?)	રઘુરામ	પાંડવાશ્વમેધ	द. ७१८

૧૮૭૨	હરગોવિંદ ભટ્ટ	માતાના ગરબા	
,,	...	રાશિફલ–ગદ્ય	(ध. ४६८३)
૧૮૭૪	કૃષ્ણ (રામ)	કલિજુગનો ગરબો	
,,	...	સ્વરોદય–ગદ્ય	(इ. १४ ध)
,,	...	આત્મબોધ ,,	(इ. १४ ग)
૧૮૭૬	સહજાનંદ સ્વામી	વચનામૃતો (શરૂ)	
૧૮૭૭	શિવદાસ	ધ્રૂના મુવાવલા	
,,	હરગોવિંદ ભટ્ટ	ગણપતિ અને શિવજીની લાવણીઓ	
૧૮૭૮	રણછોડજી	ચંડીપાઠના ગરબા	
૧૮૭૯	,,	રામાયણના રામાવળા	
૧૮૮૦	દયારામ	સારાવલી	
,,	મુક્તાનંદ	ઉદ્ધવગીતા	
,,	,,	સતીગીતા	
,,	સહજાનંદ સ્વામી	વચનામૃત (પૂરાં)	
,,	...	યોગવાસિષ્ઠસાર–ગદ્ય	(द. ४५८)
,,	...	નારાયણપંજર–ગદ્ય	(द. ४५८ अ)
,,	...	ચક્રાવલી–ગદ્ય	(द. ४५८ ध)
૧૮૮૧	ગોવર્ધન	કપિલગીતા	
૧૮૮૨	ભોળો ભક્ત	બાવનાક્ષર	
,,	સહજાનંદ સ્વામી	શિક્ષાપત્રી	
૧૮૮૩	...	ભારત–ગદ્ય	(द. १३२)
૧૮૮૪	દયારામ	રસિકવલ્લભ	
,,	...	ભૂગોલપુરાણ–ગદ્ય	(द. २४४)
૧૮૮૬	દયારામ	કાગળ	
,,	માધવરામ	,,	
૧૮૮૭	ગિરધર	રાજસૂયપદ્ય	
૧૮૮૮	...	ત્રિશત્શ્લોકી–ગદ્ય	(व. ६१०९)
૧૮૯૦	બાપૂ	જ્ઞાનના દ્વાદશ માસ	
,,	(?) વલ્લભ ધોળા	ગોરમાનો ગરબો	(द. ४५७ क)
૧૮૯૨	દયારામ	સોળંકીનો ગરબો	(સંભાવ્ય)
૧૮૯૩	ગિરધર	રામાયણ	

૧૮૯૫	...	ઈંદ્રજાલવિદ્યા–ગદ્ય	(द. २४५)
૧૮૯૬	...	અધ્યાત્મકલ્પદ્રુમ–ગદ્ય	
૧૮૯૮	જેઠારામ	શીતલાદેવીનું આખ્યાન	
,,	...	સરોદશાસ્ત્ર–ગદ્ય	(द. १४४)
૧૮૯૯	નિષ્કુલાનંદ	ધીરજાખ્યાન	
,,	યદુરામ	અંબાજીનો પરચો	
૧૯૦૦	ઉત્તમરામ	ડંકપુરમાહાત્મ્ય	
,,	...	જ્યોતિષ–ગદ્ય	(घ. ४५८४)
૧૯૦૪	...	ભગવદ્ગીતા–ગદ્ય	(द. ४५२)
૧૯૦૫	હમીર કવિ	દશરા–બનાવ	
૧૯૦૬	કાહનો	રામપચીશી	
,,	...	જગદેવ પરમારની વાર્તા વગેરે–ગદ્ય	(फा. ३७ क-ख ग)
૧૯૦૭	...	વસ્તુપાલ–તેજપાલનાં ધર્મકાર્ય–ગદ્ય	(फा. ७ ख) વગેરે
૧૯૦૮	દસ્તૂર દોરાબજી	ખાને–નેઆમત	
૧૯૦૯	...	વિદુરનીતિ–ગદ્ય	(द. ३४१)
૧૯૧૦	પ્રભાશંકર	પ્રહ્નતત્ત્વ–ગદ્ય	
૧૯૧૪	વ્રજલાલ શાસ્ત્રી	ચંદ્રહાસાખ્યાન	
૧૯૧૬	હરજીવન વ્યાસ	વિચારમાળા	
૧૯૧૯	પ્રભાશંકર	જ્ઞાન વિશે ધોળ	
,,	,,	તુલસીવિવાહ	
,,	,,	બાર માસ	
,,	...	રાવ વિરમદે–ચરિત્ર–ગદ્ય	(फा. ३२ क)
૧૯૨૧	છોટમ કવિ	શિવવિવાહ	
૧૯૨૪	મંગલશંકર પંડિત	ગુરુગીતા	
,,	સેવકરામ	વ્યાધનું આખ્યાન	
૧૯૨૬	છોટમ કવિ	અક્ષરમાલા	
૧૯૨૭	ઉત્તમરામ	વિવાહવર્ણન	
,,	ભગવાનલાલ ઇંદ્રજી	નોંધપોથી–ગદ્ય	(फा. ४६)
૧૯૨૮	ભવાનીશંકર	ભવાનીકાવ્ય	
૧૯૩૦	જશવંત	બહુચરાજીના છંદ	

परिशिष्ट –४– काव्योनी कक्कावारी

[નોંધ—કેટલીક શાબ્દિક અને કેટલીક આર્થિક દ્વિરુક્તિઓ ટાળવા માટે મળતાં નામોને એક સરખાં ગણી નીચે આપવામાં આવ્યાં છે; જેવાં કે ઓડાણો અને ઓડાણાનૂં આખ્યાન એ ઓડાણો નીચે, વગેરે. તે સાથે હાથપ્રતોની સૂચીમાં એક કરતાં વધારે નામોની શક્યતા હોય ત્યાં તે બધાં નામો દાખલ કરવામાં આવ્યાં છે; જેમકે–માસ, મહિના, બારમાસ' ને ત્રણે મથાળે લીધા છે. મોસાળૂં અને મામેરૂં બંને મથાળે લીધાં છે. તેમાં ગૌરવ ન થઈ પડે માટે મહિના, મામેરૂં એ નામો પાસે પૂરતી નોંધ આપી માસ-મોસાળૂં પાસે, "જુવો મહિના", "જુવો મામેરૂં" વગેરે સૂચનો કર્યા છે. જ્યાં કવિનૂં નામ નથી, ત્યાં નંબર આપ્યો છે.]

કેટલીક વણનોંધાયેલી કૃતિઓ

ચતુર્ભુજ—

ભ્રમરગીતા—ર. સાં. ૧૫૭૬ (જુવો સારથિબારથી) (સાં. ૧૯૮૯ના "ગૂજરાતી" દીપોત્સવાંકમાં પ્રસિદ્ધ).

નરપતિ—

નંદબત્રીશી—ર. સાં. ૧૫૪૫ ("બુદ્ધિપ્રકાશ"—સને ૧૯૩૪ જુલાઈમાં પ્રસિદ્ધ).

વીરસિંહ—

ઉષાહરણ—(ફાર્બસ સભા ત્રૈમાસિક સાં. ૧૯૯૩-૯૪માં પ્રસિદ્ધ).

